

2015

ÅRSRAPPORT

Foto: Lars Åke Andersen

SNN MINI ARCTIC RACE
NARVIK, AUGUST 2015

SpareBank 1
NORD-NORGE

ÅRSRAPPORT 2015

- 03 Historikk
- 04 Organisasjonskart
- 06 Årsregnskap
- 09 Viktige hendelser i 2015
- 09 Visjon og forretningsidé
- 10 Bankens historie
- 11 Våre kontoer
- 12 Konsernsjefens redegjørelse
- 14 Styrets årsberetning

40 ÅRSREGNSKAP 2015

- 42 Årsregnskap - Resultatregnskap
- 43 Årsregnskap - Balanse
- 44 Årsregnskap - Endringer i egenkapitalen
- 46 Årsregnskap - Kontantstrømanalyse
- 47 Årsregnskap - Noter
- 124 Erklæring fra styret og konsernsjef
- 125 Kontrollkomiteens melding
- 126 Revisjonsberetning

128 VIRKSOMHETEN

- 130 Konsernledelsen
- 132 Styret
- 134 Styrende organer
- 136 Eierstyring og selskapsledelse
- 146 Risikostyring, internkontroll og kapitalstyring
- 160 Eierforhold
- 164 Virksomhetsredegjørelse
- 167 SpareBank 1 Nord-Norge Markets
- 169 SpareBank 1-alliansen og SpareBank 1 Gruppen

170 SAMFUNNSENENGASJEMENT

- 172 Sammen får vi ting til å skje
- 173 Jubel for klartetårn på Charlottenlund
- 174 Med Balto på Finnmarksløpet
- 176 Majestetisk festivalopplevelse i havgapet
- 178 Nord-Norges største sykkelritt for barn
- 180 Fjellglede over Hellmobotn

HISTORIKK

40

SpareBank 1 Nord-Norge er et resultat av fusjoner av omkring 40 sparebanker i Nordland, Troms og Finnmark.

1836

SpareBank 1 Nord-Norges historie startet med etableringen av Tromsø Sparebank i 1836. Mange av landsdelens små sparebanker ble fusjonert på 1960 og 70-tallet. Fusjonsbølgen kulminerte med etableringen av Sparebanken Nord-Norge 1. juli 1989. Tidlig på 90-tallet ble også Nordkapp Sparebank og Sparebanken Nordland en del av landsdelsbanken.

I 2014 ble historien til SpareBank 1 Nord-Norge gitt ut på Orkana forlag. De to bindene var skrevet av historikerne Oddvar Svendsen og Ketil Zachariassen.

1996

I 1996 ble banken en del av SpareBank 1-alliansen, en sammenslutning av fire regionbanker og 16 mindre sparebanker. Sammen eier bankene SpareBank 1 Gruppen AS, som er leverandør av ulike finansielle produkter og tjenester.

SpareBank 1-alliansen og SpareBank 1 Gruppen har betydd mye for SpareBank 1 Nord-Norges positive utvikling til å bli en solid og sterk bank med "For Nord-Norge" som visjon.

2011

SpareBank 1 Nord-Norge feiret høsten 2011 sitt 175-årsjubileum. Kundene ble invitert til en storlagen utendørs konsertopplevelse med landsdelens beste artister, blant annet Sivert Høyem, Røyksopp og Pussycats. I tillegg ble det gjennomført en rekke andre arrangementer rundt om i regionene.

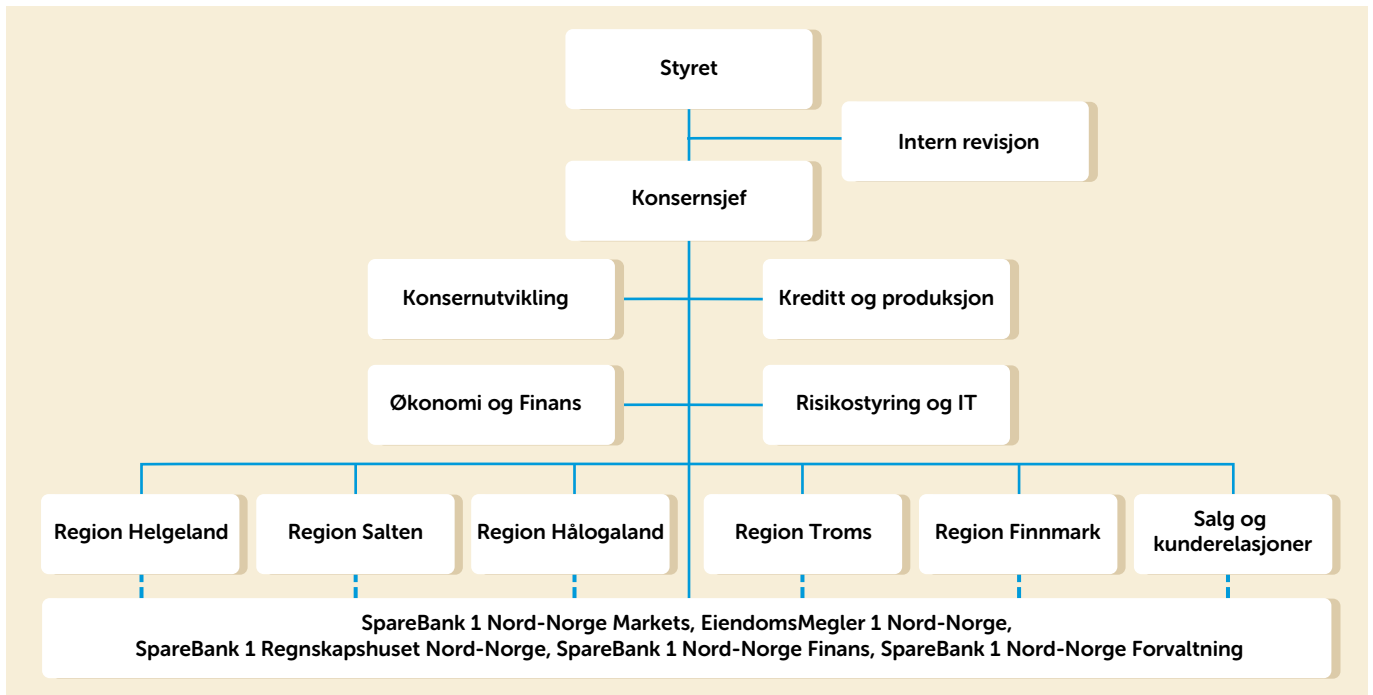
2012

Styret i SpareBank 1 Nord-Norge tilsatte Jan-Frode Janson som ny konsernsjef og arvtaker etter Hans Olav Karde. Karde gikk av som administrerende direktør 31.12.2012, etter 23 ½ år som øverste leder i banken.

2015

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen ble valgt som ny leder av bankens styre. Schjøtt-Pedersen har vært både fiskeriminister og finansminister, før han var statsråd og stabssjef ved Statsministerens kontor fra 2009 til 2013. Han overtok vervet etter Kjell Olav Pettersen, som ga seg etter 10 år som styreleder i SpareBank 1 Nord-Norge.

ORGANISASJONSKART

ORGANISERINGEN AV FINANSKONSERNET

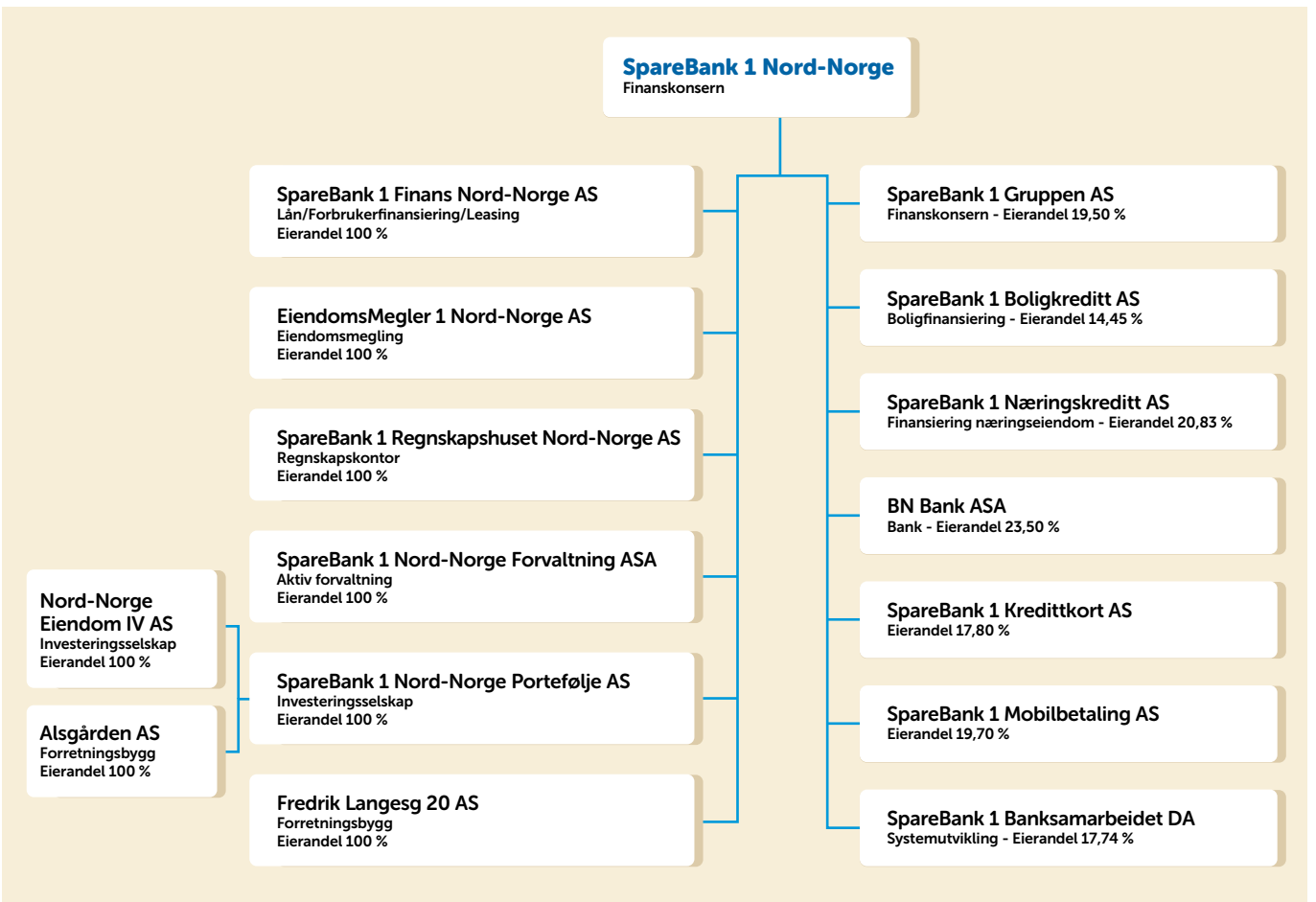

Foto: Marius Fiskum

ÅRSREGNSKAP

FRA RESULTATREGNSKAPET

Beløp i mill kroner	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Netto renteinntekter	1 103	1 075	1 320	1 173	1 129	1 129	1 166	1 285	1 426	1 512
Netto provisjons- og andre inntekter	366	416	411	462	513	506	656	931	966	933
Netto inntekter på finansielle investeringer	73	175	-84	524	404	184	260	346	602	249
Sum netto inntekter	1 542	1 666	1 647	2 159	2 046	1 819	2 082	2 562	2 994	2 694
Personalkostnader	621	457	463	508	477	514	581	638	704	850
Andre driftskostnader	175	415	508	464	480	522	539	571	624	611
Sum kostnader	796	872	971	972	957	1 036	1 120	1 209	1 328	1 461
Resultat før tap	746	794	676	1 187	1 089	783	962	1 353	1 666	1 233
Tap	169	65	183	185	87	101	195	172	321	200
Resultat før skatt	577	729	493	1 002	1 002	682	767	1 181	1 345	1 033
Skatt	174	172	143	143	186	157	172	214	223	163
Resultat fra virksomhet holdt for salg									-27	-5
Minoritetsinteresser								1	-1	-7
Resultat for regnskapsåret	403	557	350	859	816	525	595	966	1 096	872

FRA BALANSEN

Beløp i mill kroner	31.12.06	31.12.07	31.12.08	31.12.09	31.12.10	31.12.11	31.12.12	31.12.13	31.12.14	31.12.15
Kontanter, utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	426	980	3 433	3 067	3 294	2 866	2 142	2 047	4 405	2 398
Aksjer, obligasjoner og andre rentebærende instrumenter	3 124	4 511	7 228	9 453	12 178	11 841	12 997	11 919	12 314	13 693
Brutto utlån til og fordringer på kunder	37 931	41 638	51 268	48 180	49 046	51 642	54 551	57 282	61 249	64 053
Individuelle nedskrivninger	320	264	201	228	271	206	303	244	171	169
Gruppenedskrivninger	321	217	204	238	200	226	198	209	236	247
Andre eiendeler	779	1 501	3 578	3 539	4 262	4 683	5 639	6 272	5 627	5 675
Sum eiendeler	42 260	48 630	65 507	64 239	68 780	71 032	75 329	77 520	83 188	85 403
Gjeld til kredittinstitusjoner	2 790	1 773	3 708	6 868	6 123	6 446	4 295	4 284	2 758	1 816
Innskudd fra og gjeld til kunder	22 999	25 350	34 572	34 877	39 389	41 765	43 588	44 940	45 761	48 087
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	11 738	15 668	19 746	14 162	14 477	13 342	16 534	16 336	21 116	21 470
Andre forpliktelser	1 026	1 603	1 562	1 564	1 774	1 767	1 936	2 008	2 861	2 719
Ansvarlig lånekapital	1 194	1 289	1 461	1 608	1 347	1 356	2 095	1 450	1 350	1 350
Sum egenkapital	2 513	2 947	4 458	5 160	5 670	6 356	6 881	8 502	9 342	9 961
Sum gjeld og egenkapital	42 260	48 630	65 507	64 239	68 780	71 032	75 329	77 520	83 188	85 403

NØKKELTALL

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Egenkapitalrentabilitet	16,8 %	20,5 %	8,1 %	18,2 %	15,3 %	8,5 %	9,0 %	13,0 %	12,2 %	9,1 %
Kostnadsprosent konsern	51,6 %	52,3 %	59,0 %	45,0 %	46,8 %	57,0 %	53,8 %	47,2 %	44,4 %	54,2 %
Kostnadsprosent konsern ekskl finansielle investeringer	54,2 %	58,5 %	56,1 %	59,4 %	58,3 %	63,4 %	61,5 %	54,6 %	55,5 %	59,8 %
Kostnadsprosent morbank	51,6 %	51,6 %	62,6 %	46,8 %	50,1 %	57,6 %	51,8 %	44,0 %	46,4 %	52,4 %
Kostnadsprosent morbank ekskl finansielle investeringer	52,8 %	54,4 %	50,0 %	54,8 %	53,3 %	58,8 %	57,3 %	46,5 %	48,7 %	50,0 %
12-mnd kostnadsutvikling (eksklusive omstillingskostnader)	-2,2 %	9,5 %	0,9 %	0,1 %	-1,5 %	8,3 %	8,1 %	7,9 %	8,2 %	1,4 %
Utlån til kunder inkl formidlingslån*	37 931	41 638	56 806	59 061	63 334	68 034	75 914	80 581	84 980	88 403
Utlånsvekst inkl formidlingslån* siste 12 mnd	2,9 %	9,8 %	8,0 %	4,0 %	7,2 %	7,4 %	11,6 %	6,1 %	5,5 %	4,0 %
Utlånsvekst siste 12 mnd	2,9 %	9,8 %	2,1 %	-6,0 %	1,8 %	5,3 %	5,6 %	5,0 %	6,9 %	4,6 %
Innskudd fra kunder	22 999	25 350	34 572	34 877	39 389	41 765	43 588	44 940	45 761	48 087
Innskuddsvekst siste 12 mnd	6,2 %	10,2 %	7,9 %	0,9 %	12,9 %	6,0 %	-1,3 %	3,1 %	1,8 %	5,1 %
Andel utlån overført til SB1 Boligkreditt av totale PM lån			14,7 %	26,7 %	32,3 %	35,0 %	41,1 %	40,8 %	39,7 %	38,2 %
Andel utlån overført til SB1 Boligkreditt av totale utlån			9,8 %	18,4 %	22,6 %	24,1 %	28,1 %	28,5 %	27,9 %	27,5 %
Innskuddsdekning inkl formidlingslån*	60,6 %	60,9 %	60,9 %	59,1 %	62,2 %	61,4 %	54,3 %	55,8 %	53,8 %	54,4 %
Innskuddsdekning	60,6 %	60,9 %	67,4 %	72,4 %	80,3 %	80,9 %	75,6 %	78,5 %	74,7 %	75,1 %
Sum eiendeler	42 260	48 630	65 507	64 239	68 780	71 032	75 329	77 520	83 188	85 403
Gjennomsnittlig forvaltningskapital	41 992	44 911	61 267	65 169	66 245	70 291	72 921	75 952	80 191	84 039
Antall kontorer	83	85	81	76	75	75	74	74	74	62
Antall årsverk konsern	758	778	821	778	788	794	881	922	927	830
Antall årsverk morbank	699	714	724	690	675	670	672	647	639	618
Antall årsverk datterselskap	60	64	97	88	113	124	209	275	288	212
Netto andre inntekter i % av sum netto inntekter	23,7 %	25,0 %	25,0 %	21,4 %	25,1 %	27,8 %	31,5 %	36,3 %	32,3 %	34,6 %
Kapitaldekning i %	10,9 %	10,9 %	10,8 %	12,8 %	11,9 %	12,5 %	13,2 %	13,9 %	15,7 %	17,2 %
Kjernekapitaldekning i %	9,2 %	9,6 %	9,5 %	10,7 %	10,9 %	11,6 %	12,1 %	13,4 %	13,7 %	15,0 %
Kjernekapital	2 706	3 037	4 229	4 846	5 334	6 002	6 672	7 783	8 462	9 017
Ansvarlig kapital	3 180	3 464	4 789	5 776	5 849	6 465	7 270	8 069	9 775	10 298
Beregningsgrunnlag	31 750	35 594	44 565	45 250	48 966	51 704	55 098	57 989	61 897	60 012
Uvektet kjernekapitalandel (Leverage ratio)								5,9 %		6,1 %
Tap på utlån til kunder i % av utlån til kunder inkl formidlingslån*	0,45 %	0,16 %	0,32 %	0,31 %	0,14 %	0,15 %	0,26 %	0,21 %	0,19 %	0,22 %
Mislighold i % av brutto utlån inkl formidlingslån*	0,61 %	0,60 %	0,80 %	0,97 %	0,78 %	0,69 %	0,52 %	0,60 %	0,34 %	0,30 %
Tapsutsatte i % av brutto utlån inkl formidlingslån*	2,04 %	1,71 %	0,53 %	0,39 %	0,60 %	0,50 %	0,78 %	0,46 %	0,27 %	0,27 %
Netto misligholdte og tapsutsatte engasjementer i % av bto utlån inkl formidlingslån			0,96 %	0,96 %	0,93 %	0,87 %	0,89 %	0,75 %	0,41 %	0,39 %
Tapsavsetningsgrad	42,11 %	46,89 %	26,59 %	28,39 %	34,15 %	25,46 %	30,64 %	28,41 %	32,82 %	32,82 %

*) I formidlingslån inngår lån overført til SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS.

For øvrig viser vi til eget kapittel i årsrapporten om "Eierforhold" hvor alle nøkkeltall relatert til egenkapitalbevis fremkommer.

ÅRSREGNSKAP KONSERN - RESULTATANALYSE

Beløp i mill kroner	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006
FRA RESULTATREGNSKAPET										
Renteinntekter	2 702	2 998	2 990	2 845	2 823	2 549	2 763	4 334	3 250	2 215
Rentekostnader	1 190	1 572	1 705	1 679	1 694	1 420	1 590	3 014	2 044	1 118
Netto renteinntekter	1 512	1 426	1 285	1 166	1 129	1 129	1 173	1 320	1 206	1 097
Utbytte og andre inntekter av verdipapirer	407	469	330	227	209	294	304	293	242	173
Provisjonsinntekter	908	940	892	686	567	590	526	478	502	427
Provisjonskostnader	75	74	75	74	80	85	88	84	65	65
Netto gevinst/ tap på verdipapirer og valuta	-158	133	16	33	-25	110	220	-377	-41	95
Andre driftsinntekter	100	100	114	44	19	8	24	17	28	80
Dekningsbidrag	2 694	2 994	2 562	2 082	1 819	2 046	2 159	1 647	1 872	1 807
Lønn og generelle administrasjonskostnader	1 218	1 053	975	900	827	758	792	767	766	710
Avskrivninger av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	56	97	53	54	47	45	49	62	55	49
Andre driftskostnader	187	178	181	166	162	154	131	142	134	119
Resultat før tap	1 233	1 666	1 353	962	783	1 089	1 187	676	917	929
Tap på utlån og garantier	200	321	172	195	101	87	185	183	17	-43
Resultat før skatt	1 033	1 345	1 181	767	682	1 002	1 002	493	900	972
Skatt på ordinært resultat	163	223	214	172	157	186	143	143	193	205
Resultat fra virksomhet holdt for salg	-5	-27								
Resultat for regnskapsåret	865	1 095	967	595	525	816	859	350	707	767
Minoritetsinteresser	-7	-1	1	0	0	0	1	2	4	5
Majoritetsinteresser	872	1 096	966	595	525	816	858	348	703	762

I % av gj.sn. forvaltning										
FRA RESULTATREGNSKAPET										
Renteinntekter	3,22 %	3,74 %	3,94 %	3,90 %	4,02 %	3,85 %	3,91 %	4,51 %	5,61 %	4,32 %
Rentekostnader	1,42 %	1,96 %	2,24 %	2,30 %	2,41 %	2,14 %	2,18 %	2,60 %	3,53 %	2,18 %
Netto renteinntekter	1,80 %	1,78 %	1,69 %	1,60 %	1,61 %	1,70 %	1,73 %	2,15 %	2,08 %	2,14 %
Utbytte og andre inntekter av verdipapirer	0,48 %	0,58 %	0,43 %	0,31 %	0,30 %	0,44 %	0,47 %	0,50 %	0,42 %	0,34 %
Provisjonsinntekter	1,08 %	1,17 %	1,17 %	0,94 %	0,81 %	0,89 %	0,81 %	0,86 %	0,87 %	0,83 %
Provisjonskostnader	0,09 %	0,09 %	0,10 %	0,10 %	0,11 %	0,13 %	0,14 %	0,14 %	0,11 %	0,13 %
Netto gevinst/tap på verdipapirer og valuta	-0,19 %	0,17 %	0,02 %	0,05 %	-0,04 %	0,17 %	0,17 %	0,36 %	-0,07 %	0,19 %
Andre driftsinntekter	0,12 %	0,12 %	0,15 %	0,06 %	0,03 %	0,01 %	0,04 %	0,04 %	0,05 %	0,16 %
Dekningsbidrag	3,21 %	3,73 %	3,37 %	2,86 %	2,59 %	3,09 %	3,14 %	2,69 %	3,23 %	3,53 %
Lønn og generelle administrasjonskostnader	1,45 %	1,31 %	1,28 %	1,23 %	1,18 %	1,14 %	1,22 %	1,29 %	1,32 %	1,39 %
Avskrivninger av varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	0,07 %	0,12 %	0,07 %	0,07 %	0,07 %	0,07 %	0,08 %	0,08 %	0,09 %	0,10 %
Andre driftskostnader	0,22 %	0,22 %	0,24 %	0,23 %	0,23 %	0,23 %	0,20 %	0,21 %	0,23 %	0,23 %
Resultat før tap	1,47 %	2,08 %	1,78 %	1,32 %	1,11 %	1,64 %	1,82 %	1,10 %	1,58 %	1,81 %
Tap på utlån og garantier	0,24 %	0,40 %	0,23 %	0,27 %	0,14 %	0,13 %	0,28 %	0,30 %	0,03 %	-0,08 %
Resultat før skatt	1,23 %	1,68 %	1,55 %	1,05 %	0,97 %	1,51 %	1,54 %	0,80 %	1,55 %	1,90 %
Skatt på ordinært resultat	0,19 %	0,28 %	0,28 %	0,24 %	0,22 %	0,28 %	0,22 %	0,23 %	0,33 %	0,40 %
Resultat fra virksomhet holdt for salg	-0,01 %									
Resultat for regnskapsåret	1,03 %	1,37 %	1,27 %	0,82 %	0,75 %	1,23 %	1,32 %	1,40 %	1,22 %	1,50 %
Minoritetsinteresser	-0,01 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,01 %	0,01 %
Majoritetsinteresser	1,04 %	1,37 %	1,27 %	0,82 %	0,75 %	1,23 %	1,32 %	1,40 %	1,21 %	1,49 %

VIKTIGE HENDELSER I 2015

Ny konserndirektør i Finnmark

I januar ble Trond Hanssen tilsatt som ny konserndirektør for region Finnmark. Hanssen overtok roret etter konserndirektør Per-Trygve Holmgren, som hadde mange år bak seg som konsernets fremste representant i fylket.

Ny styreleder

På representantskapsmøtet i slutten av mars ble Karl Eirik Schjøtt-Pedersen valgt som ny leder av bankens styre. Schjøtt-Pedersen har bred erfaring fra norske rikspolitikk. Schjøtt-Pedersen var både fiskeriminister og finansminister før han innehadde stillingen som statsråd og stabssjef ved Statsministerens kontor fra 2009 til 2013. Han har også ledet Finanskomiteen på Stortinget i to perioder, sist fra 2005 til 2006.

Schjøtt-Pedersen overtok vervet etter Kjell Olav Pettersen, som ga seg etter 10 år som styreleder i SpareBank 1 Nord-Norge.

Ny hovedsponsor til skilandslaget

1. mai gikk SpareBank 1-alliansen inn som ny hovedsponsor for det norske skilandslaget. Norges Skiforbund og SpareBank 1 ønsker sammen å bidra til at flere nordmenn er aktive på ski og at nye løpere tar steget fra kretslag og regionale lag til verdenstoppen. Samarbeidsavtalen har en varighet på 3 år, med opsjon på 2 nye år.

Ny konserndirektør for salg og kunderelasjoner

Samfunnet digitaliseres og kundeadferden endrer seg i mange bransjer, også i finansbransjen. I 2015 startet SpareBank 1 Nord-Norge arbeidet med å omstille virksomheten for å møte kundenes forventninger til en moderne landsdelsbank.

Som et ledd i moderniseringen av konsernet, ble Ronni Møller Pettersen i desember tilsatt i en nyopprettet stilling som konserndirektør for salg og kunderelasjoner. Møller Pettersen

kommer fra jobben som direktør i Amedia region Nord og administrerende direktør i Bladet Nordlys AS.

Lykkes med frivillig nedbemanning

I september fikk alle medarbeiderne i SpareBank 1 Nord-Norge tilbud om frivillige slutt-pakker. Bakgrunnen var omstillingsbehovet som kommer av økt digitalisering og endret kundeadferd. I desember hadde om lag 150 av medarbeiderne i banken bestemt seg for å inngå frivillige sluttavtaler. Rundt 70 hadde sin siste arbeidsdag i konsernet 31. desember 2015. De resterende avslutter sine arbeidsforhold fortløpende utover i 2016.

Lanserte ny mobilbank

67 % av bankkundene til SpareBank 1 Nord-Norge bruker banken på mobiltelefonen. I desember lanserte SpareBank 1 sin nye mobilbank. Med den nye appen kan kundene bruke fingeravtrykk for å logge seg inn og sjekke saldo på kontoen.

VISJON OG FORRETNINGSIDÉ

Landsdelens egen bank

SpareBank 1 Nord-Norge er en ledende leverandør av finansielle tjenester i person- og bedriftsmarkedet i Nord-Norge. Nedenfor beskrives konsernets visjon og forretningsidé, samt de overordnede økonomiske mål.

Bankens visjon er *For Nord-Norge!*

I dette ligger det at SpareBank 1 Nord-Norge kjennetegnes av å være:

- Landsdelens egen bank
- En virksomhet som skaper og legger igjen verdiene i Nord-Norge
- Nær og dyktig
  - med kortreiste beslutninger
- Solid, raus og folkelig.
  - Tradisjonsrik og moderne
- En utvikler av Nord-Norge
  - vi bryr oss om deg!

Forretningsidé

SpareBank 1 Nord-Norge leverer helhetlige og moderne finansielle løsninger til kunder med tilhørighet til det nordnorske markedet.

Banken ønsker å bruke samfunnsengasjementet som konkurransefortrinn. Dette gjøres gjennom god tilstedeværelse og sterk lokalkunnskap. Bankens bidrar gjennom sitt eierskap til lokal utvikling og verdiskaping.

SpareBank 1 Nord-Norge er et selvstendig finanskonsern i SpareBank 1-alliansen. Ved å være en del av en nasjonal allianse, sikres en effektiv teknologiutvikling som bidrar til at banken kan tilby konkurransedyktige betingelser.

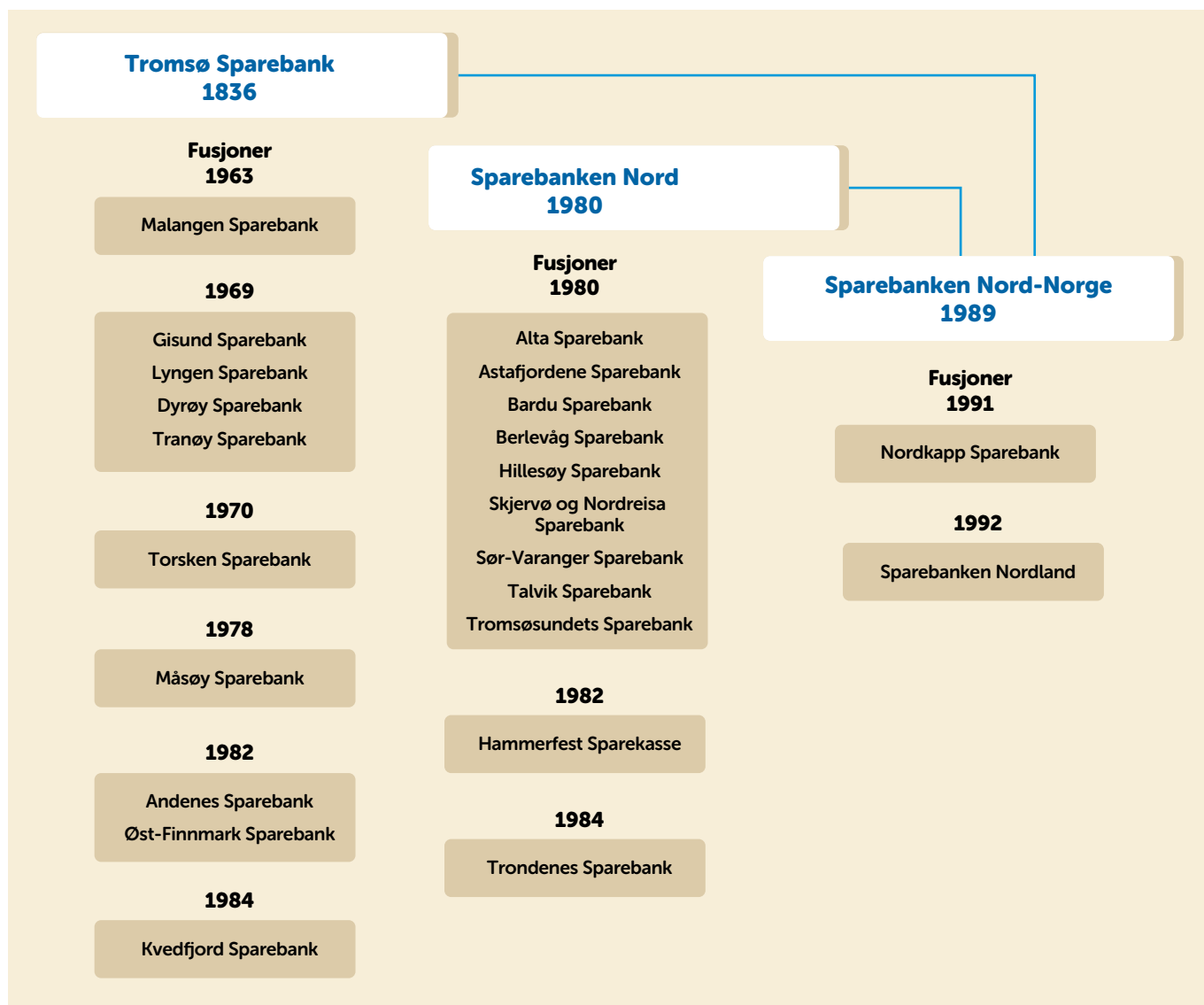
SpareBank 1 Nord-Norge ønsker å være en bank som fornyer seg til nytte for folk og bedrifter i Nord-Norge. En bank som skal være offensiv og fremstå som et tydelig alternativ til nasjonale og internasjonale konkurrenter.

SpareBank 1 Nord-Norge er en attraktiv arbeidsplass med en kultur preget av dynamisk læring, vinnervilje og samhandling. Bankens virksomhet bygger på strenge krav til redelighet og forretningsetikk, nedfelt i SNN-koden.

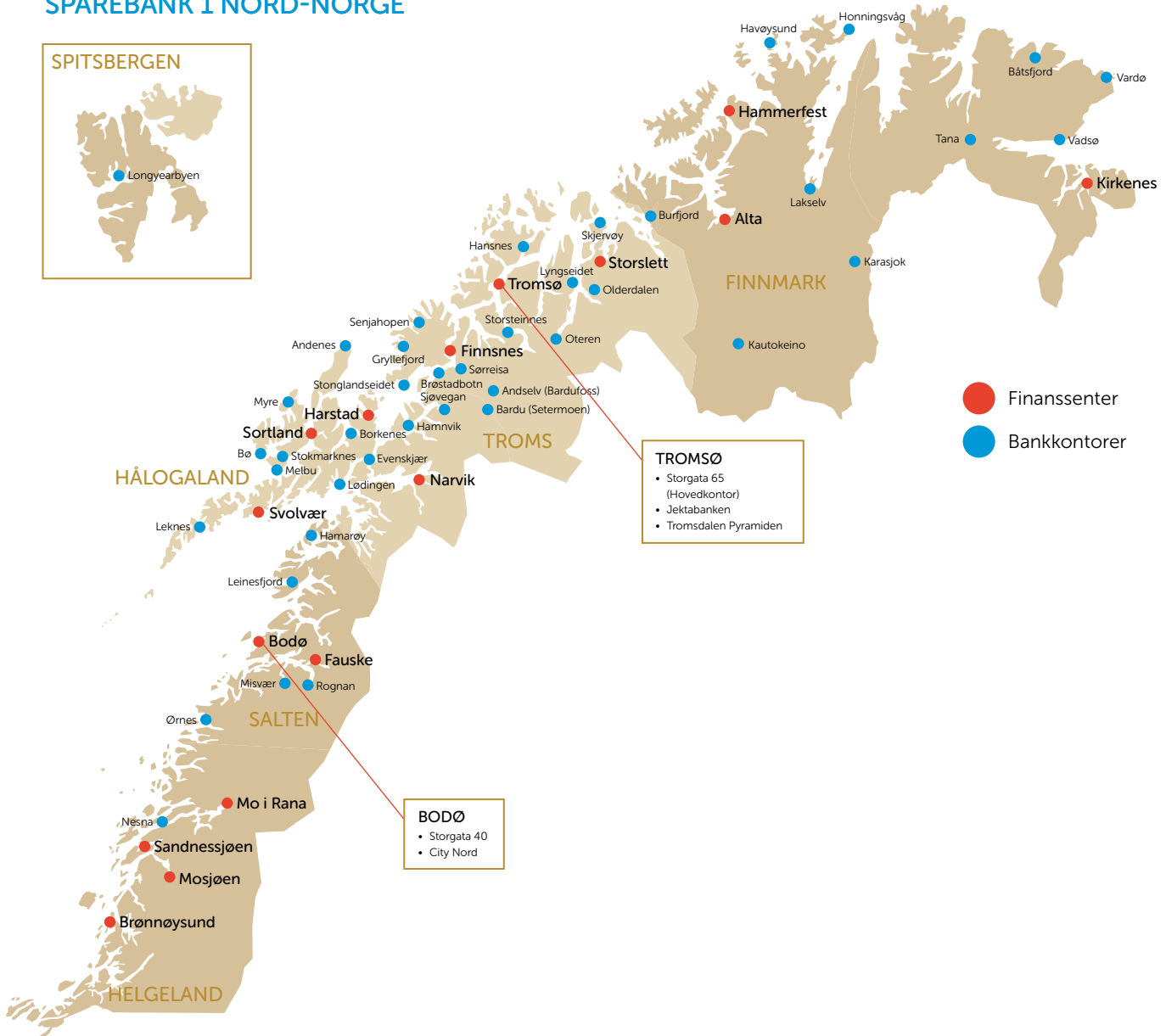
Overordnede økonomiske mål

- Soliditet:
  - Intern kapitalbuffer minimum et halvt prosentpoeng over myndighetspålagte krav. Langsiktig mål for ren kjernekapitaldekning er for tiden 14,5 %. Det tas sikte på å nå soliditetsmålet i 2016
- Lønnsomhet:
  - Bankdrift på topp internasjonalt nivå. Dette medfører for tiden en egenkapitalavkastning på minimum 12 %
- Kostnadseffektivitet:
  - Årlig gjennomsnittlig kostnadsvekst skal maksimalt utgjøre 1 % eksklusive omstillingskostnader (ultimo 2015 endret til maksimalt 0 %)

BANKENS HISTORIE

SPAREBANK 1 NORD-NORGE

FINNMARK

Hammerfest

Honningsvåg
Havøysund

Alta

Karasjok
Kautokeino
Lakselv

Kirkenes

Tana
Vadsø
Vardø
Båtsfjord

TROMS

Storslett

Lyngen
Storfjord
Storslett
Skjervøy
Burford
Olderdalen

Tromsø

Hansnes
Svalbard

Finnsnes

Bardu
Målselv
Sjøvegan
Stonglandseidet
Storsteinnes
Senjahopen
Gryllefjord
Sørreisa
Brøstadbotn

HÅLOGALAND

Harstad

Evenskjær
Borkenes
Hamnvik

Narvik

Svolvær
Leknes

Sortland

Myre
Stokmarknes
Melbu
Andenes
Bø
Lødingen

SALTEN

Bodø

Meløy
Fauske
Hamarøy
Steigen
Rognan
Misvær

HELGELAND

Brønnøysund**Mo i Rana**

Nesna
Mosjøen
Sandnessjøen

FRA KONSERN SJEFEN

2015 ble et viktig omstillingsår for SpareBank 1 Nord-Norge, med aktiv tilpasning til endrede rammebetingelser både globalt, nasjonalt og regionalt. Omstillingen har vært utfordrende for organisasjonen, og har medført betydelige engangskostnader. Samtidig har de gjennomførte tiltakene sørget for at konsernet står godt rustet for fremtiden.

Etter to tiår som har blitt beskrevet som en gullalder for norsk økonomi, ble 2015 året som markerte et kraftig omslag. Norge som nasjon står nå overfor en omfattende omstilling.

Den ene oppgaven handler om å effektivisere oljenæringen. Lykkes vi med dette, vil næringen være en bærebjelke for norsk økonomi i mange tiår.

Den andre oppgaven handler om å løfte frem nye næringer. Nord-Norge som region kan ha en sentral rolle innenfor begge oppgavene. Dette fordi vi har unike naturressurser, kombinert med verdensledende arktisk kunnskap.

Som statsministeren har uttrykt det; «Tyngdepunktet i norsk økonomi flytter nordover».

I det nordnorske mulighetsvinduet har SpareBank 1 Nord-Norge en sentral rolle. Dels som totalleverandør av finansielle tjenester, og dels som samfunnsengasjert landsdelsbank. Ett av bidragene handler om kunnskap. I 20 år har Konjunkturbarometer for Nord-Norge (KB) gitt kunnskap og perspektiver for næringsutvikling i landsdelen.

I 2015 etablerte banken, i samarbeid med LO og NHO, også selskapet Agenda Nord-Norge (ANN). Formålet med selskapet er nettopp å stimulere til næringsutvikling. Ett av virkemidlene er å frembringe ny kunnskap. Et annet er å lage en møteplass for næringsliv, politikk, byråkrati og akademia i landsdelen. Dette har ANN allerede ivarettatt. I 2015 lanserte ANN også et utviklingsprogram for unge talenter.

Samtidig med omstillingen i norsk økonomi, er den globale banknæringen preget av en digital revolusjon. Stadig flere tjenester gjøres tilgjengelig på mobiltelefon, kundeadferd endres, og nye konkurrenter kommer inn på arenaen. I denne situasjonen har banken, som en del av SpareBank 1-alliansen, investert tungt i teknologi. En rekke nye tjenester er digitalisert, og prosesser er forenklet. Høsten 2015 investerte alliansen også i mobile betalingsløsninger, gjennom kjøpet av den norske delen av mCASH. En rekke prosjekter er på tegnebrettet, med flere forventede lanseringer i 2016.

Som en konsekvens av den digitale revolusjonen, gjennomførte SpareBank 1 Nord-Norge høsten 2015 en omfattende frivillig nedbemanning, der 150 medarbeidere takket ja til sluttpakke. Prosessen var preget av nært samarbeid mellom ledelse, medarbeidere og tillitsvalgte. Dette resulterte i en prosess med lavt konfliktnivå.

Også i en digital verden, vil SpareBank 1 Nord-Norge vektlegge tilstedeværelse. Konsernet ruster derfor opp 16 finanssentre hvor hvert finanssenter kan ha flere lokasjoner. Innenfor finanssentrene er det lagt vekt på samlokalisering av bank, regnskapstjenester, eiendoms-megling, forsikring og øvrige spesialisttjenester.

SpareBank 1 Nord-Norge har valgt å fokusere på det vi kan aller best; å være en god bank for folk og næringsliv i Nord-Norge. Derfor har vi redusert vår eiereksponering utenfor Nord-Norge, og har solgt hele bankvirksomheten i Russland. Salget har redusert bankens risiko, og viktigheten understrekes av de gjensidige sanksjonene mellom Russland og Vesten.

Myndighetene har skjerpet kapitalkravene til norske banker. Samtidig har SpareBank 1 Nord-Norge et mål om å være ubestridt solid. Konsernet har derfor styrket sin soliditet de siste årene. Dette gjør oss i stand til å takle økonomiske nedturer, samtidig som vi er rustet til å følge og legge til rette for nordnorsk vekst.

Store deler av konsernets overskudd blir igjen i Nord-Norge. I 2015 har vi bidratt med 87,5 millioner kroner i støtte til kultur-, idretts- og kunnskapsprosjekter i bygd og by i hele Nord-Norge. Vi heier på alle som arbeider for å gjøre landsdelen til en bedre plass å bo, og som legger grunnlag for fremtidig verdiskaping.

SpareBank 1 Nord-Norge har en unik eiermodell, med både privat og samfunnsbasert eierskap. Denne modellen har over tid vist seg å være lønnsom for begge eiergruppene. I den videre utviklingen av banken, vil det legges vekt på å kombinere tilstedeværelse og særpreg med teknologi og modernisering.

Visjonen står fast – For Nord-Norge.

Jan-Frode Janson
Konsernsjef

Foto: Marius Fiskum

STYRETS ÅRSBERETNING 2015

Hovedtrekk 2015

(Samme periode 2014)

- Resultat før skatt: 1 033 mill kroner (1 345 mill kroner).
- Årsresultat etter skatt: 872 mill kroner (1 096 mill kroner).
- Egenkapitalavkastning (konsern): 9,1 % (12,2 %).
- Resultat per egenkapitalbevis (konsern): Kr 4,11 (Kr 5,17).
- Fortsatt god underliggende bankdrift.
- Netto inntekter på finansielle eiendeler: 249 mill kroner (602 mill kroner).
- Utlånstap kunder: 200 mill kroner (164 mill kroner).
- Utlånsvekst: 4,0 % (5,5 %) inkludert formidlingslån.
- Innskuddsvekst siste 12 måneder: 5,1 % (6,8 %).
- Innskuddsdekning: 75,1 % (74,7 %).
- Ren kjernekapitaldekning konsern: 13,9 % (12,5 %).
- Tilfredsstillende tilgang på likviditet til tross for et strammere innlånsmarked.
- Lønnsomhetsforbedrende tiltak under iverksettelse. Dette inkluderer frivillig nedbemanning med mål om 15 % reduksjon av antall ansatte i morbanken per 31.12.16, sammenlignet med inngangen til 2015.
- Arbeidet med fokus på underliggende bankdrift fortsetter. Konsernets engasjement tilknyttet egen bankvirksomhet i Russland er avsluttet. Gjenværende eksponering utgjør om lag 50 mill kroner.
- Avsatt utbytte: Kr 2,00 (Kr 1,90).

Nord-Norge og SpareBank 1 Nord-Norge i korte trekk

SpareBank 1 Nord-Norges historie i landsdelen strekker seg tilbake til 1836, da Nord-Norges første sparebank ble etablert. Konsernets visjon, For Nord-Norge, preger hele virksomheten. SpareBank 1 Nord-Norge er i dag den ledende finansinstitusjonen i landsdelen, med et fullservice tjenestetilbud som også inkluderer eiendomsmevling, finansforvaltning, leasing og regnskapsførsel. Kundene betjenes gjennom en bred fysisk tilstedeværelse, moderne digitale løsninger og et kundesenter som er åpent alle dager klokken 07.00-24.00.

Nord-Norge holder stand

De siste årene har Nord-Norge hatt klart høyere vekst enn resten av landet. Nordnorske bedrifter eksporterer stadig mer, og veksten er betydelig høyere enn i resten av landet. Den svake kronen gjør eksportbedriftene mer konkurransedyktige, samtidig som viktige handelspartnere sakte, men sikkert øker sin etterspørsel.

Norsk økonomi preges nå av en kraftig tilbakegang innenfor landets oljerelaterte industri. Et viktig spørsmål er om Nord-Norge vil klare

STRATEGISKE MÅL OG MÅLOPPNÅELSE

Strategiske mål	Måltall	Konsern 2015	Morbank 2015
Lønnsomhet			
Egenkapitalavkastning	Bankdrift på topp internasjonalt nivå. For tiden medfører dette en egenkapitalavkastning på minimum 12 %.	9,1 %	9,2 %
Effektivitet			
Kostnadsvekst	Årlig gjennomsnittlig kostnadsvekst skal maksimalt utgjøre 1 % eksklusive omstillingskostnader	1,4 %	2,4 %
Soliditet			
Ren kjernekapitaldekning	Minimum 1 prosentpoeng over myndighets-pålagte krav. Langsiktig mål for ren kjernekapitaldekning: pt 14,5 %	13,9 %	17,2 %

å stå imot, eller om negative impulser fra sør også vil gjøre seg gjeldende for landsdelen. En begrenset oljenæring og mye tradisjonell eksport gjør tilbakeslaget langt mindre i Nord-Norge enn i resten av norsk økonomi.

Innenlandsk etterspørsel er imidlertid viktig også for nordnorsk økonomi, når om lag halvparten av verdiskapningen kommer fra salg til andre deler av landet. En kraftig tilbakegang i norsk økonomi vil dermed også trekke den nordnorske veksten ned.

Den sterke eksportveksten fra landsdelen skyldes at tilgangen til naturressurser har fått større økonomisk betydning. Særlig de sterke fiskebestandene, tilgangen til sjøarealer for oppdrett og økende eksport av metaller, kjemiprodukter og bearbejdede varer spiller positivt inn. I tillegg oppleves en økende interesse for Nord-Norge som reisemål, hvor vintersesongen har fått en stadig større betydning.

Foto: Marius Fiskum

Arbeidsmarkedet er fortsatt stramt, og husholdningene har vært preget av sunn økonomi og sterk optimisme. Boligmarkedet i nord er fortsatt preget av prisvekst og økende bygging i byene. Vekst og verdiskapning i landsdelen hemmes fortsatt av mangel på kompetent arbeidskraft og en infrastruktur som ikke er effektiv nok.

SpareBank 1 Nord-Norge publiserer analyser av landsdelens økonomiske utvikling i Konjunkturbarometer for Nord-Norge. Ved inngangen til 2016 spås det at landsdelen vil holde stand, godt hjulpet av fortsatt vekst i tradisjonelle eksportnæringer, men også at landsdelen ikke vil være upåvirket av at oljeaktiviteten bremser veksten i norsk økonomi.

SpareBank 1 Nord-Norge – tradisjonsrik og moderne

De siste 15-20 årene har bankmarkedet gjennomgått betydelige endringer – fra ekspedisjon over disk, via telefon- og nettbank og til mobile løsninger. Økt digitalisering og endret kundeatferd kombinert med synkende rentenivå, avtagende vekst i norsk økonomi og stadig nye og strengere regulatoriske krav bidrar nå til en økt endringstakt. I tillegg utfordres finansnæringen hyppigere av nye konkurrenter, som i mange tilfeller ikke er regulert som finansinstitusjoner.

SpareBank 1 Nord-Norge har i løpet av 2015 gjort flere grep for såvel å forsterke posisjonen som landsdelsbanken for Nord-Norge, som å møte de krav som stilles til en moderne bank.

Administrasjonen har foretatt en grundig analyse av konsernets virksomhet for å identifisere forbedrings- og effektiviseringstiltak. Arbeidet har resultert i prioriterte tiltak for å redusere kostnader, øke og generere nye inntekter, samt å bedre kapitaleffektiviteten.

Videre har SpareBank 1 Nord-Norge, sammen med de øvrige bankene i SpareBank 1-alliansen, intensivert arbeidet med å utvikle nye

digitale tjenester for sine kunder. Gjennom kjøp av den norske delen av mCash, kan SpareBank 1-kunder nå foreta betaling via mobilen. Dette arbeidet har også resultert i at stadig flere finansielle tjenester kan kjøpes gjennom mobilbanken.

Som følge av endret kundeatferd og digitalisering, velger stadig flere banker å redusere antallet bankkontorer. Den endrede kundeatferden kommer tydelig til syne, når antall kundemøter i SpareBank 1 Nord-Norges lokalbanker er mer enn halvert fra 2010 til 2014. Samtidig er det like tydelig at kundene fortsatt ønsker å oppsøke bankkontoret ved større privatøkonomiske hendelser.

Også SpareBank 1 Nord-Norge har redusert antallet lokalbanker i 2015. Samtidig er konsernets tilstedeværelse i landsdelen et klart konkurransefortrinn som verdsettes av kundene. Derfor er 16 finanssentre definert og rustet opp, og hvert finanssenter kan ha flere lokasjoner. Her skal kundene tilbys rådgivning og tjenester fra hele konsernets produktbredde. Dette inkluderer både tradisjonelle banktjenester som lån, innskudd og forsikring, i tillegg til leasing- og objektsfinansiering, regnskapstjenester og eiendomsmegling.

For SpareBank 1 Nord-Norge som landsdelsbank, handler det om fortsatt å være fysisk tilstede, selv om antall kontorer reduseres. Det viktigste er at kontorene som konsernet til enhver tid bemanner, besitter kompetansen kundene etterspør for å få en relevant og helhetlig rådgivning.

Antallet ansatte er også blitt redusert i finansbransjen de senere årene. Også her er det effektiviseringen, som følge av digitalisering og endret kundeatferd, som gjør at det er behov for færre ansatte. Dette gjelder også i SpareBank 1 Nord-Norge. Høsten 2015 ble morbankens ansatte gitt mulighet til å søke om frivillig sluttpakke. Resultatet ble at over 150 medarbeidere, om lag 25 % av arbeidsstokken i morbanken, ble innvilget sluttpakke i desember 2015. Slike prosesser er krevende for både de ansatte og organisasjonen. Men SpareBank 1 Nord-Norge er stolt over at den tette og åpne dialogen mellom styret, ledelsen, tillitsvalgte, vernetjenesten og ansatte førte til en ryddig og verdig prosess. Antallet sluttpakker har også gitt rom for å ansette ny og nødvendig kompetanse i konsernet. Det er målsatt en netto årsverksreduksjon i morbanken på 15 % målt fra januar 2015 til utgangen av 2016. Det vises også til nærmere omtale i avsnitt om kostnader senere i årsberetningen.

I sum er SpareBank 1 Nord-Norge godt rustet til å forsterke sin posisjon som en tradisjonsrik og moderne landsdelsbank – For Nord-Norge.

Mål og strategi

SpareBank 1 Nord-Norge har en unik posisjon i landsdelen, med et omfattende kontornett og nesten halve befolkningen som kunder. Kundesenteret er åpent til midnatt, mens nettbank, mobile og digitale løsninger sikrer kunden tilgang til banken hele døgnet.

Visjonen vår er **For Nord-Norge!**

SpareBank 1 Nord-Norge skal kjennetegnes av å være landsdelens egen bank.

- En virksomhet som skaper og legger igjen verdiene i Nord-Norge
- Nær og dyktig
  - med kortreiste beslutninger
- Solid, raus og folkelig. Tradisjonsrik og moderne
- En aktør som utvikler Nord-Norge
  - vi bryr oss om deg!

Forretningssidé

SpareBank 1 Nord-Norge leverer helhetlige og moderne finansielle løsninger til kunder med tilhørighet til det nordnorske markedet. Konsernet driver sin kjernevirksomhet på 16 lokale finanssentre som tilbyr rådgivning og tjenester fra hele konsernets produktbredde. Hvert finanssenter kan ha flere lokasjoner tilknyttet.

Konsernet ønsker å bruke samfunnsengasjement som konkurransefortrinn gjennom tilstedeværelse og lokalkunnskap. SpareBank 1 Nord-Norge skal også være en aktør innenfor kunnskapsutvikling, en regional og nasjonal arenabygger, og en støttespiller for landsdelens næringsliv.

SpareBank 1 Nord-Norge er et selvstendig finanskonsern i SpareBank 1-alliansen. Som en del av en nasjonal allianse, sikres banken en effektiv utvikling av moderne tjenester, produkter og løsninger til konkurransedyktige betingelser.

Konsernet skal hele tiden fornye seg for å sikre at banken alltid kan tilby de beste finansielle løsningene og tjenestene til folk og bedrifter i Nord-Norge. Virksomheten skal være offensiv og fremstå som et tydelig alternativ til nasjonale og internasjonale konkurrenter.

SpareBank 1 Nord-Norge er en attraktiv arbeidsplass med en kultur preget av dynamisk læring, vinnervilje og samhandling. Virksomheten bygger på strenge krav til redelighet og forretningsetikk, nedfelt i SNN-koden.

Strategiske mål

SpareBank 1 Nord-Norges strategiske mål:

- Nummer 1 i Nord-Norge!
- De mest fornøyde kundene
- Den mest attraktive arbeidsplassen, med de dyktigste og mest engasjerte medarbeiderne
- Ubestridt solid, med bankdrift på topp internasjonalt nivå
- Kvalitet i alt vi gjør

SpareBank 1-alliansen og SpareBank 1 Gruppen

Bankens deltakelse i SpareBank 1-alliansen og eierskapet i SpareBank 1 Gruppen er en viktig del av konsernets strategi. Deltakelsen har betydd mye for SpareBank 1 Nord-Norges positive utvikling, og har vært en viktig bidragsyter til at banken har blitt en solid og sterk bank For Nord-Norge.

SpareBank 1-bankene driver alliansesamarbeidet og utviklingen av produktselskapene gjennom felleseide SpareBank 1 Banksamarbeidet DA og holdingselskapet SpareBank 1 Gruppen. SpareBank 1-alliansens formål er å anskaffe og levere konkurransedyktige finansielle tjenester og produkter, og oppnå stordriftsfordeler i form av lavere kostnader og/eller høyere kvalitet. Slik bidrar alliansen til at privatpersoner og bedrifter kan tilbys både dyktighet, lokal forankring og en enklere bankhverdag. Alliansen skal også bidra til å sikre bankenes verdiskaping, til fordel for egen region og bankens eiere.

Se også egen omtale av selskapene i SpareBank 1-alliansen senere i årsberetningen.

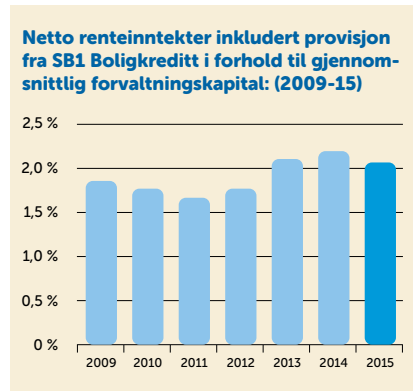

Aktiviteten innen bygg og anlegg har vært god i Nord-Norge. Gründer og eier Reidar Dagenborg i Dagenborg maskin AS, er en nordnorsk leverandør av anleggsmaskiner og traktorer. Dagenborg Maskin AS er kunde i SpareBank 1 Nord-Norge. De finansierer eget varelager i SpareBank 1 Finans Nord-Norge og tilbyr kundefinansiering gjennom SNN Finans sine løsninger.

REDEGJØRELSE FOR ÅRSREGNSKAPET

I samsvar med krav i norsk regnskapslovgivning, er årsregnskapet for 2015 avlagt under forutsetning av fortsatt drift. SpareBank 1 Nord-Norges konsernregnskap er avlagt i samsvar med regnskapslovens paragraf 3-9, i overensstemmelse med IFRS (International Financial Reporting Standards), godkjent av EU.

RESULTATUTVIKLING	KONSERN		MORBANK	
	2015	2014	2015	2014
Beløp i mill kroner				
Netto renteinntekter	1 512	1 426	1 320	1 242
Netto provisjons- og andre inntekter	933	966	682	750
Netto inntekter finansielle investeringer	249	602	248	255
Driftskostnader	1 461	1 328	1 178	1 039
Tap	200	321	216	290
Resultat før skatt	1 033	1 345	856	918
Skatt	163	223	126	175
Resultat virksomhet holdt for salg	-5	-27	0	0
Minoritetsinteresser	7	1		
Årsresultat	872	1 096	730	743

Resultatet for 2015 preges av avsetninger på 135 mill kroner til sluttpakker. Det vises for øvrig til et senere avsnitt om kostnader. I tillegg har økte kredittmarginer i kapitalmarkedet medført betydelig urealiserte tap på i finansielle eiendeler. Hensyntatt ovennevnte betegnes resultatet som tilfredsstillende, med en egenkapitalavkastning på 9,1%. Bankens underliggende bankdrift er fortsatt god, med et resultat før tap på 978 mill kroner (1 064 mill kroner).

Konsernet og morbanken har god soliditet, tilfredsstillende likviditet og god innskuddsdekning.

Etter Styrets vurdering er konsernet godt rustet til å møte landsdelens behov for finansielle tjenester i årene fremover.

Netto renteinntekter

Konsernets samlede netto renteinntekter utgjør 1 512 mill kroner for 2015, en økning på 86 mill kroner fra 2014. Utlånsveksten i personmarkedet var på 6,5 %, noe som ser ut til å ha vært høyere enn den generelle utlånsveksten i markedet. Denne veksten betegnes som tilfredsstillende.

I bedriftsmarkedet har veksten vært negativ med 2,9 %. Dette skyldes dels en bevisst reduksjon i eksponeringen på store engasjement, og dels den sterke konkurransen fra utenlandske banker som følge av de relativt sett strengere kapitalkravene norske banker må forholde seg til.

I 2015 har utlånsmarginene blitt redusert, noe som er kompensert av økte innskuddsmarginer og reduserte finansieringskostnader i pengemarkedet. Til sammen har dette bidratt til vekst i netto renteinntekter.

Utviklingen i netto renteinntekter påvirkes også av overførte lån til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt. Inntektene på 260 mill kroner fra den overførte porteføljen er ført under provisjonsinntekter. Tilsvarende tall for 2014 var 343 mill kroner.

Netto provisjons- og andre inntekter

SpareBank 1 Nord-Norge har, utover tradisjonell kredittvirksomhet, et mål om å øke inntektene gjennom et bredt produktspekter innenfor områder uten kredittrisiko, som sparing, plassering og forsikring. For 2015 utgjorde netto provisjons- og andre inntekter 35 % av de totale inntektene, mot 32 % i 2014.

Provisjonsinntektene fra SpareBank 1 Boligkreditt er noe redusert i 2015. Dette skyldes først og fremst reduserte marginer på boliglån.

Netto renteinntekter, inklusive provisjonsinntekter fra overført utlånsportefølje, har økt fra 1 769 mill kroner i 2014 til 1 772 mill kroner i 2015.

Netto inntekter fra finansielle investeringer

Netto inntekter fra finansielle investeringer utgjør 249 mill kroner i 2015.

Disse fordeler seg som følger:

Resultatandeler fra felleskontrollerte virksomheter	399 mill kroner
Netto inntekter verdipapirer	-150 mill kroner
• Aksjer	-42 mill kroner
• Sertifikater/obligasjoner valuta og finansielle derivater	-108 mill kroner

Selskap	2015	2014	2015	2014
Beløp i mill kroner	Resultatandel i konsernregnskapet	Resultatandel i konsernregnskapet	Utbytte i morbankregnskapet	Utbytte i morbankregnskapet
SpareBank 1 Gruppen AS (19,50 %)	251	360	189	33
SpareBank 1 Boligkreditt AS (14,45 %)	67	31	30	43
SpareBank 1 Næringskreditt AS (20,83 %)	18	24	26	7
BN Bank ASA (23,50 %)	29	66	62	56
SpareBank 1 Kredittkort AS (19,83 %)	20	2	0	0
SpareBank 1 Markets AS (9,99 %)	14	-30	0	0
SUM	399	453	307	140

Tilknyttede selskap og felleskontrollerte virksomheter

Resultatandeler fra tilknyttede selskap og felleskontrollerte virksomheter bokføres i konsernregnskapet i henhold til bankens eierandel etter egenkapitalmetoden. I henhold til kostmetoden, bokføres bare mottatt utbytte i morbankens regnskap.

SpareBank 1 Gruppen

SpareBank 1 Gruppens resultat etter skatt utgjør 1 287 mill kroner (1 849 mill kroner) for 2015. I konsernet SpareBank 1 Nord-Norge er andelen av resultatet innarbeidet med 251 mill kroner (360 mill kroner). SpareBank 1 Livsforsikring og SpareBank 1 Skadeforsikring er de vesentligste bidragsyterne til resultatet i SpareBank 1 Gruppen.

SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt

SpareBank 1 Boligkreditt er opprettet av bankene i alliansen for å dra nytte av kapitalmarkedsinnlån ved bruk av obligasjoner med fortrinnsrett. Bankene overfører boliglån med svært god sikkerhet til dette selskapet, noe som gir reduserte innlånskostnader og økt konkurransekraft for SpareBank 1-bankene.

Bankens eierandel i SpareBank 1 Boligkreditt er per 31.12.15 på 14,45 %, og andelen av resultatet i selskapet er 67 mill kroner (31 mill kroner) for 2015.

SpareBank 1-bankene etablerte i 2009 SpareBank 1 Næringskreditt, etter samme modell og med samme administrasjon som SpareBank 1 Boligkreditt. SpareBank 1 Nord-Norges eierandel er nå 20,83 %, og andelen av resultatet er 18 mill kroner (24 mill kroner) for 2015.

BN Bank

SpareBank 1 Nord-Norge har en eierandel på 23,5 % i BN Bank per 31.12.15. Andelen av resultatet for 2015 er på 29 mill kroner (66 mill kroner). Det vises også til omtale om BN Bank annet sted i beretningen.

SpareBank 1 Markets

I 2. kvartal 2015 ble restruktureringen av SpareBank 1 Markets gjennomført ved at Sparebank 1 SMN sin markedsvirksomhet ble integrert i SpareBank 1 Markets. I denne forbindelse ble SpareBank 1 Nord-Norges eierandel i SpareBank 1 Markets redusert.

I bankens balanse per 31.12.15, er aksjeposten omklassifisert fra investering i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet, til aksjer verdsatt til virkelig verdi. SpareBank 1 Nord-Norges eierandel i SpareBank 1 Markets er 9,99 % per 31.12.15, og andel resultat for 2015 er innarbeidet med 14 mill kroner (-30 mill kroner).

SpareBank 1 Kredittkort

Andel resultat i SpareBank 1 Kredittkort (eierandel 19,83 %) er innarbeidet med 20 mill kroner for 2015 (2 mill kroner).

Verdipapirer

I konsernregnskapet er det inntektsført 8 mill kroner i utbytte på aksjeinvesteringer i 2015, og 50 mill kroner er tapsført som følge av netto kursfall på porteføljen. Av dette utgjør tap fra datterselskapet SpareBank 1 Portefølje AS 70 mill kroner. Morbankens aksjeportefølje har hatt en positiv verdiutvikling med 20 mill kroner.

Netto verdiendring på obligasjonsporteføljen er betydelig påvirket av negativ verdiendring på obligasjoner klassifisert og regnskapsmessig verdsatt til virkelig verdi (markedsverdi). Sterk utgang i kredittpåslag (kreditspreader) i markedet, har medført et urealisert tap på om lag 94 mill kroner per 31.12.15. Kvaliteten i den underliggende porteføljen tilsier at banken i liten grad forventer at nedskrivningen i obligasjonsporteføljen vil realiseres.

Datterselskap

Konsernets datterselskap har et samlet årsresultat på 64 mill kroner før skatt. Resultatbidraget på 35 mill kroner etter skatt, er konsolidert inn i konsernregnskapet. I morbankens regnskap bokføres kun mottatt utbytte fra datterselskapene i henhold til kostmetoden.

Datterselskap Tall i hele 1 000 kroner	Resultatandel 2015 etter skatt	Utbytte 2015 i morbank- regnskapet	Nedskrivninger 2015 i morbank- regnskapet
SpareBank 1 Finans Nord-Norge AS	95 802	85 770	0
SpareBank 1 Portefølje AS	-74 587	0	-51 999
Nord-Norge Eiendom IV AS	-944	0	0
Alsgården AS	-348	0	0
EiendomsMegler 1 Nord-Norge AS	20 737	11 000	0
SpareBank 1 Nord-Norge Forvaltning ASA	1 742	1 440	0
North-West 1 Alliance Bank	-8 903	0	0
Fredrik Langesg 20 AS	1 336	0	0
SpareBank 1 Regnskapshuset Nord-Norge AS*	4 185	0	0
SUM	39 020	98 210	-51 999

* Konsolidert resultat eksklusive goodwillavskrivninger

Resultatet i SpareBank 1 Portefølje AS er påvirket av verdiendringer på enkelte aksjeposter, herunder 5 mill kroner i investeringsfondene Nord I IS og 41 mill kroner i Nord II IS. SpareBank 1 Portefølje AS eier 100 % av selskapet Nord-Norge Eiendom IV, som igjen eier selskapet Alsgården AS med 100 %. Begge selskapene er konsolidert inn i konsernregnskapet per 31.12.15.

I 2014 ble forretningsbygget Fredrik Langes gate 20 i Tromsø kjøpt, og datterselskapet Fredrik Langesg 20 AS etablert.

I 4. kvartal 2014 besluttet konsernet å bokføre et overtatt engasjement etter IFRS 5 – Virksomhet holdt for salg. Overtatte eiendeler og gjeld fremkommer på egne linjer i balansen per 31.12.15. I resultatregnskapet fremkommer drift for hele 2015 på en egen resultatlinje – "Resultat virksomhet holdt for salg, etter skatt". I 2015 har dette engasjementet et negativt resultat på 5 mill kroner.

Bankens eierskap i North-West 1-Alliance Bank i St. Petersburg, Russland, er avhendet i 4. kvartal 2015. Konsernets andel av resultatet før skatt (75 %) i 2015 frem til salgstidspunktet utgjør -20 mill kroner. Ved innregning av resultatet er dette redusert med 17

mill kroner gjennom bruk av tapsavsetning foretatt i 2014 på konsernets engasjement i Russland. Det vises også til eget avsnitt om konsernets engasjement i Russland.

Driftskostnader

Som nevnt tidligere gjennomfører SpareBank 1 Nord-Norge en omstilling av virksomheten for å bedre lønnsomheten i konsernet. Tiltak er rettet mot økte inntekter, reduserte kostnader og økt kapitaleffektivitet. Endringene medfører overtallighet. Et tilbud om frivillige sluttavtaler ble i 4. kvartal

gitt til medarbeiderne, og om lag 150 takket ja til frivillig sluttpakke. Ca 80 medarbeidere sluttet i banken 31.12.15. Sammenlignet med antall årsverk ved inngangen til 2015, påregnes en netto prosentvis reduksjon i antall årsverk i morbanken på opp mot 15 % frem mot utgangen av 2016.

Det ble i løpet av 2014 og de tre første kvartalene i 2015 satt av til sammen 45 mill kroner til fremtidige omstillingskostnader. I tillegg ble det kostnadsført 105 mill kroner til samme formål i 4. kvartal 2015. Samlede engangskostnader som følger av den planlagte frivillige nedbemanningen, utgjør dermed 150 mill kroner per utgangen av 2015.

Ordinære driftskostnader utgjør 1 461 mill kroner for 2015, en økning på 133 mill kroner, eller 10,5 %, fra 2014. I forhold til gjennomsnittlig forvaltningskapital, utgjorde kostnadene 1,75 %, en økning på 0,1 prosentpoeng fra året før.

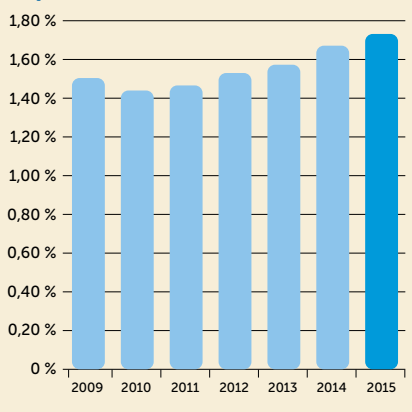
Kostnadsprosenten i konsernregnskapet for 2015 er på 54,2 %, en økning fra 44,4 % i 2014. De nominelle kostnadene viser en økning på 10,0 % for konsernet, mens tilsvarende tall for morbanken er 13,4 %.

I regnskapet for 2015 er det bokført 13 mill kroner mer i arbeidsgiveravgift enn i 2014. Dette er et resultat av at ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift ble avvirket for flere næringer, blant annet finans og forsikring, med virkning fra 01.07.14.

Formuesskatt på 8 mill kroner er i henhold til IFRS resultatført som en del av andre driftskostnader.

Konsernet har endret målet om gjennomsnittlig årlig kostnadsøkning fra maksimalt 1 % til maksimalt 0 %, eksklusive omstillingskostnader og eventuelle virksomhetsutvidelser.

Kostnadsutvikling i forhold til gjennomsnittlig forvaltningskapital: (2009-15)

Konsernets virksomhet i Russland – avvikling

SpareBank 1 Nord-Norge har vært involvert i bankvirksomhet i Russland gjennom Tavrichesky Bank (TB) og North-West 1 Alliance Bank (NW1AB). I tråd med beslutning i 2013 om nedtrapping av konsernets engasjement i Russland, gjennomførte SpareBank 1 Nord-Norge salg av sine eierandeler i NW1AB til en russisk kjøpergruppering i 4. kvartal 2015. Videre er hele SpareBank 1 Nord-Norges finansiering av NW1AB overtatt av kjøpergrupperingen.

Med salget av North-West 1 Alliance Bank er SpareBank 1 Nord-Norge ute av egen bankvirksomhet i Russland.

Gjenværende eksponering i Russland består av lån til Tavrichesky Bank på motverdien av om lag 110 mill kroner. Det er igangsatt innfordring av dette kravet. Netto eksponering i konsernregnskapet etter gjenværende tapsavsetninger utgjør 50 mill kroner per 31.12.15.

Tap og mislighold på utlån

Konsernets netto tap på utlån til kunder per 4. kvartal 2015 utgjør 200 mill kroner (164 mill kroner). Tapet fordeler seg med 181 mill kroner fra bedriftsmarkedet og 19 mill kroner fra personmarkedet.

Netto misligholdte og tapsutsatte engasjement utgjør 346 mill kroner per 31.12.15 (350 mill kroner), 0,4 % av brutto utlån inkludert formidlingslån.

Konsernets samlede avsetninger til individuelle tapsnedskrivninger på utlån til kunder er 251 mill kroner per 31.12.15 (171 mill kroner). Avsetningen er økt med 80 mill kroner det siste året.

Gruppevis nedskrivninger utgjør 247 mill kroner per 31.12.15 (236 mill kroner), en økning på 11 mill kroner fra forrige år. Gruppevis nedskrivninger utgjør 0,4 % av konsernets samlede brutto utlån per 31.12.15 (0,3 % av brutto utlån inkludert formidlingslån).

Vurderingen av gruppevis avsetninger i 2014 inkluderte konsernets samlede kredittengasjement, herunder eksponeringen i Russland. I forbindelse med avviklingen av konsernets egen bankvirksomhet i Russland, ble konsernets gruppevis avsetninger redusert med om lag 40 mill kroner. Økt innlands makroøkonomisk usikkerhet gjorde at konsernet i 2015 økte avsetning til gruppevis tap med 50 mill kroner per 31.12.15.

Konsernets risikoklassifiseringssystem viser at den samlede kredittrisiko i utlånsporteføljen fortsatt er god. Konsernet har siden 2012 hatt en positiv utvikling for misligholdte og tapsutsatte engasjement. Det samme gjelder avsetninger til tap på utlån. Konsernets portefølje innenfor bedriftsmarkedet er godt diversifisert, og har forsvarlig risiko.

Etter styrets vurdering, arbeides det godt med mislighold og tapsutsatte engasjement i konsernet, et arbeid som fortsatt vil bli høyt prioritert. Det generelle nivået på tap forventes å være moderat den nærmeste tiden.

Øvrige tap

Som nevnt ovenfor har konsernet i 2014 bokført et overtatt engasjement etter IFRS 5 – "Virksomhet holdt for salg". I resultatregnskapet fremkommer resultatet for hele året 2015 på egen resultatlinje – "Resultat virksomhet holdt for salg, etter skatt". I 2015 har dette engasjementet et negativt resultat på 5 mill kroner.

Skatt

Konsernets skattekostnad for 2015 er estimert til 163 mill kroner. Grunnlaget for skatt er redusert med permanente forskjeller og effekter av fritaksmodellen.

Disponering av overskudd

Morbankens overskudd etter skatt er fordelt mellom egenkapitalbeviserne og bankens samfunnsmessige eide kapital i samsvar med den relative egenkapitalfordelingen mellom eiergrupperingene i morbanken.

Bankens utbyttepolitikk tilsier en utdelingsgrad på inntil 50 % av konsernets årsoverskudd. I forbindelse med tilpasning til nye kapitalkrav, har banken over noen tid praktisert en redusert utbyttegrad. Styret har tidligere kommunisert at en normalisering av utbyttegraden kan forseres. For å bidra til å sikre oppnåelse av konsernets mål om en ren kjernekapitaldekning på 14,5 % i 2016, holdes en høyere del av samfunnskapitalens andel av resultatet tilbake, sammenlignet med EK-beviserens andel.

Det er vedtatt et kontantutbytte på kroner 2,00 (1,90) per egenkapitalbevis, totalt 200,8 mill kroner (190,8 mill kroner), og en avsetning til utjevningsfond på 145,1 mill kroner (161,1 mill kroner). Det settes også av 60 mill kroner til allmennyttige formål (212,3 mill kroner). Dette gir en utdelingsgrad til samfunnet og EK-beviserne på henholdsvis 13,1% og 48,7%.

Disponering resultat 2015	SUM
Resultat morbank etter skatt	730,7
Utdeling/utbytte	260,8
Tilbakeholdt overskudd	469,9
herav til utjevningsfond	145,1
herav til Sparebankens fond	324,9
Sum disponert	730,7
Tilbakeholdt andel, morbankresultat	64,3 %
Tilbakeholdt andel, konsernresultat	69,8 %

Utbytte utbetales til egenkapitalbevisere som er registrerte eiere per 16.03.16.

Bankens egenkapitalbevis noteres ex utbytte 17.03.16.

Balanseutvikling

Beløp i mill kroner	31.12.15	31.12.14	Endring i kr	Endring i %
Forvaltningskapital	85 403	83 197	2 206	3 %
Brutto lån	64 053	57 356	6 697	12 %
Utlån til kunder inkludert formidlingslån	88 403	84 980	3 423	4 %
Innskudd fra kunder	48 087	45 761	2 326	5 %

Per 31.12.15 er utlån på til sammen 24 mrd kroner (24 mrd kroner) overført til Spare-Bank 1 Boligkreditt. Disse lånene fremkommer ikke som utlån i bankens balanse. Kommentarer som omhandler vekst i utlån inkluderer disse formidlingslånene.

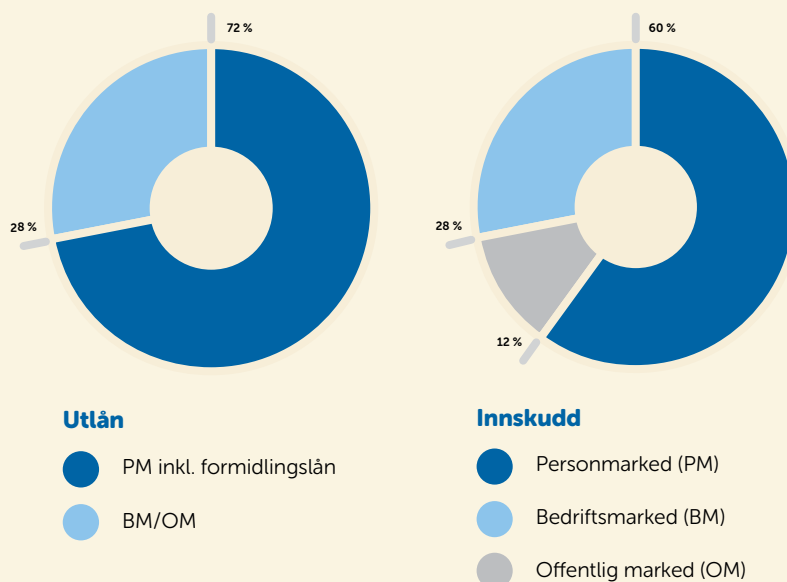
Konsernets brutto utlån til kunder inklusive formidlingslån, utgjør 88 mrd kroner per 31.12.15. Sammenlignet med 31.12.14, er dette en økning på 4,0 % (5,5 %). Veksten fordeler seg med 6,5 % (6,1 %) i personmarkedet, mens bedriftsmarkedet og offentlig sektor har en reduksjon på 2,9 % (3,8 %).

Innenfor bedriftsmarkedet har banken valgt å satse mot små og mellomstore bedrifter (SMB). Utviklingen i 2015 viser at banken har lyktes med dette ved at andelen store enkeltkunder er redusert, og at veksten utelukkende har kommet på enkeltkunder med eksponeringer under 50 mill kroner.

Konsernet har lav eksponering mot olje- og gasssektoren. Samlet eksponering utgjør 2 195 mill kroner per 31.12.15, tilsvarende 2,5 % av brutto utlån (inklusive formidlingslån). Etter styrets vurdering, er risikoen i denne delen av porteføljen oversiktlig og håndterbar. Eksponeringen er i vesentlig grad mot forsyningsbaser som har svært lange kontrakter med solide aktører, og mot fartøy hvor de fleste har lange kontrakter.

Bankens portefølje av utlån med fast rente i norske kroner utgjør 7,9 mrd kroner per 31.12.15. Denne porteføljen vurderes regnskapsmessig til virkelig verdi, men endringer i rentenivå og kredittpåslag kan medføre endringer i vurdert virkelig verdi. Det må derfor

Konsernets brutto utlån (inkl overførte boliglån) og innskudd per 31.12.15 fordelt på de ulike markedene.

påregnes økt volatilitet i resultatregnskapet som følge av vurderingen av denne utlånsmassen. Det vises også til nærmere omtale i årsregnskapets note 11.

For å holde kreditttrisikoen ved nye utlån på et akseptabelt nivå, legges det særlig vekt på betalingsevne og tilfredsstillende sikkerhetsdekning.

Konsernets innskudd finansierer 75,1 % av brutto utlån per 31.12.15 (74,7 %). Innskuddsdekningen vurderes som god.

Beholdning av sertifikater og obligasjoner

Konsernets beholdning av sertifikater og obligasjoner utgjør 11 178 mill kroner per 31.12.15 (9 720 mill kroner).

Det norske verdipapirmarkedet, spesielt for OMF (obligasjoner med fortrinnsrett), har i 2015 – og i særlig grad i 2. halvår – hatt sterk utgang i risikopåslagene. Økte risikopremier har gitt et regnskapsmessig urealisert kurstap på bankens rentebærende portefølje.

Kapitaldekning

SpareBank 1 Nord-Norge fikk fra 01.01.07 tillatelse fra Finanstilsynet til å benytte interne målemetoder (Internal Rating Based Approach) for kredittrisiko.

Kapitaldekning	KONSERN		MORBANK	
	31.12.15	31.12.14	31.12.15	31.12.14
Ren kjernekapitaldekning	13,9 %	12,5 %	17,2 %	15,2 %
Kjernekapitaldekning	15,1 %	13,6 %	18,3 %	16,2 %
Tilleggskapitaldekning	2,1 %	2,0 %	1,8 %	1,7 %
Totalkapitaldekning	17,2 %	15,6 %	20,1 %	17,9 %

Konsernet benytter proporsjonal konsolidering i kapitaldekningsrapporteringen av eierandelene i SpareBank 1 Boligkreditt, SpareBank 1 Næringskreditt og BN Bank. Det vises for øvrig til eget avsnitt om Kapitalstyring og nye regulatoriske krav.

SpareBank 1 Nord-Norge har et mål om å være ubestridt solid til enhver tid, og tilfredsstillende definerte minstekrav til egenkapital. Konsernet har også et mål om en intern kapitalbuffer minimum et halvt prosentpoeng over myndighetspålagte minstekrav. Konsernets langsiktige mål for ren kjernekapitaldekning er for tiden på 14,5 %. Styret tar sikte på at dette målet skal nås i 2016.

Bankens soliditet vurderes som god ut fra gjeldende regulatoriske krav.

Virksomhetsstyring og selskapsledelse (Corporate Governance)

Styringen av SpareBank 1 Nord-Norge bygger på regnskapsloven og de prinsipper som er gitt i den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse. Det vises til eget kapittel i årsrapporten om Virksomhetsstyring og selskapsledelse, som også dekker kravene i regnskapslovens § 3-3b. Kapitlet beskriver nærmere hvordan SpareBank 1 Nord-Norge følger opp anbefalingen.

God virksomhetsstyring i SpareBank 1 Nord-Norge omfatter de mål og overordnede prinsipper som konsernet styres og kontrolleres

etter. Dette skal sikre eiernes og andre gruppers interesser i konsernet. Konsernets prinsipper for god virksomhetsstyring skal sikre en forsvarlig formuesforvaltning og gi økt trygghet for at kommuniserte mål og strategier blir realisert og innfridd.

Bankens egenkapitalbevis er notert på Oslo Børs. Det foreligger ikke vedtektsbestemmelser som begrenser retten til å omsette disse. Styret er ikke kjent med avtaler mellom eiere av egenkapitalbevis som begrenser mulighetene til å omsette disse eller å utøve stemmerett.

Den som vil gjennomføre erverv som medfører at vedkommende blir eier av en kvalifisert eierandel i SpareBank 1 Nord-Norge, må på forhånd sende melding om dette til Finanstilsynet. Som kvalifisert eierandel, regnes en eierandel som representerer 10 % eller mer av kapitalen eller stemmene i finansforetaket, eller gir adgang til å utøve en vesentlig innflytelse i ledelsen av foretaket og dets virksomhet.

SpareBank 1 Nord-Norges vedtekter inneholder særlige eierbeføyelser som beskytter egenkapitalbevisene. Disse angir et krav om 2/3 tilslutning fra egenkapitalbevisene ved en rekke beslutninger.

Det har ikke vært gjennomført emisjoner av egenkapital i 2015.

Risiko- og kapitalstyring – generelle kommentarer

Ett av styrets prioriterte områder er risiko- og kapitalstyring som støtter opp under konsernets strategiske ambisjoner, mål og utvikling. Konsernet vektlegger en god risikostyring som skal sikre finansiell stabilitet og forsvarlig forvaltning av verdier over tid.

Det er et mål å styre alle vesentlige risikoer på linje med beste praksis for sammenlignbare banker.

Konsernets kontroll- og styringsmodell definerer klare ansvar og roller. SpareBank 1 Nord-Norge bruker betydelige ressurser på å etablere, følge opp og videreutvikle konsernets kvalitetsystemer, risikostyringsystemer og -prosesser.

Konsernets prinsipper og rammer for risikostyring og intern kontroll er nedfelt i et eget rammeverk. Dette gjennomgås og godkjennes årlig av styret. Rammeverket gir føringer for konsernets overordnede holdninger til risikostyring, og skal sikre at konsernet har en effektiv og hensiktsmessig prosess for dette.

Risikojustert kapital beregnes for alle vesentlige risikoområder. Dette er en viktig forutsetning for vurderinger tilknyttet risikokonstruksjon, kapitalbuffer og soliditetsmål, faktorer som skal sikre konsernets drift også under stressede markedsforhold.

Det er et overordnet mål at konsernets samlede risikonivå skal være moderat og innenfor de rammer konsernets risikostrategi setter. Gjennom god risikostyring skal konsernet ha en stabil og forutsigbar inn- tjenings- og resultatutvikling.

Risiko og kapitalstyring i SpareBank 1 Nord-Norge Intern kontroll

Styret har årlig revisjon av rammeverk for styring og kontroll, og løpende oppfølging av utviklingen i sentrale kvalitets- og risikoindikatorer. Avdeling for risikostyring har et overordnet ansvar for å sikre at styrings-

og rapporteringssystemer benyttes aktivt av ledere i oppfølgingen av forretnings- og fagområder.

Styret mottar jevnlig uavhengige vurderinger av konsernets risiko, og om den interne kontrollen virker hensiktsmessig og er betryggende. Den uavhengige vurderingen gjøres av intern revisor og ansvarlig revisor.

Risikostyring

Finansiell virksomhet innebærer behov for styring og forvaltning av risiko. Styret i SpareBank 1 Nord-Norge legger vekt på god risikostyring som strategisk virkemiddel for å øke verdiskapingen, og har ansvaret for å overvåke konsernets risikoksposering. Styret fastsetter rammer for alle sentrale forretnings- og risikoområder, som igjen måles og rapporteres i henhold til rammeverket som er vedtatt.

Avdeling for risikostyring legger kvartalsvis frem en oppsummering av risikobildet for konsernet. Dette danner grunnlaget for styrets diskusjoner og vurderinger av nødvendige tiltak. Sentralt i denne gjennomgangen er vurderingen av konsernets soliditet, lønnsomhet og effektivitet på bakgrunn av utviklingen i underliggende porteføljer og risikoer.

Forretningsrisiko

Konsernets forretningsrisiko knytter seg til eventuell svikt i inntjeningen, vesentlige endringer i kapitalbehov som følge av nye regulatoriske krav og/eller sviktende tillit og omdømme i markedet på grunn av alvorlige hendelser. Forretningsrisiko kan oppstå som følge av ulike risikofaktorer, og konsernet benytter et bredt sett av verktøy (kvantitative og kvalitative) for å identifisere og rapportere slik risiko.

God strategisk planlegging er det viktigste verktøyet for å redusere forretningsrisikoen, og innbefatter både forebyggende tiltak og planer for hvordan hendelser skal håndteres. Styret behandler årlig forretningsstrategier og forretningsplaner. Konsernets rammer og retningslinjer for God virksomhetsstyring og SNN-koden har viktige roller i den forretningsmessige styringen av virksomheten.

Retningslinjene setter fokus på holdninger og etikk, hvordan SpareBank 1 Nord-Norge gjør forretninger med kunder og andre forbindelser, og skal underbygge en god og positiv bedriftskultur.

Kredittrisiko

Banken mottok i februar 2015 tillatelse til bruk av avansert-IRB (AIRB) for å beregne minstekrav til ansvarlig kapital for utlån til bedriftsmarkedet. Dette innebar at banken fra og med 1.kvartal 2015 har benyttet egne modeller for beregning av LGD (Loss Given Default - Tap ved mislighold) også for bedriftsmarkedskunder i kapitaldekningsrapporteringen. I forhold til kapitalkrav medførte dette et noe lavere kapitalbehov.

Konsernets kredittportefølje i bedriftsmarkedet har moderat risiko, mens personmarkedsporteføljens risiko vurderes som lav. Risiko-utviklingen i begge porteføljene er god, med økte andeler i de beste risikoklassene. Utviklingen gjenspeiler utviklingen i landsdelen, der den makroøkonomiske situasjonen er god. Bankens relativt lav direkte eksponering mot oljeavhengige sektorer. Det meste av utlån til personmarkedet er sikret med pant i fast eiendom, og sikkerhetsdekningen er god. Nivået på misligholdte lån er lavere i 2015 enn i 2014, men vurderes fortsatt å være noe høyere enn konjunkturutviklingen i landsdelen skulle tilsi. Tapene i 2015 kommer på enkeltstående, mellomstore kunder, i tillegg til økte tap på to store enkeltkunder. Bankens har i løpet av 4. kvartal 2015 solgt virksomheten i Russland, og det vises til nærmere kommentarer foran i årsberetningen.

I kredittstrategien vektlegges etablering av mål og rammer for løpende styring av kreditt- risikoen. Bankens bevilgningsreglement og fullmakter er knyttet til sikkerhetsdekning og sannsynligheten for mislighold, og gjelder innenfor kredittstrategi og overordnede kredittpolitiske retningslinjer. Bevilgningsreglementet evalueres årlig i styret.

Styret følger løpende opp risikoen i bankens utlånsportefølje. Dette for å avdekke utviklingstrekk så tidlig som mulig, og om nødvendig justere kredittpolicyen.

Markedsrisiko, kapitalmarkedet

Konsernets markedsrisiko klassifiseres som moderat. Eksponeringen mot markedsrisiko oppstår i all hovedsak som følge av aktiviteter som skal understøtte andre deler av driften i konsernet. Porteføljen av eiendeler som er direkte utsatt for markedssvingninger utgjør således en liten del av totalbalansen, og banken driver i liten grad egenhandel med verdipapirer.

Bokført verdi av aksjer og andeler er 569 mill kroner per 31.12.15, en økning på 96 mill kroner fra i fjor. Beholdningen av obligasjoner og sertifikater utgjør 11 178 mill kroner per 31.12.15, 1 458 mill kroner mer enn ved utgangen av 2014.

Stresstester for markedsrisiko viser at banken og konsernet har evne til å holde risiko innenfor vedtatte rammer.

Likviditetsrisiko

Selv om likviditetsrisikoen i konsernet vurderes som lav, har banken betydelig fokus på området. Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer og gjeld til kredittinstitusjoner er 22 045 mill kroner per 31.12.15, en økning på 929 mill kroner fra 2014. Konsernets innskuddsdekning er 75,1 % per 31.12.15 mot 74,7 % i 2014 og 78,5 % i 2013. God innskuddsdekning og stabile kundeinnskudd er viktig for bankens likviditetsstyring, og banken forventer at nye krav til likviditetsbuffer og måling av likviditetsrisiko vil øke konkurransen om stabile kundeinnskudd. Bankens vurderer refinansieringsbehovet i 2016 som fullt ut håndterbart.

SpareBank 1 Boligkreditt AS representerer en viktig finansieringskilde for konsernet. Bankens styre har vedtatt å søke om konsesjon for et 100 % eiet boligkredittforetak. Dette foretaket vil kunne være et supplement til SpareBank 1 Boligkreditt, som fortsatt vil være alliansebankenes hovedverktøy for låneopptak gjennom obligasjoner med fortrinnsrett (OMF).

Konsernets fundingstrategi skal ivareta ulike hensyn, som avveininger mellom lavest mulig innlånskostnad i kapitalmarkedet og kostnadene knyttet til diversifisering av bankens

innlån med hensyn til løpetid og innlånskilder. Styret behandler konsernets likviditetsstrategi og beredskapsplaner minimum én gang i året.

Nye krav til en forsvarlig likviditetsstyring reguleres blant annet ved minimumskrav til LCR (Liquidity Coverage Ratio) og NSFR (Net Stable Funding Ratio). SpareBank 1 Nord-Norges finansiering vurderes å være tilpasset disse nye kravene.

Operasjonell risiko

Styring av operasjonell risiko er en viktig del av den samlede risikostyringen. Det er derfor etablert egne systemer for oppfølging, dokumentasjon og rapportering av risiko- og forbedringsområder innenfor dette feltet. Konsernet har også betydelig oppmerksomhet rettet mot eksterne trusler som kriminalitet og svindel. Risikoanalyser gjennomføres med utgangspunkt i Finanstilsynets Risiko- og sårbarhetsanalyse, Finanstilsynets retningslinjer for området og Finansnærings trusselvurdering.

På bakgrunn av den iboende risikoen ved bruk av informasjonsteknologi, er dette området gjenstand for løpende overvåking. Internrevisjonen foretar også uavhengige gjennomganger og tester av bankens sikkerhet på området. Hendelser som har påvirket, eller kan påvirke konsernets lønnsomhet og/eller omdømme, følges systematisk opp. Det er også et tett samarbeid innenfor SpareBank 1-alliansen for å sikre god og stabil drift. Det har ikke vært alvorlige hendelser i 2015, og de operasjonelle tapene er lave.

Området er etter styrets vurdering under tilfredsstillende kontroll, men krever kontinuerlig oppfølging.

Eierrisiko

Eierandelene i felleskontrollerte selskaper er betydelige og viktige for konsernets totale resultatskaping. På den annen side kan disse eierandelene gi både økt volatilitet i resultatene og påvirke kapitaldekningen.

Risikoen i de ulike selskapene er moderat, men banken er indirekte utsatt for betydelig markedsrisiko særlig gjennom eierposten i SpareBank 1 Gruppen.

Kapitalstyring

SpareBank 1 Nord-Norge har som mål å styre alle vesentlige risikoer på linje med beste praksis for sammenlignbare banker. Det er etablert prosesser som skal vurdere kapitalbehovet i forhold til risikoprofil og kvaliteten på etablerte risikostyrings- og kontrollsystemer.

Kapitaldekningsregelverket stiller minstekrav til ren kjernekapital, kjernekapital og ansvarlig kapital, og omfatter kredittisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. I tillegg kreves det at finansinstitusjoner gjennomfører en intern kapitalvurderingsprosess (Internal Capital Adequacy Assessment Process – ICAAP). Finanstilsynet har gitt føringer for prosessen, og kapitalvurderingen skal innbefatte alle vesentlige risikoer, også utover det regulatoriske minstekravet. Kapitalvurderingen skal videre være fremoverskuende og basert på tilfredsstillende metoder og data. Det skal også tas høyde for usikkerhet i beregninger, metoder og data. Hvert kvartal vurderes og oppsummeres konsernets risiko- og kapital-situasjon i en egen rapport til styret.

Konsernets soliditetsmål inngår som en sentral størrelse i strategi- og planprosessen.

Nye regulatoriske krav

Flere nye regler på finansmarkedsområdet er foreslått og/eller innført i 2015, og det pågår fortsatt et betydelig arbeid innenfor dette området både internasjonalt og i Norge. Av områder som har vært gjennom ny eller revidert regulering nevnes:

- Forskrift om nye lån med pant i bolig ble innført med virkning fra 01.07.15
- Ny finansforetakslov trer i kraft fra 01.01.16
- Finanstilsynet har på oppdrag fra Finansdepartementet foreslått innføring av nye likviditetskrav for banker og kredittforetak
- Banklovkommisjonen forbereder nye regler for krisehåndtering i tråd med EUs regelverk på området
- Det er i 2015 satt ned flere lovutvalg, blant annet på verdipapirområdet, regnskapsområdet og hvitvaskingsområdet

Krav til likviditet

EUs regelverk inneholder to kvantitative likviditetskrav, for likviditetsbuffer Liquidity Coverage Ratio (LCR) og stabil finansiering Net Stable Funding Ratio (NSFR).

Det vises til nærmere omtale under Likviditetsrisiko.

Krav til kapital – Pilar 1

Det norske kapitaldekningsregelverket er tilpasset EUs kapitaldekningsdirektiv CRD IV og forordning CRR. Det følger av loven at banker og finansieringsforetak som minimum skal ha ren kjernekapital, kjernekapital og ansvarlig kapital på henholdsvis 4, 5, 6 og 8 % av risikovektet beregningsgrunnlag.

I tillegg skal foretakene ha en bevaringsbuffer på 2,5 %, en systemrisikobuffer på 3 % og en motsyklisk buffer mellom 0 og 2,5 %. Finansdepartementet skal hvert år treffe beslutning om hvilke finansinstitusjoner som skal anses som systemviktige i Norge. SpareBank 1 Nord-Norge er ikke klassifisert som systemviktig finansinstitusjon.

Bufferkravene skal oppfylles med ren kjernekapital. Kravet til motsyklisk buffer fastsettes av Finansdepartementet hvert kvartal. I juni 2015 ble det besluttet at kravet til motsyklisk buffer økes fra 1,0 til 1,5 % fra 30.06.16.

Krav til uvektet kapitalandel

Som følge av erfaringene fra finanskrisen i 2008, foreslo Baselkomiteen i 2011 å innføre uvektet kjernekapitalandel på 3 % som et supplerende kapitalmål til kapitaldekning basert på risikovektet beregningsgrunnlag.

Finansdepartementet ba høsten 2014 Finanstilsynet om å vurdere når og hvordan et krav til uvektet kapitalandel bør gjennomføres i Norge. Finanstilsynets anbefalte i brev av 26.06.15 at det ikke fastsettes et nasjonalt minstekrav til uvektet kapitalandel før regelverket i EU er kjent. I brevet fremgår det at Finanstilsynet, blant annet gjennom pilar 2, fortsatt vil legge stor vekt på betydningen av ren kjernekapital og uvektet kapitalandel i vurderingen av norske bankers soliditet.

Norske banker har en betydelig høyere uvektet kjernekapitalandel enn minstekravet på 3 % som Baselkomiteen opprinnelig anbefalte, og høyere enn gjennomsnittet for europeiske banker. Uvektet ren kjernekapitalandel for norske banker er likevel ikke spesielt høy i et historisk perspektiv. Det er Finanstilsynets vurdering at norske banker samlet sett bør øke sin uvektede kapitalandel ytterligere. Uvektet kjernekapitalandel for konsernet er beregnet til 6,1 % per 31.12.15.

Pilar 2

CRD IV stiller krav til foretakenes egenvurdering av risiko og kapitalbehov (Internal Capital Adequacy Assessment Process – ICAAP) og krav til tilsynsmyndighetene vurdering (Supervisory Review and Evaluation Process – SREP). Tilsynsmyndighetene kan stille krav om tilpasninger i virksomheten eller kapital utover minstekravene (pilar 2-krav).

Finansdepartementet har i brev til Finanstilsynet bedt om at det arbeides videre med å gjøre beregningsmodellene og metodene som benyttes i pilar 2 mer forutsigbare og

transparente. Strukturelle forhold som gjelder de fleste norske banker skal reflekteres i pilar 1-kravene, det vil si minstekrav til kapital og kombinerte kapitalbufferkrav i pilar 1. Det bør ikke fastsettes krav om ytterligere kapital på institusjonsnivå, når risikoen allerede er dekket av krav til kapitalbuffer og andre makrobaserte forsiktighetskrav. Dette er også i tråd med EUs regelverk.

Konsernets ICAAP for 2015 viser at konsernet er godt kapitalisert til å motstå finansielle rystelser. Fremskrivninger viser at konsernet vil ligge godt over regulatoriske minimumskrav både i en forventet og en stresset femårsprognose.

SpareBank 1 Nord-Norges pilar 2-krav forventes nærmere klarlagt etter at Finanstilsynets SREP-prosess for SpareBank1 Nord-Norge er ferdigstilt i løpet av 2016.

Rammeverk for krisehåndtering

EUs krisehåndteringsdirektiv trådte i kraft 01.01.15. Formålet med direktivet er å gi banker, andre kredittinstitusjoner og myndighetene et verktøy for å forebygge og håndtere kriser på et tidlig stadium. Det følger av direktivet at alle banker skal utarbeide gjenopprettingsplaner (Recovery Plans) med konkrete og gjennomførbare tiltak for håndtering av finansielle krisesituasjoner. Planene skal godkjennes av nasjonale tilsynsmyndigheter. Nasjonale krisehåndteringsmyndigheter skal utarbeide avviklingsplaner (Resolution Plans) for finansinstitusjoner med hovedsete i hjemlandet.

Etter direktivet skal foretakene ha et minimumsnivå på ansvarlig kapital og tellende gjeld (Eligible Liabilities) som kan nedskrives eller konverteres til egenkapital (være gjenstand for «bail-in») når en bank er i krise. Innskudd som dekkes av innskuddsgarantiordninger skal normalt skjermes fra tap. Enkelte andre typer forpliktelser er unntatt fra «bail-in».

Selv om EUs krisehåndteringsdirektiv ikke er gjennomført i norsk rett, tilsier hensynene bak kravet til gjenopprettingsplaner at også norske banker utarbeider slike. De

største norske bankene er bedt om å oversende gjenopprettingsplaner til Finanstilsynet innen utgangen av 2015.

Banken har utarbeidet gjennomrettingsplan i 2015. Indikatorer og utløsende nivå (triggernivå) for ulike tiltak benyttes aktivt i den løpende oppfølgingen av konsernets virksomhet.

Nye regler for regnskapsmessig behandling av tap på utlån

IFRS 9 Financial Instruments

IFRS 9 skal erstatte eksisterende IAS 39, Finansielle instrumenter – innregning og måling. IFRS 9 medfører endringer i forhold til dagens standard for klassifisering og måling av finansielle instrumenter, nedskrivning av finansielle eiendeler og sikringsbokføring. Standarden trer i kraft for regnskapsår som begynner 01.01.18 eller senere. Tidlig anvendelse er tillatt. Standarden er foreløpig ikke godkjent av EU.

Banken forventer å anvende standarden fra og med regnskapsåret 2018, som er tidspunktet den er trer i kraft. I løpet av 2015 har banken gjennomført en foreløpig og overordnet vurdering av virkningen av standarden. Banken forventer ikke vesentlige effekter på balanse eller egenkapital, med unntak av anvendelsen av standardens bestemmelser for nedskrivning av utlån. Nye prinsipper for nedskrivning vil kunne gi høyere tapsavsetninger, noe som i så fall vil gi et negativt utslag i egenkapitalen. Banken vil i 2016 gjennomføre en detaljert gjennomgang for å vurdere nivået på en eventuell økt avsetning for nedskrivning av utlån nærmere.

Revisjon

Ekstern revisor for konsernet er KPMG. Intern revisjon utføres av Ernst & Young, som rapporterer til styret.

Forskning og utviklingsaktiviteter

SpareBank 1 Nord-Norge driver forretningsutvikling i egen regi, og deltar i et omfattende utviklingssamarbeid innenfor SpareBank 1-alliansen.

I 2014 etablerte SpareBank 1 Nord-Norge, sammen med LO og NHO, Agenda Nord-Norge – en arena for landsdelsutvikling og utvidet samfunnsengasjement. Agendaen settes i Nord-Norge, men arenaen er nasjonal med et globalt perspektiv. Som en del av samarbeidet rundt Agenda Nord-Norge, ble Agenda Nord-Norge AS, et aksjeselskap med ideelt formål, etablert i juni 2015. Selskapet eies av LO, NHO og SpareBank 1 Nord-Norge med 1/3 hver. Blant prioriterte oppgaver er en årlig konferanse, et ambassadørprogram for unge talenter og en nettbasert møteplass.

SpareBank 1 Nord-Norge var i sin tid initiativtaker, og har i alle år hatt hovedansvaret for utgivelsen av Konjunkturbarometer for Nord-Norge. Agenda Nord-Norge har nå redaktøransvaret for konjunkturbarometeret. Barometeret publiserer makroøkonomiske prognoser og setter søkelys på den økonomiske utviklingen i landsdelen. Hensikten er å øke kunnskapen om den regionale økonomiske og samfunnsmessige utviklingen i nord.

Konsernets utviklingsarbeid foregår hovedsakelig i nettverksbaserte kompetansemiljøer innenfor SpareBank 1 Banksamarbeidet DA. I 2015 investerte SpareBank 1-alliansen 215 mill kroner i utviklingsprosjekter, i all hovedsak rettet mot markeds- og forretningsområdene.

I tillegg foregår det internt utviklingsarbeid knyttet til utvikling og implementering av nye produkter, tjenester og prosesser. Banken forestår også løpende eksternt overvåking og markeds- og kundeanalyser, som gir viktige innspill til styrets strategiarbeid.

Konsernet driver ikke aktiviteter som kan karakteriseres som forskning. Gjennom SNN-fondet tildeler konsernet midler til kunnskaps- og forskningsformål i landsdelen, og bidrar dermed til utvikling av ny kunnskap på viktige områder.

Datterselskapene

SpareBank 1 Finans Nord-Norge AS

Selskapet eies 100 % av SpareBank 1 Nord-Norge og har forretningsansvar for produktområdene leasing og salgspantfinansiering, med Nord-Norge som det primære markedsområdet. I tillegg tilbyr selskapet forbrukerfinansiering. Morbanken og kapitalvareleverandører er viktige distribusjonskanaler for selskapet.

EiendomsMegler 1 Nord-Norge AS

Selskapet eies 100 % av SpareBank 1 Nord-Norge og driver eiendomsmeglervirksomhet i Nord-Norge. Selskapet er medlem i en landsdekkende allianse med andre eiendomsmeglerselskap eid av SpareBank 1-banker.

EiendomsMegler 1 Nord-Norge AS er i løpet av året blitt 100 % eier i EiendomsMegler 1 Lofoten AS og har fusjonert selskapet inn i EiendomsMegler 1 Nord-Norge.

SpareBank 1 Nord-Norge Portefølje (tidligere SpareBank 1 Nord-Norge Invest)

Som et ledd i konsernets økte fokus på kjernevirksomhet, er selskapets tidligere virksomhet under omstrukturering/avvikling. Av juridiske og praktiske grunner, er SpareBank 1 Nord-Norge Portefølje videreført som juridisk enhet. Formålet til selskapet er å drive med «forvaltning av eierposter eid av SpareBank 1 Nord-Norge-konsernet og virksomhet som naturlig hører dertil».

SNN Portefølje AS eier 100 % av aksjene i Bodø-Gruppen AS, Sic Processing Property AS (SPP) og Nord-Norge Eiendom IV AS. Det pågår en salgsprosess for å realisere aksjene i Bodø-Gruppen AS, og SPP er planlagt avviklet. Selskapene er vurdert etter IFRS 5 som tilgjengelig for salg, og er derfor ikke konsolidert inn i regnskapet som ordinære datterselskap.

North-West 1 Alliance Bank (solgt)

SpareBank 1 Nord-Norge gjennomførte i 4. kvartal 2015 salg av sine eierandeler i North-West 1 Alliance Bank til en russisk kjøpergruppering. Videre er hele SpareBank 1 Nord-Norges finansiering av North-West 1 Alliance Bank overtatt av kjøpergrupperingen. Det vises forøvrig til avsnitt ovenfor om tapsavsetning på konsernets virksomhet i Russland.

SpareBank 1 Nord-Norge Forvaltning ASA

Selskapet er et nordnorsk kompetansebasert forvaltningsselskap, 100 % eid av SpareBank 1 Nord-Norge. Kjernevirksomheten er aktiv forvaltning av kundeporteføljer bestående av verdipapirer innen områdene børsnoterte aksjer og indeksfond, egenkapitalbevis og obligasjoner.

SpareBank 1 Regnskapshuset Nord-Norge AS

Banken startet i 2011 virksomhet innenfor økonomistyring og regnskapsførsel. Bakgrunnen for satsingen på SpareBank 1 Regnskapshuset Nord-Norge AS er et ønske om å utnytte synergieffekter med konsernets øvrige virksomhet, herunder gjennom mer salg, økt kundetilfredshet og betalingstjenester.

Senere er flere selskap innenfor bransjen kjøpt opp. Selskapet hadde 115 medarbeidere per 31.12.15 og avdelinger i Hammerfest, Alta, Tromsø, Balsfjord, Finnsnes, Harstad, Mo i Rana, Sandnessjøen og Mosjøen/Trofors. Satsingen på denne bransjen skjer i samarbeid med flere av alliansebankene som har tilsvarende virksomhet. Samarbeidet foregår på områder som merkevare, IT, kompetanse, kvalitet og arbeidsprosesser.

Direkte eierskap i selskap i SpareBank 1-alliansen og strategiske eierposter

BN Bank

BN Bank tilbyr finansielle tjenester for person- og bedriftsmarkedet. Virksomheten innen bedriftsmarkedet ble besluttet avvirket i 2015, med en avviklingsperiode over flere år. I personmarkedet er banken en ren nettbank. SpareBank 1 Nord-Norge eier 23,5 % i BN Bank.

SpareBank 1 Boligkreditt AS

SpareBank 1 Boligkreditt (SB1BK) sitt formål er å finansiere 1. prioritets boliglån for bankene i SpareBank 1-alliansen. Bankene overfører boliglån til SB1BK, og selskapet gjør innlån i det norske og internasjonale kapitalmarked ved utstedelse av obligasjoner med særskilt sikkerhet (OMF - covered bonds). SB1BKs obligasjoner med særskilt sikkerhet har rating Aaa og AAA fra henholdsvis Moody's og Fitch. Per 31.12.15 eier SpareBank 1 Nord-Norge 14,45 % i SB1BK.

SpareBank 1 Næringskreditt AS

SpareBank 1 Næringskredits formål er å finansiere 1. prioritets lån innenfor nærings-eiendom for bankene i SpareBank 1-alliansen. Bankene overfører 1. prioritets lån til SpareBank 1 Næringskreditt, og selskapet gjør innlån i det norske og internasjonale kapitalmarkedet. SpareBank 1 Næringskredits obligasjoner har rating Aa3 fra ratingbyrået Moody's. Per 31.12.15 eier SpareBank 1 Nord-Norge 20,83 % i SpareBank 1 Næringskreditt.

SpareBank 1 Markets AS

Høsten 2013 kjøpte SpareBank 1 Nord-Norge, SpareBank 1 SMN, Sparebanken Hedmark, Samspar og LO, eierposten SpareBank 1 SR Bank hadde i SpareBank 1 Markets AS.

I 2. kvartal 2015 ble SpareBank 1 Markets restrukturert ved at Sparebank 1 SMN sin markedsvirksomhet ble integrert i SpareBank 1 Markets. I den forbindelse ble SpareBank 1 Nord-Norges eierandel i SpareBank 1 Markets redusert til 9,99 %. I bankens balanse per 31.12.15 er aksjeposten omklassifisert fra investering i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet til aksjer verdsett til virkelig verdi. Det forretningsmessige samarbeidet mellom SpareBank 1 Markets og eierbankene videreføres.

SpareBank 1 Kredittkort AS

Selskapet ble etablert høsten 2012, og skal tilby kredittkorttjenester til alliansens kunder.

Selskapet eies av alliansebankene. SpareBank 1 Nord-Norges eierandel er 19,83 % per 31.12.15.

SpareBank 1 Gruppen AS og SpareBank 1 Banksamarbeidet DA

SpareBank 1-bankene driver alliansesamarbeidet og utvikling av alliansens produkt-selskap gjennom det felles eide selskapet SpareBank 1 Banksamarbeidet DA og holding-selskapet SpareBank 1 Gruppen AS. SpareBank 1 Nord-Norge eier 17,74 % i SpareBank 1 Banksamarbeidet DA og 19,5 % i SpareBank 1 Gruppen AS.

Det vises for øvrig til omtale av SpareBank 1-alliansen og SpareBank 1 Gruppen senere i rapporten.

SpareBank 1 Mobilbetaling AS

SpareBank 1-bankene kjøpte i 4. kvartal 2015 den norske delen av selskapet mCash. Selskapet tilbyr mobilbetaling i butikk og på nett, samt vennebetaling. Med dette kjøpet overtar SpareBank 1-bankene rundt 100 000 brukere og 600 brukersteder og får tilgang til ny teknologi som også vil komme nordnorske bankkunder til gode. Bankens eierandel i selskapet er 19,69 % per 31.12.15.

Personalområdet

Konsernets medarbeidere

Visjonen For Nord-Norge er retningsgivende for medarbeiderne i SpareBank 1 Nord-Norge, og utgjør et kompass for rekruttering og tiltak for å beholde og utvikle medarbeidere. Konsernets arbeid med kompetanseutvikling reflekterer regulatoriske krav, forretningsmessige strategiske mål og den enkeltes behov for faglig utvikling.

Alle nyansatte gjennomgår et introduksjonsprogram for å bli kjent med og bidra til en felles kultur, forretningsforståelse, trygghet og kvalitet i møtet med kunden. 26 nyansatte medarbeidere gjennomførte introduksjonsprogrammet i 2015, mens 15 nyansatte ble autorisert som finansielle rådgivere i henhold til finansbransjens krav.

SpareBank 1 Nord-Norge har per 31.12.15, 301 autoriserte finansielle rådgivere.

Banken er tilsluttet finansbransjens godkjenningsordning for selgere og rådgivere innen skadeforsikring. 15 nye medarbeidere ble godkjent i 2015, og banken har nå totalt 238 godkjente skadeforsikringsrådgivere. SpareBank 1 Nord-Norge satser fortsatt tungt og bredt på at kundene skal bli møtt av medarbeidere som tilfredsstillende nasjonale bransjestandarder for rådgiving.

I 2015 er det gjennomført flere læringstiltak og oppfølging av ledere. De viktigste tiltakene er masterprogrammet Utviklingsorientert ledelse – fortrinnsvis for nye ledere, og Allianseutviklingsprogrammet – retorikk- og mediekurs og konseptet prestasjonsoppfølging i team. Høsten 2015 ble det også gjennomført ledersamlinger og lederveiledning knyttet til nedbemanningsprosessen.

Syssetting

SpareBank 1 Nord-Norge arbeider aktivt med å tiltrekke, ansette og utvikle medarbeidere som støtter forretningsstrategien. Det jobbes også aktivt med å etablere og vedlikeholde en god arbeidsgiverpolitikk, slik at konsernet fremstår som en god og attraktiv arbeidsplass. En stor og relevant søkermasse til eksternt utlyste stillinger tyder på at denne strategien har gitt ønskede resultater.

Antall årsverk i konsernet var 830 ved utgangen av 2015, 618 av disse i morbanken. Tilsvarende tall i fjor var henholdsvis 927 og 639. Nedgangen i konsernet er hovedsakelig knyttet til salget av bankvirksomheten i Russland. Det har også vært en del turnover og organisatoriske endringer i konsernet i 2015. I bankdriften er antall årsverk redusert med 21 siden utgangen av 2014.

I 2015 gjennomførte konsernet en større nedbemanningsprosess som vil resultere i at 150 medarbeidere slutter i morbanken i løpet av 2016. Se også kapitlet SpareBank 1 Nord-Norge – tradisjonsrik og moderne, foran i beretningen.

Helse, miljø og sikkerhet (HMS)

Den årlige organisasjonsmålingen, som ble gjennomført i starten av 2015, viser at konsernet har medarbeidere og ledere som støtter opp om organisasjonen. Resultatene viser at organisasjonen er svært målrettet og målorientert, og at de ansatte opplever en organisasjon med god gjennomføringskraft. Målingen viser også at konsernets ansatte har høyt engasjement og stor grad av tilfredshet, og at SpareBank 1 Nord-Norge er en attraktiv arbeidsplass med lojale medarbeidere med lav turnoverintensjon.

Gjennom konsernets felles treningsprogram – SNN SPOR – bygger konsernet en sterkere bedriftskultur. SPOR skaper identitet, gir energi for engasjement og gjør medarbeiderne friskere.

SPOR har tre dimensjoner:

- Sunnhet og helse
- Kulturbygging
- Ekstern attraktivitet

Ved å stimulere til fysisk aktivitet har landsdelens egen bank en ambisjon om å bli landsdelens sprekeste bedrift. Hele 90 % av medarbeiderne deltok i 2015, og fra oppstarten av SPOR er gjennomsnittet for det totale antall ansatte 13,5 timer trim per måned. Dermed er konsernet godt over Helsedirektoratets anbefalinger på 11 timer månedlig.

Sykefravær

I 2015 fortsetter den positive trenden med reduksjon i sykefraværet. Med unntak av første kvartal, har egenmeldt og legemeldt sykefravær vært under 3 % i 2015. Sykefraværet på 6 326 dager (den norske virksomheten) i 2014 har falt til 4 617 dager i 2015, en besparelse på 1 710 dager (7,5 årsverk).

I Tromsø er konsernet med i prosjektet iBedrift, som er et tilbud til IA-bedrifter i arbeidet med å forebygge og redusere sykefravær.

Alle ledere med personalansvar gjennomgår kurs i HMS. Kurset tilfredsstillende arbeids-tilsynets anbefalinger vedrørende innhold og omfang for slik opplæring.

SpareBank 1 Nord-Norge tilstreber å forebygge skader som følge av ran, trusler eller andre hendelser. I 2015 hadde banken ingen ransforsøk, men tre registrerte tilfeller av trusler mot ansatte. Det er registrert en ulykke i forbindelse med arbeid.

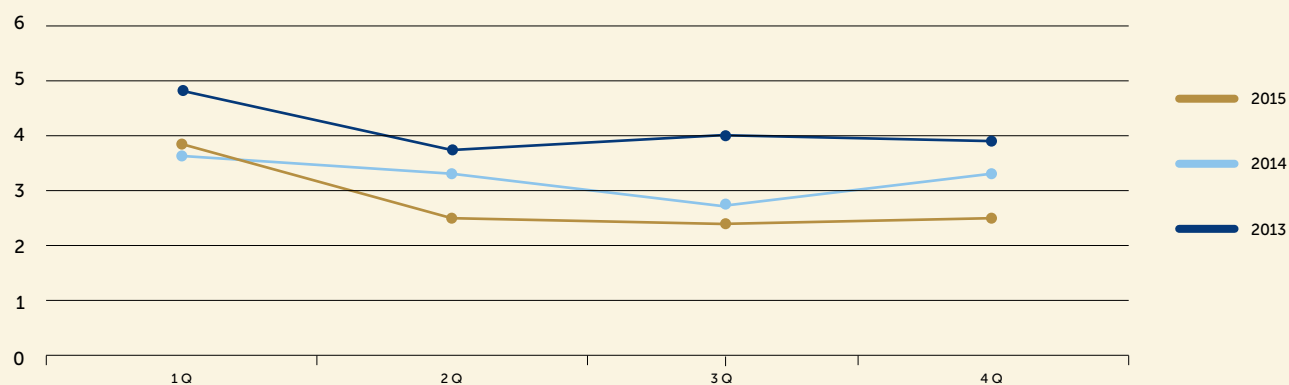
Mangfold

SpareBank 1 Nord-Norge fremmer likestilling blant alle ansatte, uavhengig av kjønn, legning, språk, etnisitet, nasjonal opprinnelse, hudfarge, religion og livssyn.

Konsernet har medarbeidere fra ulike nasjoner, og flere av de ansatte er flerspråklige. Kjønnfordelingen i konsernet er 54,9 % kvinner og 45,1 % menn. Fordelingen i lederstillinger er imidlertid fortsatt en utfordring. Her er gjennomsnittlig andel kvinner 30 %, noe som er lavere enn styret ønsker.

Konsernets ambisjon er å forbedre kjønnsbalansen blant lederne. Dette skal gjøres gjennom målbevisst arbeid for å få både interne og eksterne kvinnelige søkere til ledende stillinger i konsernet.

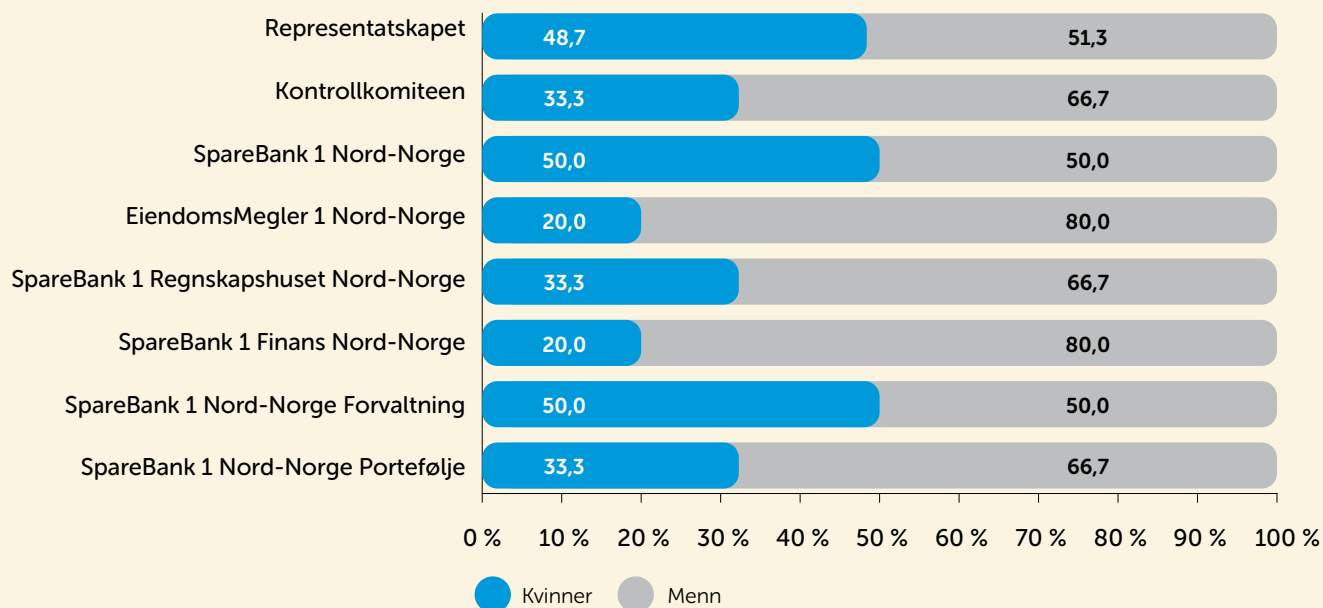
Utvikling sykefravær

Ledelsen i SpareBank 1 Nord-Norge	Kvinner	Menn	Sum
Konsernledelsen	3	7	10
Øvrig ledelse i banken	13	35	48
SpareBank 1 Nord-Norge Markets	1	2	3
EiendomsMegler 1 Nord-Norge	6	11	17
SpareBank 1 Finans Nord-Norge	2	3	5
SpareBank 1 Nord-Norge Forvaltning		1	1
SpareBank 1 Regnskapshuset Nord-Norge	4	8	12
Sum	29	67	96
Prosentvis fordeling	30 %	70 %	100 %

Konsernets ambisjon er å ha god kjønnsbalanse blant de tillitsvalgte. Nedenfor vises den prosentvise kjønnsfordelingen i representantskap, kontrollkomité, konsernstyret og datterselskapenes styre per 31.12.15.

Balanse mellom kjønn

Samfunnsansvar

SpareBank 1 Nord-Norge utøver forretnings- og innenfor gjeldende rammeverk; lover, forskrifter, strategi, policy og regler. Rammeverket inneholder imidlertid ikke retningslinjer for alle typer situasjoner. Derfor er det utarbeidet en egen SNN-kode, der formålet er å vise vei for konsernets verdier. I 2015

ble det foretatt en større revisjon av SNN-koden og utarbeidet retningslinjer for håndtering av eventuelle brudd på koden.

I SNN-koden poengteres det at ansatte skal opptre sosialt ansvarlig og i tråd med normene i samfunnet. Konsernet uttrykker støtte til fundamentale menneskerettigheter, og

søker derfor å unngå å støtte forretningsmessige aktiviteter som kan krenke disse.

Konsernets retningslinjer/SNN-koden sier også at ansatte skal støtte opp om aktiviteter som søker å eliminere korrupsjon og finansiell kriminalitet. Dersom det oppstår overtredelser i henhold til retningslinjene/

Foto: Marius Fiskum

SNN-koden, eller mistanke om slik adferd, blir undersøkelser iverksatt og håndtert i henhold til konsernets rutiner.

Konsernet er sertifisert Miljøfyrtårn, noe som innebærer at virksomheten skal ha fokus på miljøarbeid i alle ledd, og at samtlige ansatte må bidra til at miljømålene oppnås. Se også eget avsnitt om miljø og klima senere i beretningen.

Eierforhold

SpareBank 1 Nord-Norge har to eiergrupperinger. Egenkapitalbeveiserens beregnede eierandel av bankens egenkapital, gjennom eierandelskapitalen (eierandelsbrøken), utgjorde 47,33 % per 01.01.15, mens 52,67 % av egenkapitalen var samfunnseid.

SpareBank 1 Nord-Norges eierandelskapital utgjør 1 807 mill kroner per 31.12.15. Antall egenkapitalbevis var på samme tidspunkt 100 398 016 à 18 kroner, fullt innbetalt.

Antall egenkapitalbeveiere var 7 641 per 31.12.15 (7 839) og andelen nordnorske eiere var 19,0 % (20 %). Oversikt over bankens 20 største egenkapitalbeveiere finnes i årsregnskapets note 42.

Resultat per EK-bevis (konsern) var 4,11 kroner (5,17 kroner). Per 31.12.15 var kursen 36,20 kroner (39,90 kroner). Pris/Inntjening og Pris/ Bok for konsernet var henholdsvis 8,9 (7,7) og 0,8 (0,9) per 31.12.15.

Bankens utbyttepolitikk sier at banken tar sikte på at inntil 50 % av årets overskudd kan benyttes til utbyttmidler (kontantutbytte og gaver til allmenntilgode formål), dog veid opp mot bankens soliditet.

Morbankens overskudd etter skatt er fordelt mellom egenkapitalbeveiserne og bankens samfunnseide kapital, ut fra egenkapitalens relative fordeling mellom disse eiergrupperingene. Den vedtatte overskuddsdisponeringen innebærer en samlet utbyttegrad av konsernets resultat på 29,9 % (36,8 %), henholdsvis 48,7 % til bankens EK-beveiere og 13,1 % til samfunnskapitalen. Dette medfører at 70,1 % (63,2 %) av konsernets resultat for 2015 holdes tilbake i konsernet. Egenkapitalbeveiserens andel av egenkapitalen (eierbrøken) endres noe, og er per 01.01.16 beregnet til 46,36 %.

Utbytte utbetales til de egenkapitalbeveiere som er registrert som eiere per 16.03.16. Bankens egenkapitalbevis noteres ex utbytte 17.03.16.

Kontantutbytte er satt til 2,00 kroner per EK-bevis for regnskapsåret 2015. Utjevningsfondet utgjør 1 178,9 mill kroner per 31.12.15, etter tildeling av 145,1 mill kroner fra årets resultat. I utjevningsfondet inngår også avsett kontantutbytte på 260,8 mill kroner. Etter IFRS behandles dette som egenkapital i regnskapet til utdeling av utbytte er vedtatt av representantskapet. Utbytte til den samfunnseide kapitalen gis gjennom tildeling av midler til allmenntilgode formål. For 2015 utgjør dette 60 mill kroner.

Det vises for øvrig til utdypende avsnitt om eierforhold annet sted i årsrapporten.

Foto: Marius Fiskum

Miljø og klima

SpareBank 1 Nord-Norge har også i 2015 arbeidet for å bli en mest mulig ressursbesparende og miljøeffektiv organisasjon. Konsernet har fokus på tiltak som gir både miljømessig og økonomisk gevinst. Riktige miljømessige grep i den daglige driften gir som regel også en økonomisk gevinst både på kort og lang sikt.

Som sertifisert Miljøfyrtårn, følger SpareBank 1 Nord-Norge de forpliktelser som ligger i sertifiseringsordningen.

Gjennom en årlig redegjørelse som dokumenterer konsernets forbruk, gjenvinningsgrad og energiforbruk, kan konsernets CO₂-utslipp på det ytre miljø beregnes. Konsernet utarbeider et energi- og klimaregnskap som følger de internasjonale standardene i The Greenhouse Gas Protocol og ISO 14064 – 1. Det er femte gang banken har en slik årlig redegjørelse.

I 2015 brukte konsernet 10 423 MWh elektrisitet fra strømmettet/fjernvarme. Fyringsoljeforbruket er redusert til 0. Det ble generert 49 600 kg avfall, hvorav 34 870 kg ble gjenvunnet eller sortert. Dette gir en gjenn-

vinningsgrad på 70 %. Ansattes flyreiser forårsaket 631 tonn utslipp, en nedgang fra 725 tonn i 2014. I tillegg er bilbruken redusert med rundt 10 % i 2015. I konsernets bilordning stimuleres det også til anskaffelse av kjøretøy med lave utslippsverdier.

Samtidig iverksettes stadig flere tiltak for å redusere bankens reiseaktivitet, blant annet gjennom å tilrettelegge for videokonferanser, nett- og telefonmøter.

I 2014 ble egne bygg energimerket. Rapporten som danner grunnlag for energimerkingen, inneholder flere tiltak for energiøkonomisering. I 2015 har konsernet fortsatt arbeidet med disse tiltakene, som tilknytning av fjernvarme, omlegging fra glødepærer til LED-lys og isolering av bygg. Ved nye byggeprosjekter/ombygginger/oppussing er det spesiell fokus på tiltak som gir byggene en høy energiklasse. Konsernet har også anskaffet et energioppfølgingssystem på nett. Forbruksreduksjon. Dette verktøyet bidrar til at konsernet kan følge med og styre el-forbruket i større bygg.

Den digitale utviklingen har gjort at konsernet arbeider kontinuerlig med å gi kundene

gode, digitale kundeløsninger. Dette bidrar igjen til lavere miljøbelastning gjennom reduserte behov for transport og papir. Ett eksempel er stadig færre brevutsendelser og dermed mindre papirforbruk.

Ved større innkjøp, stiller SpareBank 1 Nord-Norge miljøkrav til leverandørene. Ved inngåelse av kontrakter skal det fremlegges en HMS egenerklæring, som forplikter leverandøren til å oppfylle lovbestemte krav innen helse, miljø og sikkerhet. Tilbyder skal også dokumentere sin miljøpolicy og sitt miljøprogram for sine produkter og «grønn avfallshåndtering» av emballasje. Det kreves også informasjon om tilbyder er ISO-sertifisert eller har implementert tilsvarende kvalitetssikringssystem. Vektlegging av miljø i anbudskonkurranser varierer etter hvilke produkter konsernet etterspør.

Som del av arbeidet med å være Miljøfyrtårn, er en av konsernets målsettinger å minimalisere bilbruk og tilstrebe miljøvennlige transportalternativer. Derfor er det også i 2015 brukt betydelige ressurser på å tilrettelegge for trening og fysisk aktivitet blant konsernets ansatte. Se for øvrig omtale av SNN SPOR i avsnitt om Personalområdet.

Samfunnsengasjement

SpareBank 1 Nord-Norge har lange tradisjoner med å ta samfunnsansvar gjennom å bidra til utvikling og ivaretagelse av landsdelen hvor banken har sin virksomhet. SpareBank 1 Nord-Norges samfunnsengasjement synliggjøres gjennom samfunnsutbytte fra SNN-fondet, kommersielle sponsoravtaler, kunnskapsformidling, publisering av Konjunkturbarometer for Nord-Norge og aktiviteten i tre stiftelser som er etablert på initiativ fra banken.

SNN-fondet er hovedpilaren i bankens samfunnsengasjement. Årlig støttes flere hundre gode prosjekter som bidrar til aktivitet og mangfold innen kultur, idrett, kunnskap og allmennyttige formål. Tildeling av samfunnsutbytte til slike formål er å betrakte som utbytte av årets overskudd til det samfunnsmessige eierskapet i banken. I tillegg kommer bankens kommersielle sponsoravtaler. Sponsorstøtten holder i gang aktiviteter på mange nivå, og bidrar til trivsel og gode oppvekstvilkår for barn og unge. Samtidig gir aktivi-

tetene også ringvirkninger for lokalt næringsliv. Se også eget kapittel om samfunnsengasjement senere i årsrapporten.

Sparebankstiftelsen SpareBank 1 Nord-Norge

Banken opprettet Sparebankstiftelsen SpareBank 1 Nord-Norge i 2011. Stiftelsens hovedformål er å utøve et langsiktig og stabilt eierskap i SpareBank 1 Nord-Norge, herunder å forvalte de egenkapitalbevis som stiftelsen ble tilført ved opprettelsen, og så langt det er mulig å delta i emisjoner i SpareBank 1 Nord-Norge. Stiftelsen skal også yte gaver til allmennyttige formål av avkastningen på kapitalen den forvalter.

Bakgrunnen for opprettelsen var ny finansieringsvirksomhetslov i 2009, som la til rette for likebehandling av de to eiergrupperingene i sparebanker; samfunnet og egenkapitalbeveiseierne. Tidligere utfordringer knyttet til såkalt utvanning av egenkapitalbeveiseierne, med høy utdeling av utbytte til egenkapital-

beveiseierne, var med dette løst. Banken vedtok derfor ny utbyttepolitikk i 2009. Den fastslo likebehandling av eiergrupperingene, med lik utdelingsgrad av overskuddet til utbytte og gaver som normal praksis. Dette kunne imidlertid medført svært store utdelinger av utbytte/gaver til samfunnet som eier – en eier som ikke kan delta i fremtidige emisjoner. Over tid kunne dette ført til en forvring av bankens samfunnsmessige eierskap, noe som ble vurdert til verken å være i bankens eller det samfunnsmessige eierskapets interesse.

Bankens intensjon er at deler av det årlige utbyttet (gaver) til samfunnet skal skje til stiftelsen. Stiftelsen vil dermed kunne bygge opp kapital som kan benyttes i fremtidige emisjoner i banken. Over tid vil en større del av bankens samfunnsmessige eierskap dermed forvaltes av stiftelsen.

Stiftelsen har siden opprettelsen fått flere utdelinger fra banken og forvaltet til sammen 437 mill kroner per 31.12.15.

Samfunnsengasjement 2015

SNN-fondet		Sponsoravtaler		Kunnskapsrollen		Stiftelser	
Idrett	17 392 000	Idrett	24 618 000	Konjunkturbarometer for Nord-Norge		SNN Kunststiftelse	
Kunnskap	9 122 000	Kultur	2 966 000	Agenda Nord-Norge		SNN Kulturnæringsstiftelse	13 935 000
Kultur	8 369 000	Kunnskap	758 000	Utvikler og deler på vår kompetanse		Sparebankstiftelsen SNN	6 196 000
Allmennyttig	4 233 000						
Støtte til samfunnsnyttig formål							
		Idrettsmål	42 010 000	(48 %)			
		Kulturformål	25 270 000	(29 %)			
		Kunnskap og forskningsformål	10 888 000	(12 %)			
		Allmennyttige formål	9 421 000	(11 %)			
		Sum	87 589 000	(100 %)			

Gavetildeling

Stiftelsens vedtekter sier at den skal yte gaver til allmenntilretteleggende formål innenfor SpareBank 1 Nord-Norges markedsområde. Etter høring i generalforsamlingen, har styret i Sparebankstiftelsen vedtatt retningslinjer for gavetildeling.

Av de avsatte midler i 2014, er det i 2015 gitt tilsagn/betalt ut gaver på til sammen 6,2 mill kroner til disse formål:

- Stimulerende tiltak til praktisk/yrkesrettet utdanning
- Stipend for kompetanseheving
- Fritidstilbud til barn og unge
- Trivselstiltak for eldre

Sparebankstiftelsens hjemmeside og facebook oppdateres regelmessig med aktuelle nyheter: www.snnstiftelsene.no/sparebankstiftelsen.

Sparebankstiftelsen har to deltidsansatte; en forretningsfører i 20 % stilling og en kontorleder i 50 %.

SpareBank 1 Nord-Norges Kulturnæringsstiftelse

SpareBank 1 Nord-Norges Kulturnæringsstiftelse ble etablert i 2012 av bankens styre. Formålet er å bidra til allmenntilretteleggende utvikling av kulturnæringen i landsdelen. Dette skal skje ved at stiftelsen gir økonomiske bidrag (gaver, lån eller investeringer) til kulturnæringsvirksomhet eller kulturnæringsfremmende aktiviteter. Det overordnede målet er å bidra til å skape flere arbeidsplasser.

Ved gavetildelinger vektlegges blant annet:

- mangfoldet innenfor kulturnæringen
- utvikling av kulturnæringen i SpareBank 1 Nord-Norges markedsområde
- mulighetene for å utvikle bærekraftige strukturer som over tid kan danne grunnlag for økt sysselsetting innenfor kulturnæringen

SpareBank 1 Nord-Norges kulturnæringsstiftelse er samlokalisert med bankens to øvrige stiftelser sentralt i Tromsø. Frem til sommeren 2015 hadde stiftelsen tre ansatte; daglig leder og prosjektrådgiver i full stilling og en kontorleder i 25 % stilling. Fra 01.08.15

gikk kontorleder/sekretær ut av stiftelsen uten at det ansettes en ny. Oppgavene blir i stedet ivaretatt av daglig leder og prosjektrådgiver.

I løpet av 2015 har Kulturnæringsstiftelsen bevilget til sammen 13,9 mill kroner til i alt 98 prosjekter.

Stiftelsens viktigste virkemiddel er søknadsbaserte tilskudd innenfor musikk, litteratur, film, scenekunst og visuell kunst. I to utlysingsrunder i 2015 ble det tildelt til sammen 10,8 mill kroner til 78 prosjekter. Prosjektene var i størrelsesorden 30 000 til 400 000 kroner, med et gjennomsnitt på om lag 140 000 kroner.

En viktig strategisk satsing for disse utlysningene har vært talenter – unge mennesker i begynnelsen av en profesjonell karriere. Stiftelsen har gitt tilskudd til treårige programmer i samarbeid med Filmveksthuset, Riddu-Riddu-festivalen, Varangerfestivalen, Buktafestivalen og Nordnorsk Kunstnersenter. Programmene er finansiert i samarbeid med, og har hatt en utløsende effekt på tilskudd fra Talent Norge – Kulturdepartementets nye tilskuddsordning rettet mot unge talenter.

Videre ble det gitt til sammen 335 000 kroner i støtte til 9 samarbeidsprosjekter utenom ordinære søknadsrunder. Det dreier seg blant annet om bevilgninger til Nordnorsk bransjetreff for film, pitcheseminaret Below Zero og premierevisning av filmer antatt til filmfestivalen i Berlin.

Stiftelsen har – gjennom et samarbeid med Nordnorsk Filmsenter – i løpet av 2015 gitt til sammen 700 000 kroner i støtte til syv kort- og dokumentarfilmer.

I tillegg til tilskudd, er investering i kinofilm et viktig virkemiddel for å utvikle audiovisuell sektor i Nord-Norge. I 2015 besluttet stiftelsen å investere til sammen 2,1 mill kroner i fire spillefilmer, og det er tegnet intensjonsavtaler om investering i ytterligere tre filmer. Enkelte av filmene stiftelsen har investert i tidligere år, har gjort det svært godt i 2015. Filmen Børning fikk hele fire Amandapriser under Filmfestivalen i Haugesund.

Den gjeveste var prisen for Årets beste kinofilm i 2015. Filmen Mot naturen, har på sin side fått svært god mottakelse internasjonalt. Den ble kåret til beste europeiske film i Panorama-delen av programmet under filmfestivalen i Berlin, og den ble også nominert til Nordisk Råds filmpris. Publikums-tallene har vært gode, og stiftelsen vil få tilbake investeringene i begge disse filmene.

Kulturnæringsstiftelsen er aktiv i forhold til å påvirke opinion og beslutningstakere i retning av en sterkere satsing på kulturnæring. I den forbindelse er det holdt en rekke foredrag på workshops og konferanser, og det er skrevet kronikker i nordnorske aviser.

Både nasjonalt og regionalt har stiftelsen fått gjennomslag i saker den har engasjert seg i. Se også kulturnæringsstiftelsens hjemmeside www.snnstiftelsene.no/kulturnæringsstiftelsen for regelmessig oppdatering av nyheter.

SpareBank 1 Nord-Norges kunststiftelse

SpareBank 1 Nord-Norges kunststiftelse ble etablert i 2007 av bankens styre. Hovedformålet er å bygge opp og forvalte en samling av kunstverk av betydning for landsdelen. Verkene vises i bankens lokaler eller deponeres i offentlige institusjoner. Samlingen teller i dag 891 verk, hvorav 131 er innkjøpt etter oppstarten.

Styret i stiftelsen arbeider med å utvikle kvaliteten og tilgjengeligheten til kunstsamlingen. Ved innkjøp rettes oppmerksomheten særlig mot visuell kunst og kunsthåndverk med tilknytning til bankens markedsområde og virkefelt; landsdelen og nordområdene. Samtidig vektlegges det at samlingen bør reflektere nasjonale og internasjonale strømninger. Formidling av samlingen til offentligheten er også et viktig arbeidsområde.

I mars opprettet kunststiftelsen en facebookside. Hjemmesiden og facebooksidene oppdateres regelmessig med aktuelle nyheter. Se www.snnstiftelsene.no/kunststiftelsen.

Forvaltning og formidling av samlingen er viktig. Med stadige endringer i bankstrukturen,

bidrar stiftelsen med utsmykning av bank-lokaler. Stiftelsen har også i år produsert SpareBank 1 Nord-Norges kunstkalendarer for 2015, der kunst fra stiftelsens samling og Nordnorsk Kunstmuseum presenteres.

Styret og konsernledelsen

SpareBank 1 Nord-Norges styreleder gjennom ti år, Kjell Olav Pettersen, valgte ikke å stille til gjenvalg i 2015. På representantskapsmøtet i mars ble Karl Eirik Schjøtt-Pedersen valgt som ny styreleder. Han har en fortid som blant annet fiskeriminister, finansminister og statsråd ved Statsministerens kontor. I dag er han administrerende direktør i Norsk olje og gass.

Det ble avholdt totalt 18 styremøter i 2015.

Fra styret utgår det følgende underutvalg: *Revisjonsutvalget* – skal forberede styresaker som vedrører overvåking av finansiell informasjon og selskapets interne kontroll og risikohåndtering. Konsernsjef er ansvarlig for å gjøre informasjon og anbefalinger tilgjengelig for utvalget etter behov og på forespørsel. Utvalget består av tre medlemmer fra styret. Disse er uavhengige etter definisjonen i Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse (Corporate Governance).

Risikoutvalget – skal forberede styresaker som vedrører konsernets samlede risiko og vurderinger om styrings- og kontrollordninger er tilpasset risikonivå og omfang. Utvalget består av tre medlemmer fra styret. Disse er uavhengige etter definisjonen i Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse (Corporate Governance).

Godtgjørelsesutvalget – skal forberede styresaker som vedrører godtgjørelsesordninger, vurdere godtgjørelser til konsernsjef og foreslå eventuelle endringer i disse. Utvalget består av styrets leder og to øvrige medlemmer, og er uavhengig av ledende ansatte. Banken innordner sin praksis i henhold til bestemmelsene fastsatt i ny forskrift om godtgjørelser i finanssektoren, og godtgjørelsesutvalgets mandat oppfyller disse bestemmelsene.

Se også kapittelet Prinsipper for eierstyring og selskapsledelse.

Bankens ledelse utgjorde 10 personer i 2015. Med bakgrunn i den tidligere omtalte omstillingen banken har vært gjennom det siste året, er det besluttet å opprette en ny lederstilling som skal ha ansvaret for Salg og kunde-relasjoner i SpareBank 1 Nord-Norge. Ronni Møller Pettersen er ansatt i stillingen, men tiltrer ikke før i 2016. Pettersen kommer fra en stilling som direktør i Amedia region Nord og administrerende direktør i Bladet Nordlys AS.

Makroøkonomiske forhold – utsiktene for 2016

Til tross for et turbulent år, endte veksten i verdensøkonomien på 3,0 % i 2015, om lag som året før. Gjennomsnittet for de siste tretti årene har vært 3,6 %, så i et historisk perspektiv var veksten i 2015 relativt bra.

Fortsatt står de fremvoksende økonomiene for den største andelen med sine 75 % av den totale veksten. Kina alene sto for om lag halvparten av dette igjen. Derfor er alle som følger verdensøkonomien svært opp-tatt av Kina. Uteblir veksten der, vil den globale veksten bli vesentlig lavere.

I industrilandene har veksten vært moderat, men bildet er uensartet. USA og Storbritannia hadde en veksttakt på 2,5 %, mens Japan og eurosonene kun vokste med henholdsvis 0,75 % og 1,5 %.

Anslagene for 2016 er at veksten fortsatt vil avta i Kina, men at det ikke blir noe hardt tilbakeslag. For industrilandene er veksten forventet å bli i underkant av 2,0 %, noe som gir en samlet vekst i verdensøkonomien på om lag samme nivå som de to siste årene.

Norsk økonomi står nå overfor betydelige makroøkonomiske utfordringer. Oljeprisfallet har ytterligere forsterket en allerede forventet nedgang i oljeinvesteringene. I tillegg kutter oljeselskapene egne kostnader.

Det er Sørvest- og Vestlandet som rammes hardest, mens Nord-Norge blir berørt i mindre grad. Andre faktorer i økonomien vil også dempe noe av effekten av oljepris-fallet. Den handelsveide kronekursen har svekket seg med om lag 30 %, og gjør andre eksportnæringer mer konkurransedyktige. Den lave lønnsveksten og et historisk lavt rentenivå trekker i samme retning. Budsjett-politikken er lagt opp mer ekspansivt, og handlingsrommet for ytterligere offentlig pengebruk er stort. Samlet sett gir dette et anslag for en vekst i fastlandsøkonomien på 1,25 % i 2016, noe som er om lag som i 2015.

Arbeidsledigheten forventes å stige til over 5,0 %, noe som er en høy ledighet i norsk målestokk. Dette vil påvirke nordnorsk næringsliv gjennom lavere etterspørsel. Erfaringer tilsier også at husholdningene vil øke sparingen og stramme inn på forbruket i slike situasjoner. Det vil igjen forsterke oppbremsingen.

En svak kronekurs gjør norsk eksport mer konkurransedyktig. Viktige nordnorske næringer som sjømat og reiseliv har derfor gode utsikter for 2016, etter et svært godt 2015. Sjømat er en av landsdelens viktigste næringer med hensyn til verdiskaping. Eksportverdien av sjømat fra landsdelen økte med 10 % fra 2014, til 20 mrd kroner i 2015. Sjømatnæringsens fremtid ser lys ut i nord, med store muligheter for økt produksjon av laks langs kysten og en torskesektor med bærekraftige bestander og høye kvoter.

Olje og gass representerer en betydelig verdiskaping for landsdelen. Dette selv om sektoren fortsatt er i en tidlig fase i nord, kun med feltene Norne, Snøhvit, Skarv og Goliat i drift. I tillegg er Aasta Hansteen under utbygging. Sammen med nye funn (Johan Castberg, Gotha og Alta) og åpning av nye leteområder, er oljesektoren i nord i større grad satt på kartet. Fallet i oljepris får på kort sikt begrenset betydning for aktivitetsnivået. På lengre sikt forventes en fortsatt lav oljepris å få konsekvenser for aktivitetsnivå og utbygging.

Husholdningenes økonomi har avgjørende betydning for den økonomiske utviklingen. Privat forbruk utgjør mer enn halvparten verdiskapningen (BNP), og nye boliger står for en tredjedel av investeringene i landsdelen. Generelt har nordnorske husholdninger en sunn økonomi. Tall for hele landet viser at veksten i privat forbruk bremses noe opp i 2015, og endte med en vekst på 2,2 %. I 2016 forventes en ytterligere utflating som følge av økt usikkerhet om landets økonomi.

Boligprisene har steget kraftig de siste årene. I 2015 var den samlede boligprisveksten på 7,2 %, men viste noe fallende tendens i løpet av året. Det forventes at prisene vil stige mindre i tiden fremover, også i de nordnorske byene hvor veksten har vært høy de siste årene.

De makroøkonomiske forholdene ligger til rette for at også 2016 vil gi vekstmuligheter for Nord-Norge og for SpareBank 1 Nord-Norge. Samtidig finnes det usikkerhetsmomenter, særlig knyttet til konsekvensene av det kraftige oljeprisfallet. De makroøkonomiske utsiktene for Nord-Norge vurderes likevel som noe bedre enn for landet som helhet.

En av bankens roller er å sørge for at gode prosjekter får riktig finansiering. Banken ønsker også å bruke sin kompetanse til å bidra til at landsdelen får gjennomført tiltak og investeringer som styrker verdiskapningen. Samarbeidet med NHO og LO om Agenda Nord-Norge er et viktig bidrag i denne sammenheng.

Avslutning

Mens norsk økonomi opplever en kraftig oppbremsing som følge av lav oljepris og lavere oljeinvesteringer, er det så langt mindre tegn til svekkelse i nordnorsk økonomi. Nord-Norge rammes ikke så hardt av oppbremsingen i norsk økonomi fordi landsdelen er mindre avhengig av oljesektoren, og fordi den svake kronekursen har styrket eksportnæringene.

Selv om de makroøkonomiske utsiktene for Nord-Norge fortsatt virker lysere enn for landet for øvrig, er banken forberedt på at oppbremsingen i norsk økonomi også kan slå sterkere inn i Nord-Norge i 2016. De kraftigste utslagene kan komme dersom den private etterspørselen dempes i landsdelen og ved lavere etterspørsel fra landet for øvrig. Utviklingen i internasjonal økonomi kan også påvirke landsdelens næringsliv, blant annet gjennom svingninger i valutakurser, lavere vekst i Kina og svakere råvarepriser.

Samlet sett vurderer styret vekstutsiktene for nordnorsk økonomi som moderate. Prognosen i Konjunkturbarometer for Nord-Norge tilsier en vekst i økonomien på 2 % i 2016.

Årsregnskapet er avlagt under forutsetning om fortsatt drift. Konsernets langsiktige strategiske plan og resultatprognoser for de nærmeste årene ligger til grunn for dette.

Konsernet er i en sunn økonomisk og finansiell stilling. SpareBank 1 Nord-Norge vil derfor være en aktiv partner i utviklingen av landsdelen også i årene fremover, og er godt rustet til fortsatt å styrke sin ledende posisjon i Nord-Norge.

Resultatet for 2015 preges av omstillingskostnader og nedskrivninger som følge av økte kredittpåslag i verdipapirmarkedet. Bankens kjernevirksomhet viser imidlertid fortsatt god inntjening.

Det er satt i verk flere tiltak for å sikre fremtidig lønnsomhet i tråd med konsernets lønnsomhetsmål. Dette inkluderer tiltak rettet mot økte inntekter, reduserte kostnader og mer effektiv kapitalbruk. Tiltakene forventes å gi effekter først utover i 2016.

For konsernets ansatte har året 2015 vært preget av et betydelig arbeid tilknyttet omstilling og modernisering. Styret takker alle konsernets medarbeidere for stor arbeidsvilje og innsats i året som har gått. Dette er et viktig bidrag til utviklingen av konsernet SpareBank 1 Nord-Norge. Styret takker også konsernets kunder og forretningsforbindelser for samarbeidet i 2015.

Tromsø, 24. februar 2016

Styret for SpareBank 1 Nord-Norge

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen
(leder)

Pål Anders Pedersen
(nestleder)

Hans-Tore Bjerkaas

Sonja Djønn

Ingvild Myhre

Greger Mannsverk

Anita Persen

Vivi-Ann Pedersen
(ansattevalgt)

Jan-Frode Janson
(konsernfjef)

Foto: Marius Fiskum

Vinterturismen eksploderer i nord, og reiselivet nyter godt av mulighetene for helårsdrift. Hvalsafari på vinteren og fiske i midnattssol på sommeren er en del av cruisebåtfirmaet Arctic Explorers suksessoppskrift. Daglig leder og eier Stein-Are Blæss Paulsen har valgt SpareBank 1 Nord-Norge som bankforbindelse mens SpareBank 1 Finans Nord-Norge bidrar med finansiering.

ÅRSREGNSKAP - RESULTATREGNSKAP

MORBANK				KONSERN	
2014	2015	Beløp i mill kroner	Noter	2015	2014
2 820	2 520	Renteinntekter	20	2 702	2 998
1 578	1 200	Rentekostnader	20	1 190	1 572
1 242	1 320	Netto renteinntekter		1 512	1 426
801	739	Provisjonsinntekter	21	908	940
72	72	Provisjonskostnader	21	75	74
21	15	Andre inntekter	21	100	100
750	682	Netto provisjons- og andre inntekter		933	966
16	8	Utbytte	22	8	16
134	354	Inntekt av eierinteresser	22	399	453
105	-114	Gevinst/tap og netto verdiendringer på finansielle eiendeler	22	-158	133
255	248	Netto inntekter fra finansielle eiendeler		249	602
2 247	2 250	Sum netto inntekter		2 694	2 994
538	670	Personalkostnader	23,25	850	704
501	508	Andre driftskostnader	24,32	611	624
1 039	1 178	Sum kostnader		1 461	1 328
1 208	1 072	Resultat før tap		1 233	1 666
290	216	Tap	14	200	321
918	856	Resultat før skatt		1 033	1 345
175	126	Skatt	26	163	223
		Resultat virksomhet holdt for salg, etter skatt	30	-5	-27
		Minoritetsandel av regnskapsårets resultat		-7	-1
743	730	Resultat for regnskapsåret		872	1 096
Resultat per egenkapitalbevis (majoritet)					
3,50	3,44	Resultat per egenkapitalbevis *		4,11	5,17
3,50	3,44	Utvannet resultat per egenkapitalbevis		4,11	5,17
Utvidet resultatregnskap etter IAS 1					
743	730	Resultat for regnskapsåret (majoritet)		872	1 096
		Omregningsdifferanser			-28
		Verdiregulering av eiendom, anlegg og utstyr		-10	
4	8	Effekt av endring i virkelig verdi av kontantstrømsikring		8	4
	80	Netto endring i virkelig verdi finansielle eiendeler tilgjengelig for salg		80	
		Omklassifiseringsjusteringer		30	
		Netto endring i virkelig verdi investeringer i felleskontrollert virksomhet		34	-8
-80	61	Aktuarielle gevinster/tap på ytelsesbaserte pensjonsordninger		58	-85
21	-18	Skatt på utvidede resultatposter		-17	22
-55	131	Netto utvidede resultatposter		183	-95
688	861	Totalresultat for regnskapsåret (majoritet)		1 055	1001
		Minoritetsandel av regnskapsårets totalresultat		-7	-8
Totalresultat per egenkapitalbevis (majoritet)					
3,24	4,06	Resultat per egenkapitalbevis *		4,94	4,68
3,24	4,06	Utvannet resultat per egenkapitalbevis		4,94	4,68
Skatt på utvidede resultatposter					
-1	-2	Effekt av endring i virkelig verdi av kontantstrømsikring		-2	-1
22	-16	Aktuarielle gevinster/tap på ytelsesbaserte pensjonsordninger		-15	23
21	-18	Skatt på utvidede resultatposter		-17	22

* Resultat multiplisert med egenkapitalbevisernes andel av resultatet dividert på antall egenkapitalbevis.

ÅRSREGNSKAP - BALANSE

MORBANK			KONSERN		
31.12.14	31.12.15	Beløp i mill kroner	Noter	31.12.15	31.12.14
EIENDELER					
631	274	Kontanter og fordringer på sentralbanker		274	685
7 280	5 683	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	10	2 124	3 720
57 000	59 487	Netto utlån til og fordringer på kunder	11	63 637	60 977
241	388	Aksjer og andeler	30	569	473
9 720	11 178	Sertifikater og obligasjoner	29	11 178	9 720
2 121	1 946	Finansielle derivater	17	1 946	2 121
558	626	Investering i konsernselskaper	31,41		
2 750	2 836	Investering i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet	31,41	4 424	4 187
464	443	Eiendom, anlegg og utstyr	32	553	594
		Virksomhet holdt for salg	30	28	35
		Immatrielle eiendeler	33	51	61
520	522	Andre eiendeler	34	619	615
81 285	83 383	Sum eiendeler		85 403	83 188
GJELD					
2 764	1 829	Gjeld til kredittinstitusjoner	10	1 816	2 758
45 736	48 115	Innskudd fra og gjeld til kunder	35	48 087	45 763
21 312	21 470	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	36	21 470	21 314
1 493	1 525	Finansielle derivater	17	1 525	1 493
710	750	Andre forpliktelser	37,25	956	914
		Virksomhet holdt for salg	30		
185	146	Utsatt skatt	26	238	253
1 350	1 350	Ansvarlig lånekapital	39	1 350	1 350
73 550	75 185	Sum gjeld		75 442	73 845
EGENKAPITAL					
1 807	1 807	Eierandelskapital	42	1 807	1 807
843	843	Overkursfond		843	843
1 020	1 179	Utjevningsfond		1 179	1 020
3 745	4 074	Sparebankens fond		4 074	3 745
332	180	Gavefond		180	332
	80	Fond for urealiserte gevinster		80	-30
-12	35	Annen egenkapital		1 798	1 611
7 735	8 198	Sum egenkapital eksklusiv minoritetsinteresser		9 961	9 328
		Minoritetsinteresser			15
7 735	8 198	Sum egenkapital		9 961	9 343
81 285	83 383	Sum egenkapital og gjeld		85 403	83 188

Tromsø, 24. februar 2016

Karl-Eirik Schjøtt Pedersen
(leder)

Pål Andreas Pedersen
(nestleder)

Ingvild Myhre

Sonja Djønné

Anita Persen

Hans-Tore Bjerkaas

Greger Mannsverk

Vivi-Ann Pedersen
(ansattevalgt)

Jan-Frode Janson
(konsernsjef)

ÅRSREGNSKAP - ENDRINGER I EGENKAPITALEN

Beløp i mill kroner	Eier- andels- kapital	Overkurs- fond	Utjevnings- fond	Spare- bankens fond	Fond for urealiserte gevinster	Gavefond	Annen egen- kapital	Sum majoritets- interesser	Minoritets- interesser	Sum egen- kapital
KONSERN										
Egenkapital 01.01.14	1 807	843	776	3 565	-2	163	1 327	8 479	23	8 502
Totalresultat for regnskapsåret										
Resultat for regnskapsåret			352	179		212	353	1 096	-1	1 095
<i>Utvidede resultatposter:</i>										
Omregningsdifferanser					-28			-28	-7	-35
Netto endring i virkelig verdi investeringer i felleskontrollert virksomhet							-8	-8		-8
Aktuarielle gevinster/tap på ytelsesbaserte pensjonsordninger							-85	-85		-85
Effekt av endring i virkelig verdi av kontantstrømsikring			2	2				4		4
Skatt på utvidede resultatposter				-1			23	22		22
Sum utvidede resultatposter			2	1	-28		-70	-95	-7	-102
Totalresultat for regnskapsåret			354	180	-28	212	283	1 001	-8	993
Transaksjoner med eierne										
Emisjon										
Avsatt til utbytte			-191					-191		-191
Tilbakeført utbytte			191					191		191
Utbetalt utbytte for 2014/Utdelinger			-110			-43		-153		-153
Andre føringer mot EK							1	1		1
Sum transaksjoner med eierne			-110			-43	1	-152		-152
Egenkapital 31.12.14	1 807	843	1 020	3 745	-30	332	1 611	9 328	15	9 343
Totalresultat for regnskapsåret										
Resultat for regnskapsåret			346	324		60	141	871	-7	864
<i>Utvidede resultatposter:</i>										
Omklassifiseringsjusteringer					30			30		30
Verdiregulering av eiendom, anlegg og utstyr							-10	-10		-10
Netto endring i virkelig verdi investeringer i felleskontrollert virksomhet							34	34		34
Netto endring i virkelig verdi finansielle investeringer tilgjengelig for salg					80			80		80
Aktuarielle gevinster/tap på ytelsesbaserte pensjonsordninger							58	58		58
Effekt av endring i virkelig verdi av kontantstrømsikring			4	4				8		8
Skatt på utvidede resultatposter			-1	-1			-15	-17		-17
Sum utvidede resultatposter			3	3	110		67	183		183
Totalresultat for regnskapsåret			349	327	110	60	208	1 054	-7	1 047
Transaksjoner med eierne										
Emisjon										
Avsatt til utbytte			-201					-201		-201
Tilbakeført utbytte			201					201		201
Utbetalt utbytte for 2014/Utdelinger			-191			-212		-403		-403
Endringer i minoritetsinteresser							-11	-11	-8	-19
Andre føringer mot EK			1	2			-10	-7		-7
Sum transaksjoner med eierne			-190	2		-212	-21	-421	-8	-429
Egenkapital 31.12.15	1 807	843	1 179	4 074	80	180	1 798	9 961	0	9 961

Beløp i mill kroner	Eier- andels- kapital	Overkurs- fond	Utjevnings- fond	Spare- bankens fond	Fond for urealiserte gevinster	Gavefond	Annen egen- kapital	Sum majoritets- interesser	Minoritets- interesser	Sum egen- kapital
MORBANK										
Egenkapital 01.01.14	1 807	843	776	3 565		163	46	7 200		7 200

Totalresultat for regnskapsåret

Resultat for regnskapsåret			352	179		212		743		743
----------------------------	--	--	-----	-----	--	-----	--	-----	--	-----

Utvidede resultatposter:

Aktuarielle gevinster/tap på ytelsesbaserte pensjonsordninger							-80	-80		-80
Effekt av endring i virkelig verdi av kontantstrømsikring			2	2				4		4
Skatt på utvidede resultatposter				-1			22	21		21
Sum utvidede resultatposter			2	1			-58	-55		-55
Totalresultat for regnskapsåret			354	180		212	-58	688		688

Transaksjoner med eierne

Emisjon										
Avsatt til utbytte			-191					-191		-191
Tilbakeført utbytte			191					191		191
Utbetalt utbytte for 2013/Utdelinger			-110			-43		-153		-153
Andre føringer mot EK										
Sum transaksjoner med eierne			-110			-43		-153		-153
Egenkapital 31.12.14	1 807	843	1 020	3 745		332	-12	7 735		7 735

Totalresultat for regnskapsåret

Resultat for regnskapsåret			346	324		60		730		730
----------------------------	--	--	-----	-----	--	----	--	-----	--	-----

Utvidede resultatposter:

Aktuarielle gevinster/tap på ytelsesbaserte pensjonsordninger							61	61		61
Netto endring i virkelig verdi finansielle investeringer tilgjengelig for salg					80			80		80
Effekt av endring i virkelig verdi av kontantstrømsikring			4	4				8		8
Skatt på utvidede resultatposter			-1	-1			-16	-18		-18
Sum utvidede resultatposter			3	3	80		45	131		131
Totalresultat for regnskapsåret			349	327	80	60	45	861		861

Transaksjoner med eierne

Emisjon										
Avsatt til utbytte			-201					-201		-201
Tilbakeført utbytte			201					201		201
Utbetalt utbytte for 2014/Utdelinger			-191			-212		-403		-403
Andre føringer mot EK			1	2			2	5		5
Sum transaksjoner med eierne			-190	2		-212	2	-398		-398
Egenkapital 31.12.15	1 807	843	1 179	4 074		180	35	8 198		8 198

ÅRSREGNSKAP -KONTANTSTRØMANALYSE

MORBANK			KONSERN	
31.12.14	31.12.15	Beløp i mill kroner	31.12.15	31.12.14
918	856	Resultat av ordinær drift	1 033	1 345
50	48	+ Ordinære avskrivninger	56	97
-2	2	+ Nedskrivninger og gevinst/tap anleggsmidler	2	-2
290	216	+ Tap på utlån, garantier m.v.	200	321
175	126	- Skattekostnader/Resultat av virksomhet holdt for salg	163	250
156	403	- Utbetalt utbytte egenkapitalbevis/utdelinger	403	156
925	593	Tilført fra årets drift	725	1 355
762	167	Endring diverse gjeld: + økning/- nedgang	191	755
-357	173	Endring diverse fordringer: - økning/+ nedgang	178	-366
-3 956	-2 703	Endring utlån til og fordringer på kunder: - økning/+ nedgang	-2 860	-4 334
1 802	-1 605	Endring kortsiktige verdipapirer: - økning/+ nedgang	-1 554	1 726
845	2 379	Endring innskudd fra og gjeld til kunder: + økning/- nedgang	2 351	821
-1 528	-935	Endring gjeld til kredittinstitusjoner: + økning/- nedgang	-942	-1 526
-1 507	-1 931	A. Netto likviditetsendring fra virksomhet	-1 911	-1 569
-25	-47	- Investeringer i varige driftsmidler	-52	-131
2	20	+ Salg av varige driftsmidler	37	2
-319	-154	Endring langsiktige verdipapirer: - økning/+ nedgang	-237	-624
-342	-181	B. Likviditetsendring fra investeringer	-252	-753
4 778	158	Endring gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer: + økning/ - nedgang	156	4 780
-100		Endring ansvarlig lånekapital/eierandelskapital: + økning/ - nedgang		-100
4 678	158	C. Likviditetsendring fra finansiering	156	4 680
2 829	-1 954	A + B + C. Sum endring likvider	-2 007	2 358
5 082	7 911	+ Likviditetsbeholdning ved periodens begynnelse	4 405	2 047
7 911	5 957	= Likviditetsbeholdning ved periodens slutt	2 398	4 405

ÅRSREGNSKAP - NOTER

- 1 Generell informasjon
- 2 Regnskapsprinsipper
- 3 Kritiske estimater og vurderinger vedrørende bruk av regnskapsprinsipper
- 4 Segmentinformasjon
- 5 Kapitaldekning
- 6 Finansiell risikostyring

KREDITTRISIKO

- 7 Kreditteksponering for hver interne risikoring
- 8 Maksimal kreditttrisikoeksponering
- 9 Kredittkvalitet per klasse av finansielle eiendeler
- 10 Kredittinstitusjoner - fordringer og gjeld
- 11 Utlån til og fordringer på kunder
- 12 Aldersfordeling på forfalte, men ikke nedskrevne utlån
- 13 Overføring av finansielle eiendeler
- 14 Tap på utlån og garantier

MARKEDSRISIKO

- 15 Markedsrisiko knyttet til renterisiko
- 16 Markedsrisiko knyttet til valutarisiko
- 17 Finansielle derivater

LIKVIDITETSRISIKO

- 18 Gjenværende kontraktsmessig løpetid på forpliktelser
- 19 Forfallsanalyse av eiendeler og forpliktelser

RESULTATREGNSKAPET

- 20 Netto renteinntekter
- 21 Netto provisjonsinntekter og andre driftsinntekter
- 22 Inntekter fra andre finansielle investeringer
- 23 Personalkostnader, ytelser og lån til - samt egenkapitalbevis eid av ledende ansatte og tillitsvalgte
- 24 Driftskostnader
- 25 Pensjoner
- 26 Skatt

BALANSE

- 27 Finansielle instrumenter til virkelig verdi
- 28 Virkelig verdi på finansielle instrumenter til amortisert kost
- 29 Sertifikater og obligasjoner
- 30 Aksjer og andeler
- 31 Eierinteresser i konsernselskap, tilknyttede selskap og felleskontrollerte virksomheter
- 32 Eiendom, anlegg og utstyr
- 33 Immatrielle eiendeler
- 34 Andre eiendeler
- 35 Innskudd fra kunder
- 36 Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer
- 37 Andre forpliktelser
- 38 Garantier
- 39 Ansvarlig lånekapital

ØVRIGE OPPLYSNINGER

- 40 Oppkjøp av virksomheter
- 41 Nærstående parter
- 42 Eierandelskapital og eierstruktur
- 43 Årsdisponeringer
- 44 Hendelser etter balansedagen

ÅRSREGNSKAP - NOTER

NOTE 1 GENERELL INFORMASJON

Beskrivelse av virksomheten

SpareBank 1 Nord-Norge er et selvstendig norsk finanskonsern i SpareBank 1-alliansen, med egenkapitalbevis og obligasjoner notert på Oslo Børs. Vi kjenner Nord-Norge og er en ledende leverandør av finansielle tjenester i person- og bedriftsmarkedet i Nord-Norge. SpareBank 1 Nord-Norge leverer helhetlige og moderne finansielle løsninger til kunder med basis i det nordnorske markedet.

Forretningsadresse

SpareBank 1 Nord-Norge har hovedkontor i Tromsø, med forretningsadresse Storgata 65, 9008 Tromsø.

Dato for vedtak av konsernregnskapet

Foreløpig årsregnskap for 2015 er vedtatt av morbankens styre 08.02.16. Endelig årsregnskap for 2015 er vedtatt av morbankens styre 24.02.16. Årsregnskap for 2015 vedtas på representantskapsmøtet 16.03.16.

NOTE 2 REGNSKAPSPRINSIPPER

Grunnlaget for utarbeidelse av årsregnskapet

Konsernregnskapet og morbankregnskapet 2015 for SpareBank 1 Nord-Norge er avlagt i samsvar med EU-godkjente IFRS'er (International Financial Reporting Standards), IAS (International Accounting Standards) og tilhørende fortolkninger som kan anvendes per 31.12.15, samt de ytterligere norske opplysningskrav som følger av regnskapsloven og årsoppgjørskriften for banker og finansieringsforetak per 31.12.15. Der ikke noe annet er særskilt presisert, er regnskapsprinsippene de samme for morbank og konsern.

Regnskapet er basert på historisk kost-prinsippet, med unntak av finansielle eiendeler tilgjengelige for salg og finansielle eiendeler og forpliktelser (herunder derivater) vurdert til virkelig verdi over resultatet. Anvendte regnskapsprinsipper er konsistent med prinsippene anvendt i foregående regnskapsperiode, med unntak av de endringene i IFRS som har blitt implementert av konsernet i inneværende regnskapsperiode. Nedenfor er det listet hvilke endringer som har vært relevant for konsernet i IFRS med virkning for regnskapsåret 2015, samt effekten dette har hatt på konsernets årsregnskap.

- IFRIC 21 - Fortolkning av avsetninger, betingede forpliktelser og betingede eiendeler. Det har vært en diskusjon etter innføring av standarden, om årets avgift til Bankenes Sikringsfond for 2015 skulle vært kostnadsføres i sin helhet 1. kvartal 2015. Avgiften til Bankenes Sikringsfond ilegges normalt på bakgrunn av gjennomsnittlig garanterte innskudd og gjennomsnittlig beregningsgrunnlag for tidligere kvartaler. Det er ikke regulert hvorvidt en uttreden fra ordningen vil medføre tilbakebetaling av for mye innbetalt avgift. Praksis har vært en pro-rata belastning ved innmelding. Praksis og hensynet til likebehandling tilsier pro-rata også ved utmelding. Finansdepartementet vil beslutte dette ved enkeltvedtak. Dette har betydning for når avgiften skal innregnes i regnskapet. Finanstilsynet har i rundskrivet "Finanstilsynets kontroll med finansiell rapportering i 2015" 19.11.15, konkludert med at sikringsfondsavgiften må kostnadsføres i sin helhet første kvartal hvert år og forventer at bankene endrer praksis fra 1. kvartal 2016. SpareBank 1 Nord-Norge har i 4. kvartal videreført tidligere praksis ved at avgiften periodiseres månedlig, og kostnaden utgjorde 33 mill kroner per 4. kvartal 2015.
- IFRS 9 Finansielle instrumenter. IASB (International Accounting Standards Board) publiserte den endelige versjonen av IFRS 9 Finansielle instrumenter i juli 2014 (International Financial Reporting Standards). IFRS 9 skal erstatte eksisterende IAS 39 Finansielle instrumenter – innregning og måling (International Accounting Standards). IFRS 9 medfører endringer i forhold til dagens standard når det gjelder klassifisering og måling av finansielle instrumenter, nedskrivning av finansielle eiendeler og sikringsbokføring. Standarden trer i kraft for regnskapsår som begynner 01.01.18 eller senere. Tidlig anvendelse er tillatt. Standarden er foreløpig ikke godkjent av EU. Med unntak for sikringsbokføring skal standarden anvendes retrospektivt, men det er ikke pliktig å gi sammenligningstall. For sikringsbokføring skal standarden anvendes prospektivt, med enkelte begrensede unntak.

Banken forventer å anvende standarden på det pliktige ikrafttredelsestidspunktet, fra og med regnskapsåret 2018. I løpet av 2015 har banken gjennomført en overordnet vurdering av virkningen av standarden. Denne foreløpige vurderingen er basert på informasjon som var tilgjengelig da vurderingen ble gjennomført og kan være gjenstand for endringer som følge av ytterligere detaljerte analyser eller ytterligere informasjon som blir tilgjengelig for banken i fremtiden. Banken forventer ikke vesentlige effekter på balanse eller egenkapital som følge av den nye standarden, med unntak av effekten av å anvende standardens bestemmelser for nedskrivning av utlån. Nye prinsipper for nedskrivning vil kunne gi høyere tapsavsetninger. Banken vil i 2016 gjennomføre en detaljert vurdering for bestemme nivået på avsetningen mer nøyaktig.

De IFRSer og fortolkningsuttalelser som er utgitt frem til forslag til årsregnskap er fastsatt, og som ikke er obligatoriske å anvende per 31.12.15 antas, basert på de vurderinger som er gjort så langt, ikke å få vesentlig effekt for rapporterte tall.

Forslag til årsregnskap ble fastsatt av styret og konsernsjef på det tidspunkt som fremgår av datert og signert balanse. Årsregnskapet skal behandles av Representantskapet 16.03.16 for endelig godkjenning. Frem til endelig godkjenning, har styret myndighet til å endre årsregnskapet.

Presentasjonsvaluta

Presentasjonsvalutaen er norske kroner (NOK), som også er bankens gjeldende valuta. Alle beløp er angitt i millioner kroner, med mindre noe annet er angitt.

Konsolidering

Konsernregnskapet omfatter banken og alle datterselskap som ikke er planlagt avhendet i nær fremtid og derfor skal klassifiseres som holdt for salg etter IFRS 5. Som datterselskap regnes alle selskap hvor banken har kontroll, det vil si makt til å styre et selskaps finansielle og driftsmessige prinsipper i den hensikt å oppnå fordeler av selskapets aktiviteter. Datterselskap er konsolidert fra det tidspunkt banken har overtatt kontroll, og det tas ut av konsolideringen fra det tidspunkt banken gir fra seg kontroll.

Per 31.12.15 er følgende selskaper fullt ut konsolidert inn i konsernregnskapet: SpareBank 1 Finans Nord-Norge AS (100 %), SpareBank 1 Nord-Norge Portefølje AS (100 %), SpareBank 1 Nord-Norge Forvaltning ASA (100 %), EiendomsMegler 1 Nord-Norge AS (100 %), SpareBank 1 Regnskapshuset Nord-Norge AS (100 %), Nord-Norge Eiendom IV AS (100 %), Alsgården AS (100 %), og Fredrik Langesg 20 AS (100 %). North-West 1 Alliance Bank (75 %) ble solgt i oktober 2015. Selskapets balanse er fraregnet per 01.10.15, resultatregnskap er innarbeidet til og med 30.09.15.

Ved overtakelse av kontroll i et selskap (virksomhetssammenslutning), blir alle identifiserbare eiendeler og forpliktelser oppført til virkelig verdi i samsvar med IFRS 3. En positiv differanse mellom virkelig verdi av kjøpsvederlaget og virkelig verdi av identifiserbare eiendeler og forpliktelser oppføres som goodwill, mens en eventuell negativ differanse inntektsføres ved kjøpet. Regnskapsføring av goodwill etter førstegangsinregning er omtalt under avsnittet om immaterielle eiendeler. I morbankens balanse er eierandeler i konsernselskaper, tilknyttede- og felleskontrollerte virksomheter bokført til kostpris iht IFRS.

I morbankens resultatregnskap fremkommer kun mottatte årlige utbytter fra disse, samt resultat effekt av eventuelle nedskrivninger av verdi på aksjene. I konsernregnskapet brukes egenkapital-

metoden, der resultater fra felleskontrollert virksomhet og tilknyttet selskap tas inn i konsernets resultatregnskap etter eierandel (enlinjeskonsolidering), og hensyntas i balanseført verdi på eierandelene i balansen. Døtrenes resultatregnskap og balanse konsolideres fullt ut, inn på respektive linjer i morbankens resultat- og balanseoppstilling.

Konserninterne transaksjoner, mellomværende og urealisert fortjeneste mellom konsernselskapene er eliminert.

Minoritetens andel av konsernets resultat blir presentert på egen linje i resultatregnskapet. I egenkapitalen vises også minoritetsandelens andel på egen linje.

Bokførte verdier er testet for verdifall og eventuell nedskrivning.

Tilknyttet selskap

Tilknyttet selskap er selskap der banken har betydelig innflytelse, men ikke kontroll. Normalt er det betydelig innflytelse når man har en eierandel mellom 20 % og 50 %. Tilknyttede selskap føres i konsernregnskapet etter egenkapitalmetoden. Investeringen førstegangsinregnes til anskaffelseskost, og justeres deretter for endring i bankens andel av nettoeiendelene til det tilknyttede selskapet. Banken resultatfører sin andel av resultatet i det tilknyttede selskapet i konsernregnskapet, mens man i morbankens regnskap bokfører eierposten etter kostmetoden, tilsvarende som for konsernselskaper nevnt ovenfor.

Per 31.12.15 er følgende tilknyttede selskaper konsolidert inn etter egenkapitalmetoden: SpareBank 1 Boligkreditt AS (14,41 %), SpareBank 1 Næringskreditt AS (20,83 %), BN Bank AS (23,5 %), SpareBank 1 Kredittkort AS (17,80 %) og SpareBank 1 Mobilbetaling AS (19,7 %). SpareBank 1 Mobilbetaling AS ble stiftet høsten 2015. Det vil bli utarbeidet regnskap per 31.12.16 som dekker aktiviteten siden oppstart.

Felleskontrollert virksomhet

Felleskontrollert virksomhet kan bestå av felleskontrollert drift, felleskontrollerte eiendeler og felleskontrollerte selskap. Felles kontroll innebærer at banken gjennom avtale utøver kontroll sammen med andre deltakere. Felleskontrollert drift og felleskontrollerte eiendeler regnskapsføres ved at bankens forholdsmessige andel av eiendeler, forpliktelser og balanseposter innregnes i bankens konsernregnskap. Felleskontrollert virksomhet regnskapsføres i konsernregnskapet etter egenkapitalmetoden. I morbankens regnskap benyttes som nevnt ovenfor, kostmetoden.

Per 31.12.15 er følgende felleskontrollerte virksomheter konsolidert inn etter egenkapitalmetoden: SpareBank 1 Gruppen AS (19,5 %) og SpareBank 1 Banksamarbeidet DA (17,74 %). I morbankens regnskap benyttes som nevnt ovenfor, kostmetoden.

Virksomhet holdt for salg

Konsernet klassifiserer virksomhet som holdt for salg etter IFRS 5, når ledelsen har vedtatt en plan for avhendelse. Dette gjelder også datterselskaper som er ervervet med tanke om videresalg, herunder selskaper som er overtatt som ledd i restrukturering av utlån, dersom konsernet forventer å avhende selskapet innen rimelig tid.

Klassifisering og verdsettelse av balanseposter

Konsernets balanseposter er klassifisert i forhold til om de er finansielle eiendeler og forpliktelser, eller øvrige poster. En finansiell eiendel eller forpliktelse må ha enkelte kriterier oppfylt for å kunne verdsettes til virkelig verdi med føring av verdiendringer over resultatet.

Finansielle eiendeler eller forpliktelser klassifiseres i en av følgende kategorier:

- Holdt for omsetning
- Bestemt verdsatt til virkelig verdi første gang
- Investeringer som holdes til forfall
- Utlån og fordringer
- Tilgjengelig for salg
- Finansielle forpliktelser til amortisert kost

Dette fremkommer i tabellen nedenfor.

Innregning og fraregning

Finansielle eiendeler og forpliktelser innregnes når konsernet blir part i instrumentets kontraktsmessige vilkår. Førstegangsinnregning er til virkelig verdi. For instrumenter som ikke er derivater eller måles til virkelig verdi over resultatet hensyntas transaksjonskostnader som er direkte henførbare til anskaffelsen eller utstedelsen av den finansielle eiendelen eller den finansielle forpliktelsen. Etter førstegangsinnregning måles instrumentene som beskrevet nedenfor.

Konsernet fraregner en finansiell eiendel når de kontraktsmessige rettighetene til kontantstrømmene fra den finansielle eiendelen utløper, når den overfører rettighetene til å motta de avtalte kontantstrømmene i en transaksjon der risiko og fordeler ved eierskap til den finansielle eiendelen overføres, eller når denne verken overfører eller beholder risiko og fordeler ved eierskap, og den heller ikke beholder kontroll over den finansielle eiendelen. Alle rettigheter og plikter som ble skapt eller beholdt ved overføringen av den finansielle eiendelen som ble fraregnet, innregnes separat som eiendeler eller forpliktelser. Overføring av eiendeler hvor risiko og fordeler er i behold omfatter for eksempel gjenkjøpsavtaler og overføring av enkelte bolig- og næringslivslån. Dersom konsernet verken overfører eller beholder risiko og fordeler ved eierskapet til den finansielle eiendelen og samtidig har beholdt kontroll, fortsetter konsernet å innregne

		KLASSIFISERING					
		Finansiell eiendel eller gjeld	Kriterier for at en finansiell eiendel eller forpliktelse kan følge reglene om virkelig verdi over resultatet				
			Holdt for omsetning	Bestemt til virkelig verdi første gang	Holde til forfall	Utlån og fordringer	Tilgjengelig for salg
Eiendeler							
Konter og fordringer på sentralbanker	Ja	x					
Utlån til kredittinstitusjoner	Ja				x		
Utlån til kunder	Ja		x		x		
Aksjer	Ja	x	x			x	
Sertifikater og obligasjoner	Ja	x		x	x		
Finansielle derivater	Ja	x					
Eiendom	Nei						
Anlegg og utstyr	Nei						
Immaterielle eiendeler	Nei						
Andre eiendeler	Nei						
Gjeld							
Gjeld til kredittinstitusjoner	Ja						
Innskudd fra kunder	Ja						
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer/funding	Ja						
Finansielle derivater	Ja	x					
Andre forpliktelser	Nei						
Fondsobligasjon	Ja						
Ansvarlig lånekapital	Ja						

den finansielle eiendelen i det omfang banken har et vedvarende engasjement i den finansielle eiendelen.

Banken har avtaler om juridisk salg av utlån med høy sikkerhet og pant i eiendom til SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS. I henhold til inngått forvaltningsavtale med disse to selskapene i alliansen, forestår banken forvaltning av utlånene og opprettholder kundekontakten. I tillegg til salgssummen mottar banken et vederlag i form av løpende provisjoner for lånene. Det foreligger en gjenværende involvering knyttet til solgte utlån ved mulig begrenset avregning av tap mot provisjon. Kredittforetakene kan foreta videresalg av utlån som er kjøpt av banken samtidig som bankens rett til å forvalte kundene og motta provisjon følger med. Dersom banken ikke er i stand til å betjene kundene kan retten til betjening og provisjon falle bort. Videre har banken opsjon til å kjøpe tilbake utlån under gitte betingelser. Banken har derfor verken beholdt eller overført det vesentligste av risiko og avkastning knyttet til solgte utlån. Banken bokfører som eiendel og forpliktelse det beløp som knytter seg til gjenværende involvering. Viser for øvrig til note 13.

Ved tilbakekjøp av egne obligasjoner fra regnes de tilbakekjøpte obligasjoner med resultatføring av forskjellen mellom vederlaget og bokført beløp av tilbakekjøpt obligasjon.

Utlån og tap på utlån

Utlån og fordringer er ikke-derivative finansielle eiendeler med betalinger som er faste eller lar seg fastsette og som ikke er notert i et aktivt marked. Utlån og fordringer regnskapsføres til virkelig verdi med tillegg av direkte marginale transaksjonskostnader ved førstegangsinnregning, og til amortisert kost etter effektiv rentes metode i etterfølgende perioder. Ved beregning av den effektive renten estimeres kontantstrømmer, og alle kontraktsmessige vilkår ved det finansielle instrumentet tas i betraktning. I perioder etter første måling verdivurderes utlån til amortisert kost etter effektiv rentemetode i samsvar med IAS 39, som et uttrykk for virkelig verdi på utlånet. Fastrentelån øremerkes ved første gangs innregning som vurdert til virkelig verdi med verdiendringer ført mot resultat. Virkelig verdi fastsettes ved at faktiske kontantstrømmer fra kunder neddiskonteres etter konsernets eget fastsatte avkastningskrav iht. faktisk løpetid på lånet. I avkastningskravet inngår også kredittrisiko. Gevinst og tap som skyldes endringer i virkelig verdi føres i resultatregnskapet som verdiendringer. Opptjente renter og over-/underkurs regnskapsføres som renter. Renterisikoen i fastrenteutlånene styres med renteswapper som bokføres til virkelig verdi.

Dersom det foreligger objektive bevis for verdifall for enkeltutlån eller grupper av utlån, er lånene nedskrevet. Nedskrivningsbeløp beregnes som forskjell mellom balanseført verdi og nåverdi av estimerte fremtidige kontantstrømmer neddiskontert med lånets effek-

	MÅLING TIL					Amortisert kost (effektiv rentes metode)	Anskaffelseskost	Sikringsbokføring (Hedge)	
	Virkelig verdi over resultat IFRS 7.25-26	Virkelig verdi opsjon	Virkelig verdi hierarki IFRS 13.93 (b), BC216					Virkelig verdisikring	Kontantstrømsikring
			Nivå 1 noterte priser i aktivt marked IFRS 13.76	Nivå 2 observerbare markedsdata IFRS 13.81	Nivå 3 annet IFRS 13.86				

Eiendeler

Konter og fordringer på sentralbanker	x		x	x					x
Utlån til kredittinstitusjoner					x				x
Utlån til kunder		x			x				x
Aksjer	x		x	x					
Sertifikater og obligasjoner	x		x	x					
Finansielle derivater	x								
Eiendom									
Anlegg og utstyr									
Immaterielle eiendeler									
Andre eiendeler									

Gjeld

Gjeld til kredittinstitusjoner					x				
Innskudd fra kunder					x				
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer/funding					x			x	
Finansielle derivater	x			x					
Andre forpliktelser									
Fondsobligasjon					x				
Ansvarlig lånekapital					x				

tive rente. Den effektive renten som benyttes for neddiskontering, blir ikke justert som følge av endring i lånets kredittisiko og lånebetingelser. Nedskrivning er klassifisert som tap på utlån. Renteinntekter resultatføres etter effektiv rentemetode.

Objektive bevis for verdifall for individuelle utlån inkluderer blant annet:

- Vesentlige finansielle problem hos debitor
- Betalingsmislighold eller andre vesentlige kontraktsbrudd
- Innvilget utsettelse med betaling eller ny kreditt til betaling av termin, avtalte endringer i rentesatsen eller i andre avtalevilkår som følge av finansielle problemer hos debitor
- Det anes som sannsynlig at debitor vil inngå gjeldsforhandling, annen finansiell restrukturering eller at debitorens bo blir tatt under konkursbehandling

Utlån som ikke har vært gjenstand for individuelle vurderinger for verdifall, vurderes samlet i grupper. Utlån som er vurdert individuelt, men hvor nedskrivning ikke er foretatt, blir også vurdert i grupper. Gruppene er definert som utlån med like risiko- og verdienskaper basert på inndeling av kundene etter hovednæringer samt risiko-klasse.

Grupper av utlån nedskrives for verdifall dersom det foreligger objektive bevis som at:

- Det skjer dramatiske markedsendringer i en risikoklasse der banken har grupper av utlån
- Det skjer vesentlige endringer i rammebetingelsene som utvilsomt får praktiske konsekvenser for en gruppe av lånekunder
- En gruppe av låntakere åpenbart ikke er i stand til å følge opp nødvendig fornyelser og investeringer
- En gruppe av låntakere utsettes for hendelser som gir varig og vesentlig reduksjon av betjeningsevnen (eks. hjørnesteinsbedrift med mange middelaldrende arbeidstakere går konkurs)
- Negative endringer i betalingsevnen for låntakere i gruppen
- Nasjonale eller lokale økonomiske forhold som står i forbindelse med mislighold av eiendelene i gruppen

Misligholdte og tapsutsatte engasjementer

Et engasjement anses som misligholdt dersom ett av følgende kriterier er oppfylt:

- Et krav er forfalt med mer enn 90 dager, og beløpet er over 1 000 kroner, eller når banken holder det for usannsynlig at kunden vil overholde sine betalingsforpliktelser
- Et engasjement anses for å være tapsutsatt når det foreligger objektive bevis for at én eller flere tapshendelser har funnet sted, og tapshendelsen har en effekt på den forventede fremtidige kontantstrøm som lar seg anslå på en pålitelig måte

Verdipapirer og derivater

Verdipapirer og derivater består av aksjer og andeler, sertifikater og obligasjoner, og derivative valuta-, rente- og råvareinstrumenter. Aksjer og andeler klassifiseres enten til virkelig verdi over resultatet eller som tilgjengelig for salg. Sertifikater og obligasjoner klassifiseres enten til virkelig verdi over resultatet, holde til forfall eller som lån

og fordringer. Derivater regnes alltid til virkelig verdi over resultatet. Konsernet benytter kurs på handelsdato ved førstegangsinnregning av verdipapirer.

Alle finansielle instrumenter som er klassifisert til virkelig verdi over resultatet, måles til virkelig verdi, og endring i verdi fra inngående balanse resultatføres som inntekt eller kostnad fra andre finansielle investeringer. Dette gir etter konsernets syn mest relevant informasjon. Aksjer og andeler som er klassifisert som tilgjengelig for salg, måles også til virkelig verdi, men endringen i verdi fra inngående balanse føres mot egenkapital. Der det ikke har vært mulig å finne virkelig verdi på unoterte aksjer, er kostpris benyttet. Sertifikater og obligasjoner som klassifiseres som lån og fordringer, måles til amortisert kost ved en tilnærmet effektiv rentemetode, jamfør omtale av denne metoden under avsnittet om utlån.

Investeringer som holdes til forfall er sertifikater og obligasjoner med faste eller bestembare kontantstrømmer i tillegg til en fast forfallsdato.

Etter førstegangsinnregning blir finansielle eiendeler som holdes til forfall, målt til amortisert kost ved hjelp av effektiv rente-metode, redusert med eventuelle tap ved verdifall. Salg eller omklassifisering før forfall, av mer enn et betydelig beløp av investering som holdes til forfall, vil resultere i en omklassifisering av gjenværende investeringer som holdes til forfall til tilgjengelige for salg. Denne type salg/omklassifisering vil i tillegg forhindre konsernet i å klassifisere investeringer som 'holdes til forfall' de to påfølgende regnskapsårene.

Derivater som er øremerket som sikringsinstrumenter er ført til virkelig verdi i balansen. Kriterier og behandling av sikringsbokføring er omtalt nedenfor.

Immaterielle eiendeler

Immaterielle eiendeler består av utsatt skattefordel, goodwill og lisenser. Immaterielle eiendeler innregnes når kravene til balanseføring er til stede. Det skilles mellom immaterielle eiendeler med bestemt og ubestemt utnyttbar levetid. Eiendeler med endelig levetid avskrives over utnyttbar levetid. Utgifter til egenutvikling av immaterielle eiendeler aktiveres bare når kriteriene for utviklingsfasen er oppfylt. Øvrige utgifter belastes resultatregnskapet etter hvert som de pådras. Immaterielle eiendeler utenom goodwill er gjenstand for en nedskrivningstest i samsvar med IAS 36, når omstendighetene indikerer det. Goodwill oppstår som differanse mellom virkelig verdi av vederlaget ved kjøp av en virksomhet og virkelig verdi av identifiserbare eiendeler og forpliktelser, jamfør omtale under konsolidering. Goodwill avskrives ikke, men den er gjenstand for en årlig nedskrivningstest med sikte på å avdekke et eventuelt verdifall, i samsvar med IAS 36.

Årlig beregnes gjennvinnbart beløp på balansedagen for goodwill, eiendeler som har en ubegrenset utnyttbar levetid, og immaterielle eiendeler som enda ikke er tilgjengelig for bruk. Nedskrivninger foretas når balanseført verdi av en eiendel eller kontantstrøm-

genererende enhet overstiger gjenvinnbart beløp. Nedskrivninger føres over resultatregnskapet. Nedskrivning av goodwill reverseres ikke. For andre eiendeler reverseres nedskrivninger dersom det er en endring i estimater som er benyttet for å beregne gjenvinnbart beløp. Se note 33.

Eiendom, anlegg og utstyr

Eiendom, anlegg og utstyr, med unntak av investeringseiendommer og eierbenyttet eiendom, førsteganginnregnes til anskaffelseskost og avskrives deretter lineært over forventet levetid. Ved fastlegging av avskrivningsplan, splittes de enkelte eiendeler i nødvendig utstrekning opp i komponenter med forskjellig levetid, og det tas hensyn til estimert restverdi. Eiendom, anlegg og utstyr som hver for seg er av liten betydning, eksempelvis PC-er og annet kontorutstyr, vurderes ikke individuelt for restverdier, levetid eller verdifall, men vurderes som grupper. Ved implementering av IFRS 01.01.04 ble alle eiendommer verdiregulert til virkelig verdi. Etter IAS 16 ansees disse eiendommene å ha en estimert anskaffelseskost som tilsvarer verdiregulert beløp på tidspunktet for verdireguleringen. Eiendom, anlegg og utstyr som avskrives, er gjenstand for en nedskrivningstest i samsvar med IAS 36 når omstendighetene indikerer det.

Overtatte eiendeler

Som ledd i behandlingen av misligholdte lån og garantier, overtar banken i en del tilfeller eiendeler som har vært stilt som sikkerhet for slike engasjementer. Ved overtakelse verdsettes eiendelene til antatt realisasjonsverdi. Overtatte eiendeler som skal realiseres, klassifiseres som beholdninger eller anleggsmidler holdt for salg, og regnskapsføres etter henholdsvis IAS 2 eller IFRS 5. Eventuelle tap/gevinster ved avhendelse eller revurdering av verdi på slike eiendeler, føres som tillegg eller fradrag i tap på utlån.

Gjeld

Innlån førstegangsinregnes til opptakskost, som er virkelig verdi av det mottatte vederlaget etter fradrag av transaksjonsutgifter. Lån med flytende rente måles deretter til amortisert kost og eventuell over-/underkurs blir periodisert over løpetiden. Lån til fast rente inngår i sikringsbøkføring med neddiskontering etter gjeldende rentekurve. Det benyttes ikke virkelig verdi opsjon for konsernets gjeld.

Innskudd fra kunder vurderes til amortisert kost.

Usikre forpliktelser

Konsernet utsteder finansielle garantier som ledd i den ordinære virksomheten. Latente forpliktelser fremgår av note 38. Tapsvurderinger skjer som et ledd i vurderingen av tap på utlån og etter samme prinsipper, og rapporteres sammen med disse, jf. note 11. Det foretas avsetninger for andre usikre forpliktelser, dersom det er sannsynlighetsovervekt for at forpliktelsen materialiserer seg, og de økonomiske konsekvensene kan beregnes pålitelig.

Ansvarlige lån og fondsobligasjoner

Ansvarlige lån har prioritet etter all annen gjeld, klassifiseres som ansvarlig lånekapital i balansen og verdsettes til amortisert kost. En fondsobligasjon er en obligasjon med pålydende rente, men konsernet har ikke plikt å betale ut renter i en periode hvor det ikke utbetales utbytte, og en investor har ikke senere krav på renter som ikke er utbetalt. Fondsobligasjoner klassifiseres som ansvarlig lånekapital i balansen og verdsettes til amortisert kost.

Renteinntekter og -kostnader

Renteinntekter og -kostnader knyttet til eiendeler og forpliktelser som måles til amortisert kost, resultatføres løpende basert på effektiv rentes metode. Alle gebyrer knyttet til rentebærende innlån og utlån inngår i beregningen av effektiv rente og amortiseres over forventet løpetid. For rentebærende instrumenter som måles til virkelig verdi, vil markedsrenten klassifiseres som renteinntekt eller -kostnad, mens effekten av renteendringer klassifiseres som inntekt fra andre finansielle investeringer.

Provisjonsinntekter og -kostnader

Provisjonsinntekter og -kostnader blir generelt periodisert i takt med at en tjeneste blir ytt. Gebyrer knyttet til rentebærende instrumenter blir ikke ført som provisjoner, men inngår i beregningen av effektiv rente og resultatføres tilsvarende. Honorarer for rådgivning opptjenes i samsvar med inngått rådgivningsavtale, som oftest etter hvert som tjenesten ytes. Det samme gjelder for løpende forvaltningstjenester. Honorar og gebyr ved omsetning eller formidling av finansielle instrumenter, eiendom eller andre investeringsobjekter som ikke genererer balanseposter i bankens regnskap, resultatføres når transaksjonen slutføres.

Konstaterte tap

Når det er overveiende sannsynlig at tap er endelig, klassifiseres tapene som konstaterte tap. Konstaterte tap som er dekket av tidligere foretatte individuelle tapsavsetninger føres mot avsetningene. Konstaterte tap uten dekning i tapsavsetningene, samt over- eller underdekning i forhold til tidligere tapsavsetninger resultatføres.

Transaksjoner og beholdninger i utenlandsk valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner ved transaksjonskursen. Gevinst og tap knyttet til gjennomførte transaksjoner eller til omregning av beholdninger av pengeposter på balansedagen resultatføres, med mindre de føres rett mot egenkapital etter prinsippene om sikringsbøkføring. Gevinst og tap knyttet til omregning av andre poster enn pengeposter, innregnes på samme måte som den tilhørende balansepost.

Sikringsbøkføring

Konsernet benytter derivater i operasjonell sikringsøyemed for å minimere renterisiko på fastrente instrumenter. Banken vurderer og dokumenterer sikringens effektivitet, både ved første gangs klassifisering og på løpende basis. Ved virkelig verdisikring, blir verdiendring av den sikrede risiko regnskapsført og endringer, i disse verdiene fra inngående balanse blir resultatført. Banken har i ubetydelig grad benyttet seg av kontantstrømsikring.

Skatt

Resultatført skatt består av periodeskatt (betalbar skatt) og utsatt skatt. Periodeskatt er beregnet skatt på årets skattepliktige resultat. Formuesskatt beregnes og kostnadsføres som andre driftskostnader. Utsatt skatt regnskapsføres etter gjeldsmetoden i samsvar med IAS 12. Det beregnes forpliktelse eller eiendel ved utsatt skatt på midlertidige forskjeller, som er differansen mellom balanseført verdi og skattemessig verdi på eiendeler og forpliktelser. Det beregnes likevel ikke forpliktelse eller eiendel ved utsatt skatt på goodwill som ikke gir skattemessige fradrag, og heller ikke på førstegangsinnregnede poster som verken påvirker regnskapsmessig eller skattepliktig resultat. Det beregnes en eiendel ved utsatt skatt på fremførbare skattemessige underskudd. Eiendel ved utsatt skatt innregnes bare i det omfang det forventes fremtidig skattepliktige resultater som gjør det mulig å utnytte den tilhørende skattefordelen. Se for øvrig note 26.

Pensjoner

SpareBank 1 Nord-Norge er pliktig til å ha tjenstepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenstepensjon. Konsernets pensjonsordninger tilfredsstiller kravene i denne lov. Konsernet har to typer pensjonsavtaler, én ytelsesbasert ordning og én innskuddsbasert ordning. Ytelsesbasert ordning forvaltes i egen pensjonskasse. Innskuddspensjonsordningen ble etablert 01.07.06. Alle nytilsatte etter denne dato meldes inn i denne ordningen. Pensjoner behandles regnskapsmessig i henhold til internasjonale standarder for beregning og bokføring av pensjoner (IAS 19). Se note 25.

NOTE 3 - KRITISKE ESTIMATER OG VURDERINGER VEDRØRENDE BRUK AV REGNSKAPSPRINSIPPER

Tap på utlån og garantier

Banken gjennomgår hele bedriftsmarkedsporteføljen årlig. Store og spesielt risikable engasjementer gjennomgås kvartalsvis. Lån til privatpersoner gjennomgås når de er misligholdt mer enn 55 dager, eller dersom de har en særlig dårlig betalingshistorikk. Det beregnes en misligholdssannsynlighet for hver bedriftskunde, basert på historiske regnskapsdata og anmerkingshistorikk, tilsvarende for privatkunder, og da med utgangspunkt i likningstall og anmerkingshistorikk. Banken har i dag ni risikoklasser for friske engasjement og to klasser for misligholdte engasjement, basert på misligholdssannsynligheten til hver kunde. Disse 11 klassene deles videre inn i gruppene lav, middels, høy, høyeste risiko, samt mislighold og tap i forhold til misligholdssannsynlighet. Hele porteføljen scores månedlig med bruk av automatisk datafangst, og med utgangspunkt i objektive data. Banken foretar individuelle nedskrivninger for lån hvor det foreligger objektive bevis for at lånet er tapsutsatt.

Segmentrapportering

Konsernet har ordinær bankdrift i personmarked og bedriftsmarked, som sitt primære rapporteringsformat, og inntekter fra markets og leasing som sitt sekundære rapporteringsformat. Se note 4.

Hendelser etter balansedagen

Regnskapet anses som godkjent for offentliggjøring når styret har behandlet regnskapet. Representantskap og regulerende myndigheter vil etter dette kunne nekte å godkjenne regnskapet, men ikke forandre det. Hendelser frem til regnskapet anses godkjent for offentliggjøring, og som vedrører forhold som allerede var kjent på balansedagen, vil inngå i informasjonsgrunnlaget for fastsettelsen av regnskapsestimater, og således reflekteres fullt ut i regnskapet. Hendelser som vedrører forhold som ikke var kjent på balansedagen, vil bli opplyst om dersom de er vesentlige. Slike forhold fremgår i note 44.

Regnskapet er avlagt etter en forutsetning om fortsatt drift. Denne forutsetningen var etter styrets oppfatning til stede på det tidspunkt regnskapet ble godkjent for fremleggelse. Styrets forslag til utbytte fremgår av årsberetningen. Foreslått utbytte og utdelinger til allmenntilfelle formål klassifiseres som egenkapital inntil det er endelig vedtatt.

Individuelle nedskrivninger beregnes som forskjellen mellom lånets bokførte verdi og nåverdien av diskontert kontantstrøm basert på effektiv rente på tidspunktet for første gangs nedskrivning. Senere renteendringer hensyntas for låneavtaler med flytende rente.

Gruppevis nedskrivninger beregnes på undergrupper av utlån der det foreligger objektiv informasjon som viser at kreditttrisikoen har økt etter at kredittene er bevilget, men hvor det ikke er mulig å gjennomgå alle engasjementer på individuell basis, eller informasjonen ikke lar seg spesifisere på engasjementsnivå. Slik informasjon kan være negativ utvikling i risikoklassifisering eller informasjon om negativ utvikling i sikkerhetsverdier, lønnsomheten i en bransje eller grupper av debitors betalingssevne.

Vurdering av tapsnedskrivninger vil alltid baseres på en betydelig grad av skjønn. Prediksjoner basert på historisk informasjon kan vise seg å bli feil fordi man aldri kan vite med sikkerhet hvilke relevans historiske data har som beslutningsgrunnlag. I mange tilfeller vil sikkerheter måtte realiseres i lite likvide markeder og prisfastsettelsen kan derfor være beheftet med betydelig usikkerhet.

Virkelig verdi av verdipapirer

Eiendeler som vurderes til virkelig verdi over resultatregnskapet, vil normalt omsettes i aktive markeder og verdien vil således kunne fastsettes med rimelig grad av sikkerhet. For eiendeler som klassifiseres som tilgjengelig for salg, vil ikke dette nødvendigvis være tilfellet. Tilsvarende vil markedsverdier for eiendeler og forpliktelser som regnskapsføres til amortisert kost og som fremkommer i noter, kunne være estimater basert på diskonterte forventede kontantstrømmer, multiplikatoranalyser eller andre beregningsmetoder. Slike verdier vil kunne være beheftet med betydelig usikkerhet. Med unntak for noen få aksjer, er det norske aksjemarkedet lite likvid. Aksjekurser vil i de fleste tilfeller være sist omsatte kurs. I noen tilfeller der likviditeten er dårlig, og det fremkommer større uforklarte prisbevegelser rundt årsskiftet, vil kursen kunne være fastsatt som volumvektet gjennomsnitt over en tidsperiode, vanligvis desember.

Dersom det ikke har vært representative transaksjoner, har man benyttet andre verdsettelsesmetoder i henhold til verdsettelseshierarkiet i IAS 39.

Virkelig verdi av derivater

Virkelig verdi av derivater fremkommer vanligvis ved bruk av verdilvurderingsmodeller, der prisen på underliggende, eksempelvis renter og valuta, innhentes i markedet. For opsjoner vil volatiliteter være observerte implisitte volatiliteter eller beregnede volatiliteter basert på historiske kursbevegelser for underliggende. I de tilfeller bankens risikoposisjon er tilnærmet nøytral, vil midtkurser bli anvendt. Med nøytral risikoposisjon menes eksempelvis at renterisiko innenfor et løpetidsbånd er tilnærmet null. I motsatt fall brukes den relevante kjøps- eller salgskurs for å vurdere nettoposisjonen.

For derivater der motpart har svakere kredittrating enn banken, vil prisen reflektere en underliggende kredittrisiko. I den utstrekning markedspriser innhentes med utgangspunkt i transaksjoner med lavere kredittrisiko, vil dette hensyntas ved at den opprinnelige prisdifferansen målt mot slike transaksjoner med lavere kredittrisiko, amortiseres over løpetiden.

Immaterielle eiendeler

Nedskrivningstester av immaterielle eiendeler er i hovedsak basert på neddiskontering av forventede fremtidige kontantstrømmer. Det vil alltid være betydelig usikkerhet knyttet til kontantstrømestimer, og i noen tilfeller vil også metodene for tilordning av kontantstrømmer til ulike eiendeler være beheftet med usikkerhet.

Pensjoner

Netto pensjonsforpliktelser og årets pensjonskostnad er basert på en rekke estimater, herunder avkastning på pensjonsmidlene, fremtidig rente- og inflasjonsnivå, lønnsutvikling, turnover, utvikling i G og den generelle utviklingen i antall uføretrygdde og levealder. Usikkerheten er i stor grad knyttet til bruttoforpliktelsen og ikke til den nettoforpliktelsen som fremkommer i balansen. Konsernet har tidligere benyttet korridormetoden for regnskapsføring av uamortiserte estimatavvik. Korridormetoden er ikke lenger tillatt, og alle estimatavvik skal føres i oppstilling over andre inntekter og kostnader under utvidede resultatposter, såkalt OCI (Other Comprehensive Income).

Oppkjøp

Oppkjøp av annet selskap regnskapsføres etter oppkjøpsmetoden, jf. IFRS 3. Ved oppkjøpsmetoden foretas det en oppkjøpsanalyse med fullstendig merverdiallokering, der kjøpesummen allokeres til identifiserte eiendeler og forpliktelser i det oppkjøpte selskapet. En positiv differanse mellom virkelig verdi av kjøpsvederlaget og virkelig verdi av identifiserbare eiendeler og forpliktelser oppføres som goodwill. Eventuelle mindreverdier (badwill) kan, etter gitte kriterier, inntektsføres i resultatregnskapet i oppkjøpsåret. Oppkjøpsanalysen kan anses som foreløpig eller endelig.

Oppkjøpsanalysene inneholder både konkrete beregninger og bruk av beste skjønn. Det er alltid knyttet noe usikkerhet til skjønnsmessige poster, men disse er etter beste evne underbygget av beregninger om forventede kontantstrømmer, sammenlignbare transaksjoner mv. Se også note 33 og 40.

NOTE 4 - SEGMENTINFORMASJON

Ledelsen har vurdert hvilke segmenter som er rapporterbare med utgangspunkt i distribusjonsform, produkter og kunder. Det primære rapporteringsformatet tar utgangspunkt i eiendelenes risiko og avkastningsprofil, og er delt opp i privatmarked, bedriftsmarked, markets og datterselskap av vesentlig betydning. Under posten ufordelt er aktiviteter som ikke lar seg allokere til privat, bedriftsmarked, markets eller datterselskap av vesentlig betydning.

Banken opererer i et geografisk avgrenset område, og rapportering på geografiske sekundærsegmenter gir lite tilleggsinformasjon. Viktige eiendelsklasser (utlån) er imidlertid fordelt geografisk i egen note under utlån.

31.12.15

Beløp i mill kroner	PM	BM	Leasing	Markets	Ufordelt	Totalt
Netto renteinntekter	713	456	188	6	149	1 512
Netto provisjonsinntekter	442	7			384	833
Andre driftsinntekter	247	89		51	-38	349
Driftskostnader	1 014	154	86	29	178	1 461
Resultat før tap	388	398	102	28	317	1 233
Tap på utlån og garantier	10	131	11	2	46	200
Resultat før skatt	378	267	91	26	271	1 033

Utlån til kunder	39 495	20 128	4 430			64 053
Individuell nedskrivning utlån	-25	-129	-15			-169
Gruppenedskrivning utlån	-40	-194	-13			-247
Andre eiendeler			39		21 727	21 766
Sum eiendeler per segment	39 430	19 805	4 441		21 727	85 403

Innskudd fra og gjeld til kunder	28 686	15 929	3 472			48 087
Annen gjeld og egenkapital	10 742	3 878	969		21 727	37 316
Sum egenkapital og gjeld per segment	39 428	19 807	4 441		21 727	85 403

31.12.14

Beløp i mill kroner	PM	BM	Leasing	Markets	Ufordelt	Totalt
Netto renteinntekter	933	287	166	22	18	1 426
Netto provisjonsinntekter	548	168		20	230	866
Andre driftsinntekter				29	573	702
Driftskostnader	781	240	44	36	227	1 328
Resultat før tap	700	215	122	35	593	1 666
Tap på utlån og garantier	25	98	6		192	321
Resultat før skatt	675	117	116	35	401	1 345

Utlån til kunder	36 163	21 236	3 985			61 384
Individuell nedskrivning utlån	-24	-249	-11		113	-171
Gruppenedskrivning utlån	-37	-178	-10		-11	-236
Andre eiendeler					22 346	22 346
Sum eiendeler per segment	36 102	20 809	3 964		22 448	83 323

Innskudd fra og gjeld til kunder	27 007	18 754				45 761
Annen gjeld og egenkapital	9 027	1 988	3 964		22 448	37 427
Sum egenkapital og gjeld per segment	36 034	20 742	3 964		22 448	83 188

NOTE 5 - KAPITALDEKNING

Finansdepartementet har i 2014 fastsatt endringer i forskrifter om kapitalkrav, med virkning fra 30.09.14. Endringene er en tilpasning til EUs nye kapitaldekningsregelverk for banker og verdipapirforetak CRD IV/CRR (Capital Requirements Directive/ Capital Requirements Regulation) og innebærer at minstekrav til ren kjernekapitaldekning vil øke gradvis frem til 01.07.16.

SpareBank 1 Nord-Norge har fra 2015 fått tillatelse fra Finanstilsynet til å benytte avansert interne målemetoder IRB (Advanced Internal Rating Based approach). Med denne tillatelsen vil SpareBank 1 Nord-Norge bruke interne modeller også for tapsgrad i BM (bedriftsmarkedsporføljen) for å beregne nødvendig krav til kapitalbinding.

Bruk av IRB stiller omfattende krav til bankens organisering, kompetanse, risikomodeller og risikostyringssystemer. Overgangsregler ble gitt i ny forskrift fra Finanstilsynet hvor IRB-banker først ville få full effekt av reduserte regulatoriske kapitalkrav i 2010. Fram til 2010 rapporterte bankene parallellt, både etter gammel kapitalberegning (Basel I) og Basel II. I perioden 2007 til 2010 tillot man en årlig reduk-

sjon av risikovektet beregningsgrunnlag i forhold til beregning etter gammel metode (såkalt korreksjon for "gulv"). Gulvet er i CRD IV videreført til ut 2017. Finanstilsynet legger til grunn at gulvet videreføres i Norge som en nedre grense for beregningsgrunnlaget.

Beregningsgrunnlaget i 2015 utgjør 80 % av beregnet grunnlag etter Basel I-regelverket, såfremt ikke grunnlaget beregnet etter IRB er lavere.

SpareBank 1 Nord-Norge har et mål om til enhver tid å være ubestridt solid, og skal tilfredsstillende de myndighetspålagte minstekrav til kapitaldekning. Konsernet har et mål om å ha en intern kapitalbuffer på minimum et halvt prosentpoeng over myndighetspålagte minimumskrav. Konsernets langsiktige mål for en kjernekapital er for tiden på 14,5 %.

Konsernet benytter proporsjonal konsolidering i kapitaldekningsrapporteringen av eierandelene i SpareBank 1 Boligkreditt, SpareBank 1 Næringskreditt og BN Bank.

MORBANK			KONSERN	
31.12.14	31.12.15	Beløp i mill kroner	31.12.15	31.12.14
ANSVARLIG KAPITAL				
Kjernekapital				
1 807	1 807	Eierandelskapital	1 807	1 807
843	843	Overkursfond	843	843
3 745	4 074	Sparebankens Fond	4 074	3 745
1 020	1 179	Utjevningfond	1 179	1 020
332	180	Gavefond	180	332
	80	Fond for urealiserte gevinster	80	-30
-12	35	Annen egenkapital	1 798	1 611
		Minoritetsinteresser		15
7 735	8 198	Balansført egenkapital	9 961	9 343
		Justert kjernekapital fra konsoliderte finansinstitusjoner	-48	75
-405	-260	Avsatt utbytte til eiere og samfunn	-260	-522
-20	-22	Justeringer i ren kjernekapital knyttet til regulatoriske filtre	-23	-30
		Immaterielle eiendeler	-55	-82
-150	-95	Justering av forventet tap IRB	-309	-385
-50	-82	Overfinansiering av pensjonsforpliktelse	-82	-50
	-81	Beholdning av ren kjernekapital i andre selskaper i finansiell sektor med vesentlig eierandel utover unntaksgrensen på 10 %	-817	-591
7 110	7 658	Ren kjernekapital	8 367	7 758
500	500	Fondsobligasjonskapital	756	687
		Beholdning av egen fondsobligasjonskapital	-13	-6
500	500	Annen kjernekapital	743	681
7 610	8 158	Kjernekapital	9 110	8 439

NOTE 5 - KAPITALDEKNING

MORBANK			KONSERN	
31.12.14	31.12.15	Beløp i mill kroner	31.12.15	31.12.14
Tilleggs kapital				
850	850	Ansvarlig lånekapital som kvalifiserer som tilleggs kapital	1 341	1 284
-43	-61	Beholdning av ansvarlig lånekapital i andre selskaper i finansiell sektor med vesentlig eierandel	-93	-43
807	789	Tilleggs kapital	1 248	1 241
8 417	8 947	Ansvarlig kapital	10 358	9 680
Risikovektet beregningsgrunnlag				
34 053	31 713	Kredittrisiko IRB	33 670	36 638
7 949	6 964	Kredittrisiko unntatt IRB (Standardmetoden)	15 573	19 137
1 072	1 984	Tilleggsvektning ansvarlig lånekapital og ren kjernekapital i selskaper i finansiell sektor med vesentlig eierandel	2 358	1 320
43 074	40 661	Sum kredittrisiko	51 601	57 095
235	157	Gjeldsrisiko	156	235
118	39	Egenkapitalrisiko	219	500
143		Valutarisiko		143
		Operasjonell risiko (Basismetoden)	114	56
3 121	3 422	Operasjonell risiko (Sjablongmetoden)	3 422	3 121
237	278	Beregningsgrunnlag for svekket kredittverdighet hos motpart (CVA-tillegg "Credit Valuation Adjustment")	751	688
46 928	44 557	Risikovektet beregningsgrunnlag IRB	56 263	61 838
		Overgangsordning - tillegg i forhold til "gulv" etter Basel I	4 064	
46 928	44 557	Risikovektet beregningsgrunnlag	60 327	61 838
20,0 %	20,0 %	Korreksjon andel "gulv" etter Basel I	20,0 %	20,0 %
Kapitalkrav				
1 101	717	Engasjement med spesialiserte foretak	850	1 283
135	125	Engasjement med øvrige foretak	165	163
420	406	Engasjement med SMB (små og mellomstore bedrifter)	413	469
674	855	Engasjement med massemarked	1 215	976
30	39	Øvrige engasjement med massemarked	40	28
364	395	Egenkapitalposisjoner	12	12
2 724	2 537	Sum interne målemetoder (IRB)	2 695	2 931
722	716	Engasjement standardmetoden	1 434	1 644
3 446	3 253	Sum kredittrisiko	4 129	4 575

31.12.14	31.12.15	Beløp i mill kroner	31.12.15	31.12.14				
19	13	Gjeldsrisiko	12	19				
9	3	Egenkapitalrisiko	18	40				
11		Valutarisiko	0	11				
		Operasjonell risiko (Basismetoden)	9	4				
250	274	Operasjonell risiko (Sjablongmetoen)	274	250				
75	22	CVA-tillegg	60	55				
		Overgangsordning	325					
3 810	3 565	Kapitalkrav	4 827	4 954				
16,2 %	18,3 %	Kjernekapitaldekning	15,1 %	13,6 %				
1,7 %	1,8 %	Tilleggskapitaldekning	2,1 %	2,0 %				
17,9 %	20,1 %	Kapitaldekning	17,2 %	15,6 %				
15,2 %	17,2 %	Ren kjernekapitaldekning	13,9 %	12,5 %				
16,2 %	18,3 %	Kjernekapitaldekning IRB	16,2 %	13,6 %				
17,9 %	20,1 %	Kapitaldekning IRB	18,4 %	15,7 %				
15,2 %	17,2 %	Ren kjernekapitaldekning IRB	14,9 %	12,5 %				
		Regulatorisk minimumskrav CRD IV						
			2013	2014	2015	2016		
4,5 %	4,5 %	Minimumskrav ren kjernekapital	2,0 %	4,5 %	4,5 %	4,5 %	4,5 %	4,5 %
		Bufferkrav						
2,5 %	2,5 %	Bevaringsbuffer		2,5 %	2,5 %	2,5 %	2,5 %	2,5 %
3,0 %	3,0 %	Systemrisikobuffer		3,0 %	3,0 %	3,0 %	3,0 %	3,0 %
	1,0 %	Motsyklisk buffer			1,0 %	1,5 %	1,0 %	
5,5 %	6,5 %	Sum bufferkrav ren kjernekapital		5,5 %	6,5 %	7,0 %	6,5 %	5,5 %
5,2 %	6,2 %	Tilgjengelig ren kjernekapital	2,0 %	10,0 %	11,0 %	11,5 %	2,9 %	2,5 %
8,2 %	8,7 %	Uvektet kjernekapitalandel (Leverage Ratio)					6,0 %	5,9 %

NOTE 6 - FINANSIELL RISIKOSTYRING

Risikostyringen i SpareBank 1 Nord-Norge skal støtte opp under konsernets strategiske utvikling og måloppnåelse, og skal bidra til å sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning gjennom:

- En sterk organisasjonskultur som kjennetegnes av høy bevissthet om risikostyring
- Å tilstrebe en optimal kapitalanvendelse innenfor vedtatt forretningsstrategi
- Å tilstrebe en lik risikojustert avkastning på kundene over tid innenfor vedtatt forretningsstrategi
- Utnyttelse av synergi- og diversifiseringseffekter
- En tilstrekkelig kjernekapital/ansvarlig kapital ut fra valgt risikoprofil

Det er et overordnet mål at konsernets samlede risikonivå skal være innenfor konsernets risikoappetitt, som definert av styret og innenfor de rammer som konsernets kapital og øvrige avsetninger setter. Gjennom god risikostyring skal konsernet fremstå med en inntjenings- og resultatutvikling som er stabil og forutsigbar. Forretningsstrategi og overordnede mål er styrets instrument for styring av konsernets risikoprofil og finansielle utvikling. Konsernsjefen er ansvarlig for at dette legges frem for styret minimum årlig, eller når andre forhold tilsier det. Konsernet har en målsetting om å minimum opprettholde nåværende internasjonale rating, for å sikre en langsiktig god tilgang på ordinære innlån fra kapitalmarkedene.

Konsernets risiko tallfestes blant annet gjennom beregninger av:

- Forventet tap som beskriver det beløpet man statistisk må forvente å tape i en 12 måneders periode
- Uventet tap som beskriver hvor mye kapital (risikojustert kapital) som konsernet må ha for å dekke faktisk risiko

Risikojustert kapital skal dekke 99,9 % av mulige uventede tap. Statistiske metoder er lagt til grunn ved beregningen, men i noen tilfeller benyttes også kvalitative vurderinger. Konsernet har i løpet av 2015 utviklet modeller for fullfordeling av bokført egenkapital ut til forretningsområdene hvor regulatoriske og interne risikomodeller ligger til grunn for fordelingen. Dette skal sikre at forretningsområdenes lønnsomhetsbidrag kan aggregeres opp til konsernets overordnede lønnsomhetsmål. Avkastningen på fullfordelt kapital er et strategisk resultatmål i den interne styringen av konsernet. Vesentlige forretningsområder tildeles kapital i forhold til den beregnede risikoen ved virksomheten, og det foretas oppfølging av kapitalavkastningen. Beregningene av risikojustert kapital gjør det mulig å sammenligne risiko på tvers av risikogrupper og forretningsområder. I tillegg måles og følges risiko opp gjennom rapportering av rammebruk og viktige porteføljesisikomål.

For å sikre en effektiv og hensiktsmessig prosess for risiko- og kapitalstyring, er rammeverket basert på følgende elementer som reflekterer måten styret og ledelsen styrer konsernet på:

- Strategi
- Organisering og organisasjonskultur
- Risiko- og kapitalstyring
- Rapportering
- Oppfølging
- Beredskapsplaner
- Compliance (etterlevelse)

For ytterligere informasjon vises til "Pilar III-dokumentet", som ligger på bankens hjemmeside.

Nedenfor er det gitt en nærmere beskrivelse av finansiell risiko- styring knyttet til kredittisiko, likviditetsrisiko og markedsrisiko.

Kredittisiko

Kredittisiko defineres som faren for tap som følge av at kunder eller motparter ikke har evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser overfor konsernet. Kredittisiko styres gjennom konsernets kredittstrategi, rammer for kredittvirksomheten, retningslinjer for kredittgivning og fullmaktsreglement.

SpareBank 1 Nord-Norge benytter interne målemetoder IRB (Internal Rating Based Approach) ved beregning av det lovbestemte minimumskravet til kapitaldekning for kredittisiko. Minimumskravet blir derved mer risikosensitivt, og vil i større grad samsvare med risikoen i de underliggende porteføljer.

Kredittstrategi og rammer for kredittvirksomheten fastsettes av styret, og revideres og oppdateres minimum årlig. Konsernets kredittstrategi fastsetter de overordnede prinsipper for kredittgivning, og hvordan kredittisiko skal styres og prises i SpareBank 1 Nord-Norge. SpareBank 1 Nord-Norge baserer seg på de prinsipper som er anbefalt av Baselkomiteen i dokumentet "Principles for the Management of Credit Risk", og på kapitaldekningsregler (Basel II). For øvrig legges til grunn at styring av kredittisiko skal skje innenfor rammen av relevante lover og forskrifter.

De kredittstrategiske mål består av mål for:

- Avkastning og vekst
- Risikoprofil
- Konsentrasjonsrisiko
- Operative kredittmål

De kredittstrategiske mål er gjenstand for regelmessig rapportering til ledelse og styre.

Styret er ansvarlig for konsernets låne- og kredittinnvilgelser. Bevilgningsreglementet, som godkjennes av styret, fastsetter prinsippene for tildeling av kredittfullmakter, fastsetter prinsippene for kredittbeslutninger og beskriver beslutningsstrukturen. Styret de-

legerer fullmakter til konsernsjefen, som innenfor bestemmelsene i bevilgningsreglementet videre delegerer sine fullmakter. De delegererte kredittfullmaktene er knyttet opp mot et engasjements størrelse, misligholdssannsynlighet og sikkerhetsstillelse. Kredittmedarbeidere opererer i henhold til kredittfullmakter, kredittpolicy og kredittbehandlingsrutiner som stiller klare kvalitetskrav til kredittbehandlingsprosessen.

Styring og kontroll med porteføljen skjer ved risikoklassifisering av enkeltkunder, risikoprisingsmodell og et porteføljestyringssystem for å styre utlånsporteføljen i tråd med fastsatte rammer og retningslinjer. Risikomodellene som ligger til grunn for styring og kontroll, tar utgangspunkt i statistiske beregninger, og er under kontinuerlig videreutvikling og testing.

Modellene baserer seg på tre hovedkomponenter:

1. **Sannsynlighet for mislighold.** Kundene blir klassifisert i risikoklasse ut fra sannsynligheten for at kunden skal misligholde sine forpliktelser i løpet av en 12 måneders periode. Sannsynligheten for mislighold beregnes på grunnlag av historiske dataserier for finansielle nøkkeltall, samt ikke finansielle kriterier som adferd og alder. For å gruppere kundene etter misligholdssannsynlighet benyttes det ni risikoklasser (A – I). I tillegg har konsernet to risikoklasser (J og K) for kunder med misligholdte og/eller nedskrevne engasjement.
2. **Forventet eksponering ved mislighold.** Dette er en beregnet størrelse over hvor stor den forventede eksponeringen er hvis en kunde går i mislighold.
3. **Tapsgrad ved mislighold.** Dette er en vurdering av hvor mye konsernet potensielt kan tape, dersom kunden misligholder sine forpliktelser. Vurderingen tar hensyn til realisasjonsverdien av de sikkerhetene kundene har avgitt, og de kostnadene konsernet har ved å drive inn misligholdte engasjement. Disse størrelsene fastsettes på bakgrunn av egne erfaringer over tid. Det benyttes sju klasser (1-7) for klassifisering i henhold til sikkerhetsdekning.

De tre ovennevnte komponentene danner også grunnlaget for konsernets porteføljeklassifisering, og statistisk baserte beregninger av forventet tap og behovet for risikojustert kapital. Porteføljeklassifiseringen har som formål å gi informasjon om nivået og utviklingen i den samlede kreditttrisikoen i totalporteføljen, og porteføljen er derfor delt inn i fem risikogrupper – henholdsvis laveste, lav, middels, høy og høyeste risiko. Inndelingen i risikogrupper foretas på grunnlag av en statistisk beregning av hvert enkelt engasjements sannsynlighet for mislighold og dets sikkerhetsdekning.

Konsernet tilstreber å prise engasjementene ut fra risikoeksponeringen, slik at engasjementer med høyest risiko får høyest pris. Prismodellen er basert på konsernets avkastningskrav på risikojustert kapital.

For ytterligere informasjon vises det til ovennevnte "Pilar III dokument", samt notene 7, 8, 9, 11 og 14. Konsernet har også kredittisiko tilknyttet plasseringer i rentebærende verdipapirer. Slik kredittisiko gir først og fremst løpende utslag i endrede priser/verdier på de ulike verdipapirene. Dette er nærmere beskrevet under avsnitt "Markedsrisiko" nedenfor.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at en bank ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser og/eller finansierte kommitterte økninger i eiendelene.

Styret har betydelig fokus på forutsigbarhet og stabilitet, og gjennomgår minimum årlig konsernets likviditetsstrategi hvor styring av konsernets finansieringsstruktur er sentral. Likviditetsstrategien gjenspeiler konsernets konservative risikoprofil, og det er et viktig mål at tilfeldige hendelser ikke skal få alvorlige konsekvenser for konsernets betalingsevne. Denne evnen defineres gjennom daglig stresstest av likviditetsrisiko.

Konsernets Treasury-avdeling har ansvaret for likviditetsstyringen, mens avdeling for risikostyring og compliance overvåker og rapporterer utnyttelse av rammer i henhold til likviditetsstrategien. Likviditetsrisikoen reduseres gjennom spredning av innlånene på ulike markeder, innlånskilder, instrumenter og løpetider.

Liquidity Coverage Ratio (LCR) er ett av likviditetsområdet mest sentrale ramme og styringsparameter. Nøkkeltallet ble utformet gjennom Basel III regelverket og gjort gjeldene i norsk lov den 25.11.2015 fra Finansdepartementet gjennom ny forskrift. Kravet til LCR innebærer at et foretak til enhver tid skal ha en likviditetsreserve på minst 100 %, det vil si at beholdning av likvide eiendeler minst skal tilsvare netto likviditetsutgang i en gitt stressperiode på 30 kalenderdager. Foretakene kan innfase kravet til likviditetsreserve med 70 % fra og med 31.12.15, 80 % fra og med 31.12.16 og 100 % fra og med 31.12.17. Per 31.12.15 rapporteres LCR totalt til å være 95.

Finanstilsynet beregner konsernets forhold mellom stabile finansieringskilder med løpetid over 1 år/1 mnd og lite likvide eiendeler, gjennom Likviditetsindikator 1/2. Administrasjonen har definert rammen til å være over 105 for indikator I og 110 for indikator II til enhver tid. Per 31.12.15 rapporteres Likviditetsindikator 1 og 2 henholdsvis å være 115,43 og 123,14 på konsolidert basis.

Kredittvurderingen gjort av de internasjonale ratingselskapene Moody's og Fitch Ratings, anses som viktig i forhold til internasjonale innlånskilder. Bankens langsiktige rating hos Moody's er A1 med "stable outlook", mens Fitch's rating er A med "stable outlook".

NOTE 6 - FINANSIELL RISIKOSTYRING

SpareBank 1 Nord-Norge søker en finansieringsstruktur som er veldiversifisert innenfor gitte rammer både med hensyn på marked, produkt og forfall. SpareBank 1 Nord-Norge skal ha en aktiv politikk (Investor Relations) ovenfor norske og utenlandske investormiljøer. I SpareBank 1 alliansen er det etablert et felles EMTN (standardprogram for låneopptak i EUR), et boligkreditselskap for utstedelse av obligasjoner med særskilt sikkerhet; SpareBank 1 Boligkreditt AS, samt kredittforetaket SpareBank 1 Næringskreditt. SpareBank 1 Nord-Norge skal i sin likviditetsstyring aktivt utnytte disse verktøyene, på linje med sammenlignbare banker.

Innskudd fra kunder er bankens viktigste finansieringskilde. Forholdet mellom innskudd fra kunder og utlån var 75,1 % ved utgangen av 2015 mot 74,7 % og 78,3 % for henholdsvis ett og to år siden.

Konsernets likviditetssituasjon vurderes å være tilfredsstillende. For ytterligere informasjon vises til "Pilar III dokument", samt note 18 og 19.

Markedsrisiko

Markedsrisiko er risiko for tap som skyldes endringer i observerbare markedsvariabler som renter, valutakurser og verdipapirmarkeder.

Markedsrisiko oppstår hovedsakelig fra konsernets investeringer i obligasjoner, sertifikater og aksjer, og som følge av aktiviteter som utføres for å understøtte bankdriften – som funding, rente- og valutahandel.

Markedsrisikoen måles og overvåkes på bakgrunn av rammer som er vedtatt av styret. Rammene gjennomgås og fornyes på årlig basis. Størrelsen på rammene fastsettes på bakgrunn av stresstester og analyser av negative markedsbevegelser.

Avdeling for risikostyring og compliance har ansvaret for den løpende uavhengige overvåkingen av markedsrisikoen.

Renterisiko er risikoen for tap som oppstår ved endringer i rentenivået. Den måles gjennom delta vektor analyse, basert på 2 % renteskift, og overvåkes på bakgrunn av rammeverket som er beskrevet ovenfor. Konsernets renterisiko er i hovedsak kort og anses som lav.

Valutakursrisiko er risikoen for tap som har bakgrunn i endringer i valutakursene. Rammene for valutakursrisiko er uttrykt ved rammer for maksimal aggregert valutaposisjon og maksimal posisjon i enkeltvaluta. Konsernets valutarisiko ligger godt innenfor posisjonsgrensen som er angitt i forskrift.

Kursrisiko verdipapirer er risikoen for tap som oppstår ved endringer i verdien på obligasjoner, sertifikater og egenkapitalpapirer som konsernet har investert i. Konsernets risikoeksponering mot denne formen for risiko er regulert gjennom rammer for maksimale investeringer i de ulike porteføljene.

SpareBank 1 Nord-Norges resultat er påvirket av endringene i markedsvariablene renter, valutakurser og verdipapirkurser som har vært i løpet av året. I 2008 ble deler av rentebærende portefølje omklassifisert fra "til virkelig verdi over resultatet" til kategoriene "hold til forfall" og "lån og fordringer". Omklassifiseringen medfører at løpende endringer i markedsverdier for den omklassifiserte portefølje ikke regnskapsføres. Det vises til nærmere beskrivelse i note 29.

Konsernets markedsrisiko oppstår i hovedsak som følge av aktiviteter som understøtter øvrig drift i konsernet. Markedsrisikoeksponeringen vurderes som begrenset. For ytterligere informasjon vises til "Pilar III dokumentet", samt notene 15 og 16.

NOTE 7 - KREDITTRISIKOEKSPONERING FOR HVER INTERNE RISIKORATING

SpareBank 1 Nord-Norge benytter eget klassifiseringssystem for overvåking av kredittrisiko i porteføljen. Risikoklasseinndeling skjer ut fra hvert enkelt engasjements sannsynlighet for mislighold. Utover misligholdssannsynlighet, benytter banken vurdert verdi av sikkerheter som et element i gruppering av kunder etter risiko.

Fordeling skjer ved tilordning av sikkerheter til det enkelte utlån. Misligholdssannsynlighet og sikkerhetsklasse grupperer deretter den enkelte kunde inn i risikogrupper, som vist nedenfor. Klassifiseringsmatrisen omfatter 77 risikoklasser i forhold til sannsynlighet for mislighold og sikkerhetsdekning.

MORBANK

Beløp i mill kroner	Gjennomsnittlig usikret eksponering i %	Totalt beløp	Gjennomsnittlig usikret eksponering i %	Totalt beløp
	2015	2015	2014	2014
Svært lav risiko	0,1 %	20 572	0,1 %	23 314
Lav risiko	2,0 %	15 894	2,1 %	11 653
Middels risiko	0,4 %	22 122	0,5 %	20 929
Høy risiko	0,1 %	2 701	0,2 %	2 930
Svært høy risiko	0,2 %	3 192	0,7 %	3 360
Misligholdt og nedskrevet	0,1 %	632	0,1 %	634
Totalt	2,9 %	65 113	3,7 %	62 820

KONSERN

Beløp i mill kroner	Gjennomsnittlig usikret eksponering i %	Totalt beløp	Gjennomsnittlig usikret eksponering i %	Totalt beløp
	2015	2015	2014	2014
Svært lav risiko	0,1 %	22 076	0,1 %	24 710
Lav risiko	1,8 %	16 630	2,0 %	12 246
Middels risiko	0,4 %	23 490	0,5 %	22 240
Høy risiko	0,1 %	3 187	0,2 %	3 308
Svært høy risiko	0,2 %	3 471	0,7 %	3 638
Misligholdt og nedskrevet	0,1 %	688	0,1 %	663
Totalt	2,7 %	69 542	3,5 %	66 805

NOTE 8 - MAKSIMAL KREDITTRISIKOEKSPONERING

Tabellen nedenfor viser maksimal eksponering mot kredittrisiko for komponentene i balansen, inkludert derivater. Eksponeringen er vist brutto, etter eventuelle pantstillelser og tillatte motregninger. For maksimal kredittkspenning i balansen hensyntatt pantstillelser, er denne vist netto for 2015.

MORBANK			KONSERN	
31.12.14	31.12.15	Beløp i mill kroner	31.12.15	31.12.14
Maksimal kredittkspenning i balansen				
631	274	Fordringer på sentralbanker	274	685
7 280	5 683	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	2 124	3 877
51 052	52 195	Utlån til og fordringer på kunder til amortisert kost	56 199	54 945
6 304	7 610	Utlån til og fordringer på kunder til virkelig verdi	7 610	6 304
132	244	Påløpte renter utlån til kunder	244	135
9 720	11 178	Sertifikater og obligasjoner	11 178	9 720
2 121	1 946	Finansielle derivater	1 946	2 121
77 240	79 130	Sum brutto maksimal kredittkspenning i balansen	79 575	77 787
Maksimal kredittkspenning utenfor balansen				
2 499	2 222	Betingete forpliktelser	2 222	2 499
5 070	5 703	Ubenyttede kreditter	5 703	5 070
3 230	2 431	Lånetilsagn	2 431	3 230
10 799	10 356	Sum maksimal kredittkspenning utenfor balansen	10 356	10 799
88 039	89 486	Total kredittkspenning	89 931	88 586
Maksimal kredittkspenning i balansen hensyntatt pantstillelser				
631	274	Fordringer på sentralbanker	274	685
7 280	5 683	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	2 124	3 877
4 456	4 469	Utlån til og fordringer på kunder	7 828	7 787
132	244	Påløpte renter utlån til kunder	244	135
9 720	11 178	Sertifikater og obligasjoner	11 178	9 720
2 121	1 946	Finansielle derivater	1 946	2 121
24 340	23 794	Sum maksimal kredittkspenning i balansen	23 594	24 325
Bankaktiviteter geografisk				
27 350	27 806	Nord-Norge, inkl Svalbard	30 030	29 575
37 999	38 146	Landet for øvrig	36 367	35 934
50	54	Utlendet	54	437
65 399	66 006	Totalt	66 451	65 946
Aktiviteter kapitalmarked geografisk				
9 190	10 614	Norge	10 614	9 190
2 615	2 471	Europa/Asia	2 471	2 615
36	39	USA	39	36
11 841	13 124	Totalt	13 124	11 841
77 240	79 130	Totalt kredittkspenning i balansen fordelt geografisk	79 575	77 787

NOTE 9 - KREDITTKVALITET PER KLASSE AV FINANSIELLE EIENDELER

MORBANK

VERKEN MISLIGHOLDT ELLER NEDSKREVET

Beløp i mill kroner	Svært lav risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Svært høy risiko	Misligholdt eller individuelt nedskrevet	Sum
2015							
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	5 620					63	5 683
Utlån til og fordringer på kunder							
Privatmarked	15 413	10 397	10 517	548	822	134	37 831
Bedriftsmarked	3 165	4 560	9 732	2 026	2 179	556	22 218
Sum	24 198	14 957	20 249	2 574	3 001	753	65 732
Finansielle investeringer							
Noterte statsobligasjoner	1 137						1 137
Noterte andre obligasjoner	7 309	153	655	27	30		8 174
Unoterte obligasjoner	1 284	55	520	7	1		1 867
Sum	9 730	208	1 175	34	31		11 178
Totalt	33 928	15 165	21 424	2 608	3 032	753	76 910

Beløp i mill kroner	Svært lav risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Svært høy risiko	Misligholdt eller individuelt nedskrevet	Sum
2014							
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	7 280					120	7 400
Utlån til og fordringer på kunder							
Privatmarked	17 851	6 674	8 438	588	764	144	34 459
Bedriftsmarked	3 439	4 097	10 953	1 469	2 496	575	23 029
Sum	28 570	10 771	19 391	2 057	3 260	839	64 888
Finansielle investeringer							
Noterte statsobligasjoner	1 919						1 919
Noterte andre obligasjoner	6 227	116	130	21	67		6 561
Unoterte obligasjoner	750	43	428	5	14		1 240
Sum	8 896	159	558	26	81		9 720
Totalt	37 466	10 930	19 949	2 083	3 341	839	74 608

NOTE 9 - KREDITTKVALITET PER KLASSE AV FINANSIELLE EIENDELER

KONSERN

VERKEN MISLIGHOLDT ELLER NEDSKREVET

Beløp i mill kroner	Svært lav risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Svært høy risiko	Misligholdt eller individuelt nedskrevet	Sum
2015							
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	2 124						2 124
Utlån til og fordringer på kunder							
Privatmarked	16 539	10 773	10 751	598	835	134	39 630
Bedriftsmarked	3 541	5 093	10 338	2 462	2 390	599	24 423
Sum	22 204	15 866	21 089	3 060	3 225	733	66 177
Finansielle investeringer							
Noterte statsobligasjoner	1 137						1 137
Noterte andre obligasjoner	7 309	153	655	27	30		8 174
Unoterte obligasjoner	1 284	55	520	7	1		1 867
Sum	9 730	208	1 175	34	31		11 178
Totalt	31 934	16 074	22 264	3 094	3 256	733	77 355
2014							
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	3 757					120	3 877
Utlån til og fordringer på kunder							
Privatmarked	18 805	6 870	8 642	642	824	153	35 936
Bedriftsmarked	3 879	4 494	11 970	1 795	2 715	595	25 448
Sum	26 441	11 364	20 612	2 437	3 539	868	65 261
Finansielle investeringer							
Noterte statsobligasjoner	1 919						1 919
Noterte andre obligasjoner	6 227	116	130	21	67		6 561
Unoterte obligasjoner	750	43	428	5	14		1 240
Sum	8 896	159	558	26	81		9 720
Totalt	35 337	11 523	21 170	2 463	3 620	868	74 981

NOTE 10 - KREDITTINSTITUSJONER - FORDRINGER OG GJELD

MORBANK				KONSERN				
31.12.14	Gj.snittlig rentesats % *	31.12.15	Gj.snittlig rentesats % *	Beløp i mill kroner	31.12.15	Gj.snittlig rentesats % *	31.12.14	Gj.snittlig rentesats % *
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner								
1 400	0,62 %	970	0,55 %	Utlån til og fordringer uten avtalt løpetid eller oppsigelsestid	970	0,55 %	1 443	0,62 %
5 880	2,30 %	4 713	1,91 %	Utlån til og fordringer med avtalt løpetid eller oppsigelsestid	1 154	0,81 %	2 277	0,90 %
7 280	2,47 %	5 683	1,84 %	Totalt	2 124	0,68 %	3 720	1,02 %
Spesifisert på de vesentligste valutasorter								
4 671		4 867		NOK	1 308		1 068	
73		41		GBP	41		73	
844		451		EUR	451		844	
1 061		298		USD	298		1 061	
2		5		SEK	5		2	
629		21		Andre valutasorter	21		672	
7 280		5 683		Totalt	2 124		3 720	
Gjeld til kredittinstitusjoner								
10	0,94 %	15	1,22 %	Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid eller oppsigelsestid	15	1,22 %	10	0,94 %
2 754	1,95 %	1 814	2,30 %	Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner med avtalt løpetid eller oppsigelsestid	1 801	2,40 %	2 748	2,03 %
2 764	1,87 %	1 829	2,30 %	Totalt	1 816	2,40 %	2 758	1,93 %
Spesifisert på de vesentligste valutasorter								
		1		USD	1			
2		3		EUR	3		2	
2 762		1 825		NOK	1 812		2 756	
2 764		1 829		Totalt	1 816		2 758	

* Gjennomsnittlig rente er beregnet som sum årlige renter/snittvolum.

NOTE 11 - UTLÅN TIL OG FORDRINGER PÅ KUNDER

Som det fremgår i note 2, har morbank og konsern utlån til kunder verdsatt til amortisert kost, og en fastrenteportefølje verdsatt til virkelig verdi. Amortisert kost innebærer verdifastsettelse etter opprinnelig avtalte kontantstrømmer, justert for eventuelt verditap. Fastrentelån verdsettes til virkelig verdi over resultatet etter "fair value option". Når det ikke er mulig å observere verdi på slike instrumenter i et aktivt marked, må alternative verdsettelsesmetoder benyttes.

I 2015 har banken benyttet modell i samsvar med IFRS 13 om måling av virkelig verdi, hvor en vurdering av "exit-pris" legges til grunn. I verdsettelsesmodellen tas det hensyn til kredittpåslag og endringer i kredittisiko.

Totalt engasjement er definert som summen av saldo lån, garanti-ramme, ramme på kreditt samt påløpte renter.

MORBANK			KONSERN	
31.12.14	31.12.15	Beløp i mill kroner	31.12.15	31.12.14
Klassifisering av utlån og fordringer på kunder				
51 052	52 195	Utlån til kunder verdsatt til amortisert kost	56 071	54 604
6 304	7 610	Fastrentelån til kunder verdsatt til virkelig verdi	7 738	6 645
132	244	Påløpte renter utlån kunder	244	135
57 488	60 049	Brutto utlån og fordringer på kunder	64 053	61 384
Utlån fordelt på fordringstype				
		Leiefinansieringsavtaler (finansiell leasing)	2 352	2 210
6 088	6 113	Kasse-/drifts- og brukskreditter	5 958	6 088
1 633	1 666	Byggelån	1 666	1 633
49 635	52 026	Nedbetalingslån	53 833	51 318
132	244	Påløpte renter utlån kunder	244	135
57 488	60 049	Brutto utlån og fordringer på kunder	64 053	61 384
273	328	Individuelle tapsnedskrivninger	169	171
215	234	Gruppevise tapsnedskrivninger	247	236
57 000	59 487	Netto utlån og fordringer på kunder	63 637	60 977
57 039	59 527	Netto utlån og fordringer på kunder (virkelig verdi)	63 805	61 171
Utlån fordelt på markeder				
34 413	37 677	Personmarkedet	39 373	36 095
22 600	21 886	Næringsmarkedet	24 180	24 795
343	242	Offentlig	256	359
132	244	Påløpte renter utlån kunder	244	135
57 488	60 049	Brutto utlån og fordringer	64 053	61 384
488	562	Nedskrivninger	416	407
57 000	59 487	Netto utlån og fordringer	63 637	60 977
Herav ansvarlig lånekapital				
50	50	Ansvarlig kapital i kredittinstitusjoner	50	50
50	50	Ansvarlig lånekapital bokført under utlån	50	50
Utlån til ansatte				
944	1 083	Lån til ansatte	1 083	944

MORBANK

KONSERN

UTLÅN FORDELT PÅ GEOGRAFISKE OMRÅDER

31.12.14		31.12.15			31.12.15		31.12.14	
Brutto andel	Utlån	Brutto andel	Utlån		Brutto andel	Utlån	Brutto andel	Utlån
16 %	9 033	16 %	9 707	Finnmark	17 %	10 608	16 %	9 905
31 %	17 982	30 %	18 117	Troms inkl Svalbard	30 %	19 425	31 %	18 889
39 %	22 371	40 %	24 244	Nordland	40 %	25 353	38 %	23 427
14 %	8 052	13 %	7 927	Øvrige fylker	13 %	8 613	14 %	8 725
0 %	50	0 %	54	Utlandet	0 %	54	1 %	438
100 %	57 488	100 %	60 049	Sum brutto utlån	100 %	64 053	100 %	61 384

UTLÅN FORDELT PÅ SEKTOR OG NÆRING

31.12.14	31.12.15		31.12.15	31.12.14
Totalt engasjement				
42	33	Bergverksdrift og utvinning	65	79
1 083	1 104	Bygge- og anleggsvirksomhet	1 500	1 431
217	16	Bygging av skip og båter	18	218
1 608	1 079	EL-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning	1 083	1 612
466	618	Faglig og finansiell tjenesteyting	818	645
0	4	Kredittinstitusjoner	4	3
2 700	2 451	Fiske og fangst	2 481	2 714
378	437	Fiskeoppdrett og klekkerier	712	571
357	372	Forretningsmessig tjenesteyting	762	720
1 032	1 144	Forsikring, verdipapirfond og andre finansielle foretak	935	1 032
1 249	1 195	Fylkeskommuner og kommuner	1 209	1 266
1 894	2 291	Industri	2 421	2 016
80	77	Informasjon og kommunikasjon	82	84
1 017	1 040	Jordbruk og tilknyttede tjenester	1 116	1 096
7 999	7 333	Omsetning og drift av fast eiendom	7 635	8 036
495	527	Overnatting- og serveringsvirksomhet	540	509
6	10	Skogbruk og tilknyttede tjenester	15	11
		Statsforvaltningen og trygdeforvaltningen	0	0
		Tjenester tilknyttet utvinning av råolje og naturgass	15	19
785	924	Tjenesteytende næringer ellers	1 006	863
3 190	2 814	Transport ellers og lagring	3 495	3 804
892	953	Utenriks sjøfart og rørtransport	955	893
1 210	1 135	Utvikling av byggeprosjekter	1 137	1 210
228	233	Vannforsyning, avløps- og renovasjonvirksomhet	307	300
1 123	1 132	Varehandel, reparasjon av motorvogner	1 343	1 337
35 561	39 116	Personmarked	40 813	37 128
53	55	Personmarked utland	55	53
63 665	66 093	Totalt	70 522	67 650

NOTE 11 - UTLÅN TIL OG FORDRINGER PÅ KUNDER

31.12.14	31.12.15		31.12.15	31.12.14
Brutto utlån				
36	28	Bergverksdrift og utvinning	61	72
606	686	Bygge- og anleggsvirksomhet	1 082	972
115	15	Bygging av skip og båter	17	117
695	684	El-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning	688	698
418	700	Faglig og finansiell tjenesteyting	900	623
2 405	2 239	Fiske og fangst	2 269	2 421
343	387	Fiskeoppdrett og klekkerier	662	611
253	318	Forretningsmessig tjenesteyting	707	603
950	919	Forsikring, verdipapirfond og andre finansielle foretak	710	742
343	242	Fylkeskommuner og kommuner	256	359
1 541	1 803	Industri	1 933	1 664
67	64	Informasjon og kommunikasjon	70	72
924	944	Jordbruk og tilknyttede tjenester	1 019	1 011
		Næring utland	0	172
7 760	6 515	Omsetning og drift av fast eiendom	6 392	7 614
396	486	Overnatting- og serveringsvirksomhet	499	411
5	10	Skogbruk og tilknyttede tjenester	15	10
		Statsforvaltningen og trygdeforvaltningen	0	0
		Tjenester tilknyttet utvinning av råolje og naturgass	15	18
701	752	Tjenesteytende næringer ellers	834	701
2 827	3 151	Transport ellers og lagring	3 832	3 427
758	284	Utenriks sjøfart og rørtransport	286	758
793	939	Utvikling av byggeprosjekter	941	794
200	196	Vannforsyning, avløps- og renovasjonvirksomhet	270	270
807	767	Varehandel, reparasjon av motorvogner	978	1 014
34 363	37 624	Personmarked	39 320	35 830
50	53	Personmarked utland	53	265
132	244	Påløpte renter utlån kunder	243	135
57 488	60 049	Totalt	64 053	61 384

UTLÅN TIL OG FORDRINGER PÅ KUNDER KNYTTET TIL FINANSIELLE LEIEAVTALER

Brutto fordringer knyttet til finansielle leieavtaler

- Forfall innen 1 år	71	124
- Forfall 1 - 5 år	1 617	1 319
- Forfall etter 5 år	777	863
Totalt	2 465	2 306

Ikke opptjent inntekt knyttet til finansielle leieavtaler

123 116**Netto investeringer knyttet til finansielle leieavtaler****2 342** 2 190**Netto investeringer i finansielle leieavtaler kan analyseres på følgende måte**

- Forfall innen 1 år	67	118
- Forfall 1 - 5 år	1 536	1 252
- Forfall etter 5 år	738	819
Totalt	2 341	2 189

Banken benytter et klassifiseringssystem for overvåking av kreditrisiko i næringsporteføljen. Mislighold defineres som overtrekk/restanse over 90 dager, eller når det finnes objektive bevis på hendelser som tilsier mislighold hos kunden. Det beregnes en misligholdssannsynlighet for hver bedriftskunde, basert på historiske regnskapsdata og anmerkningshistorikk, tilsvarende for privatkunder, og da med utgangspunkt i likningstall og anmerkningshistorikk. Bankens har ni klasser for friske engasjement, basert på misligholdssannsynligheten til hver kunde, samt to egne klasser for misligholdte og nedskrevne engasjement.

Hele porteføljen scores månedlig med bruk av automatisk datafangst og med utgangspunkt i objektive data. Overvåking skjer med bakgrunn i engasjementsstørrelse, risikoklasse og migrasjon. Scoringsmodellene blir årlig validert og justert. Dette medførte for 2015 ingen vesentlige endringer i fordelingen mellom risikogrupperne eller i beregning av forventet årlig tap.

Fordelingen til risikogruppe (svært lav etc) bestemmes av kundens misligholdssannsynlighet samt sikkerhetsdekning. Andel eksponering med høy risiko utgjør 9 % per 31.12.15.

Andel misligholdte og tapsutsatte utgjør 1 % av bankens totale eksponering på samme tidspunkt. Forventet gjennomsnittlig årlig netto tap over en konjunktursyklus er satt lik ett års forventet tap, slik dette er beregnet ved anvendelse av bankens klassifiseringssystem. Under en høykonjunktur vil de faktiske årlige tap ligge under en fremtidig lavkonjunktur. Under lavkonjunktur forventes tapene for det enkelte år likeledes å ville overstige det forventede gjennomsnittlige tap. Forventet tap er ett av parametrene i bankens prismodell ved beregning av anbefalt pris.

MORBANK			KONSERN	
31.12.14	31.12.15	Beløp i mill kroner	31.12.15	31.12.14
FORDELING PÅ RISIKOGRUPPER				
Totale engasjementer				
23 314	20 572	Svært lav risiko	22 076	24 710
12 205	16 578	Lav risiko	17 314	12 798
20 958	22 142	Middels risiko	23 510	22 269
2 930	2 887	Høy risiko	3 373	3 308
3 535	3 193	Svært høy risiko	3 472	3 813
723	721	Mislighold	777	752
63 665	66 093	Totalt	70 522	67 650
Brutto utlån				
21 290	18 578	Svært lav risiko	19 950	22 684
10 771	14 957	Lav risiko	15 586	11 364
19 391	20 249	Middels risiko	21 472	20 612
2 057	2 574	Høy risiko	3 044	2 437
3 260	3 001	Svært høy risiko	3 259	3 539
719	690	Mislighold	742	748
57 488	60 049	Totalt	64 053	61 384
Individuelle nedskrivninger				
273	328	Mislighold	169	171
273	328	Totalt	169	171
Forventet årlig gjennomsnittlig netto tap				
5	6	Svært lav risiko	6	5
7	12	Lav risiko	13	7
58	67	Middels risiko	70	61
30	45	Høy risiko	47	32
101	121	Svært høy risiko	126	107
34	33	Mislighold	45	42
235	284	Totalt	307	254

NOTE 11 - UTLÅN TIL OG FORDRINGER PÅ KUNDER

Dersom det foreligger objektive bevis for verdifall for enkelt utlån eller grupper av utlån, er lånene nedskrevet. Nedskrivningsbeløp beregnes som forskjell mellom balanseført verdi og nåverdi av estimerte fremtidige kontantstrømmer, neddiskontert med lånets effektive rente.

Den effektive renten som benyttes for neddiskontering blir ikke justert som følge av endring i lånets kredittrisiko og lånebetingelser. Nedskrivning er klassifisert som tap på utlån. Renteinntekter resultatføres etter effektiv rentemetode.

MORBANK			KONSERN	
31.12.14	31.12.15	Beløp i mill kroner	31.12.15	31.12.14
Individuelle nedskrivninger				
10	13	Bygge- og anleggsvirksomhet	17	14
		Bygging av skip og båter	0	
4		Faglig og finansiell tjenesteyting	0	4
	1	Fiske og fangst	1	0
		Forretningsmessig tjenesteyting	0	0
		Fylkeskommuner og kommuner	0	1
	14	Industri	15	0
0		Informasjon og kommunikasjon		0
7	12	Jordbruk og tilknyttede tjenester	13	7
171	187	Omsetning og drift av fast eiendom	17	58
2	3	Overnatting- og serveringsvirksomhet	3	2
		Skogbruk og tilknyttede tjenester	0	
	10	Tjenesteytende næringer ellers	10	0
9	1	Transport ellers og lagring	6	9
34	54	Utenriks sjøfart og rørtransport	54	34
7	3	Utvikling av byggeprosjekter	3	7
		Ufordelt	0	
		Vannforsyning, avløps- og renovasjonvirksomhet		0
6	5	Varehandel, reparasjon av motorvogner	5	7
23	25	Personmarked	26	28
	0	Personmarked utland		
273	328	Totalt	169	171

MORBANK		KONSERN	
31.12.14	31.12.15	31.12.15	31.12.14
Forventet årlig gjennomsnittlig tap			
0	0	2	1
7	14	18	9
0	0	0	0
6	2	2	6
9	7	7	10
11	11	11	11
	1	1	1
2	3	5	3
14	5	5	14
0	0	0	0
31	41	42	32
1	3	3	1
4	5	5	5
0			0
53	77	77	53
2	3	4	2
0	0	0	0
		0	
		0	0
5	4	4	5
10	11	13	12
1	1	1	1
22	17	17	22
		0	
			0
0	1	1	3
5	7	10	6
52	72	79	57
0	0	0	0
235	284	307	254

Fastrentelån verdsatt til virkelig verdi

Bankens portefølje av utlån med fast rente i norske kroner utgjør per 31.12.15, 7,6 mrd kroner. Denne porteføljen vurderes regnskapsmessig til virkelig verdi. Virkelig verdi er fastsatt ved at lånenes kontantstrømmer blir neddiskontert med en diskonteringsfaktor basert på swaprente med tillegg av et marginkrav. Diskonteringsfaktoren er basert på en vurdering av markedsforholdene og hva en ekstern investor ville lagt til grunn ved en investering i en tilsvarende portefølje. I tillegg til ovennevnte fastsettelse av virkelig verdi, gjøres en vurdering av en eventuell forskjell mellom diskonteringsrenten og observerbare markedsrenter for tilsvarende utlån. Dersom denne forskjellen er vesentlig gjør banken en vurdering av hvorfor differansen oppstår og foretar eventuelt en nødvendig endring i diskonteringsrenten.

Med bakgrunn i kalibrering mot observerte markedsrenter er bankens diskonteringsrente i 2015 justert opp i forhold til utgangspunktet i modellberegningene. Mindreverdi som følge av kalibreringen er ført mot tidligere dag-1 effekt. Nettoeffekten av dette har medført ubetydelig kostnadsføring i resultatregnskapet for 2015.

Innsatsfaktorer som analyseres med hensyn til verdivurdering av fastrentelån er i hovedsak premie for kredittrisiko. Sensitiviteten på verdsettelsen (dvs resultateffekt) av denne utlånsporteføljen ved 10 basispunkter endring i diskonteringsrenten var per +/- 21 mill kroner.

Det kan påregnes økt volatilitet i resultatregnskapet som følge av vurdering av virkelig verdi av porteføljen av utlån med fast rente.

NOTE 12 - ALDERSFORDELING PÅ FORFALTE, MEN IKKE NEDSKREVNE UTLÅN

Kredittrisiko

Tabellen viser saldo på konti med forfalte beløp på utlån og overtrekk på kreditt/innskudd, fordelt på antall dager etter forfall som ikke skyldes forsinkelser i betalingsformidlingen.

MORBANK

Beløp i mill kroner	Under 30 dager	31 - 60 dager	61 - 90 dager	Over 91 dager	Totalt
2015					
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner					
Utlån til og fordringer på kunder					
Privatmarked	408	45	12	54	520
Bedriftsmarked	374	29	16	42	461
Sum	782	74	28	96	981

Beløp i mill kroner	Under 30 dager	31 - 60 dager	61 - 90 dager	Over 91 dager	Totalt
2014					
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner					
Utlån til og fordringer på kunder					
Privatmarked	387	31	9	60	487
Bedriftsmarked	126	30	2	25	183
Sum	513	61	11	85	670

Av det totale beløp av brutto forfalte, men ikke nedskrevet, utlån til kredittinstitusjoner og kunder var virkelig verdi på tilhørende pantstillelser 681 mill kroner per 31.12.15 (612 mill kroner per 31.12.14). Verdien av pantstillelser er satt til realisasjonsverdi (virkelig verdi med fradrag for reduksjonsfaktor, som er økt i 2015).

KONSERN

Beløp i mill kroner	Under 30 dager	31 - 60 dager	61 - 90 dager	Over 91 dager	Totalt
2015					
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner					
Utlån til og fordringer på kunder					
Privatmarked	408	70	17	69	565
Bedriftsmarked	374	212	42	66	694
Sum	782	282	59	135	1 259

Beløp i mill kroner	Under 30 dager	31 - 60 dager	61 - 90 dager	Over 91 dager	Totalt
2014					
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner					
Utlån til og fordringer på kunder					
Privatmarked	387	44	13	68	512
Bedriftsmarked	126	74	14	50	264
Sum	513	118	27	118	776

Av det totale beløp av brutto forfalte, men ikke nedskrevet, utlån til kredittinstitusjoner og kunder var virkelig verdi på tilhørende pantstillelser 915 mill kroner per 31.12.15 (718 mill kroner per 31.12.14). Verdien av pantstillelser er satt til realisasjonsverdi (virkelig verdi med fradrag for reduksjonsfaktor, som er økt i 2015).

NOTE 13 - OVERFØRING AV FINANSIELLE EIENDELER

SpareBank 1 Nord-Norge har avtaler om juridisk salg av utlån med høy sikkerhet og pant i eiendom til SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS. I henhold til inngått forvaltningsavtale med disse to selskapene i alliansen, forestår banken forvaltning av utlånene og opprettholder kundekontakten. Banken mottar et vederlag i form av provisjoner for de plikter som følger med forvaltningen av lånene. Banken har vurdert de regnskapsmessige implikasjonene dithen at det vesentligste av risiko og fordeler ved eierskap knyttet til de solgte utlånene er overført. Det innebærer full fraregning. Mottatt vederlag for lån som er overført til Sparebank 1 Boligkreditt AS og Sparebank 1 Næringskreditt AS, tilsvarer bokført verdi, og vurderes å samsvare med lånenes virkelige verdi på overføringstidspunktet. Banken innregner alle rettigheter og plikter som skapes eller beholdes ved overføringen separat, som eiendeler eller forpliktelser.

Hvis kredittforetakene får tap på overtatte lån, har de en viss motregningsrett i provisjoner fra samtlige banker som har overført lån. Det foreligger dermed en begrenset gjenværende involvering knyttet til solgte utlån, ved mulig begrenset avregning av tap mot provisjon. Denne motregningsadgangen anses imidlertid ikke å være av en slik karakter at den endrer på konklusjonen om at det vesentligste av risiko og fordeler ved eierskap er overført. Bankens maksimale eksponering for tap er representert ved det høyeste beløpet som vil kunne kreves dekket under avtalene.

Kredittforetakene kan foreta videresalg av utlån som er kjøpt av banken, samtidig som bankens rett til å forvalte kundene og motta provisjon følger med. Dersom banken ikke er i stand til å betjene kundene, kan retten til betjening og provisjon falle bort. Videre kan banken ha opsjon til å kjøpe tilbake utlån under gitte betingelser.

SpareBank 1 Boligkreditt AS

SpareBank 1 Boligkreditt AS er eid av sparebanker som inngår i SpareBank 1 alliansen. Banken har en eierandel på 14,45 % per 31.12.15 (14,71 % per 31.12.14). SpareBank 1 Boligkreditt AS erverver utlån med pant i boliger og utsteder OMF innenfor regelverket for dette som ble etablert i 2007. Lån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt AS er sikret med pant i bolig innenfor 75 % av takst. Solgte lån er juridisk eid av SpareBank 1 Boligkreditt AS og banken har, utover retten til å forestå forvaltning og motta provisjon, samt rett til å overta helt eller delvis nedskrevne lån, ingen rett til bruk av lånene. Banken forestår forvaltningen av de solgte utlånene, og mottar en provisjon basert på nettoen av avkastningen på utlånene banken har solgt og kostnadene i selskapet.

Det er i 2015 solgt boliglån til en netto verdi av 0,6 mrd kroner til Sparebank 1 Boligkreditt. Totalt er det fraregnet boliglån til Sparebank 1 Boligkreditt for 24 mrd kroner ved utgangen av regnskapsåret.

Gjenværende involvering er som følger:

VEDVARENDE ENGASJEMENT:

	Bokført verdi eiendel	Virkelig verdi eiendel	Bokført verdi forpliktelse	Virkelig verdi forpliktelse	Maksimal eksponering for tap (siste års provisjon mill kr)
Gjenværende involvering	0	0	0	0	260

Gjennomsnittlig løpetid på porteføljen er om lag tre år.

Likviditetsfasilitet

SpareBank 1 Nord-Norge har, sammen med de andre eierne av SpareBank 1 Boligkreditt, inngått avtale om etablering av likviditetsfasilitet for SpareBank 1 Boligkreditt. Dette innebærer at bankene kommitterer seg til å kjøpe boligkredittobligasjoner begrenset til en samlet verdi av 12 måneders forfall i SpareBank 1 Boligkreditt. Hver eier hefter prinsipalt for sin andel av behovet, subsidiært for det dobbelte av det som er det primære ansvaret i henhold til samme avtale. Obligasjonene kan deponeres i Norges Bank og medfører således ingen vesentlig økning i risiko for banken. SpareBank 1 Boligkreditt holder etter sine interne retningslinjer likviditet for de neste 12 måneders forfall. Denne trekkes fra ved vurderingen av bankenes ansvar. Det er derved kun dersom foretaket ikke lenger har likviditet for de neste 12 måneders forfall, at banken vil rapportere noe engasjement knyttet til dette.

Soliditet

Sammen med de øvrige eierne av SpareBank 1 Boligkreditt, har SpareBank 1 Nord-Norge også inngått avtale om å sikre at SpareBank 1 Boligkreditt til enhver tid har en kjernekapitaldekning på minst 9 %. Aksjonærene skal tilføre tilstrekkelig kjernekapital innen 3 måneder etter å ha mottatt skriftlig anmodning om dette. Aksjonærenes forpliktelse til å tilføre slik kjernekapital er proratarisk og ikke solidarisk, og skal være i henhold til hver aksjonærs pro rata andel av aksjene i SpareBank 1 Boligkreditt.

NOTE 13 - OVERFØRING AV FINANSIELLE EIENDELER

SpareBank 1 Næringskreditt AS

SpareBank 1 Næringskreditt AS er eid av sparebanker som inngår i SpareBank 1 alliansen. Banken har en eierandel på 20,83 % per 31.12.15 (20,83 % per 31.12.14). SpareBank 1 Næringskreditt AS erverver utlån med pant i næringsseiendom, og utsteder OMF innenfor regelverket for dette som ble etablert i 2007. Lån solgt til SpareBank 1 Næringskreditt AS er sikret med pant i næringsseiendom innenfor 60 % av takst. Solgte lån er juridisk eid av SpareBank 1 Næringskreditt AS, og banken har, utover retten til å forestå forvaltning og å motta provisjon for dette og rett til å overta helt eller delvis nedskrevne lån, ingen rett til bruk av lånene. Banken forestår forvaltningen av de solgte utlånene, og mottar en provisjon basert på nettoen av avkastningen på utlånene banken har solgt og kostnadene i selskapet.

Det er i 2015 ikke overført lån til SpareBank 1 Næringskreditt ved utgangen av regnskapsåret.

Gjenværende involvering er som følger:

VEDVARENDE ENGASJEMENT:

	Bokført verdi eiendel	Virkelig verdi eiendel	Bokført verdi forpliktelse	Virkelig verdi forpliktelse	Maksimal eksponering for tap (siste års provisjon mill kr)
Gjenværende involvering	0	0	0	0	0

Likviditetsfasilitet

SpareBank 1 Nord-Norge har, sammen med de andre eierne av SpareBank 1 Næringskreditt AS, inngått avtaler om etablering av likviditetsfasilitet til SpareBank 1 Næringskreditt AS. Dette innebærer at bankene har forpliktet seg til å kjøpe OMF for det tilfellet at SpareBank 1 Næringskreditt AS ikke kan refinansiere sin virksomhet i markedet. Kjøpet er begrenset til en samlet verdi av de til enhver tid neste 12 måneders forfall i foretaket. Tidligere kjøp under denne avtalen, trekkes fra fremtidige kjøpsforpliktelser. Hver eier hefter prinsipielt for sin andel av behovet, subsidiært for det dobbelte av det som er det primære ansvaret i henhold til samme avtale. Obligasjonene kan deponeres i Norges Bank og medfører således ingen vesentlig økning i risiko for banken. SpareBank 1 Næringskreditt AS holder etter sin interne policy likviditet for de neste 12 måneders forfall. Denne trekkes fra ved vurderingen av bankenes ansvar. Det er derfor kun dersom SpareBank 1 Næringskreditt AS ikke lenger har likviditet for de neste 12 måneders forfall, at banken vil rapportere noe engasjement her i henhold til kapitaldekning eller store engasjementer.

Soliditet

Sammen med de øvrige eierne av SpareBank 1 Næringskreditt, har banken også inngått avtale om å sikre at SpareBank 1 Næringskreditt til enhver tid har en kjernekapitaldekning på minimum 9 %. Aksjonærene skal tilføre tilstrekkelig kjernekapital innen 3 måneder etter å ha mottatt skriftlig anmodning om dette. Aksjonærenes forpliktelse til å tilføre slik kjernekapital er proratarisk og ikke solidarisk, og skal være i henhold til hver aksjonærs pro rata andel av aksjene i SpareBank 1 Næringskreditt.

NOTE 14 - TAP PÅ UTLÅN OG GARANTIER

Dersom det foreligger objektive bevis for verdifall for enkelt utlån eller grupper av utlån, er lånene nedskrevet. Nedskrivningsbeløp beregnes som forskjell mellom balanseført verdi og nåverdi av estimerte fremtidige kontantstrømmer, neddiskontert med lånets effektive rente. Den effektive renten som benyttes for neddiskontering, blir ikke justert som følge av endring i lånets kredittrisiko og lånebetingelser. Nedskrivning er klassifisert som tap på utlån. Renteinntekter resultatføres etter effektiv rentemetode. Utlån som ikke har vært gjenstand for individuelle vurderinger for verdifall, vurderes samlet i grupper. Utlån som er vurdert

individuelt, men hvor nedskrivning ikke er foretatt, blir også vurdert i grupper. Gruppene er definert som utlån med like risiko- og verdiegenskaper, basert på inndeling av kundene etter hovednæringer og risikoklasse.

Når det er overveiende sannsynlig at tap er endelig, klassifiseres tapene som konstaterte tap. Konstaterte tap som er dekket av tidligere foretatte individuelle tapsavsetninger, føres mot avsetningene. Konstaterte tap uten dekning i tapsavsetningene, samt over- eller underdekning i forhold til tidligere tapsavsetninger, resultatføres.

MORBANK

KONSERN

2014	2015	Beløp i mill kroner	2015	2014
52	55	Periodens endring i individuelle nedskrivninger	-3	30
28	51	Periodens endring i gruppenedskrivninger/endring langtidsovervåkning	54	30
92	88	Konstaterte tap som det tidligere er avsatt individuelle nedskrivninger for	92	109
5	54	Konstaterte tap som det tidligere ikke er avsatt individuelle nedskrivninger for	64	5
-7	-32	Inngang på tidligere nedskrevet utlån, garantier mv.	-7	-10
170	216	Sum tap på utlån og garantier	200	164
120		Øvrige tap		157
290	216	Sum tap	200	321

Individuelle nedskrivninger

221	273	Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån og garantier per 01.01.	171	244
110	63	- Konstaterte tap i perioden på utlån og garantier hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	132	125
10	35	- Tilbakeføring av tidligere års nedskrivninger		66
75	65	+ Økning i nedskrivninger på engasjementer hvor det tidligere er gjort individuelle nedskrivninger	38	22
97	88	+ Nedskrivninger på engasjementer hvor det tidligere år ikke er gjort individuelle nedskrivninger	92	96
273	328	Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån og garantier til kunder per 31.12.	169	171
120		Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån til kredittinstitusjoner per 31.12.		157
393	328	Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån og garantier per 31.12.	169	328

Individuelle nedskrivninger på garantier, morbank 0,05 mill kroner og konsern 0,05 mill kroner, er oppført i balansen per 31.12.15 som gjeld under "andre forpliktelser". Tilsvarende tall i 2014 er 0,05 mill kroner.

Gruppenedskrivninger

189	215	Gruppenedskrivninger for dekning av tap på utlån og garantier per 01.01.	236	209
26	19	+ Periodens gruppenedskrivning for dekning av tap på utlån og garantier	11	27
215	234	Gruppenedskrivning for dekning av tap på utlån og garantier per 31.12.	247	236

NOTE 14 - TAP PÅ UTLÅN OG GARANTIER

MORBANK

KONSERN

TAP FORDELT PÅ SEKTOR OG NÆRING

2014		2015			2015		2014	
Andel tap	Tap	Andel tap	Tap		Andel tap	Tap	Andel tap	Tap
0 %	0	0 %	0	Bergverksdrift og utvinning	0 %	0	0 %	0
1 %	1	14 %	31	Bygge- og anleggsvirksomhet	15 %	32	1 %	2
0 %	0	0 %	0	Bygging av skip og båter	0 %	0	1 %	2
0 %	0			El-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning	0 %	0	0 %	0
7 %	13	-5 %	-11	Faglig og finansiell tjenesteyting	-5 %	-11	7 %	13
0 %	0	0 %	0	Finans og forsikring	0 %	0	0 %	0
0 %	0	-2 %	-4	Fiske og fangst	-2 %	-4	0 %	0
1 %	2	0 %	0	Fiskeoppdrett og klekkerier	0 %	0	1 %	2
2 %	4	1 %	2	Forretningsmessig tjenesteyting	1 %	2	2 %	4
0 %	0			Forsikring, verdipapirfond og andre finansielle foretak	0 %	0	0 %	0
0 %	0			Fylkeskommuner og kommuner	0 %	0	0 %	0
2 %	3	11 %	23	Industri	11 %	23	2 %	3
0 %	0	1 %	2	Informasjon og kommunikasjon	1 %	2	0 %	0
3 %	6	3 %	6	Jordbruk og tilknyttede tjenester	3 %	7	3 %	5
0 %	0	11 %	24	Næring utland	0 %	0	16 %	27
33 %	58	21 %	46	Omsetning og drift av fast eiendom	22 %	46	5 %	9
0 %	0	1 %	2	Overnatting- og serveringsvirksomhet	1 %	2	0 %	0
0 %	0	0 %	0	Skogbruk og tilknyttede tjenester	0 %	0	0 %	0
0 %	0			Statsforvaltningen og trygdeforvaltningen	0 %	0	0 %	0
0 %	0			Tjenester tilknyttet utvinning av råolje og naturgass	0 %	0	0 %	0
6 %	11	5 %	10	Tjenesteytende næringer ellers	5 %	10	6 %	11
5 %	8	1 %	3	Transport ellers og lagring	4 %	8	5 %	8
20 %	36	32 %	70	Utenriks sjøfart og rørtransport	34 %	70	21 %	37
-11 %	-20	1 %	2	Utvikling av byggeprosjekter	1 %	2	-11 %	-20
0 %	0			Utvinning av råolje og naturgass	0 %	0	0 %	0
17 %	30			Ufordelt	0 %	0	18 %	31
0 %	0			Vannforsyning, avløps- og renovasjonvirksomhet	0 %	0	0 %	0
0 %	0	0 %	1	Varehandel, reparasjon av motorvogner	0 %	1	0 %	0
14 %	25	5 %	12	Personmarked	9 %	19	23 %	40
100 %	177	100 %	220	Tap på utlån til kunder	100 %	209	100 %	174
	7		4	Inngått på tidligere konstaterte tap		9		10
	170		216	Netto tap på utlån til kunder		200		164

MISLIGHOLDTE OG TAPSUTSATTE ENGASJEMENT MORBANK

	31.12.15	31.12.14	31.12.13	31.12.12	31.12.11	31.12.10
Misligholdte engasjement	387	403	444	357	452	475
Øvrig tapsutsatte engasjement	334	356	373	586	322	361
Sum misligholdte og tapsutsatte engasjement	721	759	817	943	774	836
Individuelle nedskrivninger misligholdte	203	198	171	104	88	129
Individuelle nedskrivninger øvrige	125	75	50	183	105	129
Sum individuelle nedskrivninger	328	273	221	287	193	258
Netto misligholdte og tapsutsatte engasjement	393	486	596	656	581	578

	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Inntektsførte renter nedskrevne lån 1)	13	53	58	56	50	46

MISLIGHOLDTE OG TAPSUTSATTE ENGASJEMENT KONSERN

	31.12.15	31.12.14	31.12.13	31.12.12	31.12.11	31.12.10
Misligholdte engasjement	270	457	486	397	471	492
Øvrig tapsutsatte engasjement	245	90	373	592	338	378
Sum misligholdte og tapsutsatte engasjement	515	547	859	989	809	870
Individuelle nedskrivninger misligholdte	69	218	194	120	96	137
Individuelle nedskrivninger øvrige	100	-47	50	183	112	136
Sum individuelle nedskrivninger	169	171	244	303	208	273
Netto misligholdte og tapsutsatte engasjement	346	376	615	686	601	597

	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Inntektsførte renter nedskrevne lån 1)	13	53	58	56	50	46

1) Inntektsført ordinær effektiv rente redusert med amortiseringseffekt av renter på individuelle nedskrivninger. Tilsvarende beregning gjøres på lån med gruppenedskrivning etter gjennomsnittlig effektiv rente.

NOTE 15 - MARKEDSRISIKO KNYTTET TIL RENTERISIKO

Renterisiko oppstår ved at banken har ulik rentebindingstid på sine eiendeler og forpliktelser.

Renterisikoen håndteres innenfor rammer gitt av bankens styre, der renterisikoen uttrykkes ved en maksimum verdiendring på 2 prosentpoeng parallelt renteskift gitt ved yield kurve. Det er gitt rammer for total renterisiko og innenfor spesifiserte tidsintervall.

Noten viser en sensitivitetsanalyse gjort med utgangspunkt i relevante balanseposter per 31.12.15 og fremover i tid. Bankens renterisiko beregnes som nevnt ved at det simuleres et parallelt renteskift på 2 prosentpoeng for hele rentekurven. I analysen inngår alle rentesensitive balanseposter på aktiva- og passivasiden.

Videre inkluderes "off-balance"-poster som benyttes i bankens risikostyring, herunder renteswapper. Beregningene er gjort med utgangspunkt i bankens posisjoner per 31.12 og markedsrentene på samme tidspunkt.

Renterisikoen har vært lav gjennom hele 2015, og innenfor den totale rammen på 60 mill kroner fastsatt av bankens styre. Den lave eksponeringen gjør at markedsrisiko knyttet til renterisiko har liten effekt på bankens resultatutvikling.

SpareBank 1 Nord-Norge utstedte i november 2014 et obligasjonslån, pålydende 125 mill CHF. Lånet betaler fastrente 0,875% p.a. Renterisiko på nevnte lån, hensyntas i vurderingen av samlet renterisiko, men er unntatt de generelle rammene.

SENSITIVITETSANALYSE VED 2 PROSENTPOENG RENTESKIFT

Alle beløp er like for morbank og konsern

Beløp i mill kroner	2015	2014
Obligasjoner og sertifikater	-37	-30
Fastrentelån til kunder	-10	-22
Obligasjonslån	160	151
Annen finansiering og plassering	-1	0
Utlån / innskudd kunder	-17	-21
Øvrige derivater	-4	6
Total renterisiko	90	84

Negativt fortegn indikerer at banken taper på en renteoppgang.

Tabellen under viser renterisikoen innenfor ulike tidsintervall ved et 2 prosentpoeng parallelt renteskift.

RENTERISIKO VED 2 PROSENTPOENG RENTESKIFT FORDELT PÅ LØPETID

	2015	2014
0 - 1 måned	5	8
1 - 3 måneder	-19	-22
3 - 6 måneder	-3	-2
6 - 12 måneder	7	2
1 - 3 år	-5	-3
3 - 5 år	95	3
5 - 10 år	11	98
Total renterisiko	90	84

RENTERISIKO VED 2 PROSENTPOENG RENTESKIFT FORDELT PÅ VALUTA

	2015	2014
NOK	-15	-21
EUR	-1	4
USD	-1	-1
CHF	107	102
Øvrige	0	0
Total renterisiko	90	84

NOTE 16 - MARKEDSRISIKO KNYTTET TIL VALUTARISIKO

Valutarisiko er risikoen for at konsernet pådrar seg tap som følge av endringer i valutakursene. Risikoen oppstår ved at konsernet har forskjeller mellom eiendeler og forpliktelser i den enkelte valuta. Bankens styre har satt rammer for den kursutsatte valutaposisjonen innenfor dag og over natt vedrørende aggregert posisjon og største posisjon i enkeltvaluta.

Valutarisiko måles som netto valutaeksponering innenfor hver enkelt valutasort der long- og shortposisjoner motregnes. Aggregert posisjon er den største av absolutt sum av long- eller shortposisjon. Valutarisikoen har gjennom året vært lav, og innenfor de totale rammene fastsatt av bankens styre.

Tabellen angir netto valutaeksponering per 31.12.15, inklusive finansielle derivater.

MORBANK			KONSERN	
Netto valutaeksponering NOK		Beløp i mill kroner	Netto valutaeksponering NOK	
2014	2015		2015	2014
Valuta				
25,6	29,1	EUR	29,1	25,6
35,0	45,6	USD	45,6	35,0
0,0	0,4	DKK	0,4	0,0
75,6	1,5	RUB	1,5	75,6
1,2	11,5	Andre	11,5	1,2
137,4	88,1	Netto valutaeksponering	88,1	137,4
50,0	50,0	Total valutaramme	50,0	50,0
40,0	40,0	Total per valuta	40,0	40,0
4,1	2,6	Resultat effekt ved 3 prosentpoeng endring	2,6	4,1
13,7	8,8	Resultat effekt ved 10 prosentpoeng endring	8,8	13,7

NOTE 17 - FINANSIELLE DERIVATER

Valuta- og renteavtaler

Renteswapper

- Avtaler om bytte av rentebetingelser for et avtalt beløp over en avtalt periode.

Valutaterminforretninger

- Avtaler om å kjøpe eller selge et gitt valutabeløp på en gitt dato frem i tid, og til en på forhånd avtalt kurs.

Valutabytteavtaler

- Avtaler om å bytte valutabeløp til en på forhånd avtalt kurs og periode.

Rente- og valutabytteavtaler

- Avtaler om å bytte valuta- og rentebetingelser over en på forhånd avtalt periode og til et avtalt beløp.

Opsjoner

- Avtale hvor selger gir kjøper en rett, men ikke en plikt til, enten å selge eller kjøpe et finansielt instrument eller valuta før eller på et bestemt tidspunkt, og til en forhåndsavtalt pris.

SpareBank 1 Nord-Norge inngår sikringsforretninger med anerkjente norske og utenlandske banker for å redusere egen risiko. Derivatforretninger er knyttet til ordinær bankvirksomhet og gjennomføres for å redusere risiko knyttet til bankens innlån i finansmarkedene, og for å avdekke og redusere risiko relatert til kunderekkede aktiviteter. Kun sikringer knyttet til bankens innlånsvirksomhet defineres som "virkelig verdi sikring" i henhold til IFRS standard IAS 39.

Øvrig sikring defineres som ordinær regnskapsmessig sikring. Banken benytter seg ikke av kontantstrømssikring.

Bankens styre har fastsatt rammer for maksimal risiko på bankens renteposisjoner. Det er etablert rutiner som sørger for at de fastsatte posisjoner holdes.

MORBANK OG KONSERN

Beløp i mill kroner	31.12.15	31.12.14
Netto tap resultatført knyttet til sikringsinstrumentene ved virkelig verdisikring	133	226
Total gevinst på sikringsobjekter knyttet til den sikrede risikoen	-129	-224
Sum virkelig verdi sikringer	4	2

**MORBANK OG KONSERN
VALUTA- OG RENTEINSTRUMENTER**

Til virkelig verdi over resultatet	2015			2014		
	Kontraktssum	Virkelig verdi		Kontraktssum	Virkelig verdi	
		Eiendeler	Forpliktelser		Eiendeler	Forpliktelser
Beløp i mill kroner						
Valutainstrumenter						
Valutaterminer (forwards)	1 610	47	42	4 198	113	86
Valutabytteavtaler (swap)	2 256	203	59	7 252	413	238
Sum valutainstrumenter	3 866	250	101	11 450	525	324
Renteinstrumenter						
Rentebytteavtaler (swap) (dekker også cross currency)	16 409	858	1 193	24 971	793	1 155
Andre rentekontrakter *	30	82	82	333	14	14
Sum renteinstrumenter	16 439	940	1 275	25 304	807	1 169
SIKRING AV INNLÅN						
Renteinstrumenter						
Rentebytteavtaler (swap) (dekker også cross currency)	28 701	687		10 752	790	
Sum renteinstrumenter	28 701	687		10 752	790	
Sum valuta- og renteinstrumenter						
Sum rentederivater	45 140	1 696	1 424	36 056	1 596	1 169
Sum valutaswap og terminer	3 866	250	101 *	11 450	525	324
Sum	49 006	1 877	1 376	47 506	2 121	1 493

* I morbanken inngår 4 mill kroner for datterselskapet SpareBank 1 Finans Nord-Norge AS som er eliminert i konsernbalansen.

NOTE 18 - GJENVÆRENDE KONTRAKTSMESSIG LØPETID PÅ FORPLIKTELSER

Likviditetsrisiko

Analyse som viser inn- og utbetalinger inklusive fremtidige rentebetalinger på de ulike tidspunkt. SpareBank 1 Nord-Norge utarbeider årlig en likviditetsstrategi, som blant annet tar for seg bankens likviditetsrisiko.

Hovedmålet for SpareBank 1 Nord-Norge er å opprettholde bankens overlevelsessevne i en normalsituasjon, uten ekstern funding, i 12 måneder. I tillegg skal banken overleve minimum 90 dager i en "medium stress"-situasjon, der man ikke har tilgang på funding fra kapitalmarkedet. Banken styrer etter disse målene.

MORBANK

Beløp i mill kroner	På forespørsel	Under 3 måneder	3 - 12 måneder	1 - 5 år	Over 5 år	Totalt
2015						
Gjeld til kredittinstitusjoner	848	900	9	47	25	1 829
Innvilgede ubenyttede kreditter og garantier	8 543	136	155	1 058	438	10 330
Innskudd fra og gjeld til kunder	46 694	135	1 286			48 115
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		287	4 684	14 238	1 845	21 054
Derivater	1	36	110	775	603	1 525
Kontraktsmessige kontantstrømmer ut		0	409	1 234	492	2 135
Kontraktsmessige kontantstrømmer inn		-388	-399	-1 026	-340	-2 153
Andre forpliktelser		655				655
Ansvarlig lånekapital		15	44	1 420		1 479
Totale forpliktelser	56 086	1 776	6 298	17 746	3 063	84 969

2014

Gjeld til kredittinstitusjoner	1 129	743	800	49	43	2 764
Innvilgede ubenyttede kreditter og garantier	5 246	17	404	1 012	680	7 359
Innskudd fra og gjeld til kunder	45 277	459				45 736
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		869	2 967	15 268	2 196	21 300
Derivater	325	18	30	470	650	1 493
Kontraktsmessige kontantstrømmer ut		0	437	1 632	696	2 765
Kontraktsmessige kontantstrømmer inn		-562	-408	-1 155	-408	-2 533
Andre forpliktelser		73	428		44	545
Ansvarlig lånekapital		16	49	1 492		1 557
Totale forpliktelser	51 977	1 633	4 707	18 768	3 901	80 986

KONSERN

Beløp i mill kroner	På forespørsel	Under 3 måneder	3 - 12 måneder	1 - 5 år	Over 5 år	Totalt
2015						
Gjeld til kredittinstitusjoner	835	900	9	47	25	1 816
Innvilgede ubenyttede kreditter og garantier	8 543	136	155	1 058	438	10 330
Innskudd fra og gjeld til kunder	46 666	135	1 286			48 087
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		287	4 684	14 238	1 845	21 054
Derivater	1	36	110	775	603	1 525
Kontraktsmessige kontantstrømmer ut		0	409	1 234	492	2 135
Kontraktsmessige kontantstrømmer inn		-388	-399	-1 026	-340	-2 153
Andre forpliktelser			652			652
Ansvarlig lånekapital		15	44	1 420		1 479
Totale forpliktelser	56 045	1 121	6 950	17 746	3 063	84 925

2014

Gjeld til kredittinstitusjoner	1 123	743	800	49	43	2 758
Innvilgede ubenyttede kreditter og garantier	5 246	17	404	1 012	680	7 359
Innskudd fra og gjeld til kunder	45 277	459				45 736
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		869	2 967	15 268	2 196	21 300
Derivater	325	18	30	470	650	1 493
Kontraktsmessige kontantstrømmer ut		0	437	1 632	696	2 765
Kontraktsmessige kontantstrømmer inn		-562	-408	-1 155	-408	-2 533
Andre forpliktelser		73	526		44	643
Ansvarlig lånekapital		16	49	1 492		1 557
Totale forpliktelser	51 971	1 633	4 805	18 768	3 901	81 078

NOTE 19 - FORFALLSANALYSE AV EIENDELER OG FORPLIKTELSE

Tabellen nedenfor viser forfallstidspunktet etter balansedagen for eiendeler og forpliktelser.

MORBANK

Beløp i mill kroner	På forespørsel	Under 3 mnd	3 - 12 mnd	1 - 5 år	Over 5 år	Totalt
31.12.15						
Eiendeler						
Kontanter og fordringer på sentralbanker	274					274
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	3 301	1 566	804	74		5 745
Individuell nedskrivning utlån og fordringer på kredittinstitusjoner					-62	-62
Utlån til og fordringer på kunder	8 865	701	2 698	10 400	37 385	60 049
Individuell nedskrivning utlån og fordringer på kunder					-328	-328
Gruppenedskrivning utlån og fordringer på kunder					-234	-234
Aksjer og andeler			62	326		388
Obligasjoner og sertifikater til virkelig verdi		815	1 712	5 554	2 986	11 067
Obligasjoner - holde til forfall				87		87
Obligasjoner - lån og fordringer					24	24
Finansielle derivater		14	354	830	748	1 946
Investeringer i konsernselskaper					626	626
Investering i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet					2 836	2 836
Eiendom, anlegg og utstyr					443	443
Andre eiendeler			522			522
Sum eiendeler	12 440	3 096	6 152	17 271	44 424	83 383
Gjeld						
Gjeld til kredittinstitusjoner	848	900	9	47	25	1 829
Innskudd fra og gjeld til kunder	46 694	135	1 286			48 115
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	681	197	3 786	15 118	1 688	21 470
Finansielle derivater	1	36	110	775	603	1 525
Utsatt skatt	146					146
Andre forpliktelser		750				750
Ansvarlig lånekapital					1 350	1 350
Sum gjeld	48 370	2 018	5 191	15 940	3 666	75 185

KONSERN

Beløp i mill kroner	På forespørsel	Under 3 mnd	3 - 12 mnd	1 - 5 år	Over 5 år	Totalt
31.12.15						
Eiendeler						
Kontanter og fordringer på sentralbanker	274					274
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	84	1 478	550	74		2 186
Individuell nedskrivning utlån og fordringer på kredittinstitusjoner					-62	-62
Utlån til og fordringer på kunder	8 865	701	2 698	10 400	41 389	64 053
Individuell nedskrivning utlån og fordringer på kunder					-169	-169
Gruppenedskrivning utlån og fordringer på kunder					-247	-247
Aksjer og andeler			62	507		569
Obligasjoner og sertifikater til virkelig verdi		815	1 712	5 554	2 986	11 067
Obligasjoner - holde til forfall				87		87
Obligasjoner - lån og fordringer					24	24
Finansielle derivater		14	354	830	748	1 946
Investeringer i konsernselskaper						
Investering i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet					4 424	4 424
Virksomhet holdt for salg		28				28
Goodwill					51	51
Eiendom, anlegg og utstyr					553	553
Utsatt skattefordel						0
Andre eiendeler			619			619
Sum eiendeler	9 223	3 036	5 995	17 452	49 697	85 403
Gjeld						
Gjeld til kredittinstitusjoner	835	900		81		1 816
Innskudd fra og gjeld til kunder	46 666	135	1 286			48 087
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	681	197	3 786	15 118	1 688	21 470
Finansielle derivater	1	36	110	775	603	1 525
Utsatt skatt	238					238
Andre forpliktelser		956				956
Ansvarlig lånekapital					1 350	1 350
Sum gjeld	48 421	2 224	5 182	15 974	3 641	75 442

NOTE 19 - FORFALLSANALYSE AV EIENDELER OG FORPLIKTELSE

MORBANK

Beløp i mill kroner	På forespørsel	Under 3 mnd	3 - 12 mnd	1 - 5 år	Over 5 år	Totalt
31.12.14						
Eiendeler						
Kontanter og fordringer på sentralbanker	631					631
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	2 955	3 429	34	850	12	7 280
Utlån til og fordringer på kunder	9 261	654	2 087	9 659	35 827	57 488
Individuell nedskrivning utlån og fordringer på kunder						-215
Gruppenedskrivning utlån og fordringer på kunder						-273
Aksjer og andeler			241			241
Obligasjoner og sertifikater til virkelig verdi		756	810	5 645	2 372	9 583
Obligasjoner - holde til forfall			24	85		109
Obligasjoner - lån og fordringer					28	28
Finansielle derivater		190	609	1 322		2 121
Investeringer i konsernselskaper					558	558
Investering i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet					2 750	2 750
Goodwill						
Eiendom, anlegg og utstyr					464	464
Utsatt skattefordel						
Andre eiendeler			520			520
Sum eiendeler	12 831	5 029	4 457	17 545	41 911	81 285
Gjeld						
Gjeld til kredittinstitusjoner	1 129	743	800		92	2 764
Innskudd fra og gjeld til kunder	45 277	459				45 736
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	832	738	2 097	14 682	2 963	21 312
Finansielle derivater				1 467	26	1 493
Utsatt skatt	185					185
Andre forpliktelser			710			710
Ansvarlig lånekapital					1 350	1 350
Sum gjeld	47 421	1 940	3 783	15 999	4 407	73 550

KONSERN

Beløp i mill kroner	På forespørsel	Under 3 mnd	3 - 12 mnd	1 - 5 år	Over 5 år	Totalt
31.12.14						
Eiendeler						
Kontanter og fordringer på sentralbanker	685					685
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner		2 824	34	850	12	3 720
Utlån til og fordringer på kunder	9 320	661	2 236	11 939	37 228	61 384
Individuell nedskrivning utlån og fordringer på kunder						-171
Gruppenedskrivning utlån og fordringer på kunder						-236
Aksjer og andeler			241	232		473
Obligasjoner og sertifikater til virkelig verdi		756	810	5 645	2 372	9 583
Obligasjoner - holde til forfall			24	85		109
Obligasjoner - lån og fordringer					28	28
Finansielle derivater		190	609	1 322		2 121
Investeringer i konsernselskaper						
Investering i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet					4 187	4 187
Virksomhet holdt for salg						35
Eiendom, anlegg og utstyr					594	594
Immatrielle eiendeler						61
Andre eiendeler			615			615
Sum eiendeler	10 005	4 431	4 569	20 073	44 421	83 188
Gjeld						
Gjeld til kredittinstitusjoner	1 123	743	800		92	2 758
Innskudd fra og gjeld til kunder	45 304	459				45 763
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	832	738	2 121	14 634	2 989	21 314
Finansielle derivater				1 467	26	1 493
Utsatt skatt	253					253
Andre forpliktelser			914			914
Ansvarlig lånekapital					1 350	1 350
Sum gjeld	47 512	1 940	3 835	16 101	4 457	73 845

NOTE 20 - NETTO RENTEINNETEKTER

MORBANK			KONSERN	
2014	2015	Beløp i mill kroner	2015	2014
Renteinntekter				
145	120	Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	20	26
2 442	2 211	Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kunder	2 498	2 740
233	189	Renter og lignende inntekter av sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer	185	232
2 820	2 520	Sum renteinntekter	2 703	2 998
Rentekostnader				
58	53	Renter og lignende kostnader på gjeld til kredittinstitusjoner	55	60
929	628	Renter og lignende kostnader på innskudd fra og gjeld til kunder	617	919
478	425	Renter og lignende kostnader på utstedte verdipapirer	425	480
113	94	Renter og lignende kostnader på ansvarlig lånekapital	94	113
1 578	1 200	Sum rentekostnader	1 191	1 572
1 242	1 320	Netto renteinntekter	1 512	1 426

NOTE 21 - NETTO PROVISJONSINNETEKTER OG ANDRE DRIFTSINNETEKTER

MORBANK			KONSERN	
2014	2015	Beløp i mill kroner	2015	2014
Provisjonsinntekter				
33	24	Garantiprovisjon	24	33
18	18	Interbankprovisjon	18	18
8	10	Kredittformidling	10	8
343	260	Formidlingsprovisjon bolig- og næringslån	260	343
3	2	Formidlingsprovisjon salgspantlån	2	3
31	36	Verdipapiromsetning og forvaltning	46	33
228	244	Betalingsformidling	244	228
		Meglerprovisjon	159	137
131	142	Forsikringstjenester	142	131
6	3	Andre provisjonsinntekter	3	6
801	739	Sum provisjonsinntekter	908	940
Provisjonskostnader				
7	7	Interbankprovisjon	7	7
38	36	Betalingsformidling	39	40
27	29	Andre provisjonskostnader	29	27
72	72	Sum provisjonskostnader	75	74
729	667	Sum netto provisjon	833	866
Andre driftsinntekter				
8	7	Driftsinntekter fast eiendom	13	14
13	7	Andre driftsinntekter	87	86
21	14	Sum andre driftsinntekter	100	100

NOTE 22 - INNETEKTER FRA ANDRE FINANSIELLE INVESTERINGER

MORBANK			KONSERN	
2014	2015	Beløp i mill kroner	2015	2014
16	8	Sum utbytte fra aksjer	8	16
-5	46	Utbytte og netto inntekter fra datterselskaper		
139	308	Inntekt av eierinteresser i felleskontrollert virksomhet	399	453
134	354	Sum inntekter av eierinteresser	399	453
78	-24	Obligasjoner og sertifikater - til virkelig verdi over resultat	-24	78
16	-1	Obligasjoner til amortisert kost - lån og fordringer	-1	16
94	-25	Sum inntekter fra obligasjoner og sertifikater	-25	94
-2	-133	Netto verdiendring på sikrede obligasjoner og derivater	-133	-2
-42	-1	Netto verdiendring på sikrede fastrente utlån og derivater	-1	-42
-51	17	Verdiendring på øvrige finansielle derivater	17	-51
-95	-117	Sum inntekter fra finansielle derivater	-117	-95
71	-4	Aksjer - til virkelig verdi over resultat	-50	99
71	-4	Sum inntekter fra aksjer	-50	99
35	32	Sum inntekt fra valutahandel	34	35
105	-114	Gevinst/tap og netto verdiendringer på finansielle eiendeler	-158	133
255	248	Sum netto inntekter fra andre finansielle investeringer	249	602

NOTE 23 - PERSONALKOSTNADER, YTELSER OG LÅN TIL- SAMT EGENKAPITALBEVIS EID AV LEDENDE ANSATTE OG TILLITSVALGTE

Styrets erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte

I henhold til allmennaksjelovens bestemmelse § 6-16 a, skal styret fastsette retningslinjer for godtgjørelse til ledende ansatte. Retningslinjene skal forelegges bankens representantskap, jf. allmennaksjeloven § 5-6 (3).

Redegjørelse for lederlønnspolitikken i foregående regnskapsår

Styret bekrefter at retningslinjene om lederlønn for 2015, gitt i fjorårets erklæring, er blitt fulgt.

Retningslinjene

Styret behandlet retningslinjene for lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte i møte 24.02.15, hvor man videreførte fjorårets retningslinjer. Ny ordning om kjøp av rabatterte EK-bevis for konsernledelsen ble vedtatt av styret i 2014.

Følgende ble vedtatt for det kommende regnskapsåret:

1. Definisjoner

Ledende ansatte forstås som konsernsjefen og konserndirektører. De samlede kompensasjonsordningene for ledende ansatte omfatter fast lønn, naturalytelser, individuelle pensjonsavtaler og kjøp av rabatterte EK-bevis.

2. Hovedprinsipper for fastsettelse av de samlede kompensasjonsordningene

Lederlønningene i SpareBank 1 Nord-Norge skal være konkurransedyktige, men ikke lønnsledende sammenlignet med bransjen for øvrig. Hovedelementet i kompensasjonsordningen skal være den faste grunnlønnen. Ledende ansatte i SpareBank 1 Nord-Norge har ingen individuelle eller kollektive bonusavtaler.

Ledende ansatte har anledning til å kjøpe EK-bevis med 30 % rabatt innenfor en årlig ramme. Bindingstid er 3 år fra kjøpsdato. Ordningen skal bidra til at ledende ansatte skal ha økt eierskap og deling av interessefellesskap med selskapets aksjonærer. Våren 2015 kjøpte alle ansatte i konsernledelsen rabatterte EK-bevis innenfor den gitte rammen. Det ble kjøpt totalt 358 480 EK-bevis. Kjøpene ble direkte kostnadsført i 2015 med 4,3 mill kroner.

Individuelle pensjonsavtaler gir adgang til å fratre ved 62 år. Pensjonsordningen skal ivareta følgende tre formål:

- Medlemmer av konsernledelsen har rett og plikt til å fratre sin stilling i konsernet ved fylte 62 år. Det gis imidlertid en åpning for å kunne stå lengre, dersom begge parter ønsker dette.
- Ordningen skal sikre at dersom 100 % pensjonisttilværelse skulle bli løsningen, er det mulighet for alternativ inntekt for å opprettholde kjøpekraften, uten at det gjøres avkorting i pensjonsutbetalingen. For overskytende inntekter, har konsernet forbeholdt seg retten til å foreta avkorting i pensjonsutbetalingen. Øvrige opsjoner, aksjeprogrammer, etterlønsordninger og ulike former for variable elementer i godtgjørelsen, eller særskilte ytelser som kan komme i tillegg til basislønnen, skal ikke forekomme for ledende ansatte.
- Styret skal påse at lederlønningene ikke gir uheldige virkninger for konsernets omdømme.

3. Fastsettelse av lønn

Styret skal årlig vurdere konsernsjefens totale prestasjoner, herunder betingelser for fast avlønning.

Tilsvarende skal konsernsjefen vurdere prestasjonene til ledende ansatte, herunder betingelser for fast avlønning.

4. Godtgjørelsesutvalget

Godtgjørelsesutvalget skal årlig legge frem sin innstilling til styret vedrørende konsernsjefens fastlønn og eventuell annen godtgjørelse. Godtgjørelsesutvalget behandler også årlig de generelle retningslinjer for godtgjørelse til ansatte i SpareBank 1 Nord-Norge, og fremlegger denne til behandling i styret. I tillegg skal godtgjørelsesutvalget utarbeide en erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til konsernsjefen og andre ledende ansatte, jf. allmennaksjelovens bestemmelser. Erklæringen skal fremmes for styret.

5. Virkningsdato

Retningslinjene for fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte i SpareBank 1 Nord-Norge gjøres gjeldende etter at saken er forelagt representantskapet.

PERSONALKOSTNADER, ANTALL ANSATTE OG ÅRSVERK

MORBANK			KONSERN	
2014	2015	Beløp i mill kroner	2015	2014
437	552	Lønn	713	587
35	28	Pensjonskostnader (note 25)	36	41
66	90	Sosiale kostnader	101	76
538	670	Sum personalkostnader	850	704
674	661	Gjennomsnittlig antall ansatte	809	966
639	618	Antall årsverk per 31.12.	830	927
670	652	Antall ansatte per 31.12.	652	966

YTELSER TIL KONSERNSJEF JAN-FRODE JANSON

Beløp i hele 1 000 kroner	2015	2014
Ytelsen til konsernsjef er sammensatt slik:		
Ordinær lønn	3 671	3 509
Naturalytelser	424	294
Pensjonspremie	644	109

YTELSER TIL STYRET 2015

Beløp i hele 1 000 kroner	Styrehonorar	Utlån	Antall EK-bevis 1)
Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (leder, ny fra 01.04.2015)	338		
Kjell Olav Pettersen (leder, sluttet 31.03.2015)	112		
Sonja Djønne	200	3 973	5 000
Ingvild Myhre	200		
Hans-Tore Bjerkaas	200		4 761
Greger Mannsverk	200		14 464
Pål Andreas Pedersen (nestleder)	250		
Vivi Ann Pedersen	200		13 312
Vivi Ann Movik	40		
May Britt Nilsen	135	545	6 714
Anita Persen	200		3 081
Sum	2 075	4 518	47 332

Nærstående til styremedlemmer		2 917	
--------------------------------------	--	--------------	--

Utlån har vilkår og eventuelle sikkerhetsstillelser som for ordinære kunder, med unntak av de ansattes representanter som har ansattevilkår.

YTELSER TIL KONTROLLKOMITEEN 2015

Beløp i hele 1 000 kroner	Honorar	Utlån	Antall EK-bevis 1)
Rigmor Abel	92		
Kåre Brynjulfsen	92		2 596
Dag Norvang	92		
Tore Bråthen (leder)	151		
Sum	427		2 596

1) Antall egenkapitalbevis vedkommende eier i SpareBank 1 Nord-Norge per 31.12.15.

Det er også tatt med egenkapitalbevis eiet av den nærmeste familie og selskap som nevnte personer har bestemmende innflytelse i.

Ytelser til representantskap

Det er i 2015 utbetalt samlet honorar på kr 835 400 til 46 representanter, (843 900 til 47 representanter i 2014).

NOTE 23 - PERSONALKOSTNADER, YTELSER OG LÅN TIL SAMT EGENKAPITALBEVIS EID AV LEDENDE ANSATTE OG TILLITSVALGTE

YTELSER TIL KONSERNLEDELSEN OG LEDENDE ANSATTE 2015

Tittel/navn Beløp i hele 1 000 kroner	Lønn og andre kortsiktige ytelser	Skattekomp.	Honorar 3)	Bonus	Pensjons-avtale	Pensjonsrettigheter/ pensjonssparing	Utlån	Antall EK-bevis 4)
Konsernsjef								
Jan-Frode Janson	4 088	7			1)	644 2)		45 371
Konserndirektør								
Rolf Eigil Bygdnes	2 655	310			1)	1 024	1 375	66 142
Konserndirektør								
Geir Andreassen	2 211	187			1)	688	1 981	71 594
Konserndirektør								
Liv Bortne Ulriksen	2 373	9			1)	126 2)		72 237
Konserndirektør								
Petter Høiseith	2 470	17			1)	119 2)	3 620	37 002
Konserndirektør								
Trond Hansen	1 247				1)	44 2)	3 420	35 848
Konserndirektør								
Christian Overvaag	1 793	8			1)	91 2)		60 617
Konserndirektør								
Lasse Hagerupsen	1 731				1)	83 2)	148	35 848
Konserndirektør								
Trude Glad	2 046	385			1)	854		42 851
Konserndirektør								
Hanne J. Nordgaard	2 040	3			1)	106 2)	578	40 093
Adm. direktør SpareBank 1 Finans								
Hermod Bakkejord	1 641	417			1)	347	375	30 025
Adm. direktør EiendomsMegler 1								
Kristin Amundsen	1 430		20	200		76 2)		28 639
Adm. direktør SNN Forvaltning								
Stig-Arne Pettersen	829			443		45 2)	8 731	29 963
Daglig leder SNN Regnskapshuset								
Tom Robert Aasnes	1 179					66 2)	1 370	9 712

1) Pensjonsordning for inntekt over 12 G

2) Har avtale om innskuddspensjon

3) Styrehonorar fra datterselskap

4) Antall egenkapitalbevis vedkommende eier i SpareBank 1 Nord-Norge per 31.12.15. Det er også tatt med egenkapitalbevis eiet av den nærmeste familie og selskap som nevnte personer har bestemmende innflytelse i.

Konsernsjefen og ledende ansatte har alle en gjensidig oppsigelsestid på 3 måneder. Det foreligger ingen avtaler om etterlønn.

Utlån til ansatte 1)	1 083 380
-----------------------------	-----------

1) Lånerenten er 1 % lavere enn den til enhver tid gjeldende beste boliglånsrente for våre ordinære kunder, innenfor et maksimalt lånebeløp på 4 mill kroner. Ingen sikkerhetsstillelser er gitt på vegne av ansatte.

Verdien på samlet rentesubsidiering av lån til ansatte utgjør 10 mill kroner for 2015.

YTELSER TIL STYRET 2014

Beløp i hele 1 000 kroner	Styrehonorar	Utlån	Antall EK-bevis 1)
Kjell Olav Pettersen (leder)	377		52 632
Sonja Djønne	193	3 088	5 000
Ingvild Myhre (ny fra mars 2014)	179		
Gunnar Kristiansen (sluttet august 2014)	80		44 276
Hans-Tore Bjerkaas	177		4 761
Greger Mannsverk	175		14 464
Ann-Christine Nybacka (sluttet mars 2014)	66		22 196
Pål Andreas Pedersen (nestleder)	295		
Vivi Ann Pedersen	160		13 123
Vivi Ann Movik	10		6 192
Anita Persen	230		3 081
Sum	1 942	3 088	165 725

Nærstående til styremedlemmer		8 626	
-------------------------------	--	-------	--

Utlån har vilkår og eventuelle sikkerhetsstillelser som for ordinære kunder, med unntak av de ansattes representanter som har ansattevilkår.

YTELSER TIL KONTROLLKOMITEEN 2014

Beløp i hele 1 000 kroner	Honorar	Utlån	Antall EK-bevis 1)
Rigmor Abel	94		
Kåre Brynjulfsen	91		2 596
Dag Norvang	91		
Tore Bråthen (leder)	144		
Sum	420		2 596

1) Antall egenkapitalbevis vedkommende eier i SpareBank 1 Nord-Norge per 31.12.14.

Det er også tatt med egenkapitalbevis eiet av den nærmeste familie og selskap som nevnte personer har bestemmende innflytelse i.

NOTE 23 - PERSONALKOSTNADER, YTELSER OG LÅN TIL- SAMT EGENKAPITALBEVIS EID AV LEDENDE ANSATTE OG TILLITSVALGTE

YTELSER TIL KONSERNLEDELSEN OG LEDENDE ANSATTE 2014

Tittel/navn	Lønn og andre kortsiktige ytelser	Skattekomp.	Honorar 3)	Bonus	Pensjons-avtale	Pensjonsrettigheter/pensjonssparing	Utlån	Antall EK-bevis 4)
Beløp i hele 1 000 kroner								
Konersjef								
Jan Frode Janson	3 803	160			1)	2)		9 523
Konserndirektør								
Rolf Eigil Bygdnes	2 017	1 122			1)	846	772	30 294
Konserndirektør								
Stig Arne Engen Overgang til annen stilling i konsernet 07.14	1 645	157			1)	359	4 259	8 194
Konserndirektør								
Geir Andreassen	1 787	911			1)	522	123	35 726
Konserndirektør								
Liv Bortne Ulriksen	1 857	139			1)	2)		36 200
Konserndirektør til 07.14								
Elisabeth Utheim	916				1)	304	1 162	8 310
Konserndirektør								
Petter Høiseith	1 863	139	135		1)	2)	3 735	1 154
Regiøndirektør								
Per-Trygve Holmgren	1 646	695			1)		4 342	8 658
Regiøndirektør								
Christian Overvaag	1 503	139			1)	2)		24 769
Konserndirektør til 06.14								
Kåre A. Markussen	1 392	314			1)		3 605	826
Konserndirektør fra 06.14								
Lasse Hagerupsen	1 306	139			1)	2)	1 787	
Regiøndirektør								
Trude Glad	1 787	857			1)		1 231	7 003
Konserndirektør								
Hanne J. Nordgaard	1 760	139			1)	2)	388	1 865
Adm. direktør SpareBank 1 Finans								
Hermod Bakkejord	1 609	381			1)	292	588	26 986
Adm. direktør EiendomsMegler 1								
Kristin Amundsen	1 268	90	20	249		2)	1 234	28 639
Adm. direktør SNN Forvaltning								
Stig-Arne Pettersen	791			400		2)	1 804	24 090
Daglig leder SNN Regnskapshuset								
Tom Robert Aasnes	1 113	86		7		2)		9 523

1) Pensjonsordning for inntekt over 12 G

2) Har avtale om innskuddspensjon

3) Styrehonorar fra datterselskap

4) Antall egenkapitalbevis vedkommende eier i SpareBank 1 Nord-Norge per 31.12.14. Det er også tatt med egenkapitalbevis eiet av den nærmeste familie og selskap som nevnte personer har bestemmende innflytelse i.

Utlån til ansatte 1)	943 808
-----------------------------	---------

1) Lånerenten er 80 % av den til enhver tid gjeldende beste boliglånsrente for våre ordinære kunder, innenfor et maksimalt lånebeløp på 3 mill kroner. Ingen sikkerhetsstillelser er gitt på vegne av ansatte. Vilklårene på lånene avviker ikke fra generelle ansattevilkår.

Verdien på samlet rentesubsidiering av lån til ansatte utgjør 7 mill kroner for 2014.

EGENKAPITALBEVIS EID AV REPRESENTANTSKAPSMEDLEMMER I SPAREBANK 1 NORD-NORGE PER 31.12.15

	Antall 1)
Trond Mohn	2 124 024
Odd Erik Hansen	291 902
Håkon Løbach Willumsen	170 000
Marie M. Fangel	92 012
Berit Berg	46 363
Sissel Ditlefsen	32 098
Einar Frajfjord	21 955
Roar Dons	12 852
Ulf Mathisen	12 820
Tom Rømer Svendsen	12 058
Kjell Kolbeinsen	11 046
Asbjørg Jensvoll Strøm	8 404
Åshild Strømmesen	8 203
Ane Engel Røger	7 384
Øyvind Pallesen	5 795
Daniel Nyhagen	5 499
Linn Knudsen	4 326
Tone Marie Myklevoll	3 678
Frode Helgerud	3 050
Hans Olav Gjøvik	2 173
Anne Kathrine Nygaard	270
Hans Johan Lorentzen	189

1) Antall egenkapitalbevis vedkommende eier i SpareBank 1 Nord-Norge per 31.12.15.

Det er også tatt med egenkapitalbevis eiet av den nærmeste familie og selskap som nevnte personer har bestemmende innflytelse i.

EGENKAPITALBEVIS EID AV REPRESENTANTSKAPSMEDLEMMER I SPAREBANK 1 NORD-NORGE PER 31.12.14

	Antall 1)
Trond Mohn	2 124 024
Odd Erik Hansen	271 902
Bente Evensen	92 060
Marie Fangel	77 862
Berit Berg	46 363
Sissel Ditlefsen	35 926
Einar Frajfjord	21 766
Ann-Kirsten Larsen	18 509
Roar Dons	12 852
Ulf Mathisen	12 631
Tom Rømer Svendsen	12 058
Kjell Kolbeinsen	11 046
Åshild Strømmesen	10 795
Asbjørg Jensvoll Strøm	8 404
May Britt Nilsen	6 525
Øyvind Pallesen	5 606
Daniel Nyhagen	4 710
Tone Marie Myklevoll	3 678
Frode Helgerud	3 050
Hans Olav Gjøvik	1 984
Therese Isaksen	321

1) Antall egenkapitalbevis vedkommende eier i SpareBank 1 Nord-Norge per 31.12.14.

Det er også tatt med egenkapitalbevis eiet av den nærmeste familie og selskap som nevnte personer har bestemmende innflytelse i.

NOTE 24 - DRIFTSKOSTNADER

MORBANK			KONSERN	
2014	2015	Beløp i mill kroner	2015	2014
538	670	Personalkostnader	850	704
501	508	Andre driftskostnader	611	624
1 039	1 178	Sum driftskostnader	1 461	1 328

SPESIFIKASJONER AV DRIFTSKOSTNADER

Personalkostnader

437	552	Lønn	713	587
35	28	Pensjonskostnader	36	41
66	90	Sosiale kostnader	101	76
538	670	Sum personalkostnader	850	704

Administrasjonskostnader

107	119	Utviklingskostnader	119	107
60	61	EDB kostnader	66	67
57	51	Markedsføring	68	75
29	31	Reise- og opplæringskostnader	36	32
8	8	Kommunikasjon	9	9
11	10	Porto	11	12
16	33	Konsulentbistand	37	21
12	7	Verditransport	7	12
7	6	Kontorhold	8	9
3	3	Inkasso	4	4
50	48	Avskrivinger	56	97
30	26	Driftskostnader faste eiendommer	31	33
2	2	Godtgjørelser til ekstern revisor 1)	3	3
109	103	Øvrige driftskostnader og leie lokaler	156	143
501	508	Andre driftskostnader	611	624

1) Godtgjørelse til ekstern revisor inkl MVA (Beløp i hele 1 000 kroner)

1 966	1 694	Lovbestemt revisjon	2 308	2 974
78	192	Andre attestasjonstjenester	302	78
		Skatterådgivning		
14		Andre ikke-revisjonstjenester		66
2 058	1 886	Sum godtgjørelse til ekstern revisor	2 610	3 118

NOTE 25 - PENSJONER

SpareBank 1 Nord-Norge hadde frem til 01.07.06 ytelsesbasert tjenestepensjon for alle ansatte i form av en kollektiv pensjonsforsikring dekket i SpareBank 1 Nord-Norges Pensjonskasse. Pensjonsytelsene omfattet alders-, uføre-, ektefelle- og barnepensjon, og supplerte ytelsene fra Folketrygden. Full pensjon krevde en opptjeningstid på 30 år og ga rett til alderspensjon på differansen mellom 70 % av lønn og beregnet ytelse fra Folketrygden. Ytelsespensjonsordningen for alders- og uførepensjon ble lukket per 30.06.06. Fra 01.01.08 opphørte pensjonsdeknin- gene for ektefellepensjon. Ordningen oppfyller kravene i Lov om foretakspensjon.

Fra 01.07.06 inngår nyansatte i en innskuddspensjonsordning for alders- og uførepensjon tegnet hos SpareBank 1 Forsikring AS. Premiesatsene for innskuddspensjonen følger lovens tidligere maksimum:

- Lønn tilsvarende 1 til 6 ganger G: 5 %
- Lønn tilsvarende 6 til 12 ganger G: 8 %

Konsernet har også forpliktelser knyttet til lønn over 12 ganger folketrygdens grunnbeløp (G), og avtaler om førtidspensjonering for ledende ansatte. Pensjonsforpliktelsene knyttet til lønn over 12G er sikret gjennom forsikringsavtaler. I 2015 inngår 7 ansatte i denne ordningen (10 ansatte i 2014). Bankens premie utgjør i 2015 om lag 1,2 mill kroner (2,4 mill kroner i 2014). Førtidspensjonering finansieres over driften.

Konsernets selskaper er med i Fellesordningen for avtalefestet pensjon, AFP. Den private AFP-ordningen gir et livslangt tillegg til den ordinære pensjonen. Den private AFP-ordningen vil bli finansiert gjennom en årlig premie som fastsettes som en prosent av lønn mellom 1 og 7,1G. Premien for 2015 er fastsatt til 2,5 %, (2,4 % i 2014).

Beregning av ytelsesbasert pensjonsforpliktelse etter IAS 19

Ved verdsettelse av pensjonsmidlene, og ved måling av påløpte forpliktelser, benyttes estimerte verdier. Disse estimatene korrigeres hvert år i samsvar med oppgave over pensjonsmidlenes flytteverdi og aktuarberegninger av forpliktelsens størrelse. Både verdien av pensjonskassens forpliktelser, pensjonsforsikring i annet forsikringsselskap og de usikrede forpliktelsene er medtatt i beregningene nedenfor.

Konsernet har tidligere benyttet korridormetoden for regnskapsføring av uamortiserte estimatavvik. Korridormetoden er ikke lenger tillatt, og alle estimatavvik skal føres i oppstilling over andre inntekter og kostnader under utvidede resultatposter, såkalt OCI (Other Comprehensive Income). Etter IAS 19, beregnes periodens netto rentekostnad ved å anvende diskonteringsrenten for forpliktelsen på begynnelsen av perioden på netto forpliktelse. Netto rentekostnad består derfor av rente på forpliktelsen og avkastning på midlene, begge beregnet med diskonteringsrenten. Endringer i netto pensjonsforpliktelse som følge av premiebetaling og utbetaling av pensjon, hensyntas. Forskjellen mellom faktisk avkastning på pensjonsmidlene og den resultatførte, regnskapsføres fortløpende mot OCI.

Fra 31.12.13 er aktuarberegningene foretatt etter endret dødelighetstariff K2013BE (beste estimat).

MORBANK			KONSERN	
31.12.14	31.12.15	Beløp i mill kroner	31.12.15	31.12.14
Netto pensjonsforpliktelse i balansen				
810	770	Nåverdi av fremtidige pensjonsforpliktelser	796	829
861	912	Estimert verdi av pensjonsmidler	935	880
-51	-142	Netto pensjonsforpliktelse i fondsbaserte ordninger	-139	-51
1	1	Arbeidsgiveravgift	1	1
-50	-141	Netto pensjonsforpliktelse/ -midler i balansen	-138	-50
6 %	3 %	Avvik mellom forventet og virkelig avkastning av pensjonsmidler i %	3 %	6 %

NOTE 25 - PENSJONER

MORBANK			KONSERN	
2014	2015		2015	2014
Periodens pensjonskostnad				
13	14	Ytelsesbasert pensjon opptjent i perioden	15	14
25	18	Rentekostnad påløpt pensjonsforpliktelse	18	26
-29	-20	Forventet avkastning på pensjonsmidler	-20	-30
9	12	Netto ytelsesbasert pensjonskostnad uten arbeidsgiveravgift	13	10
1	5	Periodisert arbeidsgiveravgift	5	1
10	17	Netto resultatført ytelsesbasert pensjonskostnad	18	11
	-7	Curtailement/settlement	-7	
11	12	Pensjonskostnad innskuddsbasert ordning	13	11
14	5	Øvrig pensjonskostnad	5	15
35	27	Total pensjonskostnad inkludert arbeidsgiveravgift	29	37
8,2 %	4,8 %	Faktisk avkastning på pensjonsmidler	4,8 %	8,2 %
Bevegelse i netto balanseført pensjonsforpliktelse fra ytelsesbasert ordning				
-132	-50	Netto pensjonsforpliktelse i balansen per 01.01.	-50	-136
-22	-2	Korrigerings mot egenkapital inngående balanse 01.01.	-3	-22
115	-60	Korrigerings mot egenkapital utgående balanse 31.12.	-55	119
10	10	Netto resultatført ytelsesbasert pensjonskostnad	11	11
-2	-4	Utbetalt over drift	-4	-2
-19	-38	Innbetalt pensjonspremie ytelsesbaserte ordninger	-40	-20
-50	-144	Netto pensjonsforpliktelse/-midler i balansen per 31.12.	-141	-50
44	43	Øvrige pensjonsforpliktelser (førtidspensjonsavtale)	43	44
12	0	Korrigerings mot egenkapital øvrige pensjonsforpliktelser	0	12
6	-101	Netto total pensjonsforpliktelse per 31.12.	-98	6
Forutsetninger				
2,30 %	2,70 %	Diskonteringsrente	2,70 %	2,30 %
2,30 %	2,70 %	Forventet avkastning på midlene	2,70 %	2,30 %
2,50 %	2,25 %	Fremtidig lønnsutvikling	2,25 %	2,50 %
2,50 %	2,25 %	G-regulering	2,25 %	2,50 %
0,00 %	0,00 %	Pensjonsregulering	0,00 %	0,00 %
14,10 %	14,10 %	Arbeidsgiveravgift forpliktelse	14,10 %	14,10 %
14,10 %	14,10 %	Arbeidsgiveravgift kostnad	14,10 %	14,10 %
0,00 %	0,00 %	Frivillig avgang over 50 år	0,00 %	0,00 %
2,00 %	0,00 %	Frivillig avgang inntil 50 år	0,00 %	2,00 %
60,00 %	90,00 %	Forventet AFP-uttak fra 62 år	90,00 %	60,00 %
K2013BE	K2013BE	Dødelighet, giftemålsansynlighet etc.	K2013BE	K2013BE
IR2003	IR2003	Uførhet	IR2003	IR2003
847	837	Antall ansatte som er omfattet av ordningen	853	864

31.12.14	31.12.15	SAMMENSETNING AV PENSJONSMIDLER	31.12.15	31.12.14
Prosentvis fordeling av pensjonsmidlene på investeringskategorier				
<i>Investeringskategori</i>				
63 %	58 %	Obligasjoner	58 %	63 %
34 %	39 %	Aksjer	39 %	34 %
2 %	1 %	Eiendom	1 %	2 %
1 %	2 %	Annet	2 %	1 %
100 %	100 %	Sum	100 %	100 %

Sensitivitet

Estimatene er basert på fakta og omstendigheter per 31.12.15 forutsatt at alle andre parametre er konstante. Faktiske resultater kan avvike fra disse estimater.

	Diskonterings- rente		Lønns- regulering		Årlig (G) regulering		Pensjons- regulering		Forventet gjenstående levetid	
KONSERN	1 %	-1 %	1 %	-1 %	1 %	-1 %	1 %	-1 %	1 år	-1 år
Endringer i pensjon										
- Forandring ytelsesbaserte pensjonsforpliktelse	-98	122	31	-27	-13	14	95	N/A	31	-31
- Estimert forandring netto pensjonskostnader	-7	6	2	-2	-1	1	4	N/A	1	-1

MORBANK

Endringer i pensjon

- Forandring ytelsesbaserte pensjonsforpliktelse	-94	117	30	-26	-12	14	92	N/A	30	-30
- Estimert forandring netto pensjonskostnader	-7	5	2	-2	-1	1	4	N/A	1	-1

NOTE 26 - SKATT

MORBANK			KONSERN	
2014	2015	Beløp i mill kroner	2015	2014
Sammensetning av resultatført skatt				
151	212	Resultatført periodeskatt	234	176
20	-76	Resultatført utsatt skatt	-64	33
		Skatt virksomhet holdt for salg	2	10
4	-10	For mye/lite avsatt skatt tidligere år/korleksjoner	-9	4
175	126	Skatt	163	223
12	8	Formueskatt (ført som andre driftskostnader)	8	12
		Skatt virksomhet holdt for salg	-2	-10
187	134	Resultatført skatt	169	225
163	220	Balansført betalbar skatt	242	188
Endring i netto utsatt skatt/-skattefordel				
20	-76	Resultatført utsatt skatt	-64	33
0	22	Endring mellom utsatt skatt/betalbar skatt etter balansedag	22	0
		Konsolideringseffekter	12	9
-22	15	- Estimaterendringer pensjonsmidler/andre endringer ført direkte mot egenkapital	15	-17
-2	-39	Sum endring i netto utsatt skatt/-skattefordel	-15	25
31.12.14	31.12.15		31.12.15	31.12.14
Midlertidige forskjeller og balansført utsatt skatt/skattefordel				
16	24	- Anleggsmidler	339	277
50	145	- Pensjonsforpliktelse/-midler	145	50
619	413	- Andre midlertidige forskjeller	471	623
		Fremførbart underskudd	-5	-12
685	582	Sum midlertidige forskjeller	950	938
-185	-146	Balansført utsatt skatt/skattefordel - 25 % / 27 %	-238	-253
2014	2015		2015	2014
Endring i midlertidige forskjeller				
0	8	- Anleggsmidler	62	98
-82	95	- Pensjonsforpliktelse	95	-86
76	-206	- Andre midlertidige forskjeller	-152	72
		Fremførbart underskudd	7	8
-6	-103	Sum endring midlertidige forskjeller	12	92
-2	-26	Endring i utsatt skatt /skattefordel – 25 % / 27 %	3	25
22	-17	Endringer ført direkte mot egenkapital	-15	8
	-22	Endring mellom utsatt skatt/betalbar skatt etter balansedag	-22	
	-12	Effekt av overgang fra 27 % til 25 % utsatt skatt	-18	
		Konsolideringseffekter	-12	
20	-76	Korrigert resultatført endring i utsatt skatt/skattefordel – 25 % / 27 %	-64	33
Avstemming av resultatført periodeskatt med resultat før skatt				
248	233	27 % av resultat før skatt	281	363
-77	-86	Ikke skattepliktige resultatposter (permanente forskjeller)	-93	-154
12	8	Formueskatt	8	12
4	-10	For mye/lite avsatt tidligere år	-9	4
	-12	Effekt av overgang fra 27 % til 25 % utsatt skatt	-18	
187	134	Resultatført periodeskatt	169	225
20,1 %	15,5 %	Effektiv skattesats (skattekostnad i prosent av resultat før skatt)	16,2 %	17,1 %

NOTE 27 - FINANSIELLE INSTRUMENTER TIL VIRKELIG VERDI

I tabellen under fremkommer finansielle eiendeler og forpliktelser som er klassifisert som holdt for omsetning eller bestemt ved første gangs innregning verdsatt til virkelig verdi over resultatregnskapet. Virkelig verdi er det beløp en eiendel kan omsettes til, eller en forpliktelse kan innfris ved en transaksjon mellom uavhengige parter.

Verdien fastsettes etter ulike metoder innenfor tre nivåer.

Nivå 1: Finansielle instrumenter som verdsettes ved bruk av noterte priser i aktive markeder for identiske eiendeler eller forpliktelser. I kategorien inngår børsnoterte aksjer eller fondsandeler, statsobligasjoner og sertifikater som omsettes i aktive markeder. Pris på balansedagen er benyttet. Markedet anses aktivt dersom det er mulig å fremskaffe eksternt observerbare priser, kurser eller renter og disse prisene er faktiske og hyppige markedstransaksjoner.

Nivå 2: Finansielle instrumenter som verdsettes ved bruk av informasjon som ikke er noterte priser, men hvor priser er direkte eller indirekte observerbare for eiendelene eller forpliktelsene. Kategorien inkluderer noterte priser i ikke aktive markeder for identiske eiendeler eller forpliktelser. I kategorien inngår også obligasjoner og interbankderivater som renteswapper, valuta-swapper og terminkontrakter med observerbare prisnoteringer på Reuters eller Bloomberg, basisswapper mellom valutslagene NOK, EUR, USD, og GBP og rente- og valutaderivater mot kunder med uvesentlig kredittmargin.

Verdien er basert på nylige observerbare markedsdata i form av en transaksjon i instrumentet mellom informerte, villige og uavhengige parter. Alternativt at instrumentet er handlet i et aktivt marked som er substansielt likt det aktuelle instrument.

Nivå 3: Finansielle instrumenter som verdsettes på annen måte enn basert på observerbare markedsdata, og hvor kredittmarginer utgjør en vesentlig del av justeringen til markedsverdi. Instrumenter i denne kategori verdsettes etter metoder som er basert på estimerte kontantstrømmer, vurdering av eiendeler og gjeld i selskaper, modeller hvor vesentlige parametere ikke er basert på observerbare markedsdata eller eventuelle bransjestandarder.

Ved bruk av verdsettelsesteknikker justeres verdien for kreditt- og likviditetsrisiko. Prisen for risiko for tilsvarende instrumenter legges til grunn for vurderingen. Fra og med 2013 har banken benyttet modell i samsvar med IFRS 13 om måling av virkelig verdi, hvor en "exit-pris"-vurdering legges til grunn. I verdsettelsesmodellen tas det hensyn til kredittpåslag og endringer i kredittisiko.

MORBANK

Beløp i mill kroner	Verdsettelse basert på noterte priser i et aktivt marked	Verdsettelse basert på observerbare markedsdata	Verdsettelse basert på annet enn observerbare markedsdata	
Eiendeler 31.12.15	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Kontanter og fordringer på sentralbanker	252	22		274
Utlån til og fordringer på kunder til virkelig verdi			7 610	7 610
Aksjer til virkelig verdi	105		194	299
Obligasjoner til virkelig verdi	3 385	7 630		11 015
Finansielle derivater til virkelig verdi		1 946		1 946
Sum eiendeler	3 742	9 598	7 804	21 144
Forpliktelser 31.12.15				
Finansielle derivater		1 525		1 525
Sum forpliktelser		1 525		1 525

Eiendeler 31.12.14				
Kontanter og fordringer på sentralbanker	208	423		631
Utlån til og fordringer på kunder til virkelig verdi			6 304	6 304
Aksjer til virkelig verdi	93		140	233
Obligasjoner til virkelig verdi	3 556	6 027		9 583
Finansielle derivater til virkelig verdi		2 121		2 121
Sum eiendeler	3 857	8 571	6 444	18 872

Forpliktelser 31.12.14				
Finansielle derivater		1 493		1 493
Sum forpliktelser		1 493		1 493

NOTE 27 - FINANSIELLE INSTRUMENTER TIL VIRKELIG VERDI

KONSERN

Beløp i mill kroner	Verdsettelse basert på noterte priser i et aktivt marked	Verdsettelse basert på observerbare markedsdata	Verdsettelse basert på annet enn observerbare markedsdata	
Eiendeler 31.12.15	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Kontanter og fordringer på sentralbanker	252	22		274
Utlån til og fordringer på kunder til virkelig verdi			7 738	7 738
Aksjer til virkelig verdi	105		375	480
Obligasjoner til virkelig verdi	3 385	7 630		11 015
Finansielle derivater til virkelig verdi		1 946		1 946
Sum eiendeler	3 742	9 598	8 113	21 453

Forpliktelser 31.12.15

Finansielle derivater		1 525		1 525
Sum forpliktelser		1 525		1 525

Eiendeler 31.12.14

Kontanter og fordringer på sentralbanker	208	477		685
Utlån til og fordringer på kunder til virkelig verdi			6 645	6 645
Aksjer til virkelig verdi	93		373	466
Obligasjoner til virkelig verdi	3 556	6 027		9 583
Finansielle derivater til virkelig verdi		2 121		2 121
Sum eiendeler	3 857	8 625	7 018	19 500

Forpliktelser 31.12.14

Finansielle derivater		1 493		1 493
Sum forpliktelser		1 493		1 493

ÅRETS VERDIENDRINGER PÅ INSTRUMENTER I NIVÅ 3

Beløp i mill kroner	Finansiell eiendel				Finansiell forpliktelse
	Fastrentelån	Aksjer	Obligasjoner	Fin. derivater	Fin. derivater
Balanseført verdi 01.01.	6 645	137	0	0	0
Netto gevinst (-)/tap (+) gjennom året	29	11			
Tilgang/kjøp i året	3 337	48			
Avgang/salg	-2 401	-2			
Balanseført verdi 31.12.	7 610	194	0	0	0

NOTE 28 - VIRKELIG VERDI PÅ FINANSIELLE INSTRUMENTER TIL AMORTISERT KOST

Finansielle instrumenter til amortisert kost

Som det fremgår i note 2 har banken og konsernet finansielle instrumenter i balansen som vurderes til amortisert kost. Amortisert kost innebærer verdifastsettelse etter opprinnelig avtalte kontantstrømmer, justert for eventuelt verditap. Beregningene er gjort med utgangspunkt i de enkelte instrumentenes egenskaper og verdier på balansetidspunktet. Amortisert kost vil ikke alltid gi verdier som er i samsvar med markedets vurderinger av de samme finansielle instrumentene. Dette kan blant annet skyldes ulik oppfatning av markedsforhold, risikoforhold og avkastningskrav.

Tabellen nedenfor viser en oversikt over estimert virkelig verdi på poster som i regnskapet er bokført til amortisert kost. Verdiene er beregnet ut fra priser i aktive markeder der dette er tilgjengelig, interne metoder som beregnet dette teoretisk, eller sammenligninger av priser på instrumenter i porteføljen i forhold til siste tilgjengelige transaksjon.

MORBANK					KONSERN					
2014		2015		Nivå	Beløp i mill kroner Eiendeler	Nivå	2015		2014	
Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi				Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi
7 280	7 280	5 683	5 683	3	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	3	2 124	2 124	3 720	3 720
50 696	50 734	51 877	51 916	3	Utlån til og fordringer på kunder	3	56 066	55 899	54 370	54 332
28	26	24	23	2,3	Obligasjoner lån og fordringer	2,3	23	24	26	28
109	111	139	140	2,3	Obligasjoner holde til forfall	2,3	140	139	111	109
58 113	58 151	57 723	57 762		Sum eiendeler balanseført til amortisert kost		58 353	58 186	58 227	58 189
Forpliktelseser										
2 764	2 764	1 829	1 829	3	Gjeld til kredittinstitusjoner	3	1 816	1 816	2 758	2 758
45 736	45 736	48 115	48 115	3	Innskudd fra kunder	3	48 087	48 087	45 763	45 763
21 312	21 855	21 470	21 594	2	Verdipapirgjeld	2	21 594	21 470	21 857	21 314
1 350	1 391	1 350	1 356	2	Ansvarlig lånekapital	2	1 350	1 350	1 391	1 350
71 162	71 746	72 764	72 894		Sum forpliktelseser balanseført til amortisert kost		72 847	72 723	71 769	71 185
<i>Forpliktelseser og garantiansvar utenfor balansen</i>										
2 290		1 893			Garantiansvar			1 893		2 290
5 581					Pantstillelser					5 581
<i>Forpliktelseser i balansen</i>										
5 728		5 089			Balanseført verdi av obligasjoner som ligger i Norges Bank depot			5 089		5 728

Som det fremgår i note 28, fastsettes virkelig verdi etter ulike metoder innenfor tre nivåer. Dersom virkelig verdi hadde vært benyttet som verdsettelsesprinsipp på finansielle eiendeler og forpliktelseser til amortisert kost, ville følgende nivåer vært benyttet:

Nivå 2: Finansielle instrumenter som verdsettes ved bruk av informasjon som ikke er noterte priser, men hvor priser er direkte eller indirekte observerbare for eiendelene eller forpliktelsesene. Kategorien inkluderer noterte priser i ikke aktive markeder for identiske eiendeler eller forpliktelseser. I kategorien inngår også obligasjoner med prisnoteringer på Reuters, Bloomberg, eller norske ligningskurser per 31.12.15.

Nivå 3: Finansielle instrumenter som verdsettes på annen måte enn basert på observerbare markedsdata, og hvor kredittmarginer utgjør en vesentlig del av justeringen til markedsverdi. Instrumenter i denne kategori verdsettes etter metoder som er basert på estimerte kontantstrømmer, vurdering av eiendeler og gjeld i selskaper, modeller hvor vesentlige parametere ikke er basert på observerbare markedsdata eller eventuelle bransjestandarder. I 2015 har banken benyttet modell i samsvar med IFRS 13 om måling av virkelig verdi, hvor en "exit-pris"-vurdering legges til grunn. I verdsettelsesmodellen tas det hensyn til kredittpåslag og endringer i kredittisiko.

NOTE 29 - SERTIFIKATER OG OBLIGASJONER

Som det fremgår i note 2 er verdipapirene sertifikater og obligasjoner klassifisert som enten holdt for omsetning (handelsportefølje og unoterte), lån og fordringer eller holde til forfall. Handelsporteføljen er verdsatt til børskurs på balansedagen.

Øvrige papirer til virkelig verdi er verdsatt etter verdsettelsesmetoder basert på observerbare markedsdata. Papirer i kategoriene lån og fordringer og holde til forfall er verdsatt til amortisert kost.

SERTIFIKATER, OBLIGASJONER OG ANDRE RENTEBÆRENDE PAPIRER FORDELT PÅ UTSTEDERSEKTOR

MORBANK			KONSERN	
31.12.14	31.12.15	Beløp i mill kroner	31.12.15	31.12.14
		Stat og statsgaranterte		
1 814	1 569	- pålydende	1 569	1 814
1 919	1 639	- virkelig verdi	1 639	1 919
1 919	1 639	- balanseført beløp	1 639	1 919
		Annen offentlig utsteder		
1 089	2 347	- pålydende	2 347	1 089
1 102	2 359	- virkelig verdi	2 359	1 102
1 102	2 359	- balanseført beløp	2 359	1 102
		Finansielle foretak		
6 193	6 390	- pålydende	6 390	6 193
6 281	6 356	- virkelig verdi	6 356	6 281
6 281	6 357	- balanseført beløp	6 357	6 281
		Ikke-finansielle foretak		
282	674	- pålydende	674	282
281	660	- virkelig verdi	660	281
281	660	- balanseført beløp	660	281
9 583	11 015	Sum sertifikater og obligasjoner holdt for omsetning	11 015	9 583
		Finansielle foretak		
		- pålydende		
		- virkelig verdi		
		- balanseført beløp		
		Ikke-finansielle foretak		
29	24	- pålydende	24	29
26	23	- virkelig verdi	23	26
28	24	- balanseført beløp	24	28
28	24	Sum sertifikater og obligasjoner klassifisert som lån og fordringer	24	28
		Finansielle foretak		
111	88	- pålydende	88	111
111	88	- virkelig verdi	88	111
108	87	- balanseført beløp	87	109
108	87	Sum sertifikater og obligasjoner klassifisert som holde til forfall	87	109
	52	Påløpte renter	52	
9 720	11 178	Sum sertifikater og obligasjoner	11 178	9 720

Omklassifiserte obligasjoner

Som følge av de ekstraordinære markedsforholdene ble deler av bankens omløpsportefølje illikvid i 2008. Etter endringer i de internasjonale regnskapsstandardene i oktober 2008 valgte konsernet å omklassifisere deler av obligasjonsporteføljen per 01.07.08 fra kategorien holdt for omsetning til kategoriene lån og fordringer eller holde til forfall da papirene ikke lenger ble forventet solgt før forfall.

I kategorien holde til forfall ligger noterte papirer, de unoterte ligger som lån og fordringer. Disse papirene er verdsatt til amortisert kost. De tidligere foretatte nedskrivninger vil etter omklassifiseringen bli reversert over porteføljens gjenværende løpetid, som per 31.12.15 i snitt er 1,1 år, og inntektsføres i tillegg til løpende kupongrenter under netto renteinntekter.

Totalt er det amortisert 0,2 mill kroner i perioden 01.01.15-31.12.15. For perioden 01.07.08-31.12.14 er det tidligere amortisert 78,6 mill kroner. Dersom omklassifiseringen ikke hadde vært foretatt ville konsernet ha kostnadsført 212 mill kroner siste halvår 2008 som urealisert tap på grunn av økte kredittspreader. Per 31.12.15 ville beløpet vært en urealisert gevinst på 5 mill kroner. Det har vært gjennomført nedskrivning på grunn av varige verdifall i denne porteføljen per 31.12.14 med totalt 88 mill kroner. Ytterligere 1 mill kroner er nedskrevet i 2015, og det er i 2015 kostnadsført 0,3 mill kroner i urealisert agio knyttet til denne porteføljen.

Beløp i mill kroner	31.12.15	31.12.14
<i>Holde til forfall</i>		
Bokført verdi	87	109
Nominell verdi (pålydende)	88	111
Teoretisk markedsverdi	88	111
<i>Lån og fordringer</i>		
Bokført verdi	24	28
Nominell verdi (pålydende)	24	29
Teoretisk markedsverdi	23	26
Sum bokført verdi	111	137

NOTE 30 - AKSJER OG ANDELER

Som det fremgår i note 2, har SpareBank 1 Nord-Norge aksjepor-
teføljer innen kategoriene holdt for omsetning (handelspor-
tefølje), bestemt verdsatt til virkelig verdi og tilgjengelig for salg.
Handelsporteføljen er verdsatt til børskurs på balansedagen.
Øvrige aksjer til virkelig verdi er verdsatt etter verdsettelsesmetoder
basert på observerbare markedsdata, estimerte kontantstrømmer
eller vurdering av eiendeler og gjeld.

Der virkelig verdi ikke kan måles på en pålitelig nok måte er kost-
pris benyttet. Aksjer i kategorien tilgjengelig for salg er kjøpt med
intensjon om å beholde dem som en langsiktig plassering og er
verdsatt til kostpris.

MORBANK			KONSERN	
31.12.14	31.12.15	Beløp i mill kroner	31.12.15	31.12.14
93	105	Aksjer i handelsportefølje til virkelig verdi	105	93
141	194	Aksjer bestemt verdsatt til virkelig verdi	375	373
7	89	Aksjer tilgjengelig for salg	89	7
241	388	Sum aksjer og andeler	569	473

AKSJER HOLDT FOR OMSETNING

Spesifikasjon per 31.12.15

Selskapets navn Beløp i hele 1 000 kroner	Antall aksjer	Eierandel i %	Kostpris -eierandel i kr	Markedsverdi	Bokført verdi
Egenkapitalbevis					
Helgeland Sparebank (HELG)	11 372	0,061 %	647	671	671
SpareBank 1 Ringerike Hadeland (RING)	5 394	0,039 %	680	947	947
Sparebanken Øst (SPOG)	2 755	0,013 %	109	131	131
SpareBank 1 SMN (MING)	60 096	0,046 %	2 943	3 035	3 035
Sandnes Sparebank (SADG)	1 652	0,023 %	140	113	113
Sparebanken Sør (SOR)	5 350	0,112 %	995	738	738
Sparebanken Møre (MORG)	7 568	0,077 %	1 335	1 423	1 423
Sparebanken Vest (SVEG)	42 725	0,072 %	1 508	1 495	1 495
Sum egenkapitalbevis			8 357	8 553	8 553

Spesifikasjon per 31.12.15

Selskapets navn Beløp i hele 1 000 kroner	Antall aksjer	Eierandel i %	Kostpris -eierandel i kr	Markedsverdi	Bokført verdi
Aksjer					
Ekornes ASA	5 200	0,014 %	503	517	517
Statoil ASA	38 080	0,001 %	5 306	4 710	4 710
Borregaard ASA	11 941	0,012 %	632	590	590
Yara International	8 000	0,003 %	2 273	3 063	3 063
Telenor ASA	18 000	0,001 %	2 249	2 669	2 669
Tomra Systems ASA	4 000	0,003 %	205	382	382
DNB ASA	28 763	0,002 %	3 007	3 158	3 158
Kongsberg Automotive	142 758	0,035 %	794	889	889
Norwegian Air Shuttle	3 338	0,009 %	716	1 082	1 082
Seadrill Limited	20 000	0,005 %	1 085	611	611
Subsea 7 S.A.	10 000	0,003 %	692	631	631
Orkla ASA A-Aksjer	19 705	0,002 %	1 048	1 381	1 381
Marine Harvest ASA	16 811	0,004 %	1 229	2 011	2 011
Norsk Hydro ASA	72 015	0,003 %	2 233	2 386	2 386
Petroleum Geo-Service	21 801	0,009 %	891	792	792
XXL	5 000	0,004 %	418	510	510
Visa Inc. C-Aksjer (USD)	16 784	0,000 %	7 187	45 835	45 835
EAM Solar ASA	3 750	0,074 %	300	47	47
Aker Solutions ASA	10 000	0,004 %	371	303	303
Lerøy Seafood Group	2 000	0,004 %	492	660	660
Salmar ASA	5 000	0,004 %	309	775	775
Sum aksjer			31 940	73 003	73 003

Fond

DNB OBX	56 140	0,261 %	2 386	2 914	2 914
DBX MSCI WORLD ETF (EUR)	23 200	0,040 %	5 318	9 162	9 162
MSCI Emerging Markets Index (EUR)	2 500	0,009 %	734	703	703
MSCI Europe Index UCITS ETF (EUR)	22 400	0,040 %	7 229	10 917	10 917
Sum fond			15 667	23 696	23 696
Sum aksjer holdt for omsetning			55 964	105 252	105 252

AKSJER BESTEMT VERDSATT TIL VIRKELIG VERDI

Bank 1 Oslo	218 841	4,8 %	78 005	145 989	145 989
SpareBank 1 Markets	226 555	10,0 %	77 148	47 577	47 577
Bank Tavrichesky (RUB)	104 821 999	9,3 %	122 284	0	0
Sum aksjer bestemt verdsatt til virkelig verdi			277 437	193 565	193 565

NOTE 30 - AKSJER OG ANDELER

AKSJER TILGJENGELIG FOR SALG

Spesifikasjon per 31.12.15

Selskapets navn Beløp i hele 1 000 kroner	Antall aksjer	Eierandel i %	Kostpris -eierandel i kr	Markedsverdi	Bokført verdi
Sparebankmaterieell AS	2 312	7,3 %	225	225	225
TIL Holding AS	1 346 293	26,2 %	13 450	3 002	3 002
S.W.I.F.T (EUR)	11		79	95	95
Trygg Parkering	120		4 200	4 200	4 200
Visa			80 000	80 000	80 000
Diverse mindre aksjer			1 710	1 721	1 721
Sum aksjer tilgjengelig for salg			99 664	89 243	89 243
Sum aksjer og andeler morbank			433 064	388 061	388 061

Aksjeposter eid av SpareBank 1 Nord-Norge Portefølje AS per 31.12.15

Aksjene og andelene er, med ett unntak, klassifisert som aksjer bestemt bokført til virkelig verdi med verdiendring over resultat. Investering i Bodø-Gruppen AS er vurdert som tilgjengelig for salg etter IFRS 5, det vil si vurdert til laveste verdi av kostpris og virkelig verdi. Verdiendringen føres over resultatregnskapet på egen linje "Resultat fra virksomhet holdt for salg".

AKSJER BESTEMT VERDSATT TIL VIRKELIG VERDI

Beløp i hele 1 000 kroner	Antall aksjer	Eierandel i %	Kostpris	Markedsverdi	Bokført verdi
Andel i Nord II IS		69,7 %	213 443	154 917	154 917
Andel i Nord I IS		60,9 %	63 492	6 408	6 408
Nordisk Areal Invest AS	238 247	4,0 %	10 840	6 790	6 790
Viking Venture III LP	32 475	0,9 %	2 233	2 871	2 871
NorInnova Technology Transfer AS	613	3,7 %	2 900	2 756	2 756
Nord I AS	618 300	61,8 %	1 855	1 994	1 994
Meløy Næringsutvikling AS	337	12,5 %	1 452	0	0
Helse Investering AS	600	40,0 %	604	720	720
Div investeringer (under kr 110 000)			823	816	816
Saltenposten	50	2,5 %	565	565	565
Sentrums Næringshage AS	387	6,3 %	517	517	517
Kapnord Fond AS	4 145	6,8 %	4 654	0	0
Tromsprodukt AS	10	1,9 %	392	392	392
MariNor AS	60	13,2 %	343	343	343
Nord Kapitalforvaltning AS	1 000 000	30,0 %	68	138	138
Bodø Industrier AS	12	0,4 %	108	108	108
Målselvindustri Bygg AS	10	8,6 %	104	104	104
Bodø reg.Utviklingselskap AS	1 000	5,6 %	100	100	100
Norinnova Invest AS (A-aksjer)	3 288	8,3 %	3 669	0	0
Norinnova Invest AS (B-aksjer)	332	6,6 %	332	0	0
Ibidium Norden AS	115 865	10,5 %	2 449	0	0
Såkkorninvest Nord AS	16 250	17,5 %	3 000	0	0
Nord Norge Eiendom IV AS	1 685	100,0 %	20 037	0	0
Breivoll Inspection Technologies AS	1 150	2,6 %	1 549	0	0
Bodø-Gruppen Invest AS	1 210	33,3 %	1 222	0	0
Bodø-Gruppen AS	25 000	100,0 %	27 895	0	0
Sum aksjer SNN Portefølje AS			364 646	179 539	179 539
Aksjer eid av SNN Regnskapshuset; div aksjer (under kr 100 000)			126	1 207	1 207
Sum aksjer og andeler konsern			797 836	568 807	568 807

NOTE 30 - AKSJER OG ANDELER

Nord-Norge Eiendom IV AS er konsolidert inn i SpareBank 1 Nord-Norge sitt konsernregnskap, og er derfor ikke konsolidert inn i Sparebank 1 Nord-Norge Portefølje AS sitt regnskap.

Selskapet har eierandel på 60,9 % i Nord I AS og Nord I IS, og 69,7 % i Nord II AS. Underliggende avtaleverk mellom aksjonærene begrenser stemme- og innflytelsesrett til 50 %. Investeringene er derfor ikke å anse som datterselskap.

Nord I og Nord II forvaltes som og kategoriseres som en risikokapitalorganisasjon etter IAS 28. Selskapet er derfor unntatt fra å benytte egenkapitalmetoden for investeringer/eierskap på mellom 20 % og 50 %. I andre typer selskaper ville slike investeringer vært vurdert som et tilknyttet selskap, med plikt til å konsolidere inn sin andel i regnskapet.

NOTE 31 - EIERINTERESSER I KONSERNSELSKAP, TILKNYTTETE SELSKAP OG FELLESKONTROLLERTE VIRKSOMHETER

MORBANK

EIERINTERESSER I KONSERNSELSKAP

Beløp i mill kroner	31.12.15	31.12.14
Eierinteresser i kredittinstitusjoner	476	366
Eierinteresser i andre konsernselskap	150	192
Sum eierinteresser i konsernselskap	626	558

AKSJER OG ANDELER I DATTERSELSKAP SOM ER INKLUDERT I KONSERNREGNSKAPET OG SOM BOKFØRES TIL KOSTPRIS I MORSELSKAPET

Selskap	Selskapets aksjekapital	Antall aksjer	Kostpris	Eierandel og stemmeberettiget kapital	Balanseført verdi
Beløp i 1 000 kroner					
SpareBank 1 Finans Nord-Norge AS, Tromsø	417 000	83 400	476 000	100 %	476 000
SpareBank 1 Nord-Norge Portefølje AS, Tromsø	18 227	18 227	67 227	100 %	38 364
EiendomsMegler 1 Nord-Norge AS, Tromsø	21 100	21 100	28 000	100 %	29 636
SpareBank 1 Nord-Norge Forvaltning ASA, Tromsø	3 000	300 000	6 548	100 %	8 261
Fredrik Langesg 20 AS, Tromsø	151	42	30 392	100 %	30 392
SpareBank 1 Regnskapshuset Nord-Norge AS, Tromsø	150	1 500	43 610	100 %	43 610
Sum investering i konsernselskaper i morbank					626 263

Ingen av datterselskapene er børsnoterte.

AKSJER EID AV DATTER- OG DATTERDATTERSELSKAPER

Selskap	Selskapets aksjekapital	Antall aksjer	Kostpris	Eierandel og stemmeberettiget kapital
Beløp i 1 000 kroner				
Nord-Norge Eiendom IV AS, Tromsø	1 685	1 685	20 037	100 %
Alsgården AS, Bodø	513	513	77 826	100 %

NOTE 31 - EIERINTERESSER I KONSERNSELSKAP, TILKNYTTETE SELSKAP OG FELLESKONTROLLERTE VIRKSOMHETER

EIERINTERESSER I FELLESKONTROLLERTE VIRKSOMHETER OG TILKNYTTETE SELSKAP

Beløp i mill kroner	31.12.15	31.12.14
Eierinteresser i kredittinstitusjoner	1 928	1 806
Eierinteresser i andre selskap	908	944
Sum eierinteresser (i felleskontrollerte virksomheter og tilknyttede selskap)	2 836	2 750

AKSJER OG ANDELER I FELLESKONTROLLERTE VIRKSOMHETER OG TILKNYTTETE SELSKAP, SOM BOKFØRES TIL KOSTPRIS I BANKREGNSKAPET

Selskap	Klassifisering	Eierandel og andel stemmeberettiget kapital	Forretningskontor
SpareBank 1 Gruppen AS	Felleskontrollert virksomhet	19,50 %	Oslo
SpareBank 1 Banksamarbeidet DA	Felleskontrollert virksomhet	17,74 %	Oslo
SpareBank 1 Mobilbetaling AS	Tilknyttet selskap	19,70 %	Oslo
SpareBank 1 Boligkreditt AS	Tilknyttet selskap	14,45 %	Stavanger
SpareBank 1 Næringskreditt AS	Tilknyttet selskap	20,83 %	Stavanger
BN Bank ASA	Tilknyttet selskap	23,50 %	Trondheim
SpareBank 1 Kredittkort AS	Tilknyttet selskap	17,80 %	Trondheim

Mellomværende mellom banken og selskapene: Se note 41.

KONSERN

EIERINTERESSER I FELLESKONTROLLERTE VIRKSOMHETER OG TILKNYTTETE SELSKAP

2015	Total eierandel	SpareBank 1 Gruppen AS 19,5%	SpareBank 1 Banksamarbeidet DA 17,74 %	BN Bank ASA 23,5 %	SpareBank 1 Boligkreditt AS 14,45 %	SpareBank 1 Næringskreditt AS 20,83 %	Øvrige
Beløp i mill kroner							
Per 01.01.	4 187	1 488	18	856	1 251	403	171
Tilgang/avgang	112				122		-10
Resultatandel IFRS	467	251	68	29	67	19	33
Resultatandel ført som administrasjonskostnader	-68		-68				
Posteringer rett mot egenkapitalen	34	34					
Utbetalt utbytte	-308	-189		-62	-30	-27	
Per 31.12.	4 424	1 584	18	823	1 410	395	194

I kolonnen "Øvrige" inngår SpareBank 1 Kredittkort AS og SpareBank 1 Mobilbetaling AS.

2014	Total eierandel	SpareBank 1 Gruppen AS 19,5%	SpareBank 1 Banksamarbeidet DA 17,74 %	BN Bank ASA 23,5 %	SpareBank 1 Boligkreditt AS 14,71 %	SpareBank 1 Næringskreditt AS 20,83 %	Øvrige
Beløp i mill kroner							
Per 01.01.	3 564	1 170	18	846	1 093	363	74
Tilgang/avgang	318				169	24	125
Resultatandel IFRS	506	360	53	66	31	24	-28
Resultatandel ført som administrasjonskostnader	-53		-53				
Posteringer rett mot egenkapitalen	-8	-8					
Utbetalt utbytte	-140	-34		-56	-42	-8	
Per 31.12.	4 187	1 488	18	856	1 251	403	171

I kolonnen "Øvrige" inngår SpareBank 1 Kredittkort AS og SpareBank 1 Markets AS.

KONSERNETS EIERANDELER I TILKNYTTETE SELSKAP OG FELLESKONTROLLERTE VIRKSOMHETER

Navn	Eiendeler	Gjeld	Inntekter	Resultat	Eierandel
2015					
SpareBank 1 Gruppen AS (konsern)	11 314	9 762	2 381	251	19,50 %
SpareBank 1 Mobilbetaling AS					19,70 %
SpareBank 1 Banksamarbeidet DA	133	111	167	4	17,74 %
SpareBank 1 Boligkreditt AS	38 900	37 496	95	65	14,45 %
SpareBank 1 Næringskreditt AS	3 308	2 909	28	19	20,83 %
BN Bank ASA	7 671	6 847	109	29	23,50 %
SpareBank 1 Kredittkort AS	934	758	164	20	17,80 %
Totalt	50 946	48 120	563	388	

SpareBank 1 Mobilbetaling AS ble stiftet høsten 2015. Det vil bli utarbeidet regnskap per 31.12.16 som dekker aktiviteten siden oppstart.

2014

SpareBank 1 Gruppen AS (konsern)	10 805	9 363	2 461	360	19,50 %
SpareBank 1 Markets AS	150	102	29	-30	27,03 %
SpareBank 1 Banksamarbeidet DA	108	88	120	3	17,74 %
SpareBank 1 Boligkreditt AS	40 834	32 232	47	31	14,71 %
SpareBank 1 Næringskreditt AS	3 783	33 780	36	24	20,83 %
BN Bank ASA	8 410	7 554	152	66	23,50 %
SpareBank 1 Kredittkort AS	946	792	104	2	19,83 %
Totalt	65 036	83 912	2 950	456	

* Kun tatt med andel inntekter og resultat fra oppkjøpstidspunkt, 30.09.13.

VIRKSOMHET HOLDT FOR SALG

SNN Portefølje AS eier 100 % av aksjene i Bodø-Gruppen AS som følge av misligholdt engasjement. Investeringen er vurdert til virkelig verdi etter IFRS 5, og presentert som tilgjengelig for salg i konsernregnskapet. Verdiendringer i løpet av året er presentert på egen linje i resultatregnskapet, og skatteeffekt er hensyntatt. Tallene nedenfor inneholder regnskapstall for selskapet, 100 % eierandel.

2015 Beløp i mill kroner	Eiendeler	Gjeld	Inntekter	Resultat	Anntall aksjer	Eierandel
Bodø-Gruppen AS	122	213	0	-34	60 000	100 %

NOTE 32 - EIENDOM, ANLEGG OG UTSTYR

MORBANK				KONSERN			
Bygning og annen fast eiendom	Maskiner, inventar og transportmidler	Totalt	Beløp i mill kroner	Bygning og annen fast eiendom	Maskiner, inventar og transportmidler	Totalt	
2015							
304	656	960	Anskaffelseskost eller regulert verdi per 01.01.15	406	953	1 359	
	51	51	Tilgang		54	54	
22	3	25	Avgang	22	17	39	
282	704	986	Anskaffelseskost eller regulert verdi per 31.12.15	384	990	1 374	
2014							
314	627	941	Anskaffelseskost eller regulert verdi per 01.01.14	416	906	1 322	
3	32	35	Tilgang	3	54	57	
13	3	16	Avgang	13	7	20	
304	656	960	Anskaffelseskost eller regulert verdi per 31.12.14	406	953	1 359	
52	400	452	Akkumulert avskrivning og nedskrivning per 01.01.14	60	667	727	
2	47	49	Årets avskrivning	2	95	97	
			Årets nedskrivning		39	39	
-2	7	5	Tilbakeført akkumulerte avskrivninger, solgte eiendeler	6	14	20	
56	440	496	Akkumulert avskrivning og nedskrivning per 31.12.14	56	709	765	
248	216	464	Balanseført verdi per 31.12.14	350	244	594	
1 - 5 %	10 - 33 %		Økonomisk levetid etter følgende satser	1 - 5 %	10 - 33 %		
0 %			Boliger, tomter, kunst	0 %			

Sikkerhetsstillelse

Banken har ikke pantsatt eller akseptert andre rådighetsbegrensninger for sine anleggsmidler.

Bruttoverdi av fullt ut avskrevne eiendeler, fortsatt i bruk

Bruttoverdi av fullt ut avskrevne eiendeler, fortsatt i bruk, utgjør 507 mill kroner per 31.12.15.

Omvurderinger

Banken foretar ikke løpende omvurderinger av anleggsmidler. I forbindelse med første gangs implementering av IFRS ble bygningene omvurdert med til sammen 39 mill kroner. Basis for omvurderingen var uavhengige takster.

Forpliktelser

Konsernet har ingen bindende avtaler om å anskaffe anleggsmidler per 31.12.15.

Investerings eiendommer konsern

Banken har ingen eiendeler som er definert som investerings eiendommer per 31.12.15.

Anleggsmidler holdt for salg

I verdi for bygninger og annen fast eiendom inngår 3 leiligheter og 4 tomter som er holdt for salg med en verdi på 4,5 mill kroner per 31.12.15.

NOTE 33 - IMMATERIELLE EIENDELER

MORBANK			KONSERN	
31.12.14	31.12.15	Beløp i mill kroner	31.12.15	31.12.14
		Goodwill	51	61
		Sum immaterielle eiendeler	51	61

Goodwill knytter seg i all hovedsak til oppkjøp av SpareBank 1 Regnskapshuset Nord-Norge AS, og oppkjøp/fusjon av underliggende regnskapskontorer.

Det foretas en årlig verdivurdering av goodwill- og lisenspostene, og verdiene nedskrives dersom det er grunnlag for det. Se note 3 for beskrivelse av verdivurderingsmodell.

NOTE 34 - ANDRE EIENDELER

MORBANK			KONSERN	
31.12.14	31.12.15	Beløp i mill kroner	31.12.15	31.12.14
144		Periodisering opptjente renter fra kunder		134
92		Periodisering opptjente renter verdipapirer/agio		120
75	75	Kapitalinnskudd i Sparebanken Nord-Norges Pensjonskasse	75	75
50	145	Netto pensjonsmidler	142	50
32	41	Øvrige debitorer		44
68	82	Andre forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader	151	85
18	126	Interne konti	126	18
		Klientkonti eiendomsmegling	55	47
41	53	Annet	70	42
520	522	Andre eiendeler	619	615

NOTE 35 - INNSKUDD FRA KUNDER

MORBANK				KONSERN				
31.12.14		31.12.15		Beløp i mill kroner	31.12.15		31.12.14	
Andel	Innskudd	Andel	Innskudd		Andel	Innskudd	Andel	Innskudd
90 %	41 111	94 %	45 085	Innskudd fra og gjeld til kunder uten avtalt løpetid	94 %	45 057	90 %	41 138
10 %	4 623	6 %	3 028	Innskudd fra og gjeld til kunder med avtalt løpetid	6 %	3 028	10 %	4 623
0 %	2	0 %	2	Påløpne renter	0 %	2	0 %	2
100 %	45 736	100 %	48 115	Sum innskudd	100 %	48 087	100 %	45 763
	2,05 %		1,33 %	Gjennomsnittlig rente *		1,33 %		2,05 %

INNSKUDD FRA KUNDER FORDELT PÅ SEKTOR OG NÆRING

1 %	314	1 %	319	Statsforvaltningen og trygdeforvaltningen	1 %	319	1 %	314
11 %	5 058	12 %	5 767	Fylkeskommuner og kommuner	12 %	5 767	11 %	5 058
1 %	368	1 %	393	Jordbruk og tilknyttede tjenester	1 %	393	1 %	368
0 %	14	0 %	18	Skogbruk og tilknyttede tjenester	0 %	18	0 %	14
2 %	746	1 %	695	Fiske og fangst	1 %	695	2 %	747
0 %	45	0 %	43	Akvakultur (Fiskeoppdrett og klekkeri)	0 %	43	0 %	45
0 %	32	0 %	58	Bergverkindustri og utvinning	0 %	58	0 %	32
0 %	0	0 %	0	Tjenester tilknyttet utvinning av råolje og naturgass	0 %	0	0 %	0
1 %	459			Utvinning av råolje og naturgass			1 %	459
1 %	446	1 %	618	Industri	1 %	618	1 %	446
0 %	3	0 %	4	Bygging av skip og båter	0 %	4	0 %	3
2 %	822	1 %	489	El-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning	1 %	489	2 %	822
0 %	160	0 %	148	Vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirksomhet	0 %	148	0 %	161
0 %	226	0 %	212	Utvikling av byggeprosjekter	0 %	212	0 %	226
3 %	1 162	2 %	1 132	Bygge- og anleggsvirksomhet	2 %	1 132	3 %	1 162
3 %	1 379	3 %	1 330	Varehandel, reparasjon av motorvogner	3 %	1 330	3 %	1 379
0 %	6	0 %	5	Utenriks sjøfart og rørtransport	0 %	5	0 %	6
2 %	863	2 %	874	Transport ellers og lagring	2 %	874	2 %	863
1 %	241	1 %	293	Overnattings- og serveringsvirksomhet	1 %	293	1 %	241
1 %	244	1 %	295	Informasjon og kommunikasjon	1 %	295	1 %	244
4 %	1 847	4 %	2 097	Omsetning og drift av fast eiendom	4 %	2 087	4 %	1 841
2 %	1 133	2 %	1 083	Faglig og finansiell tjenesteyting	2 %	1 073	2 %	1 130
1 %	420	1 %	528	Forettningsmessig tjenesteyting	1 %	528	1 %	420
5 %	2 376	5 %	2 640	Tjenesteytende næringer ellers	5 %	2 640	5 %	2 376
0 %	7	0 %	11	Næring utlandet	0 %	11	0 %	30
58 %	26 621	59 %	28 292	Personmarked	59 %	28 293	58 %	26 621
1 %	360	1 %	391	Personmarked utlandet	1 %	391	1 %	381
1 %	382	1 %	378	Forsikring, verdipapirfond og andre finansielle foretak	1 %	369	1 %	372
0 %	2	0 %	2	Påløpne renter	0 %	2	0 %	2
100 %	45 736	100 %	48 115	Sum innskudd fra kunder fordelt på sektor og næring	100 %	48 087	100 %	45 763

INNSKUDD FORDELT PÅ GEOGRAFISKE OMRÅDER

93 %	42 730	95 %	45 559	Nord-Norge inkl. Svalbard	95 %	45 531	89 %	42 757
6 %	2 637	4 %	2 163	Øvrige fylker	4 %	2 163	11 %	2 637
1 %	367	1 %	391	Utlandet	1 %	391	1 %	367
0 %	2	0 %	2	Påløpne renter	0 %	2	0 %	2
100 %	45 736	100 %	48 115	Sum innskudd fordelt på geografiske områder	100 %	48 087	100 %	45 763

* Gjennomsnittlig rente er beregnet som sum årlige renter/snittvolum.

NOTE 36 - GJELD STIFTET VED UTSTEDELSE AV VERDIPAPIRER

Som det fremgår i note 2, har SpareBank 1 Nord-Norge gjeld stiftet ved verdipapirer med flytende og fast rente. Innlån til flytende rente verdsettes til amortisert kost. På innlån med fast rente, benyttes også amortisert kost, men med virkelig verdisikring.

Innlån med fast rente er sikret med renteswapavtaler for å sikre markedsrisiko/renterisiko. Lånet reguleres i verdi i samsvar med virkelig verdi på rentesikringen. Virkelig verdi på rentesikringen hensyntar ikke kredittrisiko.

MORBANK			KONSERN	
31.12.14	31.12.15	Beløp i mill kroner	31.12.15	31.12.14
10 283	10 943	Obligasjonsgjeld med fast rente	10 943	10 285
11 029	10 527	Obligasjonsgjeld med flytende rente	10 527	11 029
21 312	21 470	Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	21 470	21 314
2,69 %	2,17 %	Gjennomsnittlig rente obligasjonsgjeld *	2,17 %	2,69 %

Obligasjonsgjeld fordelt på forfallstidspunkt

2 811		2015		2 811
4 451	3 983	2016	3 983	4 451
4 638	4 664	2017	4 664	4 638
2 488	3 476	2018	3 476	2 488
6 131	3 647	2019	3 647	6 133
	5 018	2020 og senere	5 018	
793	682	Markedsverdi obligasjoner til fast rente	682	793
		Egenbeholdning		
21 312	21 470	Obligasjonsgjeld og andre langsiktige låneopptak	21 470	21 314

Gjeld fordelt på vesentlige valutaer

17 160	16 519	NOK	16 519	17 162
939	1 111	CHF	1 111	939
1 008	1 265	SEK	1 265	1 008
2 205	2 575	EUR	2 575	2 205
21 312	21 470	Sum gjeld fordelt på vesentlige valutaer	21 470	21 314

* Gjennomsnittlig rente er beregnet på grunnlag av faktisk rentekostnad i året inkludert eventuelle rente- og valutaswapper i prosent av gjennomsnittlig obligasjonsgjeld.

NOTE 37 - ANDRE FORPLIKTELSER

MORBANK			KONSERN	
31.12.14	31.12.15	Beløp i mill kroner	31.12.15	31.12.14
401	466	Annen gjeld	489	442
309	284	Påløpte kostnader/mottatte ikke opptjente inntekter	467	459
		Avsetning påløpte kostnader/forpliktelser		13
710	750	Sum andre forpliktelser	956	914
Annen gjeld				
90	75	Kreditorer	75	96
163	220	Påløpt skatt sist år	242	172
22	22	Skattetrekk	22	28
32	41	Vedtatte utbetalinger fra gavefondet	41	32
44	43	Pensjonsforpliktelser (IAS 19)	42	44
50	65	Øvrig gjeld	67	70
401	466	Sum annen gjeld	489	442
Påløpte kostnader/mottatte ikke opptjente inntekter				
203	208	Påløpte kostnader/mottatte ikke opptjente inntekter	271	318
74	61	Påløpte personalkostnader	120	84
32	15	Øvrige periodiseringer	76	57
309	284	Sum påløpte kostnader/mottatte ikke opptjente inntekter	467	459

PANTSTILLELSER

Banken har ingen pantstillelser med tilhørende forpliktelser i 2015.

Obligasjoner og sertifikater er deponert som sikkerhet for D/F-lån i Norges Bank.

FORPLIKTENDE AVTALER OM ANSKAFFELSER AV EIENDOM, ANLEGG OG UTSTYR

Per 31.12.15 hadde konsernet ikke inngått vesentlige forpliktende avtaler om anskaffelse av eiendom, anlegg og utstyr.

SpareBank 1 Nord-Norge Portefølje AS har kommittert et beløp på inntill 100 mill kroner til mulige emisjoner i Nord II IS.

PÅGÅENDE RETTSTVISTER

Per 31.12.15 er konsernet saksøkt i tre saker. Banken er ikke involvert i rettstvister som medfører prosessrisiko av betydning for bankens drift.

NOTE 38 - GARANTIER

MORBANK			KONSERN	
31.12.14	31.12.15	Beløp i mill kroner	31.12.15	31.12.14
Fordeling av garantiansvar				
913	965	Betalingsgarantier	965	913
286	300	Kontraktsgarantier	300	286
591	75	Lånegarantier	75	591
13		Garantier for skatter		13
461	527	Annet garantiansvar	527	461
26	26	Garanti overfor Bankenes sikringsfond	26	26
2 290	1 893	Sum garantiansvar	1 893	2 290
Garantier fordelt på sektor og næring				
41	8	Jordbruk, skogbruk, fiske, fangst og oppdrett	8	41
225	156	Industri og bergverk	156	225
964	517	Bygg og anlegg, kraft- og vannforsyning	517	964
164	163	Varehandel, hotell- og restaurantdrift	163	164
144	300	Utenriks sjøfart og rørtransport	300	144
69	66	Transport ellers og kommunikasjon	66	69
71	136	Finansiering, eiendomsdrift og forretningsmessig tjenesteyting	136	71
15	11	Tjenesteytende næringer ellers	11	15
21	17	Personmarked	17	21
576	519	Finansinstitusjoner	519	576
2 290	1 893	Sum garantier fordelt på sektor og næring	1 893	2 290
Garantier fordelt på geografiske områder				
293	372	Finnmark	372	293
1 556	951	Troms inkl Svalbard	951	1 556
279	244	Nordland	244	279
162	326	Øvrige fylker	326	162
2 290	1 893	Sum garantier fordelt på geografiske områder	1 893	2 290

NOTE 39 - ANSVARLIG LÅNEKAPITAL

MORBANK			KONSERN	
31.12.14	31.12.15	Forfallstruktur Beløp i mill kroner	31.12.15	31.12.14
Tidsbegrenset ansvarlig lånekapital				
350	350	2024 3 mnd Nibor + 1,5 (Call opsjon 2019)	350	350
500	500	2022 3 mnd Nibor + 2,75 (Call opsjon 2017)	500	500
850	850	Sum tidsbegrenset ansvarlig lånekapital	850	850
Evigvarende fondsobligasjon				
500	500	2099 3 mnd Nibor + 4,75 (Call opsjon 2017)	500	500
500	500	Sum evigvarende fondsobligasjon	500	500
1 350	1 350	Sum tidsbegrenset ansvarlig kapital og evigvarende fondsobligasjon	1 350	1 350
5,24 %	4,55 %	Gjennomsnittlig rente NOK	4,55 %	5,24 %

NOTE 40 - OPPKJØP AV VIRKSOMHETER/FUSJON

Oppkjøp/fusjon av eiendomsmeglerselskap

EiendomsMegler 1 Nord-Norge AS (EM 1 Nord-Norge) kjøpte i 2012 60 % av aksjene i EiendomsMegler 1 Lofoten AS (EM 1 Lofoten). I oktober 2015 ble resterende 40 % av aksjene i EM 1 Lofoten ervervet. EM 1 Lofoten driver eiendomsmegling i Lofoten med hovedkontor i Svolvær.

Per 31.08.15 ble EM 1 Lofoten fusjonert inn i EM 1 Nord-Norge. Fusjonen skjedde til regnskapsmessig og skattemessig kontinuitet, og med regnskapsmessig og skattemessig virkning fra 01.01.2015.

Det er for hvert kjøp utarbeidet oppkjøpsanalyser i samsvar med IFRS 3, hvor identifiserbare eiendeler og forpliktelser er vurdert til virkelig verdi på overtakelsestidspunktet. Forskjellen mellom konsernets anskaffelseskost og bokført verdi av netto eiendeler er allokert til goodwill.

NOTE 41 - NÆRSTÅENDE PARTER

Morselskap	Datterselskaper	Felleskontrollerte virksomheter/ Tilknyttede selskap
SpareBank 1 Nord-Norge	SpareBank 1 Finans Nord-Norge AS	SpareBank 1 Gruppen AS
	EiendomsMegler 1 Nord-Norge AS	SpareBank 1 Boligkreditt AS
	SpareBank 1 Nord-Norge Forvaltning ASA	SpareBank 1 Banksamarbeidet DA
	SpareBank 1 Nord-Norge Portefølje AS	BN Bank ASA
	SpareBank 1 Regnskapshuset Nord-Norge AS	SpareBank 1 Næringskreditt AS
	Nord-Norge Eiendom IV AS	SpareBank 1 Mobilbetaling AS
	Alsgården AS	SpareBank 1 Kredittkort AS
	Fredrik Langesg 20 AS	

MELLOMREGNINGSFORHOLD MED MORBANK OG DATTERSELSKAP

Beløp i mill kroner	2015	2014
Resultatposter morselskap		
Mottatte renter og lignende inntekter av utlån og fordringer	77	94
Innskuddsrenter til datterselskap	6	4
Aksjeutbytte	98	85
Opptjent provisjon formidling salgspantlån	3	2
Andre gebyrer og provisjonskostnader	3	3
Andre driftskostnader	7	9

Det utføres enkelte administrative tjenester i morbanken, bl.a. lønningstjenester, for datterselskaper i konsernet.

Balanseposter morselskap

Utlån	3 810	3 707
Innskudd	431	318
Andre fordringer	32	8
Annen gjeld og påløpte kostnader	20	8

Salgspantlån og leasing formidlet til SpareBank 1 Finans AS per 31.12.15 var 1 594 mill kroner.

MELLOMREGNINGSFORHOLD MED TILKNYTTETE SELSKAP OG FELLESKONTROLLERT VIRKSOMHET

Beløp i mill kroner	2015	2014
Resultatposter morselskap		
Mottatte renter og lignende inntekter av utlån og fordringer	75	48
Innskuddsrenter	1	2
Aksjeutbytte	308	139
Balanseposter morselskap		
Utlån	3 161	2 237
Innskudd	979	795
Obligasjoner	121	

Transaksjoner mellom morbank og felleskontrollerte virksomheter

Som deltaker i SpareBank 1 alliansen gjennomføres forskjellige transaksjoner mellom morbank og de felleskontrollerte virksomheter. De transaksjoner som foretas inngår som en del av ordinær virksomhet og skjer til ordinære markedspriser.

De vesentligste transaksjonene er som følger:

- A) Kjøp av drifts- og vedlikeholdstjenester av IT-systemer, samt utviklingstjenester fra SpareBank 1 Banksamarbeidet DA til henholdsvis 119 mill kroner og 107 mill kroner i 2015 og 2014.
- B) Provisjon fra salg av forsikringsprodukter og spareprodukter med forsikringselement for SpareBank 1 Gruppen AS for henholdsvis 134 mill kroner og 131 mill kroner i 2015 og 2014.
- C) Utlån solgt til Sparebank 1 Boligkreditt AS per 31.12.15 24 351 mill kroner
Opptjent provisjon fra SpareBank 1 Boligkreditt AS i 2015 260 mill kroner
Fordring (provisjon) på SpareBank 1 Boligkreditt AS per 31.12.15 0 mill kroner
- D) Utlån solgt til Sparebank 1 Næringskreditt AS per 31.12.15 0 mill kroner
Opptjent provisjon fra SpareBank 1 Næringskreditt AS i 2015 0 mill kroner

NOTE 42 - EIERANDELSKAPITAL OG EIERSTRUKTUR

Etter vedtektenes § 2-2 er eierandelskapitalen på 1 807 164 288 kroner, fordelt på 100 398 016 egenkapitalbevis, hvert pålydende 18 kroner. Stemmerett for egenkapitalbevis innehas av den som godtgjøres å være registrert i Verdipapirsentralen.

Representantskapet kan vedta å utstede omsettelige og utbytteberettigede egenkapitalbevis i henhold til lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (finansieringsvirksomhetsloven). Egenkapitalbevisene skal være registrert i Verdipapirsentralen. Per 31.12.15 var det 7 641 egenkapitalbevisiere (7 374 per 31.12.14).

UTVIKLING I BANKENS EIERANDELSKAPITAL OG ANTALL EGENKAPITALBEVIS

År	Endring	Endring i eierandelskapital	Total eierandelskapital	Antall egenkapitalbevis
2000	Ansatt emisjon	10 453 101	659 701 800	6 597 018
2001			659 701 800	6 597 018
2002			659 701 800	6 597 018
2003			659 701 800	6 597 018
2004			659 701 800	6 597 018
2005	Fondsemisjon	131 940 500	791 642 200	7 916 422
2005	Splitt		791 642 200	15 832 844
2006			791 642 200	15 832 844
2007	Utbytteemisjon	49 055 400	840 697 600	16 813 952
2008	Utbytteemisjon	54 906 050	895 603 650	17 912 073
2009			895 603 650	17 912 073
2010			895 603 650	17 912 073
2011	Splitt og emisjoner	759 621 025	1 655 224 675	66 208 987
2012			1 655 224 675	66 208 987
2013	Fortrinnsrettemisjon og ansatt emisjon	750 029 552	1 807 164 288	100 398 016
2014			1 807 164 288	100 398 016
2015			1 807 164 288	100 398 016

DE 20 STØRSTE EGENKAPITALBEVISEIERNE

Eier	Antall egenkapitalbevis	Andel
Pareto Aksje Norge	4 284 142	4,27 %
Verdipapirfondet DnB Norge	3 323 980	3,31 %
MP Pensjon	2 720 503	2,71 %
FLPS -Princ All Sec	2 132 700	2,12 %
The Northern Trust Co	2 123 219	2,11 %
State Street Bank And Trust	2 001 832	1,99 %
Wimoh Invest AS	1 614 670	1,61 %
BNY Mellon	1 524 854	1,52 %
Merrill Lynch	1 518 795	1,51 %
Forsvarets Personellservice	1 499 930	1,49 %
Sparebankstiftelsen Sparebank 1 Nord-Norge	1 411 606	1,41 %
Eika Utbytte c/o Eika Kapitalforvaltning AS	1 104 791	1,10 %
Sanlam Universal Funds Plc	1 101 225	1,10 %
DnB Livsforsikring ASA	1 086 988	1,08 %
Bergen Kommunale Pensjonskasse	1 000 000	1,00 %
BNP Paribas Sec Services Paris	910 379	0,91 %
Larre Eiendom 2 AS	778 590	0,78 %
Pareto AS	770 659	0,77 %
State Street Bank and Trust	767 879	0,76 %
The Bank of New York Mellon	743 484	0,74 %
20 største eiere	32 420 226	32,29 %
Øvrige eiere	67 977 790	67,71 %
Utstedte egenkapitalbevis	100 398 016	100,00 %

Eierandelsbrøk

Resultat for regnskapsåret fordeles proporsjonalt mellom eiergrupperingene i henhold til deres relative andel av bankens egenkapital, justert for eventuelle emisjoner i regnskapsåret. Tallene er eksklusiv avsetninger til utbytte og utdelinger til gavefond per 31.12.

MORBANK

Beløp i hele 1 000 kroner	01.01.16	01.01.15	01.01.14	01.01.13 (justert)
Eierandelskapital	1 807 164	1 807 164	1 807 164	1 680 548
Overkursfond	843 268	843 268	843 268	344 860
Utjevningsfond eksklusiv fond for urealiserte gevinster	976 302	820 211	684 995	338 763
A. Sum egenkapitalbeveiseernes kapital	3 626 734	3 470 643	3 335 427	2 364 171
Sparebankens fond eksklusiv fond for urealiserte gevinster	4 075 650	3 742 061	3 591 627	3 025 627
Gavefond	119 861	119 861	119 861	119 861
B. Sum samfunnseid kapital	4 195 511	3 861 922	3 711 488	3 145 488
Egenkapital eksklusiv fond for urealiserte gevinster	7 822 245	7 332 565	7 046 915	5 509 659
Eierandelsbrøk (A/ (A+B))	46,36 %	47,33 %	47,33 %	42,91 %

NOTE 43 - ÅRSDISPONERINGER

MORBANKENS OVERSKUDD ETTER SKATT DISPONERES SOM FØLGER

Beløp i mill kroner	2015	2014	2013	2012
Resultat etter skatt	730	743	915	515
Avsatt kontantutbytte	201	191	110	76
Avsatt til utjevningsfond	145	161	283	141
Sum til EK-beveiseierne	345	352	393	217
Andel til EK-beveiseierne	47,26 %	47,33 %	42,91 %	42,07 %
Avsatt til gaver	60	212	43	30
Avsatt til Sparebankens fond	325	179	479	268
Sum til samfunnseid kapital	385	391	522	298
Andel til samfunnseid kapital	52,67 %	52,67 %	57,09 %	57,93 %
Sum disponert	730	743	915	515
Utbytte per egenkapitalbevis	2,00	1,90	1,10	1,15

Utbytte utbetales til de egenkapitalbeveiseierne som er registrert som eiere per 16.03.16. Bankens egenkapitalbevis noteres ex utbytte 17.03.16.

NOTE 44 - HENDELSER ETTER BALANSEDAGEN

Det er foreslått å dele ut kontantutbytte på 201 mill kroner av årets resultat til egenkapitalbeveiseierne i SpareBank 1 Nord-Norge. Forslaget er ikke vedtatt på balansedagen, og er derfor ikke bokført som gjeld i balansen, men ligger fortsatt som en del av utjevningsfondet.

Tilsvarende er det foreslått å gi konsernbidrag til heleid datterselskap med inntil 15 mill kroner per 31.12.15. Dette ligger også fortsatt som en del av egenkapitalen, inntil vedtak fra representantskapet foreligger.

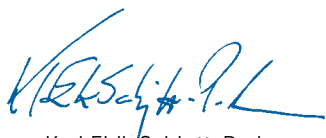
ERKLÆRING FRA STYRET OG KONSERN SJEF

Styret og konsernsjef har i dag behandlet og fastsatt årsberetningen og det konsoliderte årsregnskapet for SpareBank 1 Nord-Norge for perioden 1. januar til 31. desember 2015.

Vi erklærer etter beste overbevisning at årsregnskapet for 2015 er utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder, og at opplysningene i regnskapet gir et rettvise bilde av konsernets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet. Videre at årsberetningen gir en rettvise oversikt over viktige begivenheter i regnskapsperioden og deres innflytelse på årsregnskapet, de mest sentrale risiko- og sikkerhetsfaktorer virksomheten står overfor i neste regnskapsperiode samt nærstående vesentlige transaksjoner.

Tromsø, 24. februar 2016

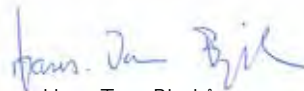
Styret i SpareBank 1 Nord-Norge

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen
(leder)

Paal A. Pedersen
(nestleder)

Hans Tore Bjerkås

Sonja Dønne

Ingvild Myhre

Greger Mannsverk

Anita Persen

Vivi Ann Pedersen
(ansattevalgt)

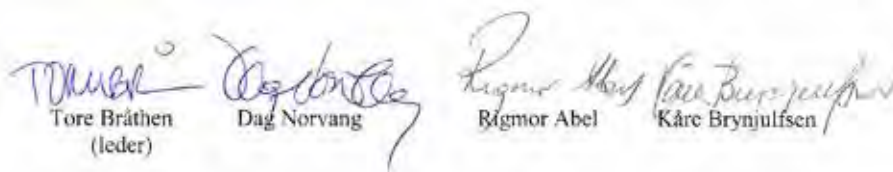
Jan-Frode Janson
(konsernsjef)

KONTROLLKOMITEENS MELDING

Kontrollkomiteen i SpareBank 1 Nord-Norge har i driftsåret 2015 utført sitt verv i medhold av sparebanklovens § 13 og gjeldende instruks for kontrollkomiteen. Komiteen har ført tilsyn med at bankens virksomhet har vært drevet i samsvar med sparebanklovens bestemmelser, bankens vedtekter og andre bestemmelser banken plikter å rette seg etter.

Kontrollkomiteen har gjennomgått årsregnskap, årsberetning og revisors beretning, uten at dette gir foranledning til merknader. Kontrollkomiteen finner styrets vurdering av bankens økonomiske stilling dekkende, og vil tilrå at det fremlagte årsregnskap og årsberetning fastsettes som årsoppgjør 2015 for SpareBank 1 Nord-Norge.

Tromsø, 25. februar 2016

Tore Bråthen
(leder)

Dag Norvang

Rigmor Abel

Kåre Brynjulfsen

KPMG AS
Stakkevollveien 41
Postboks 6262
N-9292 Tromsø

Telephone +47 04063
Fax +47 77 64 30 10
Internet www.kpmg.no
Enterprise 935 174 627 MVA

Til representantskapet i SpareBank 1 Nord-Norge

REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for SpareBank 1 Nord-Norge, som består av selskapsregnskap og konsernregnskap. Selskaps- og konsernregnskapet består av balanse per 31. desember 2015, resultatregnskap og oppstilling over totalresultat, oppstilling over endringer i egenkapitalen og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styrets og konsernsjefs ansvar for årsregnskapet

Styret og konsernsjef er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU, og for slik intern kontroll som styret og konsernsjef finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav, og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for bankens utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av bankens interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige, og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Offices in:

Oslo	Grimstad	Molde	Trondheim
Alta	Hamar	Narvik	Tynset
Arendal	Haugesund	Sandnessjøen	Tønsberg
Bergen	Kjevik	Stavanger	Ålesund
Bodø	Kristiansand	Stord	
Elverum	Larvik	Straume	
Finnsnes	Mo i Rana	Tromsø	

KPMG AS, a Norwegian limited liability company and member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity.

Statsautoriserte revisorer - medlemmer av Den norske Revisorforening

Revisors beretning 2015
SpareBank 1 Nord-Norge

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter, og gir et rettviseende bilde av banken og konsernet SpareBank 1 Nord-Norges finansielle stilling per 31. desember 2015 og av deres resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret, som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen og redegjørelsene om eierstyring og selskapsledelse, samt samfunnsansvar

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen og redegjørelsene om foretaksstyring og samfunnsansvar om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av bankens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokførings praksis i Norge.

Tromsø, 24. februar 2016
KPMG AS

Stig-Tore Richardsen
Statsautorisert revisor

Foto: Marius Fiskum

Sjømatnæringen er svært viktig for verdiskapingen i Nord-Norge. En av aktørene er Tromsø Fiskemat AS, her representert ved eier og daglig leder Arnt Eirik Olsen. SpareBank 1 Nord-Norge Regnskapshuset AS leverer blant annet regnskapstjenester til bedriften, med teamleder Stina Opdahl som deres kundekontakt.

VIRKSOMHETEN

KONSERNLEDELSEN

Konsernsjef
Jan-Frode Janson

Utdannelse

Siviløkonom og doktorgrad i Industriell Økonomi og Teknologiledelse

Erfaring

- Viseadministrerende direktør i Fokus Bank
- Daglig leder i ABB Installasjon Midt-Norge
- Marketing- og produksjef i Nidar AS
- Senior konsulent/forsker ved NTNU/Sintef

Konserndirektør forretningsdrift
Liv B. Ulriksen

Utdannelse

Fiskerikandidat med hovedfag i økonomi

Erfaring

- SpareBank 1 Nord-Norge
  - Bedriftsrådgiver i storkundeavdelingen
  - Banksjef konsernkundeavdelingen
- Assisterende direktør i Fiskeriforskning
- Direktør for forretningsområdet Marin i Nofima
- Konserndirektør i SpareBank 1 Nord-Norge fra 2008

Konserndirektør risikostyring og IT
Geir Andreassen

Utdannelse

Bachelor i revisjonsfag

Erfaring

- Revisor i Noraudit Harstad
- Fagsjef regnskap i Tromsø Sparebank
- Intern revisjonssjef i Sparebanken Nord
- SpareBank 1 Nord-Norge
  - Konsernbanksjef økonomi/regnskap
  - Konserndirektør risikostyring og compliance siden 2007

Konserndirektør økonomi og finans (CFO)
Rolf Eigil Bygdnes

Utdannelse

Siviløkonom og MBA

Erfaring

- Soussjef/ass. banksjef Sparebanken Nord
- Økonomidirektør i A/L Håko, Tromsø
- Økonomisjef/prosjektleder, Barlinnhaug Gruppen
- Adm. dir. i NORFICO
- Foreleser ved Handelshøyskolen BI
- SpareBank 1 Nord-Norge
  - Ass. regionbanksjef, Tromsø
  - Adm. dir. SpareBank 1 Securities
  - Konserndirektør finans siden 2004

Konserndirektør konsernfunksjoner
Petter Høiseth

Utdannelse

Cand.jur. fra Det juridiske fakultet i Tromsø

Erfaring

- Advokatfullmektig Advokatfirmaet Selmer
- Amanuensis Det juridiske fakultet i Tromsø
- Dommerfullmektig Nord-Troms tingrett
- Advokat i Advokatfirmaet BÅHR
- Advokat SpareBank 1 Nord-Norge
- Leder av Juridisk avdeling SpareBank 1 Nord-Norge
- Konserndirektør SpareBank 1 Nord-Norge

Konserndirektør Finnmark
Trond Hanssen

Utdannelse

Diplomøkonom m/spesialisering i markedsføring
Praktisk pedagogikk

Erfaring

- Avdelingsbanksjef personmarked Vest-Finnmark, DnB NOR
- Regionbanksjef Person- og bedriftsmarked Finnmark, DNB
- REgionbanksjef bedriftsmarked Finnmark, DNB

Konserndirektør Troms
Christian Overvaag

Utdannelse

Diplomøkonom

Erfaring

- Næringslivsassurandør Gjensidige
- Adm. dir. Næringsforeningen i Tromsø-regionen
- Daglig leder Brigg Utvikling
- Banksjef bedriftsmarked Troms, SpareBank1 Nord-Norge

Konserndirektør Hålogaland
Lasse Hagerupsen

Utdannelse

Master i Ledelse, Høgskolen i Harstad

Erfaring

- Oppgjørsmedarbeider, børsmegler og Risk-Manager Norse Securities ASA
- Adm.dir Interkraft Capital Management ASA
- Banksjef DNB/Postbanken
- Banksjef SpareBank 1 Nord-Norge

Konserndirektør Salten
Trude Glad

Utdannelse

Siviløkonom NHH, Master of Management, BI, Oslo

Erfaring

- Obligasjonsmegler og finansanalytiker hos Bergen Fondsmeglerforretning
- Soussjef Finans Norgeskreditt/Vestenfjelse Bykreditt Bergen
- Investor relations ansvarlig Rieber & Søn ASA
- SpareBank 1 Nord-Norge
  - Senior Bedriftsrådgiver
  - Banksjef Bedriftsmarked, region Salten
  - Regionbanksjef Salten

Konserndirektør Helgeland
Hanne J. Nordgaard

Utdannelse

Siviløkonom fra NHH og Copenhagen Business School

Erfaring

- Ledertrainee i Storebrand Liv, Oslo
- Prosjektleder i Storebrand Liv, Oslo
- Økonomisjef i Nettbuss/Nettlast Helgeland
- Økonomisjef i Søndre Hegeland Miljøverk IKS
- Adm.direktør i Søndre Hegeland Miljøverk IKS

STYRET

Styreleder
Karl Eirik Schjøtt-Pedersen

Utdannelse

Universitetet i Oslo, samfunnsvitenskapelig embetsek-samen av lavere grad (cand.mag). Master of Business Administration, Copenhagen Business School.

Erfaring

- Stortingsrepresentant
- Fiskeriminister
- Finansminister
- Stabssjef ved Statministerens kontor
- Statsråd ved Statsministerens kontor
- Riksrevisor - nestleder i riksrevisorkollegiet

Nestleder
Pål Andreas Pedersen

Utdannelse

Cand. oecon. og dr. polit., Universitetet i Oslo

Erfaring

- Professor i samfunnsøkonomi,
- Handeshøgskolen i Bodø,
- Universitetet i Nordland siden 1988
- Gjesteprofessor ved University of Kent i Canterbury, UK, 2000-01
- Dekan ved Handelshøgskolen i Bodø, 2003-2007

Styremedlem
Hans-Tore Bjerkaas

Utdannelse

Cand.mag fra Universitetet i Tromsø

Erfaring

- Journalist i NRK
- Distriktsredaktør i NRK Troms og Finnmark
- Fjernsynsdirektør i NRK
- Kringkastingsdirektør i NRK
- Kringkastingsjef

Styremedlem
Sonja Djonne

Utdannelse

Diplomøkonom i bedriftsøkonomi

Erfaring

- Prosjektanalytiker ROI Invest
- Innkjøpsleder Helgelandssykehuset HF
- Innkjøpsleder Rana kommune
- Personalkonsulent/saksbehandler Rana trygdekontor
- Sysselsettingsleder Rana kommune

Styremedlem
Anita Persen

Utdannelse

Cand.mag fra Statens Spesiallærerhøgskole, styrearbeid og strategi fra BI, MBA økonomi og strategisk ledelse fra UIT.

Erfaring

- Adm. direktør
Studentsamskipnaden i Finnmark (SIF)
- Styrer/Barnehageleder
Studentsamskipnaden i Finnmark (SIF)
- Spesialpedagog Karasjok kommune/
Finnmark Fylkeskommune

Styremedlem
Ingvild Myhre

Utdannelse

Sivilingeniør fra NTNU Trondheim

Erfaring

- Produktsjef/eksportsjef/divisjonsdirektør STK/
Alcatel/Nexans
- Adm.dir Alcatel Telecom AS
- Adm.dir Telenor Mobil AS
- Konsermsjef Network Norway AS

Styremedlem
Greger Mannsverk

Utdannelse

Oslo Tekniske Maritime Skole, Ingeniørskole linje for maritim teknologi og skipsteknikk

Erfaring

- Avdelingsleder Kværner Kimek AS
- Kimek AS
  - Produksjonssjef
  - Salgsingeniør/prosjektingeniør
  - Avdelingsingeniør
- Konstruktør/maskiningeniør A/S
Sydvaranger
- Konstruktør Munch Internasjonal AS

Ansattes representant
Vivi Ann Pedersen

Utdannelse

Bankutdannet

Erfaring

- SpareBank 1 Nord-Norge
  - Saksbehandler innskuddsavdelingen
  - Gjeldsrådgiver inkassoavdelingen
  - Regiontillitsvalgt i region Troms
  - Hovedtillitsvalgt/konserntillitsvalgt i
  - Finansforbundet i SpareBank 1 Nord-Norge

STYRENDE ORGANER

REPRESENTANTSKAPET

Styreleder Roar Dons, Tromsø (leder)	2015
Kultursjef Kari Ann Olsen Lind, Stokmarknes (nestleder)	2015

Innskytervalgte medlemmer

Førstekonsulent Åshild Strømmesen, Sommarøy	2013/2016
Fiskerikandidat Line Mikkelsen, Tromsø	2012/2015
Fagarbeider Terje Marius Nilsen, Straumbukta	2014/2017
Daglig leder Arne Hammari, Alta	2014/2017
Daglig leder Rita Myrvang, Rossfjordstraumen	2012/2015
Regnskapsfører Aina Willumsen, Træna	2012/2015
HR manager Hilde Sivertsen, Nordfold	2013/2016
Daglig leder Trine Stenvold, Fauske	2014/2017
Kultursjef Kari Ann Olsen Lind, Stokmarknes	2013/2016
Fisker Jon Vegard Strømsnes, Leines	2015/2018
Juridisk seniorrådgiver Charlotte Ringkjøb, Bodø	2015/2018

Innskytervalgte varamedlemmer

Siviløkonom Anders J. H. Eira, Kautokeino	2015
Innkjøpsansvarlig Thone Bjørklund, Hammerfest	2015
Rådmann Hugo Thode Hansen, Harstad	2015
Daglig leder Stig Arne Hansen, Honningsvåg	2015
Supply manager Thomas Føre, Tromsø	2015
Adm. dir Henrik Johansen, Mo i Rana	2015

Fylkestingsvalgte medlemmer

Ordfører Tor Asgeir Johansen, Kjøpsvik	2012/2015
Student Cecilie Terese Myrseth, Tromsø	2012/2015
Politiker Line Miriam Sandberg, Silsand	2012/2015
Daglig leder Kari Lene Olsen, Honningsvåg	2012/2015

Fylkestingsvalgte varamedlemmer

Pensjonist Jon Tørset, Bodø	2012/2015
Ordfører Dag Sigurd Brustind, Hamnvik	2012/2015
Ordfører Ivar B. Prestbakmo, Sjøvegan	2012/2015
Masterstudent Ellen Johansen, Kokelv	2012/2015

Egenkapitalbeviseiervalgte medlemmer

Adm. direktør Trond Mohn, Bergen	2014/2017
Styreleder Kjell Kolbeinsen, Tromsø	2012/2015
Adm. direktør Frode Helgerud, Oslo	2013/2016
Direktør Odd Erik Hansen, Tromsø	2013/2016
Ordfører Ole-Henrik Hjartøy, Bodø	2013/2016
Kommunalsjef Asbjørg Jensvoll Strøm, Vardø	2012/2015
Konserndirektør Erling Dalberg, Tromsø	2014/2015
Kunstner Berit Berg, Tromsø	2012/2015
Styreleder Roar Dons, Tromsø	2014/2017
Konsulent Øyvind Rafto, Oslo	2014/2017
Optiker Sissel Ditlefsen, Tromsø	2013/2016
Kunsthåndverker Marie M. Fangel, Tromsø	2013/2016
Finansanalytiker Tom Rømer Svendsen, Oslo	2014/2017
Daglig leder Håkon Løbach Willumsen, Tromsø	2015/2018
Advokatfullmektig Ane Engel Røger, Oslo	2015/2018
Økonomimedarbeider Linn Knudsen, Alta	2015/2018

Egenkapitalbeviseiervalgte varamedlemmer

Daglig leder Trond Vidar Hansen, Tromsø	2014/2017
Seniorforsker Toril Ringholm, Tromsø	2012/2015
Kontorleder Rigmor S. Berntsen, Tromsø	2014/2017
Økonomisjef Gry-Janne Rugås, Fauske	2015/2018
Prosjektleder Stig Vonka, Harstad	2015/2018
Daglig leder Jorhill Andreassen, Silsand	2015/2018
Daglig leder Hallgeir Angell, Sørreisa	2015/2018
Daglig leder Erik Tostrup, Bodø	2015/2018

Ansattevalgte medlemmer

Seniorrådgiver Hans Olav Gjøvik, Tromsø	2015/2018
Seniorrådgiver Einar Frøfjord, Tromsø	2015/2018
Rådgiver Anne Kathrine Nygaard, Mo i Rana	2015/2018
Rådgiver Hans Johan Lorentzen, Bodø	2015/2018
Seniorrådgiver Ulf Mathisen, Hammerfest	2013/2016
Seniorrådgiver Daniel Nyhagen, Tromsø	2013/2016
Innkjøpsjef Øyvind Pallesen, Tromsø	2013/2016

Ansattevalgte varamedlemmer

Seniorrådgiver Elena Rushfeldt, Tromsø	2015/2016
Rådgiver Cecilie Øverli, Tromsø	2015/2016
Seniorrådgiver Lisbeth Johansen, Tromsø	2015/2016
Rådgiver Anne Sønvisen, Alta	2015/2016
Rådgiver Therese Isaksen, Mo i Rana	2015/2016
Rådgiver Linda Bornø, Harstad	2015/2016
Rådgiver June Pettersen, Tromsø	2015/2016
Systemansvarlig May Liss H Wasmuth, Tromsø	2015/2016

REPRESENTANTSKAPETS VALGKOMITÉ

Medlemmer

Jurist Charlotte Ringkjøb, Bodø (leder) - innskytervalgt	2014/2015
Kunsthåndverker Marie M. Fangel, Tromsø - egenkap.eiervalgt	2015/2016
Student Cecilie Terese Myrseth, Tromsø - fylkestingsvalgt	2014/2015
Seniorrådgiver Einar Frafjord, Tromsø - ansattevalgt	2015/2016

Varamedlemmer

Daglig leder Rita Myrvang, Rossfjordstraumen - innskytervalgt	2014/2015
Adm. direktør Trond Mohn, Bergen - egenkap.eiervalgt	2015/2016
Ordfører Tor Asgeir Johansen, Kjøpsvik - fylkestingsvalgt	2014/2015
Seniorrådgiver Ulf Mathisen, Hammerfest - ansattevalgt	2015/2016

INNSKYTERNES VALGKOMITÉ

Medlemmer

Daglig leder Rita Myrvang, Rossfjordstraumen (leder)	2015/2016
Kultursjef Kari Ann Olsen Lind, Stokmarknes	2014/2015
Økonomisjef Arne Hammari, Alta	2014/2015

Varamedlemmer

Fagarbeider Terje Marius Nilsen, Straumbukta	2014/2015
Jurist Tone Marie Myklevoll, Tromsø	2015/2016
Daglig leder Trine Stenvold, Fauske	2015/2016

EGENKAPITALBEVISEIERNES VALGKOMITÉ

Medlemmer

Kunsthåndverker Marie M. Fangel, Tromsø (leder)	2015/2016
Adm. direktør Trond Mohn, Bergen	2014/2015
Styreleder Kjell Kolbeinsen, Tromsø	2015/2016

Varamedlemmer

Kontorleder Rigmor S. Berntsen, Tromsø	2015/2016
Direktør Odd Erik Hansen, Tromsø	2015
Kommunalsjef Asbjørg Jensvoll Strøm, Finnsnes	2014/2015

KONTROLLKOMITEEN

Medlemmer

Professor Tore Bråthen, Oslo (leder)	2014/2015
Disponent Dag Norvang, Tromsø	2014/2015
Miljødirektør Rigmor Abel, Tromsø	2014/2015

Fast møtende varamedlem

Konsulent Kåre Brynjulfson, Silsand	2014/2015
-------------------------------------	-----------

STYRET

Medlemmer

Tidligere minister Karl Eirik Schjøtt-Pedersen, Hosle (leder)	2015/2016
Professor Pål Andreas Pedersen, Bodø (nestleder)	2014/2015
Daglig leder Sonja Djønne, Mo i Rana	2014/2015
NRK-ansatt Hans-Tore Bjerkaas, Tromsø	2015/2016
Adm.dir Greger Mannsverk, Kirkenes	2014/2015
Partner Ingvild Myre, Oslo	2014/2015
Direktør Anita Persen, Alta	2014/2015
Hovedtillitsvalgt Vivi Ann Pedersen, Tromsø - ansattevalgt	2015/2016

Varamedlemmer

Ingeniør Erik Sture Larre jr., Oslo	2015
Adm. direktør Trond Slettbakk, Harstad	2015
Nestleder May Britt Nilsen, Sørkjosen - ansattevalgt	2015
Tillitsvalgt Vivi Ann Movik, Harstad - ansattevalgt	2015

EIERSTYRING OG SELSKAPSLLEDELSE

CORPORATE GOVERNANCE

Ledelsen og styret vurderer årlig prinsippene for eierstyring og selskapsledelse, og hvordan de fungerer i konsernet. SpareBank 1 Nord-Norge avlegger en redegjørelse for prinsipper og praksis for eierstyring og selskapsledelse i samsvar med regnskapslovens paragraf 3-3b og den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse av 30.10.14.

Regnskapsloven § 3-3 b (redegjørelse om foretaksstyring)

Nedenfor redegjøres det for hvordan regnskapslovens paragraf 3-3b, 2. ledd, er dekket i SpareBank 1 Nord-Norge. Inndelingen refererer til nummereringen i paragrafen.

1. En gjengivelse av anbefaling som SpareBank 1 Nord-Norge følger, opplysning om hvor anbefalingen er tilgjengelig, og begrunnelse for eventuelle avvik fra anbefalingen.

Strukturen for eierstyring og selskapsledelse i SpareBank 1 Nord-Norge er basert på norsk lov. SpareBank 1 Nord-Norge følger den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse, utgitt av Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse, NUES.

2. Opplysninger om hvor anbefalinger og regelverk som nevnt i nr. 1 er offentlig tilgjengelige.

Anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse er tilgjengelig på www.nues.no.

3. En begrunnelse for eventuelle avvik fra anbefalinger og regelverk som nevnt i nr. 1.

Eventuelle avvik fra anbefalingen er kommentert under redegjørelsen for hvordan anbefalingen etterleves i kapittelet Eierstyring og selskapsledelse i SpareBank 1 Nord-Norge (Corporate Governance).

4. Beskrivelse av hovedelementene i SpareBank 1 Nord-Norges systemer for internkontroll og risikostyring knyttet til regnskapsrapporteringsprosessen.

Se punkt 10 under Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse, for en beskrivelse av internkontroll og risikostyring knyttet til regnskapsrapporteringsprosessen.

5. Vedtektsbestemmelser som helt eller delvis utvider eller fraviker allmennaksjelovens kapittel 5. SpareBank 1 Nord-Norge følger sparebankloven.

Det henvises til punkt 6 under Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse, for en beskrivelse av SpareBank 1 Nord-Norge sin etterlevelse.

6. Sammensetningen av ledende organer samt en beskrivelse av hovedelementene i gjeldende instruksjoner og retningslinjer for organenes og eventuelle utvalgs arbeid.

Se punktene 6, 7, 8 og 9 under Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse.

7. Vedtektsbestemmelser som regulerer oppnevning og utskifting av styremedlemmer.

Se redegjørelsen for anbefalingens punkt 8.

8. Vedtektsbestemmelser og fullmakter som gir styret adgang til å beslutte tilbakekjøp eller utstedelse av egne egenkapitalbevis.

Se punkt 3 under Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse.

Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse

Beskrivelsen som følger, redegjør for hvordan de 15 punktene i Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse av 30.10.14 er fulgt opp i SpareBank 1 Nord-Norge.

1. Redegjørelse for eierstyring og selskapsledelse i SpareBank 1 Nord-Norge

Det foreligger ingen vesentlig avvik mellom anbefalingen og hvordan den etterleves i SpareBank 1 Nord-Norge.

Anbefalingen gjelder så langt den passer for sparebanker med egenkapitalbevis. Eventuelle avvik er redegjort for nedenfor.

Eierstyring og selskapsledelse i SpareBank 1 Nord-Norge er de mål og overordnede prinsipper som banken styres og kontrolleres etter, for å sikre eiernes, innskytternes og andre gruppers interesser i banken. Bankens prinsipper for eierstyring og selskapsledelse skal dermed sikre en forsvarlig formuesforvaltning, og gi økt trygghet for at kommuniserte mål og strategier blir realisert og nådd.

Banken følger Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse (Corporate Governance).

Ut fra tre hovedpilarer – åpenhet, forutsigbarhet og transparens – har banken definert følgende hovedprinsipper:

- En struktur som sikrer målrettet og uavhengig styring og kontroll
- Systemer som sikrer måling og ansvarliggjøring
- En effektiv risikostyring
- Fullstendig informasjon og effektiv kommunikasjon for å underbygge tillitsforholdet mellom eiere, styret og ledelsen
- Likebehandling av eiere, og balansert forhold til øvrige interessegrupper
- Overholdelse av lover, regler og etiske standarder

Bankens regelverk for eierstyring og selskapsledelse ble sist vedtatt av styret 24.02.16. SpareBank 1 Nord-Norges medarbeidere skal kjennetegnes av høy etisk standard. Det innebærer at deres arbeidsadferd skal være tillitvekkende, ærlig og redelig, og i henhold til normer, regler og lover som gjelder i samfunnet. Banken har derfor utarbeidet en egen etikkhåndbok, SNN-koden – Etske retningslinjer. Den omhandler blant annet habilitet, forhold til kunder, leverandører og konkurrenter, verdipapirhandel, insideregler og relevante privatøkonomiske forhold. Dette regelverket gjelder for alle ansatte og tillitsvalgte i styrende organer.

Alle ansatte og tillitsvalgte er, i henhold til lov og interne retningslinjer, pålagt taushetsplikt om konsernets eller kunders forhold, som de får kjennskap til i sitt arbeid. Taushetsplikten gjelder ikke bare overfor utenforstående, men også overfor medarbeidere som ikke har tjenstlig behov for de aktuelle opplysningene.

Medarbeidere har ikke lov til aktivt å søke opplysninger om andre medarbeidere, kunder eller utenforstående, via datasystemene eller på en annen måte, når det ikke er tjenstlig nødvendig.

SpareBank 1 Nord-Norge har egen varslingsrutine for medarbeidere som får kunnskap om forhold som er i strid med gjeldende lover og regler, eller vesentlige brudd på interne bestemmelser. Ansatte som varsler om kritikkverdige forhold i samsvar med interne rutiner, skal ikke utsettes for noen belastning som følge av varslingen.

SpareBank 1 Nord-Norge har samfunnsengasjement som en vesentlig del av bankens visjoner og verdier. Dette er forankret i vår kundesentriske strategi, der tilgjengelighet og kundeopplevelse er våre store fortrinn. SpareBank 1 Nord-Norge har derfor utarbeidet en egen strategi for vårt samfunnsengasjement for 2012-2015 (CSR).

Det vises ellers til årsrapportens kapittel om samfunnsengasjement.

Avvik fra anbefalingens punkt 1: Ingen

2. Virksomhet

SpareBank 1 Nord-Norge er et selvstendig finanskonsern i SpareBank 1-alliansen.

Bankens vedtektsfestede formål er: *"Den har til formål å fremme sparing ved å ta imot innskudd fra en ubestemt krets av innskytere, levere finansielle tjenester til publikum, næringsliv og offentlig sektor, og å forvalte på en trygg måte de midler den får over i samsvar med de lovregler som til enhver tid gjelder for sparebanker".*

Bankens visjon er: *For Nord-Norge!*

Det vises til årsrapportens kapittel om Visjon og forretningsidé for mer informasjon om hva som ligger i bankens visjon, forretningsidé og overordnede økonomiske mål.

Avvik fra anbefalingens punkt 2: Ingen

3. Selskapskapital og utbytte

Styret vurderer foretakets kapital situasjon løpende i lys av mål, strategi og ønsket risikoprofil.

SpareBank 1 Nord-Norge hadde per 31.12.15 en kjernekapitaldekning på 13,7 %. Bankens og konsernets soliditet vurderes som meget god.

Bankens hovedmål, herunder mål for soliditet, kommuniseres på bankens hjemmesider, i periodiske regnskapspresentasjoner og årsrapporter (se også foregående punkt). Banken gjennomfører også periodiske gjennomganger av bankens risiko, som måles i forhold til risikokapitalen (ICAAP-prosess). Resultatene foreligger bankens styre.

For nærmere informasjon om selskapskapitalen, se kapitlet Risikostyring, intern kontroll og kapitalstyring.

Utbytte

Styret har utformet en utbyttepolitikk som grunnlag for de utbytteforslagene som fremmes for representantskapet. Utbyttepolitikken gjøres kjent på bankens hjemmesider, i periodiske regnskapspresentasjoner og årsrapporten.

Det vises til egen omtale av dette i styrets årsberetning.

Kjøp av egne egenkapitalbevis

For å ha fleksibilitet i forbindelse med salg av egenkapitalbevis til ansatte og tillitsvalgte, har representantskapet tidligere gitt styret fullmakt til å kjøpe tilbake eller utstede egne egenkapitalbevis. For å styrke denne muligheten, ga representantskapet den 24.03.15 styret fullmakt til å kjøpe og etablere pant i egne egenkapitalbevis, innenfor rammene som er angitt i lov og forskrift.

Den samlede beholdningen av egenkapitalbevis som banken eier og/eller har avtalepant i, kan ikke overstige 5 % av bankens eierandelskapital. Det laveste beløpet som kan betales for egenkapitalbevis er 12,50 kroner, og det høyeste er 75 kroner.

Egenkapitalbevis skal kjøpes i verdipapirmarkedet via Oslo Børs. Avhendelse skal skje gjennom samme marked, eventuelt som rettet salg mot ansatte og tillitsvalgte innenfor gjeldende lover og forskrifter. Pantsettelse skjer gjennom avtaler med kunder i forbindelse med kredittgivning og eventuell realisasjon av pantet i verdipapirmarkedet via Oslo Børs. Fullmakten gjelder til 24.05.16.

Underskudd

Eventuelt underskudd dekkes ved forholdsmessig overføring fra grunnfondskapitalen, herunder gavefondet og den eierandelskapitalen som overstiger vedtektsfestet eierandelskapital, herunder utjevningsfondet. Underskudd som ikke blir dekt av dette, dekkes ved forholdsmessig overføring fra overkursfondet og kompensasjonsfondet, og dernest ved nedsettelse av den vedtektsfastsatte eierandelskapitalen.

Kapitalforhøyelse

Styrefullmakter til kapitalforhøyelser gis på bakgrunn av konkrete og definerte formål. Per 31.12.15 foreligger det ingen styrefullmakt til å foreta kapitalforhøyelse i SpareBank 1 Nord-Norge. Det har ikke vært gjennomført noen emisjoner i 2015.

Avvik fra anbefalingens punkt 3: Ingen

4. Likebehandling av eiere og transaksjoner med nærstående

Banken skal, gjennom løpende dialog, sikre eiere og øvrige interessegrupper mulighet til å gi uttrykk for deres holdninger til bankens strategiske og forretningsmessige utvikling. Banken skal ha en profil som sikrer troverdighet og forutsigbarhet i egenkapitalmarkedet.

SpareBank 1 Nord-Norge har én egenkapitalbevisklasse. Gjennom vedtektene og i styrets og ledelsens arbeid, legges det vekt på at alle egenkapitalbevisiere skal likebehandles og ha samme mulighet for innflytelse. Alle egenkapitalbevis har lik stemmerett. Banken forholder seg til finansieringsvirksomhetslovens regler for eier- og stemmerettsbegrensninger, så langt de gjelder for sparebank med egenkapitalbevis.

Ved forhøyelse av eierandelskapitalen, skal eksisterende eiere ha fortrinnsrett, med mindre særlige forhold tilsier at dette fravikes. Fravikelsen vil i så fall bli begrunnet. SpareBank 1 Nord-Norge har med ujevne mellomrom gjennomført salg av EK-bevis og/eller ansatte-emisjoner med rabatt og bindingstid. Slike transaksjoner er gjennomført for å styrke de ansattes eierskap til egen arbeidsplass, interessen for bankens lønnsomhet og fremtid, samt bankens egenkapitalinstrument.

Konsernledelsen og rabatterte egenkapitalbevis

Det er et mål å skape et interessefellesskap mellom konsernledelsen og selskapets eiere. Dette for å bidra til økt verdiskaping i foretaket.

For å stimulere til økt eierskap, vedtok styret i 2014 en ordning hvor bankens konsernledelse ble innvilget en ramme for kjøp av EK-bevis med 30 % rabatt fra minimum 500 000 kroner til maksimum 1 mill kroner (etter rabatt). Bindingstiden er på tre år fra kjøp, og rabatten er den samme som ved salg av EK-bevis til ansatte. Kjøp skal ikke finansieres av SpareBank 1 Nord-Norge. Alle medlemmene av konsernledelsen benyttet seg av tilbudet våren 2015 for maksimalt beløp.

Transaksjoner med nærstående

Styreinstruksen i SpareBank 1 Nord-Norge fastslår at styremedlemmer ikke skal delta i behandling eller avgjørelser av saker med så stor betydning for medlemmet eller nærstående, at medlemmet må anses å ha en personlig økonomisk interesse i saken. Medlemmet plikter selv å påse at han eller hun ikke er inhabil.

Styret må, som representant for banken utad, ikke foreta seg noe som kan gi noen en urimelig fordel på bankens bekostning.

Styremedlemmer skal på eget initiativ opplyse om enhver interesse den enkelte eller nærstående kan ha i avgjørelsen av en sak styret har til behandling. Dette uavhengig av om den kan defineres som en særinteresse som medfører inhabilitet etter foranstående punkt.

Med mindre styremedlemmet selv velger å fratre ved behandlingen av saken, skal styret beslutte om vedkommende skal fratre. Ved vurderingen skal det legges vekt på alle former for personlige, økonomiske eller andre interesser hos medlemmet, og behovet for allmennhetens tillit til styrets vedtak og bankens virksomhet. Styrets vurdering av habilitetsspørsmål skal protokolleres.

Styret skal godkjenne avtaler mellom banken og et styremedlem. Det samme gjelder avtaler mellom banken og tredjeperson, der et styremedlem eller en nærstående måtte ha en særinteresse. Unntak gjelder for avtaler om kreditt innenfor bankens ordinære virksomhet.

Avvik fra anbefalingens punkt 4: Ingen

5. Fri omsettelighet

Bankens egenkapitalbevis er notert på Oslo Børs og er fritt omsettelige. Det er ikke vedtekstfestet noen form for omsetningsbegrensninger.

Avvik fra anbefalingens punkt 5: Ingen

6. Generalforsamlingen

Generalforsamling (Representantskapet)

Banken er en sparebank, og styringsstrukturen og sammensetningen av styringsorganene skiller seg fra aksjeselskap, jf finansforetakslovens kapittel 8 om generalforsamling, styrings- og kontrollorganer. SpareBank 1 Nord-Norge har derfor organene generalforsamling (representantskap), styre, daglig leder (konsernsjef), internrevisjon, revisor, revisjonsutvalg og risikoutvalg. Frem til finansforetakslovens trådte i kraft 01.01.16 hadde banken også kontrollkomité.

Bankens øverste organ er sammensatt av egenkapitalbevisiere, innskytere, ansatte og representanter fra det offentlige.

Representantskapet skal se til at banken virker etter sitt formål og i samsvar med lov, vedtekter og representantskapets vedtak.

Representantskapet er bankens øverste ledelsesorgan og har følgende hovedoppgaver:

- Føre tilsyn med styrets forvaltning av selskapet
- Fastsette årsberetning og årsregnskap
- Velge medlemmene til bankens styre, kontrollkomité og valgkomité
- Velge ansvarlig revisor og fastsette revisors honorar
- Fordeling av det beløp som etter Finansforetaksloven § 10-17 kan gis til allmenntilfelle formål
- Opptak av ansvarlig lånekapital

Til møter i representantskapet, skal banken sikre at samtlige medlemmer får skriftlig innkalling og tilgang til alle saksdokumenter, inkludert valgkomiteens innstilling, med minst 21 dagers varsel. Dokumentene skal være tilgjengelige på bankens hjemmesider senest 21 dager før møtet. Representantskapet kan ikke treffe beslutninger i andre saker enn de som er angitt i innkallingen.

Representantskapet har 40 medlemmer og 26 varamedlemmer med følgende representasjon:

- Egenkapitalbevisiere:
16 medlemmer med 8 varamedlemmer
- Troms, Finnmark og Nordland
– velges av fylkesting:
4 medlemmer med 4 varamedlemmer
- Innskytere:
12 medlemmer med 6 varamedlemmer
- Ansatte:
8 medlemmer med 8 varamedlemmer

Representantskapet har normalt 2 møter per år.

Det er varamedlemmer til representantskapet. Egenkapitalbevisiere kan dermed ikke møte med fullmektig.

Kontrollkomiteen

Kontrollkomiteen skal føre tilsyn med at banken drives på en hensiktsmessig og betryggende måte, i samsvar med lover og forskrifter, vedtekter og retningslinjer fastsatt av representantskapet og pålegg fra Finanstilsynet. Kontrollkomiteen skal også påse at bankens styre og konsernsjef har tilstrekkelig tilsyn og kontroll med morbanken og datterselskapene.

Kontrollkomiteen er valgt av representantskapet, og består av 3 medlemmer og 1 varamedlem. Medlemmene velges for 2 år av gangen.

Kontrollkomiteen gir hvert år melding til representantskapet og Finanstilsynet om sitt arbeid. Komiteen gir videre uttalelse til representantskapet om årsregnskapet og årsberetningen.

Kontrollkomiteen har normalt 8 møter i året.

Avvik fra anbefalingens punkt 6:

SpareBank 1 Nord-Norge forholder seg til sparebanklovens bestemmelser, med hensyn til sammensetning av organer. Avvikene vurderes ikke å innebære noen reell forskjell fra anbefalingen.

7. Valgkomité

Valgkomité for representantskapet

Valgkomiteen består av 4 medlemmer og 4 varamedlemmer, og skal ha representanter fra alle fire grupper som er representert i representantskapet. Valgkomiteen skal forberede valg av

- leder og nestleder i representantskapet
- medlemmer og varamedlemmer til styret, eksklusiv de ansattes representanter
- kontrollkomiteens leder, medlemmer og varamedlemmer
- medlemmer og varamedlemmer av valgkomiteen, eksklusiv de ansattes representanter

Valgkomité for innskytternes valg

Valgkomiteen består av 3 medlemmer og 3 varamedlemmer, og skal forberede innskytternes valg av medlemmer og varamedlemmer til representantskapet og til valgkomiteen for innskytterne.

Valgkomité for egenkapitalbevisierens valg

Valgkomiteen består av 3 medlemmer og 3 varamedlemmer, og skal forberede egenkapitalbevisierens valg av medlemmer og varamedlemmer til representantskapet.

I sitt arbeid skal valgkomiteene se til at representantskap, kontrollkomité, valgkomité og styret har den nødvendige kompetansen. Valgkomiteene bør i tillegg tilstrebe en viss distriktsvis fordeling, og at begge kjønn er godt representert.

Retningslinjer for de ovennevnte valgkomiteer fastsettes av bankens representantskap.

Valgstyre for ansattes valg

I henhold til sparebankloven skal valget tilrettelegges av et valgstyre med representanter oppnevnt av styret. Valgstyret skal bestå av minst 3 medlemmer, hvor både de ansatte og ledelsen skal være representert.

Avvik fra anbefalingens punkt 7:

Alle medlemmene av valgkomiteen til representantskapet velges blant gruppene som er representert i representantskapet, i henhold til forskrift om valgkomiteer i sparebanker. Det er foreløpig ikke vurdert å utvide komiteen med et medlem hentet utenfor representantskapet.

8. Bedriftsforsamling og styret, sammensetning og uavhengighet

Det vises til punkt 6 for informasjon om generalforsamling/representantskapet.

Styret består av 8 fast møtende medlemmer, hvor 7 velges av representantskapet og 1 velges av og blant de ansatte. 4 av styrets 8 medlemmer er kvinner, hvorav 3 er valgt av representantskapet og 1 av de ansatte. 1 varamedlem for de ansatte møter også fast i styremøtene. Medlemmene velges for 2 år av gangen, og kan maksimalt sitte i totalt 20 år eller 12 år sammenhengende i samme verv.

Konsernsjefen er ikke medlem av styret. Ingen av styremedlemmene valgt av representantskapet har noen ansettelses- eller oppdrags-takerforhold til konsernet, utover sine verv som tillitsvalgte. Styremedlemmenes uavhengighet er vurdert av valgkomiteen og vurdert som uavhengige, med unntak av de ansattevalgte styremedlemmene. Leder og nestleder velges av representantskapet ved særskilte valg, og for 2 år av gangen.

Sammensetningen av styret er basert på kompetanse, kapasitet og mangfold, og i henhold til bankens vedtekter. Valgkomiteen har laget en kravspesifikasjon som utgangspunkt for styrets sammensetning. Styret har minimum 12 møter i året, og medlemmenes deltakelse på styremøtene er beskrevet i årsrapporten. Deres beholdning av egenkapitalbevis i SpareBank 1 Nord-Norge fremkommer i noter til regnskapet, under presentasjonen av styret i årsrapporten og på bankens nettside. Det enkelte styremedlems bakgrunn er også beskrevet i årsrapporten og på bankens hjemmeside, www.snn.no.

Avvik fra anbefalingens punkt 8: Ingen

9. Styrets arbeid

Styrets funksjon

Styret leder bankens virksomhet i samsvar med lov, vedtekter og nærmere forskrifter gitt av representantskapet. Styret er ansvarlig for at midlene banken rår over forvaltes på en trygg og hensiktsmessig måte. Styret har også plikt til å påse at bokføring og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll.

Styret har i tillegg følgende hovedoppgaver:

- Ansette konsernsjef
- Fastsette instruks for den daglige ledelse av banken
- Fastsette bankens strategi, budsjett, markeds- og organisasjonsmessige mål
- Ansette og avskjedige leder for interrevisjonen

Styret har normalt 12 møter i året.

Habilitet / inhabilitet

Styrets medlemmer er definert som primærinsidere, og må forholde seg til bankens regelment for erverv av egenkapitalbevis i banken og banker i SpareBank 1-alliansen. Det samme gjelder for aksjekjøp i selskap med kundeforhold til banken.

Ved behandling av engasjement som et styremedlem har verv eller interesse i, skal den enkelte erklære seg inhabil og forlate møtet. Styremedlemmer og ledende ansatte skal også melde fra til styret, hvis de direkte eller indirekte har en vesentlig interesse i en avtale som inngås av banken.

Evaluering av styret

Styret foretar årlig en egevaluering av sitt virke, med henblikk på kompetanse, arbeidsform, saksbehandling, møtестruktur og prioritering av oppgaver.

Godtgjørelsesutvalg

SpareBank 1 Nord-Norge godtgjørelsesutvalg består av styrets leder og 2 styremedlemmer.

Styresekretær i banken har sekretærfunksjonen. Utvalgets mandat er å

- forberede og fremme forslag om godtgjørelse til konsernsjef
- forberede og fremme forslag til erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte, i tråd med finansforetaksloven § 15-2, jf. allmennaksjeloven § 5-6 (3) og 6-16a
- forberede saker for styret om godtgjørelsesordningen, i henhold til forskrift om godtgjørelsesordninger i finansinstitusjoner

Styret har fastsatt godtgjørelsesutvalgets mandat.

Utvalget møter når det selv finner det nødvendig, men minst 1 gang i året.

Revisjonsutvalg

Revisjonsutvalgets oppgaver etter finansforetakslovens § 8-18 er å

- a. forberede styrets oppfølging av regnskapsrapporteringsprosessen
- b. overvåke systemene for intern kontroll og risikostyring samt bankens interrevisjon om slik funksjon er etablert
- c. avgi uttalelse om valg av revisor
- d. ha løpende kontakt med bankens valgte revisor om revisjonen av årsregnskapet
- e. vurdere og overvåke revisors uavhengighet, jf. revisorloven kapittel 4, herunder særlig i hvilken grad andre tjenester enn revisjon som er levert av revisor eller revisjonsselskapet utgjør en trussel mot uavhengigheten

Finansforetakslovens § 8-19 b anses ivaretatt gjennom risikoutvalgets mandat, og revisjonsutvalget mottar risikoutvalgets gjennomgang til orientering.

Utvalget har blant annet følgende oppgaver:

- Vurdere og innstille for styret på valg av ekstern revisor, og innstille overfor styret på godkjenning av ekstern revisors godtgjørelse.
- Følge opp og overvåke revisors eller revisjonsfirmaets uavhengighet, med spesielt fokus leveranse av tilleggstjenester, se til at ekstern revisjon opptrer uavhengig, og diskutere omfang og plan for revisjonsarbeidet med revisor.
- Føre tilsyn med regnskapsavleggelsesprosessen.
- Etterse den lovpliktige revisjonen av årsregnskapet og det konsoliderte regnskapet. Herunder gjennomgå og vurdere konsernets kvartalsvise og årlige regnskapsrapporteringer med spesiell fokus på
  - endringer i regnskapsprinsipper og regnskapspraksis
  - vesentlige skjønnsmessige verdifastsettelser og estimater
  - betydelige justeringer som følge av krav og anbefalinger fra revisor
  - etterlevelse av lov, forskrifter og regnskapsstandarder
- Gjennomgå og diskutere punkter hvor revisor er uenig med administrasjonen og/eller hvor det er påpekt stor usikkerhet fra revisor, og/eller andre forhold som revisor ønsker å diskutere.
- Vurdere andre forhold som bestemt av styret og/eller revisjonsutvalget selv, eller som ønskes tatt opp av revisor.

Revisjonsutvalget møter så ofte det selv finner det nødvendig, men minst 4 ganger i året. Det utarbeides årlig en møte- og arbeidsplan for utvalget, som skal godkjennes av styret.

Risikoutvalg

Utvalget har følgende oppgaver:

- Sikre at banken har gode systemer for intern kontroll og risikostyring, og at compliancefunksjon og intern revisjon fungerer tilfredsstillende.
- Sikre at risikostyringen er i tråd med beste praksis og styrets ambisjonsnivå.
- Innstille overfor styret på konsernets overordnede risikostrategi, herunder å vurdere konsernets risikoevne og -vilje, og gi styret råd om etablering av rammer for fremtidig risikoeksponering, herunder å sikre en tilfredsstillende risiko- og kapitalvurderingsprosess (ICAAP).
- Overvåke at konsernets kapitaldekning er tilfredsstillende, og tilstrebe en optimal kapitalallokering innenfor vedtatt konsernstrategi.
- Oppfølging av konsernets fundingstrategi, herunder overvåking og kontroll av de faktorer som direkte og/eller indirekte påvirker bankens likviditets- og refinansieringsrisiko.
- Sikre at IRB-systemet er godt integrert i organisasjonen, og at det beregner risikonivå og kapitalkrav på en betryggende måte.
- Overvåke i hvilken grad institusjonens prising av produkter ut mot kundene reflekterer den risikoen som institusjonen bærer, og i motsatt fall gi anvisninger på forbedringer.
- Vurdere hvorvidt de insentiver som følger av bankens belønningsordninger i tilstrekkelig grad tar hensyn til risiko, kapital, likviditet og inntjening.
- Sikre at konsernet har tilfredsstillende beredskapsplaner.
- Vurdere og innstille overfor styret på valg av intern revisor. Vurdere intern revisors årsplan og godtgjørelse, og innstille overfor styret som skal godkjenne disse.
- Sikre at konsernet har gode systemer og prosesser for intern kontroll og compliance (etterlevelse), og at disse fungerer effektivt.
- Vurdere andre forhold som bestemt av styret og/eller risikoutvalget selv, eller som ønskes tatt opp av intern revisor.
- Holde seg oppdatert og gi råd til styret i forhold til gjeldende og fremtidige endringer av lover og forskrifter.

Risikoutvalget skal bestå av 3 medlemmer fra styret. De skal være uavhengige etter definisjonen i Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse (Corporate Governance).

Risikoutvalget møter så ofte det selv finner det nødvendig, men minst 4 ganger årlig. Det utarbeides årlig en møte- og arbeidsplan som skal godkjennes av styret.

Rapportering

Styret mottar periodisk rapportering av

- resultatutvikling
- markedsutvikling
- ledelses-, personal- og organisasjonsmessig utvikling
- utvikling i risikobildet og risikoeksponeringen for banken

Foruten ovennevnte, presenteres bankens målekort som inneholder finansielle, organisatoriske, markedsmessige og kvalitetsmessige mål, periodisk.

Sentrale forretnings- og fagområder behandles minimum årlig, med evaluering og fastsetting av rammer og retningslinjer.

Styrets honorarer

Styrets honorar er et fast årlig beløp som fastsettes i bankens representantskap. Det utbetales ikke honorarer i tillegg til dette.

Intern revisjon

Intern revisor er et redskap for styret og administrasjonen for overvåking av at risikostyringsprosessen er målrettet, effektiv og fungerer som forutsatt. Ernst & Young står for leveransen av internrevisjonstjenester for konsernet. Tjenestene omfatter morbanken, datterselskap underlagt forskrift om risikostyring og internkontroll og øvrige datterselskap. Internrevisjonens hovedoppgave er å bekrefte at den etablerte internkontrollen fungerer som forutsatt, og påse at etablerte risikostyringstiltak er tilstrekkelige i forhold til bankens risikoprofil.

Internrevisjonen rapporterer kvartalsvis til styret, som vedtar årsplaner og budsjett for internrevisjonen. Revisjonens rapporter og deres anbefalinger til forbedringer i bankens risikostyring blir kontinuerlig gjennomgått og implementert.

Det utarbeides en revisjonsplan som diskuteres med konsernledelsen, behandles i risikoutvalget og godkjennes av styret. Revisjonens risikovurderinger ligger til grunn for hvilke områder som skal gjennomgås.

Det utarbeides særskilte revisjonsrapporter, med resultater og forslag til forbedringstiltak, som presenteres for ansvarlig leder og konsernets ledelse. Et sammendrag av rapportene sendes kvartalsvis til risikoutvalget og styret. Eventuelle konsulentoppdrag utføres innenfor de standarder og anbefalinger som gjelder for internrevisorer (IIA/NIRF).

Funksjon for risikostyring

Funksjonen er uavhengig av kundeenhetene, og avdelingen har overordnet ansvar for helhetlig risikostyring, intern kontroll og etterlevelse av regler og bestemmelser, herunder ansvar for konsernets risikomodeller og videreutvikling av effektive risikostyrings-systemer.

Avvik fra anbefalingens punkt 9: Ingen

10. Risikostyring og internkontroll

Bankens styringsstruktur bygger på bankens visjon, etablerte mål, strategier og verdigrunnlag. Den skal sikre målrettet og uavhengig styring og kontroll som omfatter alle prosesser og kontrolltiltak iverksatt av bankens ledelse for å sikre effektiv forretningsdrift og gjennomføring av bankens strategier.

Det er etablert flere uavhengige kontrollorganer som skal sikre at eiere og andre interessentgrupper mottar korrekt informasjon om forretningsmessige og økonomiske forhold. Kontrollorganene har ulike oppgaver og formål, der deres roller og ansvar på øverste nivå er definert gjennom lovgivning, forskrifter og vedtekter.

Effektiv målstyring er en forutsetning for å kunne utføre en løpende måling av bankens strategiske måloppnåelse. Banken benytter strategisk målekort og rullerende prognoser som styringsverktøy. Ansvarliggjøring sikres med tydelig kommunikasjon av forretningsplaner og fastsatte mål til de ansatte. Dette blir operasjonalisert gjennom klart definerte roller, ansvar og forventninger, og ledere som holdes ansvarlige for måloppnåelsen innenfor de enkelte ansvarsområdene.

Konsernets prinsipper og rammer for intern kontroll og risikostyring er nedfelt i egen Policy for risikostyring, som gjennomgås årlig av styret. Policy for risikostyring og compliance er konsernets interne rammeverk for god styring og kontroll. Policyen gir føringer for konsernets overordnede holdninger til risikostyring, og skal sikre at konsernet har en effektiv og hensiktsmessig prosess for dette. Risikostyringen er en integrert del av ledelsens beslutningsprosesser, og et sentralt element for organisering, rutiner og systemer.

Styret følger opp vedtatte rammeverk, prinsipper, kvalitets- og risikomål gjennom

- kvartalsvis rapport fra konsernsjef og avdeling for risikostyring
- halvårsrapport/årsrapport fra intern revisor

Bankens internkontroll og risikostyrings-systemer omfatter også bankens verdigrunnlag og retningslinjer for etikk og samfunnsengasjement.

Det avkreves årlig en bekreftelse fra alle ledere på at rammeverk, retningslinjer og rutiner følges, og at systemer benyttes aktivt i oppfølging av egen resultatenheter.

Styret i SpareBank 1 Nord-Norge har hovedansvaret for å overvåke og sette grenser for konsernets risikoeksponering. SpareBank 1 Nord-Norges risikoer måles og rapporteres i henhold til prinsipper og policy som styret har vedtatt.

Det er et overordnet mål at konsernets samlede risikonivå skal være moderat og innenfor rammene som konsernets ansvarlige kapital og øvrige avsetninger setter. Gjennom god risikostyring, skal konsernet fremstå med en inntjenings- og resultatutvikling som er stabil og forutsigbar.

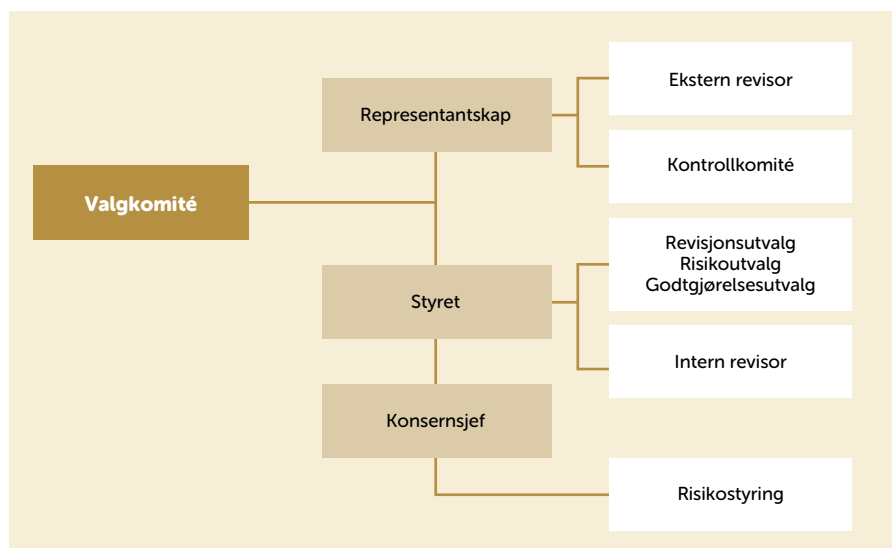
I den løpende risikostyringsprosessen i banken, gjennomføres analyser, styring og oppfølging av vesentlige risikoer. Dette for å sikre at banken drives i tråd med godkjent risikoprofil og vedtatte strategier. Minst én gang i året går styret og ledelsen gjennom bankens risikoprofil, ut fra strategiske, drifts- og transaksjonsmessige forhold.

Utviklingen i risikobildet rapporteres periodisk til konsernsjef og styret.

Styret mottar årlig en uavhengig rapport fra intern revisor og ansvarlig revisor, med en vurdering av konsernets risiko og om internkontrollen fungerer hensiktsmessig og er betryggende.

Internkontroll finansiell rapportering

Konsernet overholder gjeldende myndighetspålagte krav, og bidrar til å sikre relevant, pålitelig, tidsriktig og lik informasjon til bankens egenkapitalbeveiere og verdipapirmarkedet forøvrig. Dette gjelder også konsernets kontakt med investorer utenom representantskapet. Enheten økonomi og finans ledes av konserndirektør Rolf-Eigil Bygdnes (CFO), og er organisert uavhengig av forretningsområdene. Økonomi og finans ivaretar den finansielle rapporteringen, både på morbank- og konsernnivå. Avdelingen fastsetter retningslinjer for månedlig, kvartalsvis og årlig rapportering fra alle forretningsområdene og de fleste datterselskappene, på bakgrunn av interne og eksterne krav. CFO vurderer løpende forretningsområdenes finansielle resultater og måloppnåelse, og påser at alle enhetene presterer i tråd med konsernets overordnede økonomiske målsettinger. CFO rapporterer direkte til konsernsjef.

Konsernets økonomiavdeling utarbeider finansiell rapportering for SpareBank 1 Nord-Norge konsernet. Avdelingen påser at rapporteringen skjer i samsvar med gjeldende lovgivning, regnskapsstandarder, konsernets regnskapsprinsipper og styrets retningslinjer.

Økonomiavdelingen har etablert prosesser som sørger for at regnskapsrapporteringen kvalitetssikres og at eventuelle feil og mangler følges opp og rettes løpende. Det er etablert kontrolltiltak for all finansiell rapportering. Dette for å sikre korrekt, gyldig og fullstendig rapportering. Tiltakene omfatter rimelighets- og sannsynlighetskontroller på hvert enkelt sted innenfor forretningsområdene og på et mer aggregert nivå. I tillegg utføres det detaljerte avstemmingskontroller daglig og månedlig. Konsernet har etablert gode målesystemer for alle forretningsområdene i konsernet, hvor de mest sentrale måltallene for hvert område følges opp. Hvert forretningsområde har ansvar for slik månedlig finansiell rapportering og oppfølging, og samarbeider tett med Økonomiavdelingen om utvikling og forbedring av målesystemene. Etablerte kontrollaktiviteter evalueres jevnlig på design og effektivitet.

Ekstern revisor foretar årlig full revisjon av konsernets årsregnskap.

Etikk og varsling

Det er utarbeidet egne etiske retningslinjer for konsernet og dets ansatte. Verdigrunnlaget og de etiske verdier er godt kommunisert og kjent i hele organisasjonen. Det er etablert klare retningslinjer for intern kommunikasjon dersom ansatte får kunnskap om forhold som er i strid med eksterne eller interne bestemmelser, eller andre forhold som kan skade konsernets omdømme eller finansielle situasjon.

Mer informasjon om risikostyring og internkontroll finnes i styrets årsberetning og eget kapittel om Risikostyring, internkontroll og kapitalstyring.

Avvik fra anbefalingens punkt 10: Ingen

11. Godtgjørelse til styret

Styrets medlemmer mottar en fast årlig godtgjørelse. Godtgjørelsen er ikke resultatavhengig, og det er ikke utstedt opsjoner til styrets medlemmer.

Styret har fastsatt retningslinjer for godtgjørelse til ledende ansatte i henhold til loven. Disse forelegges bankens representantskap. Godtgjørelsesutvalget avgir årlig innstilling om konsernsjefens fastlønn og eventuell bonus til styret.

Avvik fra anbefalingens punkt 11: Ingen

12. Godtgjørelse til ledende ansatte

Konsernet har etablert en godtgjørelsespolitikk som samsvarer med konsernets overordnede mål, risikotoleranse og langsiktige interesser. Den skal bidra til å fremme og gi incentiver til god styring av og kontroll med konsernets risiko, motvirke for høy eller uønsket risikotaking, bidra til å unngå interessekonflikter og være i henhold til gjeldende lov og forskrift.

Konsernets godtgjørelsespolitikk har særskilte regler for ledende ansatte, andre ansatte og tillitsvalgte med arbeidsoppgaver av vesentlig betydning for foretakets risikoksponeering. Det samme er tilfellet for ansatte og tillitsvalgte med kontrolloppgaver, jf. krav i forskrift om godtgjørelsesordninger i finansinstitusjoner, verdipapirforetak og forvaltningsselskap for verdipapirfond av 01.12.10.

Styret har etablert et godtgjørelsesutvalg som et forberedende organ i saker som gjelder vurdering og fastsettelse av kompensasjon til konsernsjefen. Videre skal utvalget innstille overfor styret på retningslinjer for godtgjørelse til ledende ansatte (konsernledelsen). Det er styret som fastsetter godtgjørelsesutvalgets mandat. Retningslinjene fremlegges for representantskapet. Styrets erklæring om lederlønn er et eget saksdokument til representantskapet. I notene til årsregnskapet fremkommer godtgjørelsen til konsernsjefen og ledende ansatte.

Se også omtale av styrets godtgjørelsesutvalg under punkt 9.

Når det gjelder opsjoner til ledende ansatte vises til ordningen omtalt tidligere under punkt 4 om rabatterte egenkapitalbevis.

Avvik fra anbefalingens punkt 12: Ingen

13. Informasjon og kommunikasjon

Fullstendig informasjon og effektiv kommunikasjon underbygger tillitsforholdet mellom eiere, styret og ledelsen, og sørger for at bankens interessentgrupper har mulighet til løpende å vurdere og forholde seg til banken. Bankens informasjonspolitikk legger derfor vekt på en aktiv dialog med bankens ulike interessegrupper, der åpenhet, forutsigbarhet og innsyn settes i fokus.

Banken legger videre vekt på at korrekt, relevant og tidsriktig informasjon om bankens utvikling og resultater skal skape tillit i investormarkedet. Informasjon til markedet formidles gjennom kvartalsvise investorpresentasjoner, hjemmesiden og børs- og pressemedlinger. Det avholdes også regelmessige presentasjoner for internasjonale samarbeidspartnere, långivere, investorer og andre interessegrupper.

Den åpne informasjonspraksisen følger de til enhver tid gjeldende taushetspliktsregler.

SpareBank 1 Nord-Norges finanskalender offentliggjøres på bankens hjemmeside.

Avvik fra anbefalingens punkt 13: Ingen

14. Selskapsøvertakelse

Den som vil gjennomføre erverv som vil medføre at vedkommende blir eier av en kvalifisert eierandel i en sparebank, må på forhånd sende melding om dette til Finanstilsynet, jf. Finansforetaksloven § 6-1. Det samme gjelder erverv som vil medføre at en kvalifisert eierandel økes slik at den vil utgjøre eller overstige henholdsvis 20, 30 eller 50 % av kapitalen eller stemmene i finansforetaket, eller slik at eierandelen gir

bestemmende innflytelse som nevnt i allmennaksjeloven § 1-3 i finansforetaket.

Oversikt over de 20 største egenkapitalbeveiseierne i SpareBank 1 Nord-Norge finnes i noter til regnskapet og på bankens hjemmeside.

Avvik fra anbefalingens punkt 14:
Lovpålagte eierbegrensninger

15. Revisor

Ekstern revisor

Ekstern revisor velges av representantskapet etter innstilling fra revisjonsutvalget. Banken har samme revisor i morselskapet og alle datterselskapene.

Ekstern revisor legger frem en årlig plan for revisjonsutvalget, med hovedtrekkene for gjennomføringen av revisjonsarbeidet.

Revisor deltar i styremøter som behandler årsregnskapet og i revisjonsutvalgets møter som behandler regnskapet. I tillegg gjennomgår konsernet internkontroll, herunder identifisering av svakheter og forslag til forbedringer. Styret avholder minst ett årlig møte med revisor uten at konsernsjefen eller andre fra den daglige ledelsen er til stede.

Ekstern revisor avgir beretning til representantskapet og kontrollkomiteen om disse forholdene.

Det er fastsatt retningslinjer for den daglige ledelsens adgang til å benytte revisor til andre tjenester enn revisjon.

Avvik fra anbefalingens punkt 15: Ingen

Foto: Marius Fiskum

RISIKOSTYRING, INTERNKONTROLL OG KAPITALSTYRING

Risikostyring, internkontroll og kapitalstyring er nøkkelområder innenfor finansiell virksomhet, og styring og forvaltning av risiko er et strategisk virkemiddel for å øke verdiskapingen i SpareBank 1 Nord-Norge.

SpareBank 1 Nord-Norge skal ha høy kvalitet i all ekstern og intern rapportering. Konsernet er avhengig av godt omdømme og tillit hos kunder, eiere, myndigheter og andre forretningsforbindelser, for å være en attraktiv samarbeidspartner og et naturlig førstevalg. For å oppnå dette, må konsernet ha en tydelig og effektiv struktur for ansvarsfordeling og styring.

SpareBank 1 Nord-Norge skal til enhver tid drive virksomheten i samsvar med relevante lover, forskrifter og interne retningslinjer, herunder konsernets verdigrunnlag og etikkregler (SNN-koden).

Risiko- og kapitalstyringen i SpareBank 1 Nord-Norge skal støtte opp under konsernets strategiske utvikling og måloppnåelse, og den skal samtidig sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning.

Dette skal oppnås gjennom

- en god risikokultur som kjenntegnes av høy bevissthet om risiko- og kapitalstyring
- en god forståelse av hvilke risikoer som driver inntjeningen
- i størst mulig grad å prise produkter i tråd med den underliggende risikoen
- å tilstrebe en optimal kapitalanvendelse innenfor vedtatte forretningsstrategi
- å utnytte synergi- og diversifiseringseffekter
- å unngå at enkelthendelser skal kunne skade konsernets finansielle stilling i alvorlig grad

Konsernet skal ha en moderat risikoprofil og en målsetting om minimum å opprettholde nåværende internasjonale rating. Dette skal sikre en langsiktig og god tilgang på innlån fra kapitalmarkedene.

Konsernets kontroll- og styringsmodell

Konsernets kontroll- og styringsmodell tar sikte på uavhengighet i risikorapporteringen, hvor ansvar og roller i den daglige risikostyringen er vektlagt spesielt.

SpareBank 1 Nord-Norge har i flere år, både i egen regi og gjennom SpareBank 1-samarbeidet, lagt ned store ressurser i å utvikle effektive prosesser for å identifisere, måle og styre risiko.

Alle ledere er ansvarlige for til enhver tid å ha full innsikt i risikobildet innenfor sitt eget forretnings- og/eller fagområde. For å tilfredsstille konsernets overordnede mål, har konsernet valgt å dele risikostyringsprosessen i tre.

Et viktig fundament for effektiv risikostyring er en sterk risikokultur, med høy bevissthet om risiko og risikostyring i hele konsernet. Dette krever at alle medarbeidere har en god forståelse for sin egen virksomhet og sine handlinger, og risikoer som er forbundet med dette.

Ansvar for løpende risikostyring er delt mellom styret, styrene i datterselskapene, konsernledelsen, fagansvarlige og linjeledelsen. Risikostyring og kontroll er en del av SpareBank 1 Nord-Norges virksomhetsstyring, som er beskrevet i kapitlet Eierstyring og selskapsledelse. Det er lagt vekt på ansvar

gjennom personlige fullmakter og uavhengighet mellom forretningsområdene og avdelingene og personene som overvåker dem.

Styret i SpareBank 1 Nord-Norge har ansvaret for å godkjenne en forsvarlig risikoprofil, avkastningsmål, overordnede rammeverk for risiko- og kapitalstyring inkludert IRB-systemet, og risikomodeller generelt. Styret er videre ansvarlige for å godkjenne risikorammer, fullmakter og ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) med tilhørende vurdering av forsvarlig soliditet og likviditet sett i forhold til konsernets risikoprofil og regulatoriske krav.

Styret skal forsikre seg om at rammeverk for risiko- og kapitalstyring er tilstrekkelig kommunisert og implementert i hele konsernet. Styret skal videre forsikre seg om at rammeverket følges opp med tilstrekkelig autoritet og ressurser.

For å sikre en effektiv og hensiktsmessig prosess for risiko- og kapitalstyring, er rammeverket basert på elementer som reflekterer måten styret og ledelsen styrer konsernet på.

- Strategisk målbylde
- Organisering og organisasjonskultur
- Risikoidentifikasjon
- Risikoanalyse
- Risikostrategier
- Kapitalstyring (inkl avkastning og kapitaldekning)
- Rapportering
- Oppfølging
- Beredskapsplaner
- Compliance (etterlevelse)

I prosessen for risiko- og kapitalstyring, er organisasjonskulturen grunnmuren for de andre elementene. Organisasjonskulturen omfatter ledelsesfilosofi, lederstil og integriteten, verdigrunnlaget og de etiske holdningene til menneskene i organisasjonen. En mangelfull organisasjonskultur kan vanskelig kompenseres med andre kontroll- og

styringstiltak. SpareBank 1 Nord-Norge har derfor etablert et tydelig verdigrunnlag og etiske retningslinjer som er godt kommunisert og kjent i hele organisasjonen.

Styrets oppgaver er nedfelt i en egen årsplan som revideres årlig. Den sikrer at styret har tilstrekkelig tid til- og fokus på tillagte, sentrale oppgaver.

Konsernsjefen har ansvaret for den overordnede risikostyringen. Dette betyr at adm. direktør er ansvarlig for at det implementeres effektive risikostyringssystemer i konsernet, og at risikoeksponeringen overvåkes. Konsernsjef er også ansvarlig for delegering av fullmakter og rapportering til styret.

Ledere av forretnings- og støtteområdene og ansatte har ansvaret for den daglige risikostyringen innenfor sitt ansvarsområde. De skal til enhver tid påse at risikostyringen og risikoeksponeringen er innenfor de rammer og overordnede styringsprinsipper som er besluttet av styret eller konsernsjef.

Avdeling for risikostyring skal være organisert uavhengig av forretningsenhetene og skal rapportere direkte til konsernsjef. Konserndirektør for risikostyring har også i enkelttilfeller mulighet å rapportere direkte til styret hvis ekstraordinære situasjoner skulle kreve

det. Avdelingen har ansvaret for videreutvikling av rammeverket for risiko- og kapitalstyring, inkludert risikomodeller og risikostyringssystemer. Avdelingen har også ansvaret for oppfølging og rapportering av risikoeksponering og rammeutnyttelser.

Kredittavdelingen er konsernets sentrale avdeling innenfor kredittområdet, med ansvar for utarbeidelse og vedlikehold av mål, strategier, retningslinjer og rutiner, operativ styring og oppfølging av konsernets kredittvirksomhet og kredittrisikohåndtering. Avdelingen har en frittstående rolle i forhold til forretningsområdene og lokalbankene.

Internrevisjonen overvåker at risikostyringsprosessen er målrettet, effektiv og fungerer som forutsatt. Konsernets internrevisjonsfunksjon er outsourcet, og dette sikrer uavhengighet, kompetanse og kapasitet. Intern revisjon rapporterer organisasjonsmessig til styret. Deres rapporter og anbefalinger om forbedringer i konsernets risikostyring blir kontinuerlig gjennomgått i konsernet

Kredittutvalgene har ansvaret for å avgi en uavhengig innstilling til fullmaktshaver. I innstillingen gjør kredittutvalgene en vurdering av låne- og kredittsøknadene i henhold til gjeldende kredittstrategi, kredittpolitikk, bevilgningsreglement og kredittbehandlings-

rutiner. De legger spesiell vekt på å avdekke risiko i tilknytning til den enkelte søknad, og foretar en egen selvstendig vurdering av kredittrisiko, der konsekvensene av de ulike risikoene blir klarlagt.

Balansekomiteen er et rådgivende organ i forhold til operativ styring av konsernets balanse innenfor de rammene styret har trukket opp. Hovedfokuset til balansekomiteen skal være overvåking og kontroll av de faktorer som direkte og/eller indirekte påvirker bankens finansieringsevne.

Valideringskomiteen ledes av konserndirektør risikostyring.

Hovedoppgaver er å sikre at

- IRB -systemet (Internal Rating Based Approach - Intern måleenhet) er tilpasset porteføljene det anvendes på
- forutsetningene som IRB-systemet bygger på er rimelige
- IRB-systemet er godt integrert i organisasjonen, og er en sentral del i risikostyring og beslutningstaking
- SpareBank 1 Nord-Norge etterlever Forskrift om kapitalkrav

Internkontroll og lederbekreftelse

Konsernets internkontroll baserer seg på COSO-rammeverket (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commissions). For IT-området brukes CobiT-rammeverket (Control Objectives for Information and related technology) som grunnlag for intern kontroll og risikostyring.

COSO er et rammeverk med fem nivåer:

1. **Kontrollmiljø**
2. **Risikovurdering:** Vurdering av interne og eksterne forhold som påvirker måloppnåelsen
3. **Kontrollaktiviteter:** Retningslinjer og prosedyrer som skal sikre at risikoer reduseres og håndteres på en effektiv måte
4. **Informasjon og kommunikasjon:** Prosesser som sikrer at relevant informasjon identifiseres og kommuniseres i tide
5. **Overvåking:** Prosesser for å sikre at internkontrollen er hensiktsmessig definert og gjennomført, og at den er effektiv og tilpasningsdyktig

De fem nivåene skal bidra til at konsernet når sine mål om effektiv drift, pålitelig finansiell rapportering og etterlevelse av lover og regler.

Direktører, banksjefer, fagsjefer og avdelingsledere skal rapportere oppover i organisasjonen, hvordan risikostyringen innenfor deres ansvarsområder er gjennomført i forhold til godkjent rammeverk og risikoeksponering.

Dette skal gi konsernsjefen og styret tilstrekkelig dokumentasjon til å kontrollere at risikostyringen er forsvarlig ivaretatt. Lederbekreftelse eller rapportering skal skje minst én gang i året, eller når vesentlige forhold tilsier det. Dette arbeidet koordineres av avdeling for risikostyring.

Hensikten med den årlige rapporteringen er først og fremst

- å ivareta ledernes ansvar for forsvarlig og målrettet drift, og sikre at ansvaret blir ivaretatt på en systematisk og likeartet måte i banken/konsernet
- å legge grunnlaget for et aktivt engasjement fra bankens styrer, kontrollkomité og daglige ledere
- å medvirke til at bankens organisasjon og ledere regelmessig vurderer forretnings- og kontrollmessige risikoer og gjennomføring av kontrolltiltak

Rapporteringen skal brukes aktivt i en lederutviklingsprosess som skaper økt forståelse for viktigheten av god risikostyring og kvalitet. Rapporteringen skal også være sentral i bankens opplæringsprogram.

CobiT er et rammeverk som skal sikre helhetlig styring og kontroll innenfor tre sentrale områder:

- Interne og regulatoriske krav og kontroller
- Tekniske problemstillinger og utfordringer
- IT-risiko

Forretningsmål og strategiske mål kobles til IT-mål innenfor disse områdene. God styring sikres gjennom løpende beregninger og oppfølging av mål og prestasjoner, og gjennom ansvarliggjøring av prosesseiere innenfor forretningsområder og IT-området. Rammeverket forener anerkjente IT-standarder og beste praksis med øvrige overordnede og strategiske mål.

Risikoområder

SpareBank 1 Nord-Norge identifiserer og styrer risiko innenfor følgende overordnede risikoområder:

En helhetlig risikostyring er viktig for å vise hvilke risikoer konsernet er eksponert for, og hvor stor eksponeringen er. Det vises også til nærmere informasjon i noter til regnskapet og konsernets Pilar 3-rapport på www.snn.no.

De viktigste risikoene:

Strategisk risiko

Risiko for svikt i inntjening og generering av kapital som skyldes endringer i rammebetingelser, dårlige forretningsmessige beslutninger, dårlig implementering av beslutninger eller manglende tilpasning til endringer i forretningsmessige rammebetingelser.

SpareBank 1 Nord-Norge reviderer konsernets strategi løpende, med gjennomgang av endringer i rammebetingelser, herunder konkurransesituasjonen og krav fra myndighetene, endringer i kundeferd og krav til kompetanse og organisering.

Omdømmerisiko

Risiko for svikt i inntjening og kapitaltilgang på grunn av sviktende tillit og omdømme i markedet, som innbefatter kunder, motparter, egenkapitalbevisiere og myndigheter.

Konsernets rammer og retningslinjer for God virksomhetsstyring og SNN-koden, har viktige roller i den forretningsmessige styringen av

virksomheten. I tillegg til overholdelse og etterlevelse av de til enhver tid gjeldende lover og regler for konsernets virksomhetsområde, setter retningslinjene fokus på holdninger og etikk, og hvordan SpareBank 1 Nord-Norge gjør forretninger med kunder og andre forbindelser.

Konsernets strategi for samfunnsengasjement legger til rette for strategisk bruk av kommunikasjon og styrking av eksterne og interne relasjoner. Samfunnsengasjementet skal være et virkemiddel for å styrke vårt omdømme i alle relevante interessegrupper.

Kredittrisiko

Risiko for tap som følge av kundens manglende evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser.

Kredittrisiko er den dominerende risiko i bankens virksomhet. Banken skal ha god kapasitet innenfor kredittområdet og tilby konkurransedyktige kredittvilkår til gode kunder. God styring av kreditt risiko krever høy kompetanse hos alle som arbeider med kredittgivning. Bankens rammeverk for styring av kredittområdet er omfattende. Bruk av kredittscoremodeller i kredittinnvilgelsen, porteføljestylingen og i beregningen av kapitalbehov, stiller betydelige krav til struktur, oppfølging og rapportering.

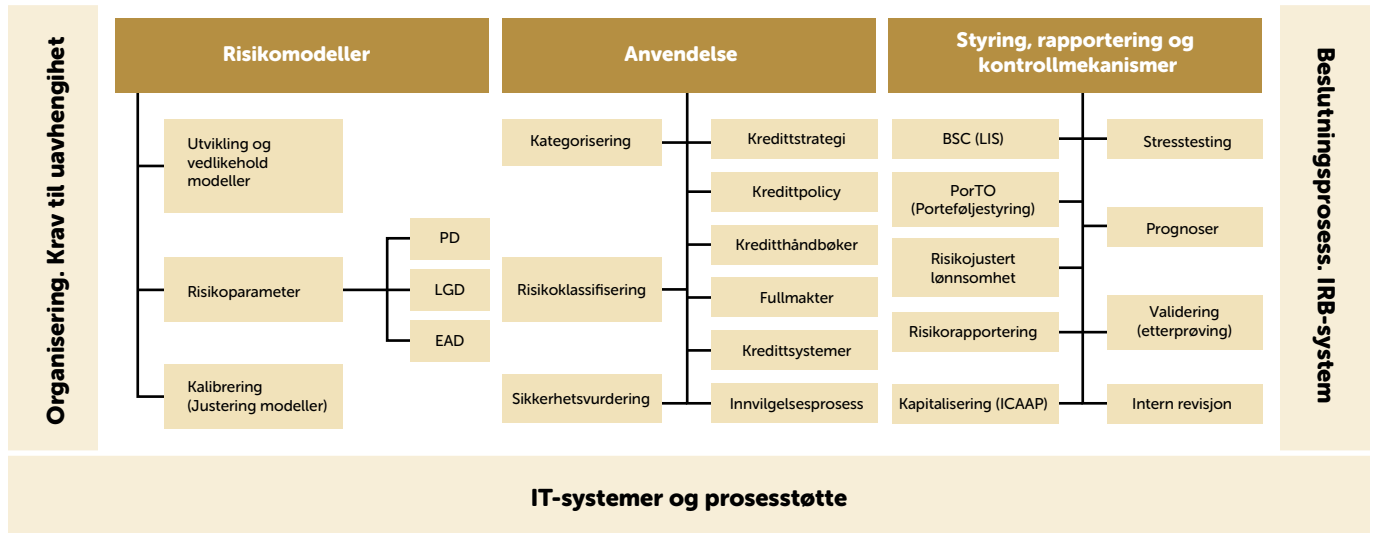
SpareBank 1 Nord-Norge har i rammeverk og prinsipper for god kredittstyring vektlagt følgende hovedprinsipper:

- Fullstendighet; det skal være bestemmelser som regulerer den forretningsmessige driften
- Rapportering; alle handlinger og beslutninger skal være sporbare, og det skal rapporteres på at bestemmelser, rutiner og fullmakter følges
- Uavhengighet; skille mellom forretningsenhetene som innvilger kredittene, kredittavdelingen som har ansvar for støtte og kontroll av at retningslinjer og rutiner følges, og avdeling for risikostyring med ansvar for overvåking av kredittrisikoen
- «Armlengdes avstand»; kredittgivningskriteriene skal være objektive
- Styrets og ledelsens ansvar og oppgaver

Data og analytiske verktøy er en integrert del av risikostyringen. SpareBank 1 Nord-Norge har, sammen med bankene i SpareBank 1-alliansen, en løpende utvikling av klassifiseringssystemet. Systemet er en viktig støtte i kredittprosessen, og beregning av forventede tap og risikoustert kapital (uventede tap) benyttes som en integrert del i kredittbeslutningsprosessen.

IRB-system

“De modeller, organisering, arbeids- og beslutningsprosesser, kontrollmekanismer, IT-systemer, rammeverk, interne retningslinjer og rutiner som er knyttet til klassifisering og kvantifisering av kredittrisiko”

Kredittrisikoen styres gjennom:**Kredittstrategien****som fastsettes årlig av styret**

Kredittstrategien fastsetter overordnede prinsipper for kredittgivning, og hvordan kredittrisiko skal styres og prises. Dette innbefatter oppbyggingen av bankens styringsdokumenter, organisering av kredittfunksjonen (ansvars- og rollefordeling), overordnede prinsipper for kredittgivning og kredittstrategiske målsettinger.

Styringen av kredittrisikoen baserer seg på prinsippene anbefalt av Basel-komiteen i dokumentet Principles for the Management of Credit Risk, nye kapitaldekningsregler og relevante lover og forskrifter.

Retningslinjer for porteføljestyling

Beskriver rammer og retningslinjer for styring av kredittporteføljen. Dette gjelder fordeling av ansvar og roller i forbindelse med måling og rapportering av risiko og lønnsomhet i porteføljen, og tiltak for å styre porteføljen innenfor rammene i kredittstrategien og kredittpolicyen.

Porteføljens sammensetning styres ved å fastsette prinsipper og rammer for innvilgelse av nye kreditter, eller ved å endre eksisterende engasjementer.

Kredittpolicy for bedrifts-**og privatmarkedene (BM og PM)**

Dokumentene beskriver hvordan kredittstrategien skal implementeres gjennom fastsettelse av detaljerte kriterier for kredittgivning for henholdsvis PM og BM. Utarbeidelse og vedlikehold av kredittpolicy er konsernsjefens ansvar.

Bevilgningsreglement**– utøvelse av kredittfullmakter**

I personmarkedet er alle fullmakter personlige og inndelt etter engasjementets størrelse og risiko. Ved utøvelse av kredittfullmakter innenfor BM, skjer dette i hovedsak i kredittkomiteer. Beslutningsgrunnlaget skal samsvare med bankens kredittstrategi og kredittpolicy, og være preget av fullstendighet, god kvalitet og profesjonalitet. Dette dokumenteres ved bruk av bankens ordinære saksbehandlingssystem.

Klassifiserings- og risikomodeller

Bankens risikoklassifiseringssystem bygger på en ratingmodell for beregning av sannsynlighet for mislighold og tap. Risikovurderingen av enkeltkunder tar utgangspunkt i kundens betjeningssevne og adferd, kredittens størrelse og sikkerheter for den.

Sannsynligheten for mislighold (PD)

Kundene blir klassifisert i risikoklasser ut fra sannsynligheten for mislighold av forpliktelser i en 12-måneders periode. Sannsynligheten for mislighold beregnes ut fra historiske dataserier for finansielle nøkkeltall, og ikke-finansielle kriterier som adferd og alder. For å gruppere kundene etter misligholdssannsynlighet, benyttes 9 risikoklasser (A - I), for den friske porteføljen. I tillegg har konsernet 2 risikoklasser (J og K), for kunder med misligholdte og/eller nedskrevne engasjement.

Intervallene for misligholdssannsynligheten i hver risikoklasse

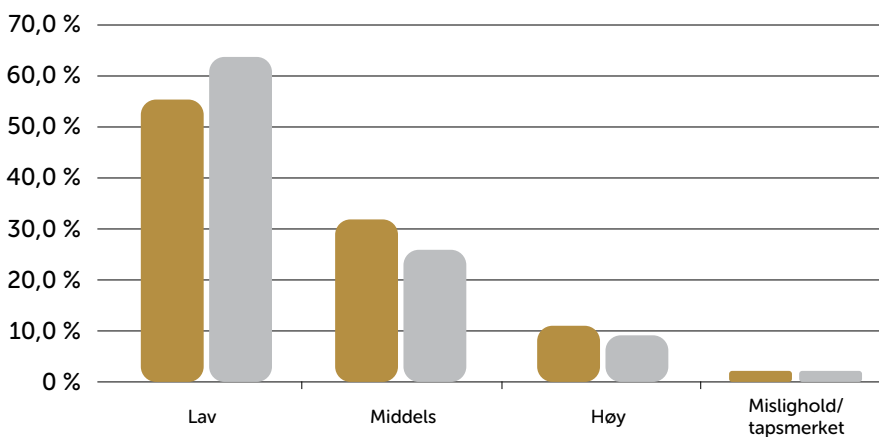
SpareBank 1 Nord-Norges misligholdsklasser			
Misligholdsklasse (PD)	Risiko	Nedre grense	Øvre grense
A	Lav	-	0,10 %
B		0,10 %	0,25 %
C		0,25 %	0,50 %
D		0,50 %	0,75 %
E		0,75 %	1,25 %
F	Middels	1,25 %	2,50 %
G		2,50 %	5,00 %
H		5,00 %	10,00 %
I	Høy	10,00 %	99,99 %
J	Misligholdt over 90 dager	100 %	100 %
K	Tapsmerket	100 %	100 %

Konsernets totale eksponeringer inndelt etter risikoklasser.

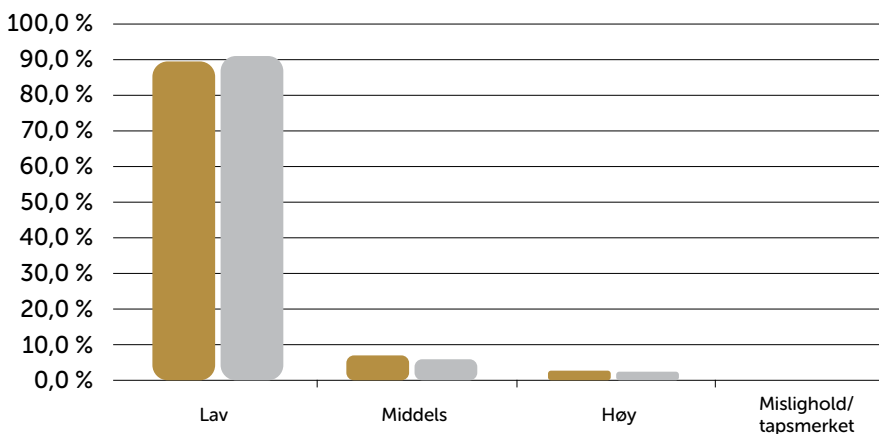
Prosentvis volumfordeling i risikoklassene per 31.12.15 og 31.12.14.

BM

PM

Kredittmodellene valideres minimum årlig, både med hensyn til evnen til å rangere kundene og estimere PD-nivå. Valideringsresultatene bekrefter at modellens treffsikkerhet er innenfor interne mål og internasjonale anbefalinger.

Forventet eksponering ved mislighold (EAD)

Konsernet estimerer eksponering på misligholdstidspunktet ved å ta hensyn til forventet trekk på kommitterte rammer.

Tapsgrad gitt mislighold (LGD)

Konsernet estimerer tapsgrad for hvert lån basert på forventet realisasjonsverdi (RE-verdi) på underliggende sikkerhetsverdier, gjenvinningsgrad på usikret del av lånene og direkte kostnader ved inndrivelse. Verdiene fastsettes etter faste modeller, og faktiske realisasjonsverdier valideres for å teste modellenes pålitelighet.

Basert på sikkerhetsdekningen (RE-verdi/EAD), klassifiseres engasjementet i syv klasser, hvor beste sikkerhetsklasse har en sikkerhetsdekning på over 120 % og laveste en dekning på under 20 %.

Disse parametrene (PD, EAD og LGD) danner grunnlaget for konsernets porteføljeklassifisering og statistiske beregning av forventet tap (EL), og behovet for nødvendig økonomisk kapital/risikojustert kapital (UL). Porteføljeklassifiseringen gir informasjon om nivået og utviklingen i den samlede kreditt-risikoen i totalporteføljen.

AIRB-Bedriftsmarked

24.02.15 mottok banken tillatelse til bruk av avansert-IRB (AIRB) for å beregne minstekrav til ansvarlig kapital. Dette innebar at vi fra og med 1.kvartal 2015 har benyttet egne modeller for beregning av LGD også for bedriftsmarkeds kunder i kapitaldekningsrapporteringen. I forhold til kapitalkrav medførte dette et noe lavere kapitalbehov.

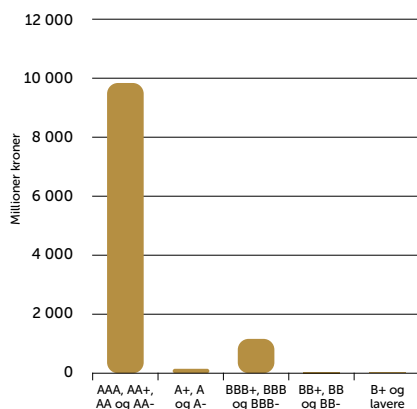
Markedsrisiko

Risiko for tap som skyldes endringer i observerbare markedsvariabler som renter, valutakurser og verdipapirmarkeder.

Markedsrisiko oppstår hovedsakelig i forbindelse med bankens investeringer i obligasjoner, sertifikater og aksjer, og som følge av aktiviteter som utføres for å understøtte bankdriften, som funding, rente- og valuta-handel.

Markedsrisiko kontrolleres hovedsakelig gjennom daglig oppfølging av risikoeksponeringer ut fra styrets vedtatte rammer og løpende analyser av utestående posisjoner. Rammene for eksponeringer gjennomgås og fornyes minst én gang i året. SpareBank 1 Nord-Norges markedsrisikoeksponering er moderat.

Obligasjoner og sertifikater fordelt etter rating:

Papirer med høyere rating enn AA- utgjør 88 % av porteføljen, og 99 % av porteføljen har BBB eller bedre (investment grade).

Innenfor styrets vedtatte rammer for valutarisiko, er eksponeringen liten. Aggregert valutaposisjon utgjør 10 mill kroner per 31.12.15 (18,9 mill kroner). I tillegg har banken noen større eierposter i utenlandsk valuta.

Konsernets portefølje av aksjer og andeler er noe lavere per 31.12.15 enn ved utgangen av 2014. Den bokførte verdien av beholdningen av aksjer, andeler og egenkapitalbevis var på 456 mill kroner per 31.12.15, 17 mill kroner mindre enn ved forrige årsskifte. Den største delen av aksjeeksponeringen er strategiske eierposter i morbanken og egenkapitalinvesteringer i SNN Portefølje.

Styret har valgt å holde bankens renterisiko lav. Risikoen målt som verdiendring ved 2 prosentpoeng renteendring per valuta, var fordelt på følgende måte ved årsslutt 2014 og 2015:

	2015	2014
NOK	-15	-21
EUR	-0,5	4
USD	-1	-1
CHF	106	102
Øvrige	0	0
Total renterisiko	89,5	84

Operasjonell risiko

Risiko for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser. Operasjonell risiko omfatter juridisk risiko, men ikke strategisk risiko eller omdømmetrisiko.

Operasjonell risiko er en risikokategori som fanger opp alle vesentlige kostnader i forbindelse med kvalitetsbrister i bankens løpende virksomhet. Identifisering, styring og kontroll av operasjonell risiko er en integrert del av lederansvaret på alle nivå. Lederens viktigste hjelpemiddel i dette arbeidet er faglig innsikt, ledelseskompentanse, handlingsplaner, kontrollrutiner og gode oppfølgings-systemer.

Det systematiske arbeidet med risikovurderinger og styringstiltak, bidrar til økt kunnskap og bevissthet omkring behovet for forbedringer innenfor eget forretnings- og fagområde.

Banken har tatt i bruk et eget registrerings- og oppfølgingsverktøy for å bedre strukturen i og oppfølgingen av risiko, hendelser og forbedringsområder i konsernet.

Avdeling for risikostyring har ansvaret for den løpende, uavhengige overvåkingen av den operasjonelle risikoen.

Styret mottar årlig, fra intern revisjon og ansvarlig revisor, en uavhengig vurdering av konsernets risiko og om den interne kontrollen er hensiktsmessig og betryggende.

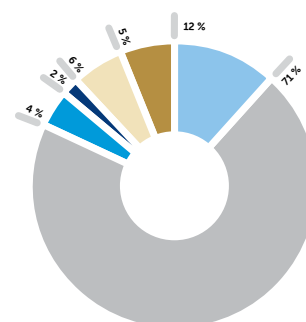
Banken har i 2015 ikke hatt vesentlige operasjonelle hendelser med tap utover risikoviljen definert i Risikostrategien.

Likviditetsrisiko

Risiko for at konsernet ikke klarer å finansiere økninger i eiendelene og innfri sine forpliktelser etter hvert som finansieringsbehovet øker.

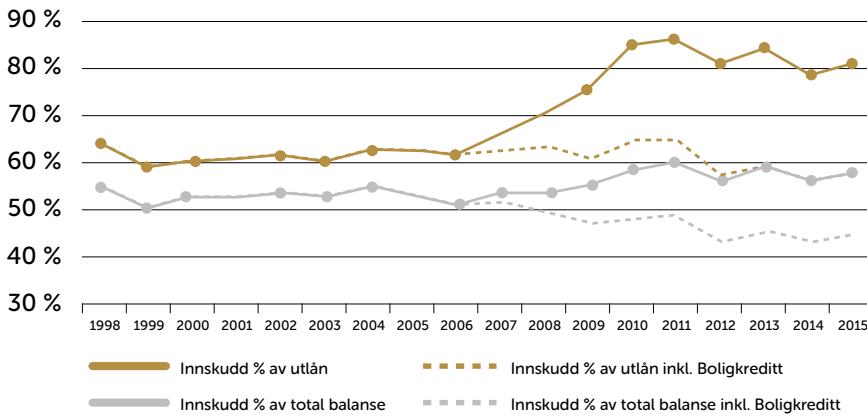
Styringen av konsernets finansieringsstruktur bygger på en overordnet likviditetsstrategi, som gjennomgås og vedtas av styret minimum årlig. Likviditetsrisikoen reduseres gjennom spredning av innlån på ulike markeder, innlånskilder, instrumenter og løpetider. Sårbarheten for refinansiering øker med for mange konsentrerte forfall. Denne risikoen er søkt begrenset gjennom definerte rammer.

Konsernets fundingkilder fordelt etter type innlån

Utvikling egenfinansiering morbank

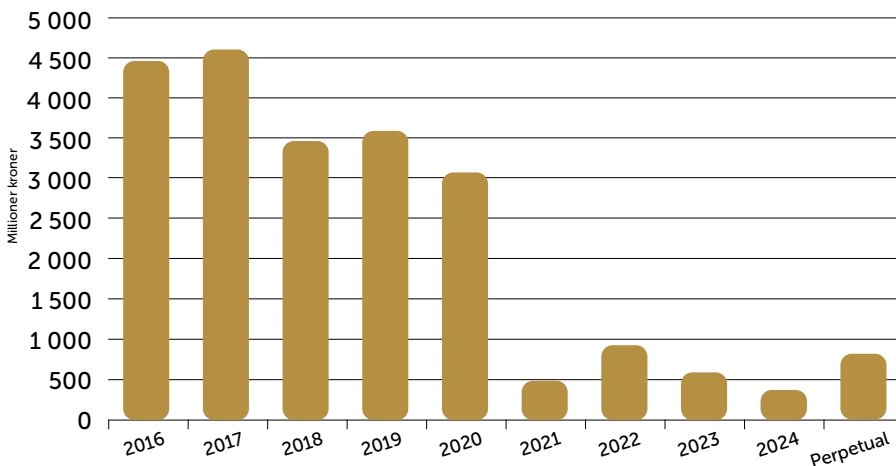

Ved utgangen av 2015 hadde konsernet 77 % av fundingen fra det norske markedet, og 23 % i det internasjonale markedet.

Konsernets viktigste finansieringskilde er innskudd fra kunder. Innskuddsdekningen var 75,1 % for konsernet per 31.12.15, mot 74,7 % og 78,5 % for ett og to år siden.

Morbanken er ansvarlig for funding av alle aktiviteter i konsernet. God innskuddsvekst og utnyttelse av OMF-ordningen, med flytting av godt sikrede boliglån til SpareBank 1 Boligkreditt AS, viser seg å ha bidratt til en betydelig bedring i morbankens egenfinansiering de siste årene.

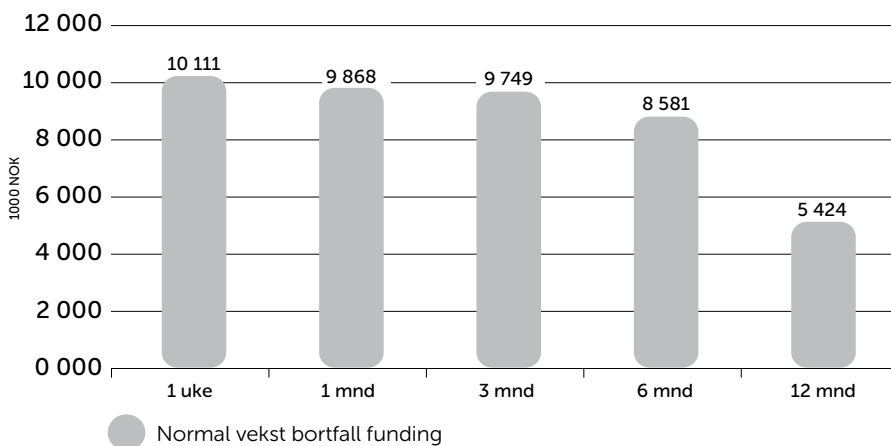
Innlånportefølgens forfallsstruktur fordelt på forfallsperiode

Konsernets likviditetssituasjon per 31.12.15 anses som god. Fra 31.12.14 til utgangen av 2015, har overførte boliglån til SpareBank 1 Boligkreditt økt med omlag 700 mill kroner, og gitt en tilsvarende positiv likviditetseffekt. Ved årsskiftet har banken overført 24,4 mrd kroner til SpareBank 1 Boligkreditt AS. Bankens mulighet til å plassere godt sikrede boliglån her, vil ha en positiv effekt på fundingbehovet også fremover.

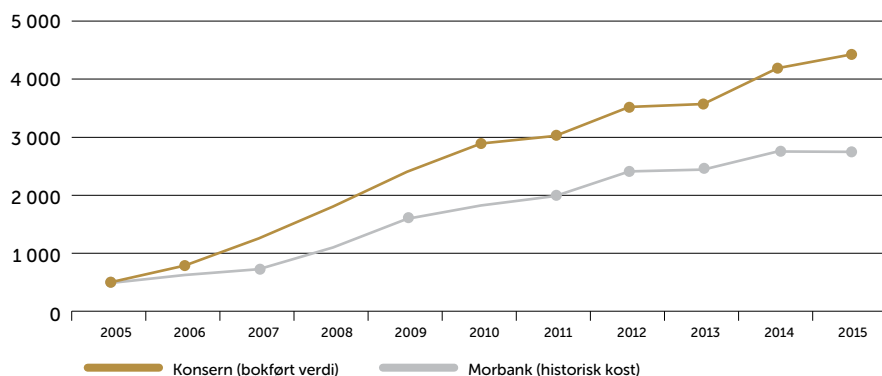
Faktisk overskuddslikviditet er ved utgangen av året på 15,28 mrd kroner, definert som kontanter i Norges Bank, Level I og Level II-papirer og boliglån klare for overføring til SpareBank 1 Boligkreditt AS. Av konsernets totale innlånsvolum på 22 mrd kroner ved årsskiftet, skal 4 mrd kroner refinansieres i 2016. Bankens kapitalmarkedsinnlån har per 31.12.2015 en vektet løpetid på 3,14 år.

Sviktende refinansiering

Styret har betydelig fokus på forutsigbarhet og stabilitet. Et viktig mål er å forhindre at tilfældige hendelser får alvorlige konsekvenser for konsernets betalingsevne. Konsernet har som mål at banken under normale markedsforhold skal overleve i 12 måneder uten ny ekstern finansiering. Konsernet har en beredskapsplan for å håndtere både bankspesifikke og markedsmessige krisescenarier.

Utvikling tilknyttede selskaper (Bokført verdi balansen)

Målsettingen ved «sviktende refinansiering» er overlevelse i 12 måneder, uten tilgang på ekstern funding. Resultatet av testen viser positiv likviditet per 12 måneder på 5,4 mrd kroner.

Konsernet benytter Finanstilsynets definisjon som grunnlag for beregning av Likviditetsindikator 1 og 2. Dette er forholdstall som angir hvor stor del av bankens illikvide eiendeler som er langsiktig finansiert med løpetid på over ett år eller én måned. Indikatorene beregnes på konsolidert nivå, det vil si at modellen tar hensyn til overført volum til boligkredittforetak, OMF-bytteordningen med staten og lange F-lån fra Norges Bank. Likviditetsindikator 1 og 2 utgjør per 31.12.15 henholdsvis 115,43 % og 123,14 %.

Konsernets Treasury-avdeling har ansvaret for likviditetsstyringen, mens etterlevelse av rammene overvåkes av avdeling for risikostyring. Status i forhold til styrevedtatte rammer rapporteres månedlig til styret.

Eierrisiko

Risiko for tap i tilknyttede selskaper er knyttet til den risiko det enkelte selskap påtar seg i sin drift, og risikoen for at det må tilføres ny kapital i ett eller flere av disse selskapene.

Risiko knyttet til eierandeler i tilknyttede selskaper er betydelig. Dette medfører økt risiko for volatilitet i bankens resultater og effekt på kapitaldekningen.

Tilknyttede selskaper er viktige for bankens totale forretningsmodell, og det vurderes løpende hvilke eierposter som er strategisk viktige, og hvilke som kan klassifiseres som finansiell investering. Konsernets inntekter i disse selskapene er resultatført med 399 mill kroner i 2015. Resultatet for 2014 var 453 mill kroner.

Bokført verdi på eierandeler i tilknyttede selskaper har økt de siste årene, og figuren nedenfor viser utviklingen i bokført verdi for morbanken og konsernet.

Risikoen i de ulike selskapene er moderat, men banken er gjennom eierposten i Spare-Bank 1 Gruppen indirekte utsatt for økt markedsrisiko.

Forretningsrisiko

Risiko for sviktende inntjening og kapitaltilførsel knyttet til mangel på diversifisering av forretningsgrunnlag, eller mangel på tilstrekkelig og permanent lønnsomhet – for eksempel på grunn av for høy cost/income rate.

Forretningsrisikoen gir seg uttrykk i en uventet svekkelse i resultatet. Nedgangen kan skyldes konkurranseforhold som fører til reduserte volumer og prispress, konkurrenter som introduserer nye produkter, myndighetsreguleringer eller negativ medieomtale. Tapet oppstår dersom konsernet ikke makter å tilpasse kostnadene til slike endringer.

God strategisk planlegging er det viktigste verktøyet for å redusere forretningsrisikoen. Omdømmerisiko blir styrt gjennom policyer og forretningsaktiviteter, inkludert compliance.

Ettersom forretningsrisiko kan oppstå som følge av ulike risikofaktorer, benyttes et bredt sett av verktøy (kvantitative og kvalitative) for å identifisere og rapportere slik risiko.

Compliancerisiko

Risiko for at konsernet pådrar seg offentlige sanksjoner/bøter, økonomisk tap eller svekket omdømme, som følge av manglende etterlevelse av lover/forskrifter, standarder eller interne retningslinjer.

Konsernet er opptatt av å ha gode prosesser for å sikre etterlevelse av gjeldende lover og forskrifter.

Effektive virkemidler er

- et tydelig verdigrunnlag, som er klart kommunisert og forstått i organisasjonen
- en prosess for å fange opp, kommunisere og implementere endringer i lover og forskrifter
- en prosess for å følge opp og rapportere etterlevelsen av lover og forskrifter

Omfattende eksterne lover og regler, nye direktiver og reguleringer og økt digitalisering krever høyt fokus fra konsernets side for å sikre god implementering og etterlevelse. For å bedre den helhetlige styringen på området, er det etablert en egen compliance-avdeling. I tillegg har konsernets compliance-utvalg i oppgave å sikre at nye regulatoriske rammebetingelser fanges opp og distribueres til ansvarlige ledere i organisasjonen. Utvalget skal også sikre at nødvendige tiltak iverksettes og følges opp for at konsernet skal være compliant når de nye rammebetingelsene trår i kraft. Compliance-utvalget samarbeider med compliance-avdelingen og avdeling for risikostyring for å sikre helhetlig og god styring. Status og fremgang rapporteres jevnlig til konsernledelsen og styret.

Kapitalstyring

SpareBank 1 Nord-Norges prosess for kapitalstyring skal i størst mulig grad sikre

- en effektiv kapitalanskaffelse og kapitalanvendelse i forhold til konsernets strategiske mål bilde og vedtatte forretningsstrategi
- konkurransedyktig avkastning
- en tilfredsstillende kapitaldekning ut fra valgt risikoprofil
- konkurransedyktige vilkår og god, langsiktig tilgang på innlån i kapitalmarkedene
- at konsernet minimum klarer å opprettholde nåværende internasjonale rater
- utnyttelse av vekstmuligheter i konsernets definerte markedsområde
- at ingen enkelthendelser skal kunne skade konsernets finansielle stilling i alvorlig grad

Det er en langsiktig målsetting i den vedtatte forretningsstrategien, at den risikojusterte kapitalen i størst mulig grad skal allokere til områder som gir tilfredsstillende risikojustert avkastning. Fornuftig kapitalallokering er et resultat av, og grunnlag for, konsernets øvrige mål (for vekst, lønnsomhet og soliditet, ofte uttrykt ved "sunn vekst" eller avkastning på risikojustert kapital).

Gjennom lovverket er SpareBank 1 Nord-Norge underlagt et regelverk for minstekrav til kapitaldekning og soliditet. CEBS (Committee of European Banking Supervisors) har gitt retningslinjer for tilsynsmyndigheter, når de skal vurdere institusjonenes prosesser for styring av risiko og kapitalbehov i form av en ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process).

Styret er ansvarlig for å initiere ICAAP-prosessen og kapitalplanleggingen, og godkjenne utforming og metodevalg. Styret er også ansvarlig for å sette mål for konsernets kapitalnivå som er tilpasset risikoprofil og forretningsmessige rammebetingelser.

Denne prosessen er en integrert del av konsernets samlede risikostyring:

Kapitalstyringsprosessen skal

- Være risikodrevet, og omfatte alle vesentlige typer risiko i konsernet.
- Være en integrert del av forretningsstrategien, styringsprosessen og beslutningsstrukturen.
- Være framoverskuende.
- Være basert på anerkjente og betryggende metoder og fremgangsmåter for måling av risiko.
- Gjennomgås regelmessig og minst årlig av styret.

Risikomåling og risikojustert kapital

Internt benytter konsernet risikojustert kapital som målebegrep for beregning av risiko.

Risikojustert kapital angir hvor stort tap som kan oppstå i virksomheten under ekstreme forhold. Beregning av risikojustert kapital er en sentral størrelse i vurderingen av konsernets egenkapitalbehov for å kunne drive forsvarlig. Risikojustert kapital gjør det mulig å sammenligne risiko på tvers av risikoformer og forretningsområder.

SpareBank 1 Nord-Norge har et mål om til enhver tid å være ubestridt solid, og tilfredsstillende de myndighetspålagte minstekrav til kapitaldekning. Konsernet har for tiden et mål om en intern kapitalbuffer som er minimum et halvt prosentpoeng over myndighetspålagte minstekrav. Konsernets mål for ren kjernekapitaldekning er for tiden på 14,5 %.

Bankens soliditet vurderes som god, sett opp mot gjeldende regulatoriske krav.

Både de eksterne og interne kravene blir sammenholdt med konsernets kjernekapital, og bokført egenkapital og kjernekapital vil normalt være høyere enn risikojustert kapital. Dette gir en buffer, sett i forhold til fastsatte eksterne og interne minstekrav, som gir konsernet nødvendig strategisk handlingsfrihet og langsiktig stabilitet.

Prognoser og stresstester

Prosess og modeller for stresstester er sentrale i vurderingen av konsernets langsiktige kapitalbehov. Hensikten er å identifisere forhold som kan påvirke risikobildet og kapitaldekningen negativt. Stresstestene skal omfatte alle vesentlige deler av risikobildet, og inkludere en vurdering av betydning for konsernets soliditet.

Stresstestene skal ta for seg forhold som vil kunne inntreffe, og som SpareBank 1 Nord-Norge bør ta høyde for av hensyn til langsiktig drift. Vurdering og fastsettelse av nødvendig kapitalbehov og analyser av fremtidige vekstplaner og strategier inngår i en samlet risikovurdering.

Nye regulatoriske krav

Flere nye regler på finansmarkedsområdet er foreslått og/eller innført i 2015, og det pågår fortsatt et betydelig regelverksarbeid både internasjonalt og i Norge.

Følgende områder har vært gjennom ny eller revidert regulering:

- Forskrift om nye lån med pant i bolig ble innført med virkning fra 01.07.15
- 01.01.16 innføres Solvens II for norske og europeiske forsikringsselskap
- Ny finansforetakslov trer i kraft fra 01.01.16
- Finanstilsynet har på oppdrag fra Finansdepartementet foreslått innføring av nye likviditetskrav for banker og kredittforetak
- Banklovkommissjonen forbereder nye regler for krisehåndtering i tråd med EUs regelverk
- Det er i 2015 satt ned flere lovutvalg, blant annet på verdipapiriområdet, regnskapsområdet og hvitvaskingsområdet

I etterkant av den internasjonale finanskrisen i 2008, besluttet EU å styrke strukturen for tilsynet med finanssektoren. I januar 2011 ble det nye europeiske finanstilsynssystemet

etablert, med et overordnet makrotilsyn, ESRB (European Systemic Risk Board), og sektortilsynene EBA (European Banking Authority – Bank), ESMA (European Securities and Markets Authority – Verdipapir), og EIOPA (European Insurance and Pensions Authority – Forsikring og pensjon). Forordningene som etablerte disse nye finanstilsynene er EØS-relevante.

Krav til kapital – Pilar 1

Det norske kapitaldekningsregelverket er tilpasset EUs kapitaldekningsdirektiv CRD IV og forordning CRR. Nye kapitaldekningskrav ble tatt inn i loven i 2013, med særskilte regler for innfasing av nye bufferkrav. Det følger av loven at banker og finansieringsforetak som minimum skal ha ren kjernekapital, kjernekapital og ansvarlig kapital på henholdsvis 4,5, 6 og 8 % av risikovektet beregningsgrunnlag. I tillegg skal foretakene ha en bevaringsbuffer på 2,5 %, en systemrisikobuffer på 3 % og en motsyklisk buffer mellom 0 og 2,5 %.

Systemviktige foretak skal fra 01.07.15 i tillegg ha en buffer på 1 %, og fra 01.07.16 skal bufferen være på 2 %. Bufferkravene skal oppfylles med ren kjernekapital. Kravet til motsyklisk buffer fastsettes av Finansdepartementet hvert kvartal. Finansdepartementet

Foto: Marius Fiskum

fastsatte for første gang i desember 2013 krav til motsyklisk buffer på 1 %, med virkning fra 30.06.15. I juni 2015 ble det besluttet at kravet til motsyklisk buffer økes til 1,5 % fra 30.06.16.

Finansdepartementet skal hvert år treffe beslutning om hvilke finansinstitusjoner som skal anses som systemviktige i Norge. I juni 2014 ble det besluttet at DNB ASA, Nordea Bank Norge ASA og Kommunalbanken AS skal anses som systemviktige foretak som skal oppfylle et særskilt, lovpålagt bufferkrav. I juni 2015 meddelte Finansdepartementet at de samme tre foretakene fortsatt skal anses som systemviktige.

Krav til likviditet

Liquidity Coverage Ratio (LCR) er likviditetsområdet kanskje mest sentrale ramme og styringsparameter. Nøkkeltallet ble utformet gjennom Basel III regelverket og gjort gjeldene i norsk lov 25.11.15 gjennom en ny forskrift fra Finansdepartementet.

Kravet til LCR innebærer at et foretak til enhver tid skal ha en likviditetsreserve på minst 100 %. Det vil si at beholdning av likvide eiendeler minst skal tilsvare netto likviditetsutgang i en gitt stressperiode på

30 kalenderdager. Foretakene kan innfase kravet til likviditetsreserve med 70 % fra og med 31.12.15, 80 % fra og med 31.12.16 og 100 % fra og med 31.12.17.

Finanstilsynet foreslo videre å avvente innføringen av minimumskrav til NSFR i Norge til EU har besluttet endelig utforming av indikatoren, og om den skal innføres som et minimumskrav. Når endelig utforming av NSFR er besluttet i EU, mener Finanstilsynet indikatoren bør innføres som et minimumskrav på 100 % til de systemviktige foretakene. Fram til NSFR er innført i Norge, vil Finanstilsynet videreføre bruken av likviditetsindikator 1 i oppfølgingen av foretakenes langsiktige finansiering.

Krav til uvektet kapitalandel

Som følge av erfaringene fra finanskrisen i 2008, foreslo Baselkomiteen i 2011 å innføre uvektet kjernekapitalandel som et supplerende kapitalmål til kapitaldekning basert på risikovektet beregningsgrunnlag. I forslaget ble det lagt til grunn et minstekrav på 3 %. Det ble foreslått en testperiode fra 2013 til 2017, der nivå og utforming skal vurderes nærmere. EU fulgte opp gjennom å innføre krav i CRD IV om beregning av uvektet kjernekapitalandel, og med en ambisjon om å

innføre minimumskrav til nivået på uvektet kjernekapitalandel fra 2018.

Finansdepartementet ba høsten 2014 Finanstilsynet om å vurdere når og hvordan et krav til uvektet kapitalandel bør gjennomføres i Norge. Finanstilsynets anbefalte i brev av 26.06.15 at det ikke fastsettes et nasjonalt minstekrav til uvektet kapitalandel før regelverket i EU er kjent. I brevet framgår det at Finanstilsynet, blant annet gjennom pilar 2, fortsatt vil legge stor vekt på betydningen av ren kjernekapital og uvektet kapitalandel i vurderingen av norske bankers soliditet.

Norske banker har en betydelig høyere uvektet kjernekapitalandel enn minstekravet på 3 % som Baselkomiteen opprinnelig anbefalte, og høyere enn gjennomsnittet for europeiske banker. Uvektet ren kjernekapitalandel for norske banker er likevel ikke spesielt høy i et historisk perspektiv. Etter Finanstilsynets vurdering, bør norske banker samlet sett øke sin uvektede kapitalandel ytterligere.

Pilar 2

CRD IV stiller krav til foretakenes egenvurdering av risiko og kapitalbehov (ICAAP – Internal Capital Adequacy Assessment Process) og krav til tilsynsmyndighetene vurdering (SREP – Supervisory Review and Evaluation Process). Tilsynsmyndighetene kan stille krav om tilpasninger i virksomheten eller kapital utover minstekravene (pilar 2-krav). Direktivkravene er gjennomført i finansieringsvirksomhetsloven. Bestemmelsene vil fra 01.01.16 bli erstattet av likelydende bestemmelser i ny finansforetakslov. Verdipapirhandelsloven inneholder tilsvarende bestemmelser for verdipapirforetak. Det har vært betydelige variasjoner i hvordan europeiske land har praktisert SREP. I desember 2014 ga EBA derfor en anbefaling med sikte på å harmonisere praksis.

Finanstilsynet har meddelt EBA at det har til hensikt å følge denne ("intends to comply"). Dette ble fulgt opp i rundskriv 9/2015, der Finanstilsynet presenterte sin nye praksis for vurdering av risiko og kapitalbehov.

Etter CRD IV er det et nasjonalt valg om tilsynsmyndighetenes pilar 2-krav skal offentliggjøres. Finansdepartementet ba høsten 2014 Finanstilsynet om å vurdere om det vil være hensiktsmessig å offentliggjøre tilsynets pilar 2-krav overfor enkeltinstitusjoner. I brev av 26.06.15, peker Finanstilsynet på at fra et tilsynsmessig ståsted vil offentliggjøring svekke pilar 2 som tilsynsverktøy. Mens pilar 1 er basert på klare beregningsregler slik at kravet automatisk tilpasses endret eksponering, er vurderingen av kapitalbehovet i pilar 2 basert på stor grad av skjønn. SREP-tilbakemeldingen er en del av Finanstilsynets dialog med foretaket basert på situasjonen på et gitt tidspunkt, hvor vurdering av kapitaliseringen bare er ett av temaene.

Finanstilsynet tar sikte på å utarbeide offentlig informasjon om metoder og praksis for pilar 2, herunder offentliggjøring av referanser (benchmarks) for enkelte risikotyper. Dette vil bidra til økt innsyn i grunnlaget for pilar 2-vurderingene. Finanstilsynet vil også, når ny metodikk for SREP er tatt i bruk,

vurdere om det skal publiseres aggregerte tall (for næringen som helhet) for tilsynsmyndighetenes vurdering av kapitalbehov i pilar 2. Finanstilsynet ser at det er økende oppmerksomhet rundt internasjonal harmonisering og et forsterket ønske fra markedet om offentliggjøring av pilar 2-krav. I brevet av 26.06.15, påpekes det at Finanstilsynet er forberedt på at innholdet i og prosessen for pilar 2 vil kunne endres. Finanstilsynet anbefaler at Norge følger prosessen i EU og vurderer tilpasninger i rammene for pilar 2 i lys av utviklingen internasjonalt.

Rammeverk for krisehåndtering

EUs krisehåndteringsdirektiv trådte i kraft 01.01.15. Formålet med direktivet er å gi banker, andre kredittinstitusjoner og myndighetene et verktøy for å forebygge og håndtere kriser på et tidlig stadium. Det følger av direktivet at alle banker skal utarbeide gjenopprettelsesplaner (Recovery Plans) med konkrete og gjennomførbare tiltak for håndtering av finansielle krisesituasjoner. Planene skal godkjennes av nasjonale tilsynsmyndigheter. Nasjonale krisehåndteringsmyndigheter skal utarbeide avviklingsplaner (Resolution Plans) for finansinstitusjoner med hovedsete i hjemlandet.

Et viktig formål med direktivet er å begrense kostnadene for skattebetalerne som følge av en krise i et foretak, og unngå at en krise i et systemviktig foretak truer finansiell stabilitet. Direktivet legger vekt på at aksjonærer og kreditorer må bære sin andel av kostnadene når et foretak er i krise. Det følger av direktivet at foretakene skal ha et minimum nivå på ansvarlig kapital og tellende gjeld («eligible liabilities»), som skal kunne nedskrives eller konverteres til egenkapital (være gjenstand for «bail-in») når en bank er i krise. Innskudd som dekkes av innskuddsgarantiordninger skal normalt skjermes fra tap. Enkelte andre typer forpliktelser er unntatt fra «bail-in».

Banklovkommisjonen har fått i oppdrag å vurdere utkast til lovregler som sørger for gjennomføring av forventede EØS-regler, som svarer til krisehåndteringsdirektivet i

norsk rett, og legge fram forslag til utpeking av krisehåndteringsmyndighet. Selv om EUs krisehåndteringsdirektiv ikke er gjennomført i norsk lov, tilsier hensynene bak kravet til gjenopprettelsesplaner at også norske banker utarbeider slike. De største norske bankene er bedt om å oversende gjenopprettelsesplaner til Finanstilsynet innen utgangen av 2015.

Nye regler for regnskapsmessig behandling av tap på utlån

På regnskapsområdet kan særlig en ny standard for regnskapsmessig behandling av tap på utlån få betydning for bankene. IASB (International Accounting Standards Board) ferdigstilte i juli 2014 en ny standard, IFRS 9, som blant annet inneholder en ny modell for nedskrivning av utlån. Standarden skal gjelde fra 2018. For europeiske selskap (herunder børsnoterte norske foretak), vil bruk av standarden bli obligatorisk fra samme tidspunkt, forutsatt at den innlemmes som forordning i EU.

Etter gjeldende regnskapsregler, foretas nedskrivning av utlån først når det foreligger objektive bevis for tapshendelse. Vesentlige finansielle vanskeligheter hos debitor er et eksempel på en slik tapshendelse. Den nye standarden innebærer krav om tapsavsetninger også på nye og "friske" utlån. Det skal gjøres ved å foreta en nedskrivning for forventet kredittap ut fra forventet mislighold de nærmeste tolv månedene. For utlån hvor kreditt risikoen har økt vesentlig etter etableringen, skal forventet kredittap nedskrives over utlånenes løpetid. Endret prinsipp forventes å medføre økte tapsavsetninger.

Foto: Marius Fiskum

EIERFORHOLD

Bankens eierkapital – eiersammensetning

SpareBank 1 Nord-Norge har to eiergrupperinger. Per 01.01.15 eier bankens EK-bevisiere 47,33 % (eierandelsbrøken) av bankens egenkapital gjennom eierandelskapitalen, mens 52,67 % er samfunnseid.

SpareBank 1 Nord-Norges eierandelskapital utgjør 1 807 mill kroner fordelt på 100 398 016 EK-bevis, hvert pålydende kroner 18. Bankens EK-bevis er notert på Oslo Børs.

Antall eiere var 7 641 per 31.12.15, mens tilsvarende tall per 31.12.14 var 7 374. Det var 2 580 nordnorske eiere ved årsskiftet, mot 2 254 ved utgangen av 2014. Tilsvarende tall for 2013, 2012, 2011 og 2010 var henholdsvis 2 396, 2 412, 2 434 og 2 423.

Andelen EK-bevis tilhørende nordnorske eiere utgjorde 18,6 % (19,3 %) av den totale eierandelskapitalen per 31.12.15. Banken har fortsatt et ønske om å øke antallet og andelen nordnorske EK-bevisiere, og har over flere år også stimulert til ansattes eierskap i banken. Dette er gjort gjennom salg av EK-bevis med rabatt og rettede emisjoner mot ansatte.

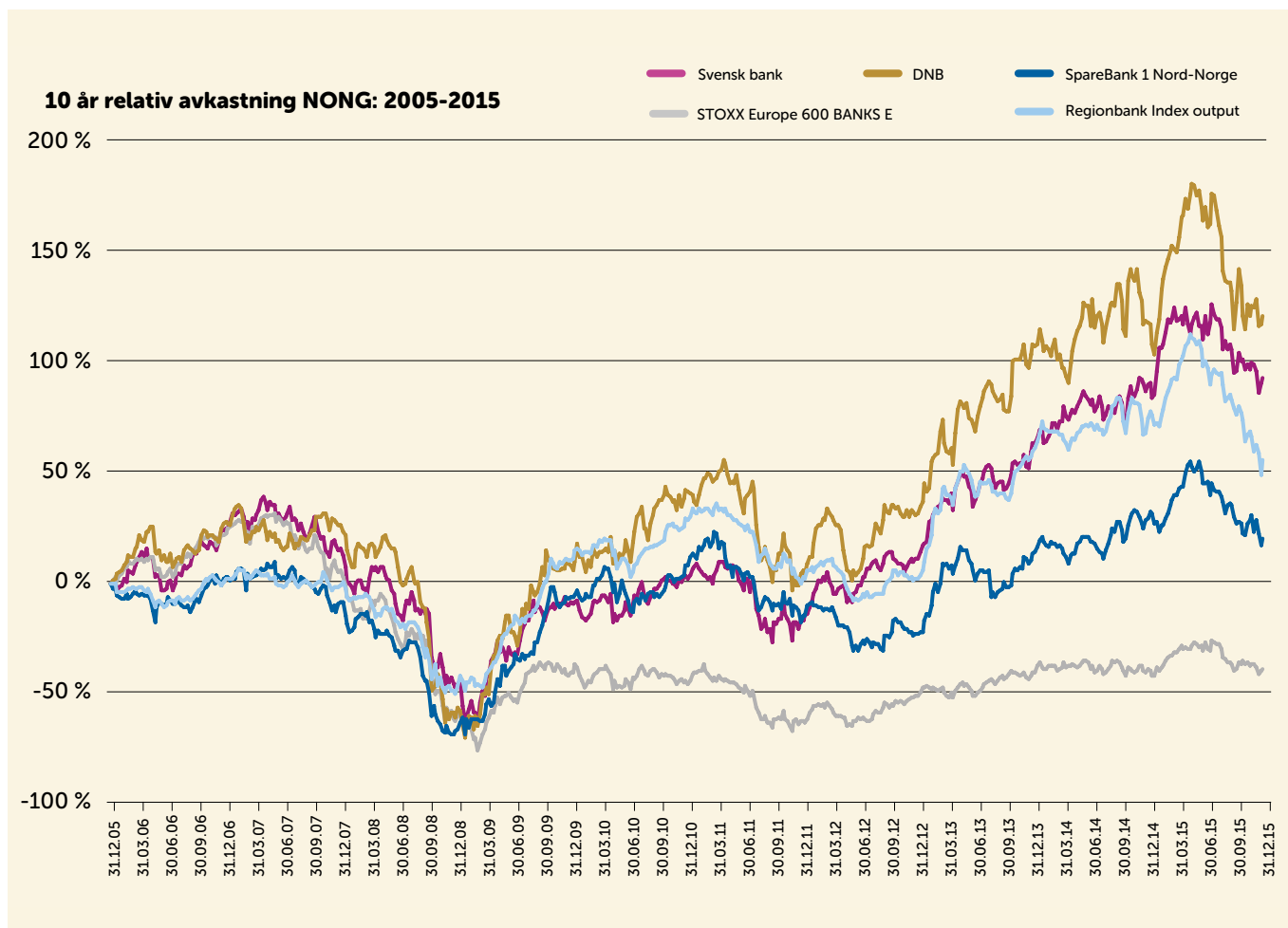
I note 23 finnes en oversikt over EK-bevis eid av bankens ledere og tillitsvalgte.

Eierpolitikk

Banken ønsker med sin eier- og utbyttepolitikk å bidra til at EK-beviset fremstår som et attraktivt og likvid finansielt instrument. Det er et mål å forvalte konsernets ressurser slik

at det oppnås en god, langsiktig og konkurransedyktig avkastning på egenkapitalen, sett opp mot sammenlignbare plasseringer og bankens risikoprofil. For EK-bevisierne vil avkastningen fremkomme i form av kontantutbytte og kursendring.

Egenkapitalen består av to hoveddeler; eierandelskapitalen tilhørende EK-bevisierne og bankens samfunnsmessig eide egenkapital. Bankens målsetting er å legge til rette for å fortsette som en sparebank med et betydelig innslag av et samfunnsmessig eierskap. Det er også en målsetting å likebehandle de to eiergrupperingene, i tråd med intensjonene i gjeldende lovgivning. Banken søker derfor å unngå uønskede inn- og utvanningseffekter som følge av ulik behandling av eiergrupperingene.

Det enkelte års overskudd fordeles forholds- messig mellom eiergrupperingene, i sam- svar med deres relative andel av bankens egenkapital. Utbyttmidler fastsettes i størst mulig grad slik at hver eiergruppe mottar en like stor relativ andel av overskuddet som utbyttmidler. Dette vil bestå av kontantut- bytte til EK-beviseierne og midler/gavetil- delinger til allmennyttige formål.

Bankens utbyttepolitikk tilsier en utdelings- grad på inntil 50 % av årsoverskuddet. I for- bindelse med tilpasning til nye kapitalkrav, har banken praktisert en redusert utbytte- grad i en periode. Styret har tidligere kom- munisert at en normalisering av utbytte- graden kan forseres, men for å bidra til å sikre konsernets mål om ren kjernekapital-

dekning på 14,5 % i 2016, har banken holdt tilbake en større del av samfunnskapitalens andel sammenlignet med EK-beviseiernes andel av resultatet for 2015. Dette gir en sam- let utbyttegrad på 30,0 % (36,8 %), av konsernets resultat, med henholdsvis 49,6 % til bankens EK-beviseiere og 13,3 % til sam- funnskapitalen. 69,5 % (63,2 %) av konsernets 2015-resultat blir dermed tilbakeholdt i konsernet.

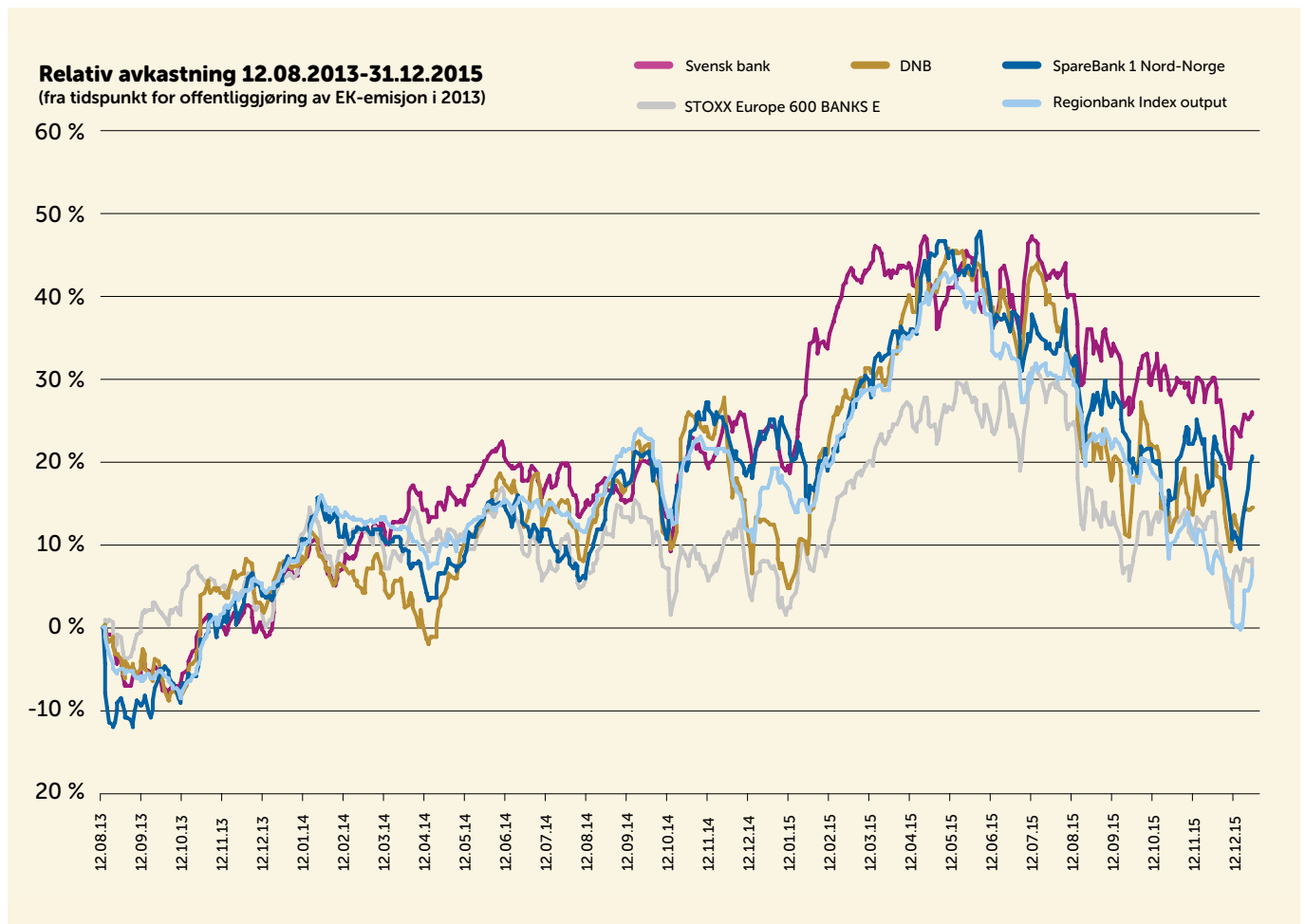
Egenkapitalbeviseiernes andel av egenkapi- talen (eierbrøken) endres noe som følge av dette, og er beregnet til 46,36 % per 01.01.16.

Sparebankstiftelsen SpareBank 1 Nord-Norge er en allmennyttig stiftelse, som også er en av bankens største EK-beviseiere. Stiftelsen

har som hovedformål å være en langsiktig og stabil eier i SpareBank 1 Nord-Norge.

Det vises for øvrig til eget avsnitt om stif- telsen i styrets årsberetning.

Høyeste og laveste kurs på bankens EK- bevis har i løpet av 2015 vært henholdsvis kroner 45 og 33,20. I 2015 ble det omsatt 39 280 941 EK-bevis på Oslo Børs, tilsva- rende tall for 2014 var 39 901 261.

Nøkkeltall	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Børskurs 31.12. (justert) (1)	47,05	39,97	13,85	34,62	34,76	28,90	24,70	35,50	39,90	36,20
Antall utstedte EKB (mill) (2)	50,31	53,43	56,92	56,92	56,92	74,00	74,40	100,40	100,40	100,40
Børsverdi utstedte EKB (mill kr) (3)	2 367	2 135	788	1 970	2 149	2 139	1 837	3 564	4 006	3 634
Børsverdi sum EK (4)	7 283	6 494	2 282	5 704	6 223	5 083	4 418	7 530	8 464	7 840
Utbytte per EKB avsatt (5)	3,15	2,99	0,94	2,12	1,81	1,25	1,02	1,10	1,90	2,00
Utbytte per EKB utbetalt	3,15	3,15	2,99	0,94	2,12	5,14	1,25	1,15	1,10	1,90
Direkte avkastning (6)	6,7 %	7,5 %	6,8 %	6,1 %	4,8 %	4,3 %	4,1 %	3,1 %	4,8 %	5,5 %
Effektiv avkastning (7)	1,6 %	-8,4 %	-57,9 %	156,8 %	15,2 %	-9,8 %	-10,2 %	48,4 %	15,5 %	-4,5 %
Bokført egenkapital morbank	3 185	3 566	3 656	4 247	4 547	5 264	5 589	7 200	7 735	8 198
Bokført egenkapital konsern, mill	3 524	4 104	4 458	5 160	5 670	6 408	6 832	8 502	9 343	9 961
Bokført egenkapital per EKB morbank (8)	27,13	29,43	27,87	31,09	34,59	29,93	31,24	33,94	36,46	37,86
Bokført egenkapital per EKB konsern (9)	22,76	25,26	27,05	31,31	34,41	36,43	38,19	40,08	44,05	46,00
Resultat per EKB morbank (10)	5,15	4,39	2,08	5,41	4,93	2,28	2,91	3,91	3,50	3,44
Resultat per EKB konsern (11)	5,43	4,50	2,09	5,21	4,95	2,75	3,36	4,13	5,16	4,11
P/E (Børskurs/resultat per EKB konsern) (12)	8,67	8,88	6,62	6,64	7,63	10,51	7,34	8,59	7,73	8,81
P/BV (Børskurs/bokf. EK per EKB konsern) (13)	2,07	1,58	0,51	1,11	1,10	0,79	0,65	0,89	0,9	0,8
Utdelingsforhold EKB (konsern) (14)	61,1 %	68,1 %	45,4 %	39,3 %	36,7 %	54,9 %	35,1 %	26,6 %	36,87 %	48,7 %
Eierandelsbrøk 31.12. (15)	32,5 %	32,9 %	34,5 %	34,5 %	34,5 %	42,1 %	41,6 %	47,3 %	47,3 %	46,4 %
Eierandelsbrøk 01.01. benyttet ved resultatfordeling (16)	35,6 %	34,2 %	34,2 %	34,5 %	34,5 %	38,7 %	42,1 %	42,9 %	47,3 %	47,3 %

* Beregning er per kvartalslutt

Kommentarer/definisjoner:

1) Børskurs	Børskurs justert for emisjoner, fondsemisjoner, utbytteemisjoner og splitter. Øvrige nøkkeltall er justert med samme faktor som børskurs
2) Antall utstedte EKB (mill)	Antall utstedte EK-bevis per 31.12. justert som for 1)
3) Børsverdi utstedte EKB (mill kr)	Børskurs * antall EKB
4) Børsverdi sum EK	Børskurs * antall EKB dividert med eierandelsbrøken
5) Utbytte per EKB avsatt	Avsatt utbytte justert som for 1)
6) Direkte avkastning	Avsatt utbytte/kurs EKB per 31.12.
7) Effektiv avkastning	(Kurs EKB 31.12. -kurs EKB 01.01. foregående år+ utbetalt utbytte)/ Kurs EKB 01.01.
8) Bokført egenkapital per EKB morbank	Bokført egenkapital morbank * eierandelsbrøk/ antall EKB 31.12.
9) Bokført egenkapital per EKB konsern	Bokført egenkapital konsern * eierandelsbrøk/ antall EKB 31.12.
10) Resultat per EKB morbank	Anualisert resultat etter skatt morbank * eierandelsbrøk 01.01./ antall EKB 31.12.
11) Resultat per EKB konsern	Anualisert resultat etter skatt konsern * eierandelsbrøk 01.01./ antall EKB 31.12.
12) P/E -Pris/Inntjening (konsern)	Børskurs 31.12./resultat per EKB konsern
13) P/B -Pris/Bok (konsern)	Børskurs 31.12./bokført verdi per EKB konsern
14) Utdelingsforhold EKB (konsern)	Utbytte per EKB/resultat per EKB (konsern)
15) Eierandelsbrøk 31.12	EK-beviseiernes andel av morbankens egenkapital som er beregnet per 31.12
16) Eierandelsbrøk 01.01.	EK-beviseiernes andel av morbankens egenkapital som er benyttet ved fordeling av resultat for året, dvs per 01.01. (evt. justert)

Foto: Marius Fiskum

Finansiell kalender	
1. kvartal	29. april 2016
2. kvartal	11. august 2016
3. kvartal	28. oktober 2016
Foreløpig årsregnskap 2016	Primo februar 2017

Oversikt over de 20 største egenkapitalbevisiere per 31.12.15 finnes i note 42 til årsregnskapet.

Eierhold egenkapitalbevis	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Nordnorske eiere	21,60 %	22,60 %	32,10 %	26,50 %	27,90 %	24,80 %	25,50 %	20,60 %	19,30 %	18,60 %
Øvrige norske eiere	60,20 %	63,30 %	59,90 %	66,20 %	66,60 %	67,30 %	64,10 %	65,60 %	64,10 %	61,14 %
Utenlandske eiere	18,20 %	14,10 %	8,00 %	7,30 %	5,50 %	7,90 %	10,30 %	13,80 %	16,60 %	20,26 %

MOODY'S

FITCH RATINGS

	Long term	Short term	Outlook	Long term	Short term	Outlook
SpareBank 1 Nord-Norge	A2	P-1	Stable	A	F1	Stable

VIRKSOMHETSREDEGJØRELSE

Nord-Norge i vekst

De siste årene har Nord-Norge hatt høyere vekst enn resten av landet. Nordnorske bedrifter eksporterer stadig mer, og eksportveksten er høyere enn i resten av landet. Den svake kronen gjør eksportbedriftene mer konkurransedyktige, samtidig som viktige handelspartnere øker sin etterspørsel.

Norsk økonomi er nå preget av en kraftig tilbakegang innenfor oljerelatert industri. Et viktig spørsmål er om Nord-Norge vil klare å stå imot, eller om negative impulser fra sør også vil gjøre seg gjeldende for landsdelen. Så langt har en begrenset oljenæring og mye tradisjonell eksport gjort tilbakeslaget mindre i Nord-Norge enn i resten av norsk økonomi.

Arbeidsmarkedet er fortsatt stramt og husholdningene er preget av sunn økonomi. Boligmarkedet i nord er fortsatt preget av prisvekst og økende boligbygging i byene. Men fortsatt opplever landsdelen mangel på kompetent arbeidskraft og behov for mer effektiv infrastruktur.

Gode kundeopplevelser

SpareBank 1 Nord-Norge ønsker å være en bank som fornyer seg til nytte for folk og bedrifter i Nord-Norge. Banken skal være offensiv og fremstå som et tydelig alternativ til nasjonale og internasjonale konkurrenter.

SpareBank 1 Nord-Norge leverer helhetlige og moderne finansielle løsninger til kunder med tilhørighet til det nordnorske markedet. Konsernet driver sin kjernevirksomhet på 16 lokale Finanssenter hvor det tilbys rådgivning og tjenester fra hele konsernets produktbredde.

SpareBank 1 Nord-Norge ønsker å ha de aller mest fornøyde kundene, gjennom å gi dem de beste kundeopplevelsene. Banken skal kjenne kundene og levere komplett og god rådgivning tilpasset deres behov. I bankens brede distribusjonsnett skal kunden møte engasjerte og dyktige rådgivere. Gjennom fysisk tilstedeværelse, kunnskapsrike rådgivere og gode løsninger på nett og mo-

bil, skal kundene ha et godt totaltilbud av finansielle tjenester.

SpareBank1 Nord-Norge er et selvstendig finanskonsern – og en del av SpareBank 1-alliansen. Tilknytningen til en nasjonal allianse sikrer effektiv teknologiutvikling og konkurransedyktige betingelser.

I juni 2015 etablerte SpareBank 1 Nord-Norge, sammen med LO og NHO, selskapet Agenda Nord-Norge AS – en arena for landsdelutvikling og utvidet samfunnsengasjement.

Blant prioriterte oppgaver er en årlig konferanse, et ambassadørprogram for unge talenter og en nettbasert møteplass.

PERSONMARKED

Sparing og forsikring

Banken jobber aktivt for å øke andelen inntekter fra produkter i tillegg til ordinære utlån. Samtidig øker kundenes interesse for å få tilgang til hele bredden av finansielle tjenester fra én leverandør.

Sparing og plasseringsrådgivning blir stadig viktigere for konsernets kunder. I alliansesamarbeidet er det lansert flere alternative spare- og plasseringsprodukter i løpet av året. Behovet for god rådgivning knyttet til ulike spareformer er økende, spesielt gjelder det langsiktig sparing til pensjon.

Banken har lyktes godt med salg av skade- og personforsikring, selv om forsikringsmarkedet fortsatt preges av sterk konkurranse. Banken ser en raskt økende trend hvor

kundene selv kjøper enkle produkter digitalt. For å imøtekomme denne etterspørselen er mange nye, enkle digitale kjøpsløsninger tatt i bruk. Kundene benytter i økende grad mobile flater i sin kontakt med banken. Av den grunn er bankens nettbank og mobilbank blitt fornyet i løpet av 2015.

Utlåns- og innskuddsvekst

Kredittveksten blant nordnorske husholdninger har vært på 5 - 6 % de siste årene, rundt 1 prosentpoeng lavere enn for landet som helhet. Basert på utviklingen i boligmarkedet, anslås veksten i 2015 til om lag 6 %. Årsveksten for konsernets utlån til personmarkedet, inkludert overførte lån til SpareBank 1 Boligkreditt, var 6,5 % i 2015. Det er sterk konkurranse om de beste personkundene, men banken har opprettholdt konkurransekraften i dette markedet gjennom 2015. Bankens innlånskostnader ble redusert i løpet av året. Inntjeningen innenfor personmarkedet er fortsatt god.

Konsernets bankinnskudd fra personkunder har hatt en god utvikling over flere år, og økte med 6,2% i 2015. Her er også lojaliteten til banken sterk. Selv om konkurransen er skarp, velger kundene å holde seg til «sin» bank – forutsatt at betingelsene er markedsriktige.

Rentenivået har vært stabilt lavt i hele 2015. Meget god privatøkonomi og svært liten arbeidsledighet har medvirket til at mislighold og tap har holdt et stabilt lavt nivå. Utlånsporteføljen i personmarkedet har meget lav risiko, og kundene er godt rustet til å kunne møte både noe høyere renter og et fall i boligprisene.

UTLÅNS- OG INNSKUDDSVÆKST

Vekst i prosent	2014	2015
Utlån PM	6,10 %	6,50 %
Innskudd PM	9,10 %	6,20 %

KORTBRUK

Antall transer i mill kroner	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Endring i %
Innløste kort i betalingsterminaler	40,70 %	44,40 %	48,10 %	50,90 %	55,40 %	49,60 %	-10,50 %
Korttransaksjoner i utland	5,30 %	5,90 %	6,60 %	7,80 %	8,70 %	10,30 %	18,40 %
Uttak i bankens minibanker	3,40 %	3,30 %	3 %	2,80 %	2,60 %	2,40 %	-7,70 %

Foto: Marius Fiskum

Tjenestepensjon til bedriftskunder i 2015

Banken har hatt god vekst i salget av pensjonsrelaterte produkter. Nysalget var på 47 mill kroner. Dette kom fra nye innskuddspensjonsavtaler, økt sparing eller flere spareavtaler på eksisterende avtaler og en vekst i antall pensjonskapitalbevis.

Banken har en netto økning på 64 nye innskuddspensjonsavtaler i 2015, og har nå 2 558 bedrifter med tjenestepensjonsavtale. Veksten i årlig premievolum på innskuddspensjon har vært ca 20 mill kroner, en økning 11 %. I 2015 har det vært liten omdanning fra ytelsespensjon til innskuddspensjon i porteføljen.

Til sammen har 15 596 ansatte i nordnorske bedrifter tjenestepensjon gjennom SpareBank 1 Nord-Norge, 564 flere enn i 2014. Markedsandelen blant bedrifter i Nord-Norge er på 23 %. Mange SMB-bedrifter foretrekker SpareBank 1 Nord-Norge når de velger leverandør på tjenestepensjon.

Veksten i innskuddspensjonsporteføljen, målt i premiereserver, var på 20 % – tilsvarende 160 mill kroner. I tillegg til nye kunder, er tilfredsstillende avkastning i porteføljen en viktig årsak til den gode veksten. Samlet portefølje på innskuddspensjon har passert

BANKENS ENGASJEMENT I KOMMUNESEKTOREN I NORD-NORGE

Region	Antall kommuner/ fylkeskommuner	SNN som hovedbank	Markedsandel
Finnmark	20	16	80 %
Troms	21	19	90 %
Hålogaland	20	13	65 %
Salten	14	9	64 %
Helgeland	17	5	29 %
Totalt	92	62	67 %

1,0 mrd kroner, mens den er på 214 mill kroner for ytelsespensjon.

Offentlig sektor

I 2015 har banken beholdt sin sterke posisjon innen offentlig sektor. På innskuddsområdet er konkurransen spesielt sterk, og prisene har vært fallende de siste årene. Banken har vunnet anbud for 8 kommuner og 1 Fylkeskommune og har inngått løpende avtaler med mange kommuner.

Statlige foretak

Ved utgangen av 2015 er SpareBank 1 Nord-Norge hovedbank for 14 statlige foretak. Avtaleperioden løper ut 2018.

Bankvirksomhet i Russland

Som en del av bankens nye strategi om å prioritere bankens kjernevirksomhet, er satsingen i Russland trappet ned. SpareBank 1 Nord-Norge har siden 2013 redusert sin eksponering i Russland. I 4. kvartal i 2015 gjennomførte banken salg av sine eierandeler i russisk bankvirksomhet. Det vises til ytterligere omtale i styrets årsberetning.

Utsiktene fremover

Når det gjelder den makroøkonomiske utviklingen de nærmeste årene, vises det til omtale i styrets årsberetning.

SPAREBANK 1 NORD-NORGE MARKETS

Organisering verdipapirforetaket

Styret i SpareBank 1 Nord-Norge besluttet i 2010 å etablere SpareBank 1 Nord-Norge Markets (SNN Markets) som en avdeling i banken. Avdelingen består av all kunderettet virksomhet til bankens tidligere kapitalmarkedsseksjon, SpareBank 1 Nord-Norge Securities, og bankens spare- og plasseringsrådgivere. SNN Markets sine ansatte arbeider markedsrettet med kunder. Alle oppgjørs- og controllerfunksjoner er organisert i Driftsstøtte kapitalmarked, som også har ansvar for støtte og kontrolloppgaver til SNN Forvaltning og Treasury.

Aktiv Forvaltning er videreført i SNN Forvaltning ASA, et eget selskap som er nært knyttet til SNN Markets og eies 100 % av SpareBank 1 Nord-Norge.

Etter etableringen av SNN Markets, har verdipapirforetaket fått en sterkere rolle. Ansvarsdelingen mellom SNN Markets og regionkontorenes investeringstjenester er avklart. Samtidig har organiseringen med Driftsstøtte kapitalmarked (back- og mid-office) og etableringen av faktiske ledere og en uavhengig compliancefunksjon, styrket arbeidsdelingen og intern kontroll.

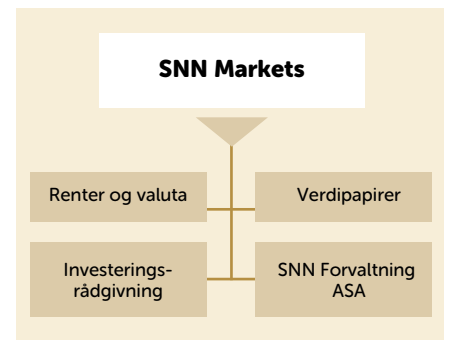
Finanstilsynet godkjente i 2011 organiseringen av investeringstjenestevirksomheten i verdipapirforetaket. Tom Robin Solstad-Nøis har siden juni 2013 vært direktør for Markets og faktisk leder for verdipapirforetakets konsesjonsbelagte investeringstjenester.

SNN Markets sine tjenester:

- Kjøp og salg av aksjer og fondsandeler
- Rente- og valutahandel
- Omsetning av norske obligasjoner og sertifikater, samt kapitalutvidelser i obligasjonsmarkedet
- Handel i råvarederivater
- Investeringsrådgivning
- Aktiv Forvaltning gjennom SNN Forvaltning ASA
- Corporatetjenester gjennom samarbeid med SpareBank 1 Markets

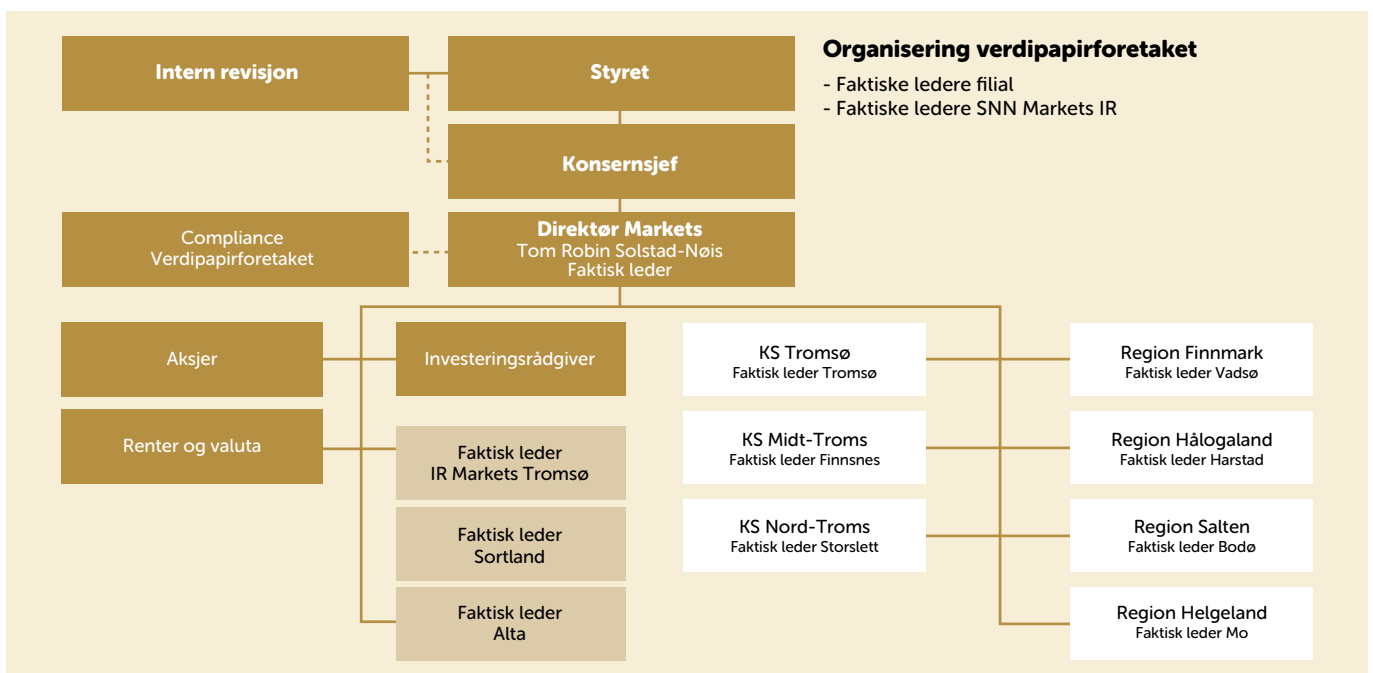
SNN Markets samarbeider med SpareBank 1 Markets om handelssystemer og aksjeanalyse. For mer informasjon om SpareBank 1 Markets vises det til omtale i Styrets årsberetning.

Verdipapirforetaket besto ved utgangen av året av følgende avdelinger/områder:

I 2015 ble det besluttet at avdelingen for investeringsrådgivning organisatorisk skulle inngå i den nyopprettede avdelingen for Salg og kunderelasjoner. Den formelle organiseringen av investeringstjenestevirksomheten i verdipapirforetaket endres ikke.

2015 har vært preget av god aktivitet og forbedret inntjening på de fleste områder. Det samlede resultatet for området ble likevel påvirket negativt av verdiutviklingen knyttet til handelsboken bestående av rentebærende instrumenter. Både valuta, sikringsforretninger, verdipapirer, investeringsrådgiv-

ning og Aktiv Forvaltning (SNN Forvaltning) har økt inntektene fra foregående år. Den samlede forvaltningskapitalen har også økt.

Verdipapirer

Verdipapiriområdet består av omsetning av børsnoterte norske aksjer og aksjefond (såkalte ETF-er – exchange traded funds), obligasjoner, hovedsakelig utstedt av norske selskaper, nominert i norske kroner og utenlandske aksjer. SNN Markets har ingen egen funksjon for aksjeanalyse, men samarbeider tett med SpareBank 1 Markets analysetjenester. En felles oppgjøringsfunksjon for all aksjehandel i SpareBank 1-alliansen, unnatt SR Bank, er også lagt til SpareBank 1 Markets. Slik handel kanaliseres gjennom megleridenten til SpareBank 1 Markets på Oslo Børs. Samarbeidet forventes å gi kostnadsbesparelser og redusert sårbarhet på system- og oppgjørssiden.

Omsetningen av obligasjoner ble noe lavere i 2015 enn året før. Dette skyldes en særdeles høy aktivitet i 2014 og nye regulatoriske begrensninger knyttet til salg av fondsobligasjoner i 2015. Det er fortsatt høy interesse for rentebærende plasseringer blant formuende privatpersoner og bedrifter i landsdelen. På grunn av uro i finansmarkedene, med betydelig spreadutgang særlig siste halvår, ble bidraget fra egen obligasjonsbok negativt i 2015.

Investeringsrådgivning

Investeringsrådgiverne i SNN Markets arbeider i markedet for større pengeplasseringer, primært mot kunder med plasseringsevne over 500.000 kroner. De håndterer også konsernets salg av komplekse spareprodukter.

Investeringsrådgiverne er lokalisert i regionene, men har frem til ultimo 2015 vært en del av SNN Markets sin organisasjon.

Gjennom etableringen av en egen avdeling for Salg- og kunderelasjoner, forventes et forsterket fokus på salg. Samtidig vil det settes ekstra fokus på å nyttiggjøre synergier mellom investeringsrådgivning og meglerbordets øvrige tjenester.

Investeringsrådgivning leverte et godt resultat i 2015, både i inntjening og økning i midler under forvaltning. Inntjeningen steg med i overkant av 1 mill kroner fra 2014 og endte på 18,8 mill kroner. Forvaltningskapitalen økte med om lag 1 mrd kroner. 2015 ble også et rekordår for nyttegning.

Renter og valuta

SNN Markets sitt meglerbord for valuta og renter består av 6 personer. Områdets samlede inntekter falt med 9,1 mill kroner fra 2014. Den viktigste årsaken var en betydelig negativ utvikling i handelsboken for rentebærende instrumenter.

Inntektsbidraget fra obligasjonsmegling var positivt, men lavere enn i 2014 mens rentesikring og ikke minst råvaresikring opplevde en god fremgang gjennom året. På valutaområdet steg inntektene med 2,8 mill kroner. Dette skyldes hovedsakelig høyere aktivitet innen rentesikring på bedriftsmarkedsområdet og god aktivitet innenfor øvrige områder. Inntektene kommer i all hovedsak fra kundehandel i valuta-, rente- og øvrige sikringsinstrumenter. Avdelingen har lav aktivitet knyttet til egenhandel.

Aktiviteten foregår på følgende hovedområder:

- Valutasikring og spothandel
- Valutatrading
- Valutafinansiering
- Rentesikringsinstrumenter
- Råvaresikring
- Rentebærende verdipapirer, som obligasjoner og sertifikater

SNN Forvaltning ASA

SpareBank 1 Nord-Norge Forvaltning ASA er et 100 % datterselskap av SpareBank 1 Nord-Norge. Selskapet inngår formelt sett ikke i SNN Markets sin organisasjon, men de samarbeider tett. Nedenfor følger derfor et kort sammendrag av selskapets virksomhet.

SpareBank 1 Nord-Norge Forvaltning ASA tilbyr i samarbeid med SNN Markets diskresjonær formuesforvaltning, primært til nordnorske kunder. Gjennom nærhet til kunden og trygg forvaltning, er det en målsetting at selskapet skal velges fremfor konkurrerende aktører. Samhandling mellom investeringsrådgiverne i SNN Markets og forvalterne i SNN Forvaltning, skal bidra til å nå målsettingen om økt kapital under forvaltning.

Den primære målgruppen for selskapets produkter er nordnorske private og institusjonelle investorer. Den private målgruppen består først og fremst av formuende privatpersoner og investeringsselskap. Den institusjonelle målgruppen er hovedsakelig bedrifter, større investeringsselskap og offentlige kunder som kommuner, stiftelser og pensjonskasser. Begge grupper ønsker rådgivning og tradisjonell eksponering innen obligasjoner og aksjer, herunder også egenkapitalbevis.

SNN Forvaltning samarbeider tett med investeringsrådgiverne i SNN Markets. 2015 ga et resultat på linje med 2014. Selskapets salgsinntekter utgjorde 9,32 mill kroner, og årsresultatet endte på 1,74 mill kroner. Selskapet tilførte også SpareBank 1 Nord-Norge provisjonsinntekter på 5,64 mill kroner, 1,1 mill kroner mer enn i 2014.

SPAREBANK 1-ALLIANSEN OG SPAREBANK 1 GRUPPEN

Om SpareBank 1 Gruppen

SpareBank 1 Gruppen AS er 100 % eid av SpareBank 1-banker og Landsorganisasjonen LO med følgende eierbrøker:

SpareBank 1 SR-Bank (19,5 %), SpareBank 1 Nord-Norge (19,5 %), SpareBank 1 SMN (19,5 %), Sparebanken Hedmark (12 %), Samarbeidende Sparebanker AS (19,5 %), SpareBank 1 Oslo Akershus (1,4 %) og Landsorganisasjonen og fagforbund tilknyttet LO (9,6 %).

SpareBank 1 Gruppen AS eier 100 % av aksjene i følgende datterselskaper:

- SpareBank 1 Forsikring (livsforsikring)
- SpareBank 1 Skadeforsikring
- ODIN Forvaltning
- SpareBank 1 Medlemskort (forvaltning av LOfavør)
- SpareBank 1 Gruppen Finans (factoring og portefølje)
- Conecto (inkasso)

SpareBank 1 Gruppen AS har gjennom selskapet SpareBank 1 Banksamarbeidet DA også det administrative ansvaret for samarbeidsprosesser og leveranser av tjenester til SpareBank 1-alliansen.

SpareBank 1 Banksamarbeidet DA er et delt ansvarsselskap eid av SpareBank 1 Gruppen AS, Samarbeidende Sparebanker AS og SpareBank 1 Oslo Akershus med ulike eierandeler.

SpareBank 1 Banksamarbeidet DA utvikler og leverer felles IT/mobilløsninger, merkevare- og markedsføringskonsepter, forretningskonsepter, produkter og tjenester, kompetanse, analyser, prosesser, beste-praksis-løsninger og innkjøp.

Selskapet driver også utviklingsarbeid gjennom to kompetansesentra innenfor Beta-ling (Trondheim) og Kreditt (Stavanger).

SpareBank 1 Banksamarbeidet DA eier igjen disse datterselskapene:

- EiendomsMegler 1 Norge
- SpareBank 1 Kundesenter
- SpareBank 1 Verdipapirservise

Selskapene i SpareBank 1 Gruppen AS og SpareBank 1 Banksamarbeidet DA utgjør det som kalles *Alliansesamarbeidet*.

Alliansesamarbeidets visjon:

Attraktive for kundene og bankene!
Verdier: Nær og dyktig.

SpareBank 1-alliansens banker og LO har også direkte eierandeler i:

- BN Bank
- SpareBank 1 Boligkreditt
- SpareBank 1 Kredittkort
- SpareBank 1 Næringskreditt
- SpareBank 1 Markets
- Bank 1 Oslo Akershus *
- SpareBank 1 Mobilbetaling**

* I 2015 kjøpte Sparebanken Hedmark 100 % av aksjene i SpareBank 1 Oslo Akershus med virkning fra 2016

** SpareBank 1 Mobilbetaling ble etablert i 2015

Bankene i SpareBank 1-alliansen består av 16 selvstendige sparebanker (juridiske enheter). Totalt er det rundt 6 300 ansatte SpareBank 1, og 1 200 av dem er ansatt i SpareBank 1 Gruppen med datterselskaper.

Eier- og selskapsstrukturen i SpareBank 1-alliansen

Eiere og alliansepartnere:

SpareBank 1
SR-Bank
(19,5 %)

SpareBank 1
SMN
(19,5 %)

SpareBank 1
Nord-Norge
(19,5 %)

SpareBank 1
Samarbeidende
sparebanker
(19,5 %)

SpareBank 1
Hedmark
(11 %)

SpareBank 1
Oslo Akershus
(1,4 %)

LO/
LO forbund
(9,6 %)

Bank 1 Oslo Akershus*

BN Bank*

SpareBank 1 Boligkreditt*

SpareBank 1 Kredittkort*

SpareBank 1 Næringskreditt*

SpareBank 1 Markets*

* De fleste alliansepartnerne/eierne har ulike, direkte eierandeler i disse selskapene.

SpareBank 1 Gruppen AS

Felleseid (andel - se ovenfor) aksjeselskap/
konsern med datterselskaper

SpareBank 1 Forsikring

SpareBank 1 Skadeforsikring

ODIN Forvaltning

SpareBank 1 Medlemskort
Forvaltning av LO favør

SpareBank 1 Gruppen Finans
(Factoring og Portefølje)

Conecto (Inkasso)

SpareBank 1 Banksamarbeidet DA

Delt ansvarsselskap med datterselskaper
eid av SpareBank 1 Gruppen, SamSpar,
Bank 1 Oslo Akershus med ulike eierandeler:

EiendomsMegler 1 Norge

SpareBank 1 Kundesenter

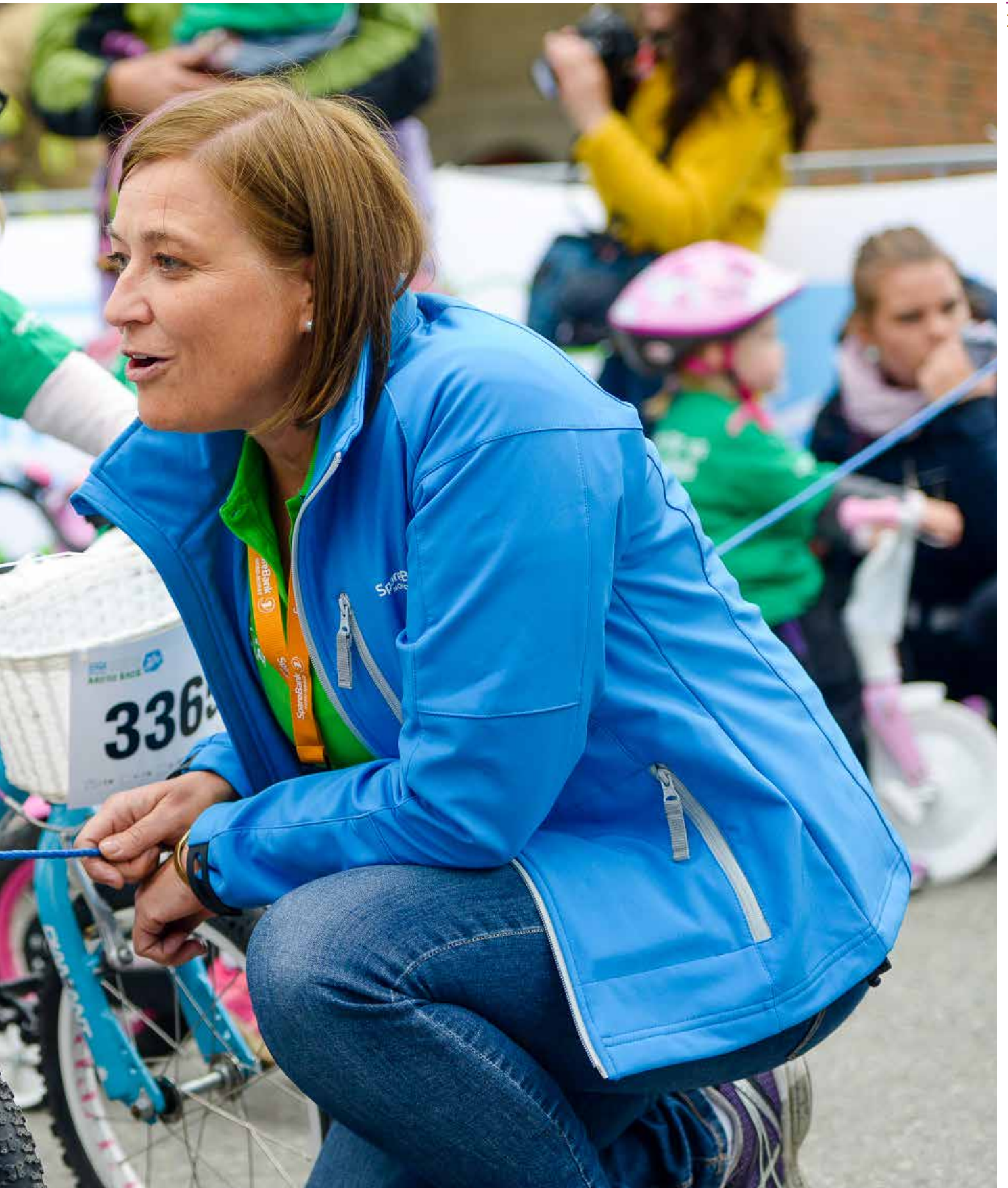
SpareBank 1 Verdipapirservise

Selskapet utvikler og leverer felles
IT- og mobilløsninger, merkevare- og
markedsføringskonsepter, forretningskonsepter,
produkter og tjenester, analyse, kompetanse
og beste-praksisprosesser og innkjøpsprosesser
og ordninger.

Kompetansesentre
Betaling/Trondheim
Kreditt/Stavanger

Foto: Lars Åke Andersen

SAMFUNNSENKASJEMENT

SAMMEN FÅR VI TING TIL Å SKJE

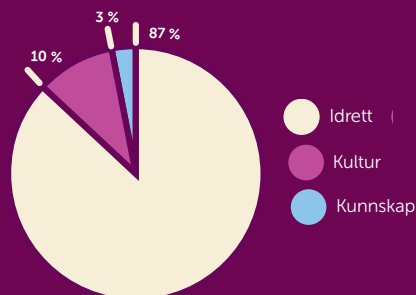
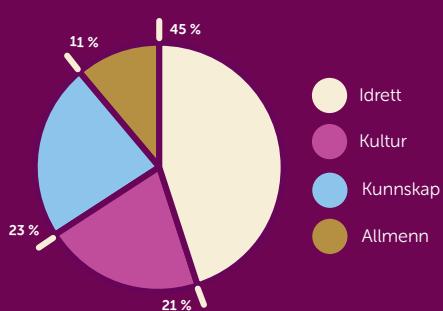
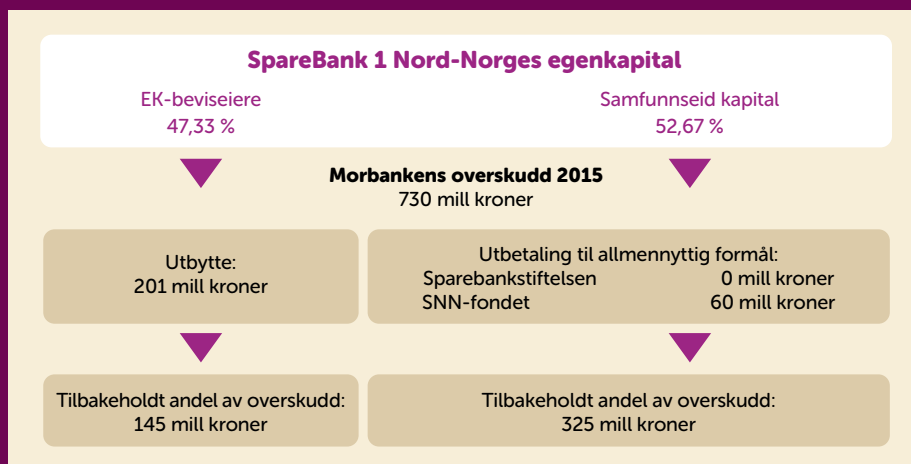
SpareBank 1 Nord-Norge er landsdelsbanken for folk og næringsliv i Nord-Norge. Banken mener det er viktig at landsdelen har et spennende og mangfoldig idretts- og kulturliv.

Det er med på å skape vekst og utvikling i lokalsamfunnet, og bidrar til å trekke attraktiv kompetanse til regionen.

I tillegg til bankens mange sponsoravtaler med idrettslag, kultur- og organisasjonsliv, støttes flere hundre små og store prosjekter årlig gjennom bankens samfunnsengasjement, Sammen får vi ting til å skje!

SNN-fondet

SpareBank 1 Nord-Norge skaper gjennom sin virksomhet store verdier som blir værende i landsdelen. Banken har to eiergrupperinger. 47,33 % er eid av egenkapitalbevisiere mens 52,67 % eies av samfunnet. Utbyttet av bankens overskudd fra den samfunnside kapitalen kan avsettes og tildeles gode formål i bankens markedsområde.

Gavetildelinger 2015

I 2015 fikk 285 gode formål tildelt samfunnsutbytte fra banken. 66 kulturprosjekter, 130 idrettsprosjekter, 31 kunnskapsprosjekter og 58 allmenntilgitt prosjekter ble tildelt totalt 39,1 mill kroner. Av dette gikk 21,2 millioner til 186 prosjekter rettet mot barn og unge.

Sponsorportefølje

Sponsing er den kommersielle delen av bankens samfunnsengasjement og inngår som en del av SpareBank 1 Nord-Norges markedsføring og merkevarebygging. Bankens sponsorportefølje var på 28,3 mill kroner i 2015, fordelt på avtaler med 149 idrettslag, 33 kultur-sponsorater og 18 kunnskapsprosjekter.

JUBEL FOR KLATRETÅRN PÅ CHARLOTTENLUND

Turområdet på Charlottenlund er svært populært på vinteren og mye i bruk av barnefamilier som bor i og rundt Tromsø. For å gjøre området mer attraktivt også om høsten og sommeren, må man ha gode aktivitetsmuligheter som samler hele familien.

Klatretårn med nett er svært populært hos barn og unge. Det fremmer balanse, styrke, koordinasjon og ikke minst smilemusklene. SpareBank 1 Nord-Norge gir derfor 650 000 kroner til innkjøp av et syv meter høyt klatretårn ved Charlottenlund aktivitets- og friluftspark. Pengene er tildelt fra bankens samfunnsutbytte, og et spleiselag med Tromsø kommune sørger for at tårnet kommer på plass i parken.

-Klatretårnet får en svært sentral plassering, like ved inngangen til Charlottenlund, og blir en av parkens hovedattraksjoner. Rundt tårnet settes det opp benker og piknikplasser slik at foreldre kan sitte og følge med mens barna klatrer – om de da ikke faller for fristelsen og hiver seg med i leken, forteller Henrik Romsaas, prosjektleder i Tromsø kommune.

-SpareBank 1 Nord-Norge ønsker å støtte prosjektet fordi det legges til rette for fysisk aktivitet, mer friluftsliv og mer ferdsel ute i Tromsømarka. Revitaliseringen av området vil særlig barnehager, skoler og barnefamilier kunne dra nytte av, sier konsernsjef Jan Frode Janson.

Charlottenlund aktivitets- og friluftspark ligger sentralt i Tromsømarka og kan nås fra alle bydelene på Tromsøya, til fots, på sykkel og på ski.

-Gjennom opparbeiding av lysløype, turstier, skilting, benker, treningsparker og sandvolleyballbaner, er Tromsømarka videreutviklet som et attraktivt område for bynært friluftsliv, et område vi kan være stolte av og som vi må ta vare på, forteller Romsaas.

MED BALTO PÅ FINNMARKSLØPET

Shitt pomfritt og dobbel blekksprutpølsa! Stemmen vi hører er Baltos. Den er lys og skrytende, selv om Balto er en høy og barsk hundekjører. Under Finnmarksløpet i 2015 kunne SpareBank 1 Nord-Norge presentere et helt nytt familiekonsept.

SpareBank 1 Nord-Norge er Finnmarksløpets generalsponsor. Sammen med noen av løpets øvrige partnere, ønsket man å skape mer aktivitet for hele familien i løpet av uka. Resultatet ble Finnmarksløpet Siida.

-Finnmarksløpets Siida er liten landsby som forflyttes langs sjekkpunktene i løypa, forklarer Christian Larsen, fagansvarlig for samfunnsengasjement i SpareBank 1 Nord-Norge.

-I Siidaen serverte banken bålcaffe, saft og gratis utendørsteater om hundekjørereren Balto. I tillegg hadde vi med oss noen flotte hunder som både store og små kunne klappe og kose med, sier Larsen.

Balto helt på viddene

-Teaterforestillingen «Balto helt på viddene» er spesialskrevet for banken. Forestillingen er produsert av Rimfrost Teaterensemble, med Alexander Rindestu i rollen som Balto og Torje Åsali Jenssen som Baltos kompis, forteller prosjektleder Reidun Lunndal i SpareBank 1 Nord-Norge.

Forestillingen handler om Balto – en fyr som har prøvd mye, men som aldri lykkes helt når det gjelder. Nå ønsker han å delta i Finnmarksløpet. Men er han forberedt til den tøffe turen over vidda, og kan rådene i bestefarens brev hjelpe han? Og hva med Stallo, som han hører lusker omkring inne på vidda?

-I syv dager til ende dro banken på turné sammen med Finnmarksløpets partnere. Flere tusen mennesker kom på besøk i Siidaen, og prosjektet ble en stor suksess. Engasjerte medarbeidere fra Alta, Tana, Kirkenes, Karasjok, Lakselv og Hammerfest bidro til å skape ekte vintermagi for de besøkende, sier Lunndal.

Også i 2016 drar SpareBank 1 Nord-Norge på turné med Rimfrost Teaterensemble og «Balto helt på viddene». Det går rykter om at Balto i opptakten til dette Finnmarksløpet har skaffet seg et hemmelig våpen som kan hjelpe ham med å vinne løpet. Han spionerer fortsatt på sin konkurrent Lars Monsen, og har visstnok også fått et godt øye til en jente som heter Trine. Gjett om vi gleder oss til nye eventyr med Balto på Finnmarksløpet.

MAJESTETISK FESTIVAL- OPPLEVELSE I HAVGAPET

Trænafestivalen ble arrangert for 13. gang i 2015, og SpareBank 1 Nord-Norge har vært med på laget hele veien. Det har vært et fruktbart samarbeid.

SpareBank 1 Nord-Norge er Trænafestivalens hovedsponsor. Festivalen er et eksotisk kulturarrangement som arrangeres på øya Træna ute i havgapet på Helgelandskysten. Festivalen gir publikum, samarbeidspartnere og artister majestetiske opplevelser de sent vil glemme.

-Trænafestivalen gir oss mulighet til å kommunisere med viktige målgrupper. Bankens aktiviteter før og under festivalen bidrar til å skape gode opplevelser og til å befeste vår posisjon som landsdelens egen bank, forteller Hanne Nordgaard, SpareBank 1 Nord-Norges konserndirektør for Helgeland.

Populært kundetilbud

I 2014 ble konseptet med SNN-camp lansert, og suksessen ble videreført i 2015.

-En onsdag ettermiddag sendte vi ut et nyhetsbrev med kundetilbud på festivalpass og boplass på SNN-campen. Allerede fredag var det utsolgt. Billettene ble altså revet bort på under to dager, sier Kristin Ludviksen fornøyd.

-Rundt 120 kunder fikk plass på campen, hvor det ble servert Rock'n Roll-frokost med egg og bacon, kaffe og juice. Dette ble laget og servert av ingen ringere enn bankens egne medarbeidere, og det er stor rift om å få jobbe på festivalen, fortelle Kristin.

Torsdag kveld stilte festivalheadliner Sondre Justad opp til en spontan intimkonsert, og

fredag formiddag ble nærmere 100 kunder underholdt av artisten Æ inne i SNN-teltet på campen.

-Vi har et godt samarbeid med festivalen. De stiller gjerne opp med artister dersom de er tilgjengelige. Det var veldig stas at Sondre kunne spille torsdag kveld, og det var deilig med en rolig stund under konserten til Æ fredag formiddag. Kundene satte også pris på det.

-Tilbakemeldingene jeg har fått, er at kundene er kjempefornøyde med vårt camptilbud. Ingen har nevnt gråvær eller at det var yr i luften. Det ble en veldig bra festival i år, oppsummerer Kristin, som kan love at kundetilbudet og SNN-campen videreføres i 2016.

NORD-NORGES STØRSTE SYKKELRITT FOR BARN

Fem byer. Over 2 000 barn. Latter, konkurranseinstinkt, seiersjubel – og ett og annet skrubbsår. Ved hjelp av egne medarbeidere har SpareBank 1 Nord-Norge klart å skape landsdelens største sykkelritt for barn.

SpareBank 1 Nord-Norge er offisiell samarbeidspartner til Arctic Race of Norway og sponsor for den grønne poengtrøya. Vi ønsker spesielt å skape engasjement blant barn og unge, gjennom å bidra til aktivitet og idrettsglede.

For tredje år på rad inviterte banken til SNN Mini Arctic Race, et gratis sykkelritt for barn og unge i forbindelse med Arctic Race of Norway. SpareBank 1 Nord-Norge var selv arrangør, og bankens ansatte stilte opp på dugnad for å rigge opp og ned, sitte i sekretariatet, være løypevakter og dele ut medaljer.

-SNN Mini Arctic Race er et bevis på hva vi kan få til gjennom godt samarbeid, sier Geir Håvard Hanssen, kommunikasjonssjef i SpareBank 1 Nord-Norge.

Til sammen deltok over 2 000 barn i SNN Mini Arctic Race i Harstad, Evenskjer, Setermoen, Finnsnes og Narvik. Det ble lagt ned en imponerende innsats av bankens ansatte, som stod på tidlig og sent for å løse de yngste trygt gjennom rittet. Tusenvis av barn, foreldre, besteforeldre, onkler og tanter fikk opp leve en folkefest uten sidestykke. En fest som ikke ville vært mulig uten de ansatte i SpareBank 1 Nord-Norge.

-SpareBank 1 Nord-Norge er banken for vanlige folk og bedrifter i Nord-Norge. Den siste uken i august har vi bygget merkevaren gjennom tusenvis av gode møter med befolkningen i nord. Vi har gjort det med et smil. Og vi smiler fortsatt, ler Hanssen.

Også konsernsjef Jan-Frode Janson er fornøyd med innsatsen fra alle involverte.

-Arctic Race of Norway er en flott mulighet til å vise at vi er landsdelens bank i nord. Måten vi arrangerte SNN Mini Arctic Race på gjorde meg stolt. Engasjement, entusiasme, profesjonalitet og ekthet. Det er sånn vi i SpareBank 1 Nord-Norge skal fremstå. Vi har all grunn til å være stolte over jobben vi har gjort. Jeg er helt sikker på at arrangementet også gir store forretningsmuligheter, og jeg ser frem til å høre om resultatene, sier konsernsjef Jan-Frode Janson.

I 2016 vant SpareBank 1 Nord-Norge og Arctic Race of Norway årets bransjepris av sponsor- og eventforeningen for arbeidet med SNN Mini Arctic Race og Arctic Race of Norway. Juryen berømmet spesielt banken for å ta i bruk egne medarbeidere som frivillige i barnerittet.

FJELLGLEDE OVER HELLMOBOTN

Når DoajmmaSiebrre Julev-sábme (DSJ) feirer 30-årsjubileum for organisasjonen og 20-årsjubileum for navnet, markeres dette med en ny, flott gamle i fjellene over Hellmobotn i Tysfjord kommune.

Den lulesamiske barne- og ungdomsorganisasjonen DSJ har fått 60 000 kroner i støtte fra SpareBankstiftelsen SpareBank 1 Nord-Norge til fjellgammeprojektet i Hellmobotn.

-Vi er veldig stolte og glade for at prosjektet blir en realitet, sier Elena Paulsen, leder i DSJ.

Fjellglede og verdiskaping

Målet med prosjektet er å skape fjellglede og økt bruk av utmarka blant barn, unge og voksne i regionen.

-Vi ønsker å tilby komfortabel og sikker overnatting på fjellet. Prosjektet skal også bidra til verdiskaping i småskala samisk reiseliv og stolthet over samisk kultur hos nye generasjoner.

-Dette blir Nord-Saltens fineste overnattingssted, sier prosjektleder Martin Rimpi, som nå skal jobbe videre med Statskog og kommunen om selve plasseringa.

Byggingen vil arrangeres som kurs. Den kjente gamlebyggeren Sander Andersen skal stå for bygginga sommeren 2016.

-Gammen vil plasseres i høyfjellsområdet ved turstien mellom Gjerdalen og Hellmobotn, og vil være åpent for allmenheten. Gammen vil være av høy kvalitet, med blant annet isolert gulv, senger, ovn og gassfyring. I tillegg bygges det eget vedskjul og utedo, forteller Rimpi.

Åpent for allmenheten

Det er første gang Sparebankstiftelsen SpareBank 1 Nord-Norge deler ut gave i dette markedsområdet. Og nettopp at prosjekter er åpne for allmenheten er av stor betydning for å kunne motta støtte.

Martin Rimpi og Odd Levi Paulsen tok imot gaven som ble overrakt av banksjef Ann Aashild Hansen i Nord-Salten. De gleder seg veldig til å starte forberedelsene til selve byggeprosjektet.

